מעריב MAARIV

העתון הנפוץ ביותר במדינה

לגליון זה מצורף: מוסף מעריב ת"א · שווקים

68 | היום 164 עמוד | יום ו' 10.1.86 | כ"ט בטבת תשמ"ו

גליון מס' 11621 – שנה ל"ח

המחיר 68 אג' (כולל מע"מ) · המחיר באילת (ללא מע"מ) 58 אג'

המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל„מעריב" © 1986

דחפון
מודעות לוח ומשפחתיות
מעריב
לבעלי כרטיסי אשראי
03-611001

מזג אוויר

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 7–15; תל־אביב 10–20; חיפה 10–19; אילת 8–24. הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

במחקר דעת קהל שנערך ע"י המכון למחקר במודיעין אזרחי – מטעם העתון הכלכלי „מבט" זכו בתואר
הקניה הטובה ביותר 1986
מוצרי עץ הזית: משחת שיניים זברה, שמן מאכל C.D
עץ הזית

בליכוד ובמפלגת העבודה מופעלים לחצים כבדים על ההנהגות שלא לוותר בפרשת טאבה ולא לחשוש ממשבר

תוצאת תיקו בקבינט – עלולה להוביל ל„סוף ממשלת האחדות"

הערכת גורמים פוליטיים בשתי המפלגות: בסופו של דבר ימצא פתרון־פשרה ★ דעה שונה חוזה פירוק השותפות הקואליציונית ★ שמיר עושה מאמץ להגיע לעמדה מוסכמת בליכוד אולם יתכן שמספר שרים ממפלגתו ימנעו בעת ההצבעה וכך יתאפשר לפרס לזכות ברוב ★ ארנס: אנו בדרך לאיבוד טאבה כתוצאה מהדרך השלומיאלית בה נוהל המו"מ

מאת אבי בטלהיים ורפאל מן

בליכוד ובמפלגת העבודה מופעלים לחצים כבדים על ההנהגות שלא לוותר בעניין טאבה ולא להירתע מאיומי הצד השני ליצור משבר בפרשה זו. מקורות הליכוד המעורך אמרים להתכנס ביום ראשון, ערב כינוס ישיבת הקבינט הגרעינית לעניין טאבה, כדי לקיים דיון ולהנחות את שליחיהם בממשלה כיצד לנהוג.

ההערכה אמש בצמרת שתי המפלגות הגדולות היתה שבסופו של דבר ייםצא הפתרון והקבינט יוכל לאשר את „עיסקת החבילה" עם מצרים, עם זאת אין להוציא מכלל אפשרות כי ביום ראשון תתקיים ישיבת קבינט ממושכת וקשה שבסופה עשויה להתקבל תוצאת תיקו, שמשמעותה משבר ממשלתי ופירוק ממשלת האחדות הלאומית.

בלישכת מפלגת העבודה בשמעו אתמול דברי ביקורת חריפים ביותר נגד הליכוד בעניין טאבה. ח"כ חיים רמון אמר: „אם הליכוד לא יסכים לתת יד לעיסקת החבילה עם מצרים

(סוף בעמוד 11)

פרס אצל „תיקי אצ"ל"

● שמעון פרס (בחברת המלונאי חיים שיף) בהופעתו אתמול בתל אביב בפני חוג „תגר" של ותיקי אצ"ל (צילום: אורי קובה)

עמרם מיצנע אלוף

האיש שאמר ב־1982: „איני מאמין בשר־הבטחון אריאל שרון" מונה לעוזר ראש אג"ם

כתבה בע' 3

האוצר גיבש „תוכנית המשך"

הממשלה תציע: לא יהיו תוספות שכר

במקביל יוסר הפיקוח הפורמלי על המחירים

מאת שרגא מקל

הממשלה תציע להסתדרות לוותר על תוספות שכר לשכירים בשנה הקרובה ולשנות את שיטת תוספת היוקר. במקביל, תדרוש הממשלה מן היצרנים והמעסיקים

(סוף בעמוד 11)

מגעים למכירת חלק ממלונות חיים שיף לדייויד לואיס

מאת דוד ליפקין

מגעים למכירת חלק ממלונות המלונאי חיים שיף לאיל המלונאות היהודי־אנגלי דייוויד ־לואיס, מתנהלים בימים אלה.

המשא ומתן על המכירה מתנהל

(סוף בעמוד 11)

טכנאי הטלוויזיה מאיימים להשבית השידורים – כבר היום

תובעים ביטול החלטת הוועד המנהל להשעות את יו"ר ועד הטכנאים ★ ההשעייה נשמרה בסוד כדי לאפשר שידור משחק הכדורסל אמש ★ נשקלת השבתת־מגן

מאת אילנה באום

סכנת השבתה מאיימת על שידורי הרדיו והטלוויזיה. טכנאי רשות השידור מאיימים בשביתה בעקבות ההחלטה אתמול של הוועד המנהל להשעות את יו"ר ועד הטכנאים, חזי קיקה, עד תום הדיון נגדו בבית הדין המשמעתי של רשות השידור.

הבוקר יתכנסו ועדי הטכנאים ברדיו ובטלוויזיה ויגבשו עמדה. נציגי הטכנאים בהסתדרות, אברהם שוסלגר ויעקב לאופר, הודיעו אתמול למנכ"ל רשות השידור, כי אם

(סוף בעמוד 11)

הדלקת הנרות

פרשת השבוע: וארא

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.17	5.32
תל־אביב	4.35	5.34
חיפה	4.25	5.31
באר־שבע	4.33	5.32
אילת	4.37	5.38

עובדי „טבריה קלאב הוטל" התבצרו במלון

בית המלון הוא בבעלות „קלרין" שהתמוטטה ומשקיעים פרטיים; 2 מהם נלכדו כ„בני ערובה"

מאת מנחם רהט

מאתיים ועשרים עובדים בוער־ מים של מלון „טבריה קלאב הו־ טל" – שבבעלות „קלרין" ומשקי־

(סוף בעמוד 11)

היחידה המשטרתית לחקירת פשעים חמורים בודקת חשד:

„מיליוני דולרים שניגבו ממשתכני אלקנה ד' הופקדו בבנק בליבריה"

עו"ד ישי גלעדי מיזמי הישוב שלא הוקם: „אפילו סנט אחד לא יצא מהארץ"

מאת אלי דנון

בידי היחידה המשטרתית הארצית לחקירת פשעים חמורים מידע מודיעיני לפיו מיליוני דולרים שניגבו מלקוחות שביקשו להשתכן בישוב אלקנה ד', שלא הוקם, הופקדו בבנק בליבריה. יזמי הישוב מכחישים בתוקף, כי כספים שניגבו מלקוחות הוברחו מהארץ ליעד כלשהו בחו"ל. „אפילו סנט אחד לא יצא מהארץ. כל הכסף הושקע בתוכניות ובפיתוח" טוען עו"ד ישי גלעדי מיזמי אלקנה ד', שהוא בעל מניות ב„אהליבה" שהיא בעלת הזכויות על הקרקע וגם בחברת „גלי" העוסקת בפיתוח הישוב.

על פי המידע שמסר למשטרה

(סוף בעמוד 11)

שופט אוסר לפרסם כי „יעץ" להרוג ערבי בעל קרקע בשומרון

אצל השופט ראובן ג'יג'י בפתח תקוה מתבררת תביעת תושב גבעתיים ששילם בעד קרקע בשומרון ולא קיבל אותה משום שאחד משני האחים הערבים בעלי הקרקע מסרב למכור אותה ★ השופט העיד (כבדיחה, לדבריו): „אפשר להרוג את הערבי הזה ואז אין מי שמתנגד"

מאת ברוך נאה

שופט בית משפט השלום בפתח תקוה ראובן ג'יג'י „יעץ" – כבדיחה, לדבריו – לאנשים המעורבים בפרשת קרקעות בשומרון „להרוג את בעל הקרקע כדי להסיר את התנגדותו למכירתה". כשהתבקש אתמול על־ידי עתונאים להבהיר את דבריו, הוציא צו האוסר על כל פרסום מתוך תיק בית־המשפט או מה שנאמר סביבו. (מערכת „מעריב" מפרסמת את הסיפור למרות הצו הזה, בהיותה סבורה כי אין הוא חוקי ומשום העניין הציבורי בפרסום הדברים). זה חודשים אחדים מתבררת אצל השופט ג'יג'י תביעה כספית שהגיש תושב גבעתיים אפרים אורנשטיין נגד יאיר גרינולד מקדומים שומרון – שמכר לו דונם אדמה ליד ישוב זה. התביעה המקורית היתה נגד מנבא טסף, סוחר הקרקעות משה זר. אך במהלך התהליכים נכתב התביעה ומאוחר יותר הופיע במשפט כעד.

(סוף בעמוד 11)

פתוח גם במוצ"ש
His Lagotte
מכירה מיוחדת 50% הלבשת חורף 86

ת"א, רח' דיזנגוף 151 • ת"א, ככר המדינה 44
ת"א, ככר המדינה 48 • ירושלים, רח' קרן קיימת 10

באזור השרון
אבד כלב
רועים גרמני (זאב)
רגה כבן שנתיים עונה לשם „פונזי"
פרס בגובה 300 ש"ח למוצא
טלפון: 03-472412

מחשב בית בבוא אישי
שלם פחות כסף!
ראה עמוד 3 במוסף סופשבוע

מושב תלמי יוסף
קולט משפחות עם ילדים
בא לפנות בערב: 057-82911, 057-82658, 057-82957

מועדון מטיילי מעריב
של 03-439207
שבוע של תיאטרון בלונדון
היציאה: 24.2
המלווה: שלמה בר־שביט

صكتا من الاصل

עובד ישראל ■ 1985

هكذا من الأصل

ח"כים בסיעת המערך חלוקים בדעותיהם לגבי סיור נוסף בהר־הבית

נמיר: „אסור להצטרף למטורפים אלה"
אמיר: „אם הם מטורפים, גם אני מטורף"

כוחות גדולים של משטרה נערכים היום למנוע הפרת סדר בעת התפילה במסגד אל־אקצה ★ חברי המועצה המוסלמית הודיעו שלא ימנעו הביקור הנוסף של הח"כים ביום שלישי הבא ★ מזכירות תנועת התחיה דורשת להקים ועדת חקירה בלתי תלויה

מאת אילן בכר, אבי בריוזקה, אבי בטלהיים ויוסף צוריאל

משטרת ירושלים תציב היום כוחות גדולים בכוננות לקראת תפילת יום ששי המוסלמית במסגד אל־אקצה על הר הבית. המשטרה מבקשת למנוע כל נסיון של הסתה או הפרת סדר.

אתמול שקטו הרוחות בהר הבית ובמזרח העיר ולמעט תקרית אחת, בה היו מעורבים שלושה צעירים מהתחיה, לא נרשמו אירועים חריגים.

התקרית התרחשה בשעה 12.30 בצהריים. שני צעירים וצעירה נכנסו לשטח הר הבית ולאחר שסיירו במקום ועשו דרכם לכוון היציאה, שלפה לפתע הצעירה דגל ישראל והניפה אותו. שוטרים שחשו להוריד את הדגל נתקלו בשלושת הצעירים ששרו את „התקוה". השוטרים ביקשו מהשלושה להתלוות אליהם ולאחר חקירה קצרה הם שוחררו בערבות והואשמו בהפרת שלום הציבור.

בשעות הבוקר סייר בהר הבית שר המסחר והתעשיה אריאל שרון, אשר ביקש לעמוד מקרוב אחר המעשה בשטח הר הבית ולשמוע פרטים על התקרית שאירעה במקום שלשום.

מפקד משטרת ירושלים, תת ניצב חיים אלבלדס, שהה גם הוא אתמול במשך שעות ארוכות באיזור הר הבית ופיקח מקרוב אחר פעולות אנשי המשטרה הרבים שהגיעו לאיזור לצורך שמירה על הסדר.

הקצין החוקר את אירועי שלשום בהר הבית, סגן ניצב עמי פלייסיג, עומד להשלים את עבודתו ולהגיש את ממצאיו למפכ"ל דוד קראוס ולשר המשטרה חיים בר לב. סנ"צ פלייסיג גבה עדויות מעדי ראיה ובהם עתונאים שהיו בשטח בעת התקרית. קצין המשטרה פנה גם לח"כ דב שילנסקי וביקש ממנו עדות על האירועים ואולם חבר הכנסת הבהיר כי הוא וחבריו בועדת הפנים מסרבים למסור עדות במשטרה, בטענה שגוף חיצוני כדוגמת הפרקליטות הוא שצריך לבדוק את ההתרחשויות.

אתמול הבהירו חוגים משטרתיים בכירים כי חקירת נסיבות התקרית במשטרה בכוונה להביא לדין את המסיתים המתפרעים.

גורמי הבטחון נערכים בכוחות מתוגברים למנוע היום במהלך התפילה השבועית במסגדים, את התחדשות התסיסה בשטחים על רקע התקרית שאירעה שלשום בהר־הבית.

אתמול השתדלו אנשי המועצה המוסלמית העליונה „להוריד פרופיל" והם הודיעו כי לא ימנעו את הביקור המתוכנן על ידי חברי הכנסת בהר־הבית ביום שלישי הבא.

סיעת המערך תדון בישיבתה השבועית ביום שני בפרשת ההתפרעות בהר־הבית. בישיבה זו תידון הצעתה של ח"כ אורה נמיר לאסור על חברי המערך בועדת הפנים של הכנסת להצטרף לסיור השני המתוכנן להר־הבית. בישיבת לישכת מפלגת העבודה אמרה אתמול ח"כ נמיר: „בביקור ח"כ שילנסקי וחבריו בהר־הבית היתה מגמת פרובוקציה. אסור שחברינו יצטרפו לחבורה המטורפת הזאת. זה דבר חמור מבחינה פוליטית. החבר היחיד שלנו שהצטרף לסיור הועדה (ח"כ ז'אק אמיר) עשה זאת בתום־לב". הגיב על דבריה ח"כ אמיר: „לא הצטרפתי לסיור בהר־הבית בגלל תום־לב. אם את סבורה שהחבורה הזו מטורפת – אז גם אני מטורף".

מזכירות תנועת התחיה נדרשה אף היא לנושא זה והיא דורשת להקים ועדת חקירה בלתי תלויה לבירור האירועים החמורים. המזכירות קבעה בהודעתה, כי „בהתנפלות האלימה שהיתה בהר־הבית נפגע ההמון המוסת בכנסת כולה".

ח"כ שילנסקי, וכמותו גאולה כהן אינם משתפים פעולה עם הקצין שנתמנה לחקור את הפרשה.

גם ח"כ מרדכי וירשובסקי בדעה כי מוטב שנושא כזה ייחקר על ידי פרקליטות המדינה.

אזכרה ל„דקר" „בכ"ט בטבת בכל שנה נזכרת „דקר" בתהומות המצולה ועמה הנושאים צפים הבוקעים מן הצוללנים — הבנים במדים הלבנים" – קרא אתמול את השיר שכתב יחזקאל פולריביך, אביו השכול של רונאן המצולה עבוי מנוור, בטקס האזכרה לצוות „דקר" במלאת 18 שנה להיעלמה מול חופי ישראל. הטקס נערך ליד האנדרטה לזכר הנעדרים בבית הקברות הצבאי על הר הרצל בירושלים, בהשתתפות מפקד חיל הים, אלוף אברהם בן־שושן, קציני החיל ובני המשפחות השכולות. (צילום: יוסי זמיר)

פת: מינוי רפי איתן ליו"ר כי"ל – משגה חמור

הוא אמנם בעל זכויות רבות אבל ניהול מו"מ על אשלג ופוספאטים איננו בתחום כישוריו ★ שר המדע טוען ששרון מסלק מועמדים ליברלים ומחליפם באנשיו ★ מאמין שסהרוב יהיה מוכן לכהן עוד שנה אם יתבקש

„הכוונה למנות את רפאל איתן ליו"ר מועצת המנהלים של „כימיקלים לישראל" היא משגה חמור. היא תגרום נזק כבד הן לחברה המשגשגת והן לרפאל איתן עצמו" – אמר אתמול ל„מעריב" שר המדע והפיתוח, גדעון פת.

השר פת גילה כי הוא עצמו נמנה על אלה המעריכים מאד את כישוריו של רפאל איתן, ואף הציע לו בימים אלה תפקיד בכיר במשרד שהוא עומד בראשו. אולם ניהול חברת „כימיקלים לישראל", שהיא אחת החברות הממשלתיות הגדולות והחשובות, חורג מתחום כישוריו. „הוא בעל זכויות רבות ואינני אחראי ל„משלח" ששמו נקשר אליה" – אומר פת על איתן.

„יו"ר מועצת המנהלים של כי"ל", אומר פת, „חייב להיות איש עסקים ממולח או בעל נסיון עיסקי רב כמו חיים גבתי, שמילא את התפקיד בהצלחה רבה בעבר, וישראל סהרוב הממלא את התפקיד כיום". ביחוד פסול הוא את האפשרות שאיתן יהיה יו"ר פעיל וינהל מו"מ בנושאים רגישים של אשלג ופוספאטים שבהם אין לו רקע מתאים.

השר פת משוכנע שעל אף גילו יהיה מר סהרוב מוכן לקבל על עצמו להמשיך בתפקידו כיו"ר מועצת המנהלים של כי"ל לאחר שמועד המינוי הנוכחי יפקע ב־15 באפריל.

שר המדע והפיתוח דיבר בהרבה רבה על המינויים בחברות הממשלתיות מאז שהוא עזב את משרד התעשיה והמסחר לפני כשנה ורבע. לדעתו המגמה היא לסלק את כל חברי המפלגה הליברלית, גם אם הם מתאימים לתפקידיהם, ולהחליפם באנשיו של השר שרון.

הוא ציין כי ישראל סהרוב הצליח ביותר, הן בתפקידו ב„תעשיה האוירית" והן ב„כימיקלים לישראל" שרווחיה הגיעו השנה ל־109 מיליון דולר לפני מס.

עקב הקיצוצים בצה"ל רפול לא יטיס עוד פוגות

מאת יוסף ולטר
הסופר הצבאי של „מעריב"

חיל האוויר יפסיק את טיסותיהם של כמה מוותיקי הטייסים בחיל על מטוסי סילון.

הקיצוצים הקשים שנחתו על צה"ל בתקופה האחרונה פגעו בחיל האוויר בעיקר בצמצום שעות טיסה. במסגרת היערכות החיל לקיצוצים אלה, הוחלט כי כמה טייסים ותיקים שהשתחררו מצה"ל לפני שנים רבות, לא יטוסו עוד על מטוסי סילון, אך ימשיכו להטיס מטוסים קלים במסגרת המשימות השיגרתיות של הטייסות הקלות.

מפקד חיל האוויר לשעבר, מוטי הוד, מטיס היום מטוסים קלים בלבד. לדבריו, הקצין הבכיר היחיד שהטיס באחרונה מטוסי סילון מדגם פוגה הוא הרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן. על פי ההחלטה החדשה, יטיס מעתה רפול מטוסים קלים בלבד. הוד אמר עוד, כי הוא עצמו הפסיק את הטיסה במטוסי סילון כאשר השתחרר מצה"ל. „מי שצריך לטוס על מטוסי הסילון הם הטייסים שישטו עליהם בזמן מלחמה", אמר.

הוד הדגיש, כי אין שום מועדון אקסלוסיבי של יוצאי חיל האוויר, וכל מפקדי החיל לשעבר, לרבות דוד עברי, אינם טסים במטוסי סילון. חלקם ממשיכים להטיס מטוסים קלים, וגם זאת בצורה מוגבלת מאד.

שגרירנו באו"ם נפגש עם שגריר סין העממית

מאת רפאל מן

פגישה נדירה בין נציג ישראלי בכיר לבין שגריר סין העממית באו"ם נערכה השבוע בניו־יורק. בפגישה השתתפו סגן ראש משלחת ישראל לאו"ם השגריר יוחנן ביין והשגריר הסיני לי לו, המכהן כיו"ר תורן של מועצת הבטחון.

הפגישה נערכה במסגרת המגעים שמקיימת משלחת ישראל עם חברות מועצת הבטחון בעקבות התלונה שהוגשה למועצה ע"י ממשלת לבנון בעקבות פעולת צה"ל בכפר קנין. הדיפלומט הישראלי מסר לשגריר הסיני את הערכותיה של ישראל על המצב בלבנון, ואת המניעים לפעולה נגד המחבלים.

השגריר הסיני השיב כי עמדתה של סין בנושא המזה"ת ידועה ומוכרת, אך הוא יפעל הפעם על פי העמדות שישמע בהתייעצויות הבלתי פורמליות מפי יתר חברות מועצת הבטחון.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמ"י
מנכ"ל: אמיר דודזון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך	–	מייסד ועורך	1948-1956
אריה דיסנצ'יק	–	עורך ראשי	1956-1974
שלום רוזנפלד	–	עורך ראשי	1974-1980
שמואל שניצר	–	עורך ראשי	1980-1985

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

מרידור נחקר על קשריו עם הלפרין מבנק צפון־אמריקה

מאת אלי דנון

השר לשעבר ואיש העסקים, יעקב מרידור, נשאל על ידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה על קשרי העסקים עם בנק צפון־אמריקה ויו"ר מינהלת הבנק, יהושע הלפרין, שנעלם מהארץ.

אנשי היחידה לחקירות הונאה זכו לשיתוף פעולה מלא של מר מרידור שסיפק להם מיסמכים לבדיקה. חוקרי המשטרה נפגשו גם עם, מאיר גירון מנכ"ל חברת „גואוף" העוסקת בפיתוח המצאת האנרגיה של מרידור. החברה ממשיכה לפעול ובארה"ב אף נרשם פטנט על ההמצאה המבוססת על ניצול חום שולי לייצור חשמל. גם מזכירתו של מרידור נחקרה.

למופר „מעריב" נודע, כי חוקרי המשטרה ביקשו לבדוק אם בנק צפון־אמריקה שותף בבעלות על חברת „גואוף" ואם מישהו ממנהלי הבנק שם יד על חלק מהכספי של „גואוף".

יעקב מרידור אמר ל„מעריב": „החברות שלי עבדו עם בנק צפון־אמריקה בגלל ההיכרות שלי עם הלפרין. מאז שקרה מה שקרה אנו ממשיכים לעבוד עם הבנק אבל בהיקף הרבה יותר קטן. החוקרים התייחסו אלי יפה. הם שאלו שאלות ואני השבתי להם".

צ'יץ: נארגן מפלגה ונפתח במו"מ עם שותפים

מאת אבי בטלהיים

ח"כ יצחק ארצי, ראש רשימת הליברלים העצמאיים, ימליץ לחבריו לפתוח במו"מ לאיחוד עם „נאמני המפלגה הליברלית".

אתמול גילה אחד מראשי „הנאמנים", שלמה צ'יץ' להם, לחברי הנהלת הליברלים העצמאיים כי בחודשים הקרובים יחול בהתארגנות המפלגה החדשה ובחודש אפריל יבקש הוא וחבריו לפתוח במו"מ עם שותפים פוטנציאליים.

האוברדראפט של מקורות

הגרעון במים עקב עצירת הגשמים שווה לצריכת שנה שלמה

מאת אהרן פריאל

„זרימות המים, בירדן ובירמוך פסקו כמעט לחלוטין, מיפלסי מי התהום מוסיפים לרדת, מיפלס הכנרת בשפל ומאגרי המים ריקים" – אמר אתמול הדובר „מקורות" מרדכי יעקובוביץ, בתיאור תמונת מצב של משק המים הלאומי כתוצאה מעצירת הגשמים.

בשבוע הבא תתקיים בהנהלת משרד החקלאות ישיבה בהשתתפות נציגי משק המים, כדי לאשר סופית תכנית של נציבות המים לקצץ בעונת הקיץ הבאה בין 100 ל־200 מיליון ממ"ק מים למיגזר החקלאי.

עצירת הגשמים העריפה באחרונה את הגרעון ההידרולוגי המצטבר המגיע עתה לכדי 1.5 מיליארד ממ"ק מים, כמות השווה לצריכת המים השנתית הכוללת של ישראל. בקידוחי „מקורות" בשפלת לוד כבר ירדו המים מתחת למשאבות, מצב שאינו מאפשר יותר שאיבת מים.

באזור יבנה ירד מיפלס מי התהום ב־1.5 מטר, ובאזור מענית בשלושה מטרים. המעיינות שסיפקו מי־שתיה למושב בית־קשת ברמת הגולן הולו לנבוע, וחברת „מקורות" מבצעת את הולכת המים למושב באמצעות צינור מיוחד. מיפלס הכנרת הגיע ל־211.82 מטר מתחת לפני הים, וזרימות המים בירדן ובירמוך נפסקו כמעט לחלוטין.

ועדת הכספים תבדוק התקציבים להתנחלויות

מאת גבי קסלר

ועדת הכספים של הכנסת תבדוק את חלוקת תקציבי המדינה בין ההתנחלויות בשטחים לבין ישובי קו העימות בצפון ועיירות הפיתוח.

את הנושא יזם ח"כ יאיר צבן ממפ"ם שתבע לבדוק את הנהרות הממשלה ברבר השוואת מעמדם של ישובי הצפון לזה של ההתנחלויות ביהודה ושומרון. ח"כ צבן אמר כי בידיו נתונים המראים כי משרדי הממשלה הנמצאים בשליטת שרי הליכוד ושותפיו מבצעים העדפה תקציבית בולטת של ההתנחלויות על פני ישובי הצפון.

ועדת העורכים על עדיפויות הממשלה

כשמפעלים מתמוטטים ערוץ שני איננו הפרוייקט החשוב ביותר

מאת גבי קסלר

הפעלת ערוץ שני מסחרי לטלוויזיה בכבלים עלולות להביא לחיסולה של העיתונות היומית בישראל. כך הזהירו אתמול נציגי ועדת העורכים של העיתונים שהוזמנו לדיון שקיימה ועדת השרים לחקיקה בנושא הערוץ השני.

ועדת השרים אמורה להכין את חוק הערוץ השני בטלוויזיה, בהסתמך על הצעת החוק שהגיש שר התקשורת אמנון רובינשטיין.

נציגי העיתונות הכתובה ביקשו למנוע או לפחות לעכב את הכנסת הפרסומת לטלוויזיה. הם הסבירו כי פרסומת מסחרית בטלוויזיה תקטין את הפרסומת המופנית לעיתונות ותחסל את הבסיס הכלכלי עליו נשענים העיתונים. הם אמרו כי ההצעות הכלולות בחוק לפיהן יהיה לעיתונים חלק בהכנסות מן הערוץ השני, אינן מספקות ואין בהן כדי לפצות את העיתונים על ההפסדים הצפויים להם מהכנסת פרסומת לטלוויזיה.

יש לתמוה בכלל על סדרי העדיפות של הממשלה, אמרו חברי המשלחת, שדווקא עתה כאשר מצב המשק כה קשה ומפעלים מתמוטטים – הפרוייקט החשוב ביותר הוא ערוץ שני וטלוויזיה בכבלים, הדורשים השקעות עצומות. משום מה עוסקת עתה הממשלה בהכנות מזורזות לקבלת החוק, שיגביר את הצריכה, יסכן את העתונות ויביא להתדרדרות התרבות בארץ.

כן הצביעו על כך שהתפתחויות הטכנולוגיות הגדולות בקליטה בלוויינים וכו' מעמידות בכלל בסימן שאלה את ההשקעה בפרוייקט שיהיה כבר מיושן עם הגשמתו.

שר המשפטים משה ניסים השיב לעורכים כי ועדת השרים לחקיקה אינה מוסמכת לשקול שוב את עקרונות החוק, לאחר שאלו כבר אושרו בממשלה. הוא אמר שאם הם רוצים שהממשלה תדון מחדש בכל הנושא של פרסומת מסחרית בטלוויזיה עליהם לפנות אל ראש הממשלה ולא אל ועדת השרים לחקיקה.

בפני ועדת השרים לחקיקה הופיע אתמול גם שר הפנים יצחק פרץ, שהביע אף הוא את התנגדותו להפעלת ערוץ שני וטלוויזיה בכבלים. הוא אמר כי הוא רואה בטלוויזיה מכשיר המעודד תופעות שליליות ואין טעם בהרחבת השידורים.

תדיראן
חטיבת הקשר · חטיבת מערכות
מודיעות:
מיום א' 12.1.86
יוחלפו מספרי הטלפונים

ביום א' 12.1.86 בשעה 07.00 בבוקר, יוחלפו מספרי הטלפון שלנו ויחולו שיפורים במערכת התקשורת.
במסגרת שיפורים אלה יופעל שרות חיוג ישיר פנימה (חיי"פ) וזאת ע"י הקדמת הספרות 557 (03) למספר השלוחה הפנימית המבוקשת.
לקוחותינו מתבקשים לנוהתם להשתמש בשרות החיי"פ במידה ומספר השלוחה כבר ידוע להם.

המספרים החדשים של המרכזיה:
03-557 4555
03-557 5555

יחיד בדורו

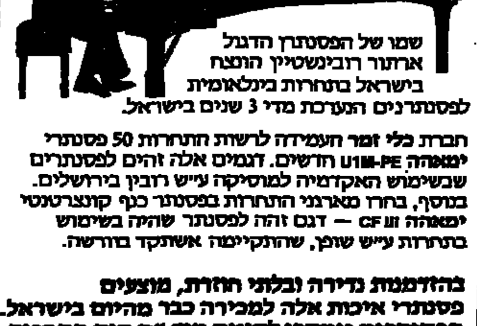

שמו של הפסנתרן הדגול ארתור רובינשטיין הונצח בישראל בתחרות בינלאומית לפסנתרנים הנערכת מדי 3 שנים בישראל.

חברת כלי זמר העמידה לרשות התחרות 50 פסנתרי ימאהה U1-PE חדשים. דגמים אלה זהים לפסנתרים שבשימוש האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים. בנוסף, בחרו מארגני התחרות בפסנתר כנף קונצרטנטי ימאהה CF III — דגם זהה לפסנתר שהיה בשימוש בתחרות ע"ש שופן, שהתקיימה אשתקד בוורשה.

בהזדמנות נדירה ובלתי חוזרת, מוצעים פסנתרי איכות אלה למכירה כבר מהיום בישראל. הפסנתרים יימסרו לקונים מיד עם תום התחרות, בסוף אפריל 86'.

המחיר, כולל מע"מ, אחריות ל־10 שנים, כוון ומשלוח — 4,984 ש"ח בלבד, במקום 7,120

פרטים והזמנות בכל סניפי כלי זמר ובסוכנויות המורשות

YAMAHA בית כלי זמר

● סניף ראשי: תל אביב, דיזנגוף סנטר 03-298251 ● חיפה, החלוץ 53, 04-664374 ● ירושלים, רח' יפו 68, 02-226250, המלך ג'ורג' 10, 02-226082 ● באר־שבע, קק"ל 187, 057-34533 ● נתניה, הרצל 53, 053-39583

ש"ח? אין בעיות

מה אומרים על ה„ג'וקים"

„שקל, שמקל, תדבר בלירות"

„אין לי בעיה לספור; יש לי בעיה למצוא אותו בארנק"; בעל מכולת: „נותנים לי הכל ואני לוקח כמה שצריך"

מאת יצחק בן־חורין

הקופה הרושמת במכולת של שלמה קטרי בדיזאנגוף בתל־אביב, מסכמת: שלושה שקלים וחמש אגורות. „כמה זה?", שואלת בעצבנות אלינור כהן, בת 12 וחצי, ונוערת בחנווני שלה: „תדבר בלירות". שמונה ימים לאחר שהשקל החדש נהפך להילך החוקי במדינה, עדיין רבים מתקשים לתרגם מלירות לשקלים ישנים.

„יש זקנים שלא כל כך מבינים, אז הם נותנים לי את הארנק שלהם ואני מוציא כמה שצריך", אומר החנווני. ראינו לקוחה אחת שתירגמה מלירות לשקל ישן והתייאשה בדרך לשקל החדש.

ליד הקופה בסופרמרקט ברחוב להגרדיה פותחת שיפרה הלר מ„בית גיל הזהב" את ארנקה ומושיטה אותו לקופאית נגה, תוך שהיא מסננת בין שיניה: „שקל, שמקל". נגה, שולפת בידים מאומנות את הג'וקים המבוקשים ומחזירה לזקנה את ארנקה. „אני סומכת עליה", אומרת הלקוחה ומצביעה על הקופאית. אבל אחר־כך בפינה היא מראה לנו שטר של 500 שקל ישנים ושואלת בלחישה: „זה טוב"?

הקופאית עצמה משועשעת. „כשאני מבקשת מלקוח שמונה אגורות, הוא נותן לי 80 אגורות ולהיפך". דליה גולן נוברת בארנקה וגם לה יש מה לומר על השקל החדש: „אין לי בעיה לספור. יש לי בעיה למצוא אותו בארנק".

מה שמבלבל את רוב האנשים הוא העירבוב של שקלים ישנים וחדשים. קלרה סלע (אולי גם על שמה יהיה פעם מטבע), שופכת את תוכן ארנקה על הדלפק ומנסה לספור בשקלים חדשים. עוד דקה־שתיים והאשה „נשברת". היא שולפת שטר של עשרה שקלים חדשים, מוסרת לקופאית ומקבלת עודף – עוד כמה „ג'וקים" מבלבלים לאוסף שלה.

● מסתגלים לשקל החדש. מימין – בעל מכולת שאול מנשה; משמאל – גימלאית שיפרה הלר (הצלומים: ראובן קסטרו)

השקל החדש נקלט – אומרים ברשתות המסחר

„הציבור אוהב את המספרים הקטנים"

מאת מיכל הולצמן

השיח (שקל חדש) נקלט בחיי המסחר ללא בעיות מיוחדות. למרות תלונות מצד בעלי עסקים קטנים וקשיים, בעיקר בקרב האוכלוסיה המבוגרת, משני צידי הדלפק, התקבל הכסף החדש בצורה טבעית.

„היתה לנו שהות ארוכה להתכונן, לתכנן את המהלך ולהכין את הציבור" – אומרת מרים טאו מרשת השקם – „וזה מתבטא היום בחנויות". רות שקד, מרשת שופרסל, טוענת שהציבור אוהב את המספרים הקטנים. „האפסים המרובים שיגעו את הקהל והיום יש לו יותר הערכה לכסף". גם ידיב מרשת הפרשוק טוען שההכנות המרובות הכינו את עצמן. „חששנו בעיקר מטעויות של קופאיות, אך הכל מסתדר היטב".

בכל־בו שלום אומר המנכ"ל, אברהם בן משה, כי הקושי היחידי הוא בכתיבת צ'קים ולעיתים גם בעודף, בעיקר במטבעות. ניתנה הוראה לקופאיות לבדוק ולהחזיר לקונים צ'קים שגויים. גם מאיר גזית, מהמשכיר לצרכן, מספר כי מלבד „כמה קודיזזים" עם תיירים באילת, שלא הבינו מה רוצים מהם, לא מתעוררות כלל בעיות והמעבר לשקלים חדשים מתנהל בהצלחה.

אך יו"ר התאחדות הסוחרים אומר כי לבעלי עסקים קטנים המעבר קשה: „צריך לרוץ אחרי לקוחות שנתנו צ'ק שגוי".

„המספנה לא תשוט לעבר אתא"

עובדי המספנות התכנסו לאסיפת מחאה על הסגירה וקראו לפרס ולהרצוג להתערב

מאת דוד זהר

„בכוד השר קורפו, הנני קורא לך מעל במה זו למנות למשרדך כונס נכסים ולמכור את כל אנשיך. משרדך אולי מיותר, אבל המספנות חיוניות למדינה" – כך זעק אתמול בצהריים מתוך רמקול מרי של אלמלית, חבר ועד עובדי המספנות, באסיפת מחאה תחת כיפת השמיים. האסיפה היתה שקטה יחסית, נמשכה כמחצית השעה והתפזרה בשקט.

„השר קורפו מנסה להתנער מאחריותו למצב אליהן הגיעו המספנות, אך אני וחברי יכולים להבטיח לו דבר ברור: המספנה לא תשוט לעבר אתא", המשיך אלמלית. „הנני קורא מעל במה זו לראש הממשלה, שמעון פרס, לבל יהיה שותף לסגירת המספנות".

חבר הוועד אמויאל קרא לנשיא המדינה להתערב כדי שוועדת השרים לעינייני כלכלה תדון מחדש בהחלטה הגורלית שקיבלה, כדבר מינוי כונס נכסים.

משה ורטמן, מזכיר מפ"ת, אמר: „המספנות מיטלטלות זה 5 שנים בהבטחות ובחינונות." הוא הטיח האשמה חמורה בשר קורפו באומרו כי השתמש בעובדות לא נכונות כאשר הציע לוועדת השרים לענייני כלכלה למנות כונס למספנות. „זוהי החלטה אומללה שתפגע בפרנסתם של 800 עובדים, בהם 680 עובדי מספנות וכ־120 קבלנים. ביום א' הקרוב יעלה העניין בוועדה המרכזת ושם נחליט על דרכי המאבק". ורטמן הודיע גם כי בשבוע הבא ייערך כינוס של נציגי העובדים מכל המפעלים ברחבי חיפה, לקבל החלטה על המאבק נגד סגירת המספנות. דוברים אחרים קראו לשרים קורפו ומודעי להתפטר.

מאות עובדי המספנות נראו מיואשים למדי. „אין שום הזמנות באופק ולא יהיה ממה לשלם משכורות. המספנות, שידעו שנים יפות, ניזנחו. רק אם יקום מנהיג גבר, שיהיה איכפת לו מגורל המספנות ויבין את חשיבותן לבטחון המדינה ולצי הסוחר הישראלי, אולי ניתן יהיה להציל את המספנות" – אמר הפועל הוותיק אליאס אלקאבס.

„זורקים אותנו לכלבים", אמר פועל אחר שעמד לידו. „במצב זה אין עתיד לילדינו" – זעק פועל אחר.

למרות סערת הרגשות התפזרה האסיפה בשקט וכל עובד חזר לעבודתו. עד אתמול לא הולה הממשלה בשום הליך רשמי לקראת מינוי כונס נכסים. חברי הוועד נעצו לפני יו"ר מועצת העובדים של צי"ם, אורי צוקרמן, ששיחרר מהמיבדוק את האוניה „יסמין". צוקרמן הסביר להם כי צעדם זה עלול לפגוע בעובדי צי"ם.

אתמול הובטח לעובדים כי משכורת חודש דצמבר תשולם להם היום.

האיש שהימר על כל הקריירה

עמרם מיצנע, אלוף: רק הפציעה השלישית שיכנעה אותו להתפנות לביה"ח

מאת הכתב הצבאי של „מעריב"

זה קרה ב־23 בספטמבר 1982, כאשר צה"ל היה שקוע עמוק בלבנון. [illegible]

אוזלאי לא היו הדברים מעולם

מקור צבאי בכיר: „הרב־סמל" שהחשיד את ח"כ עמר הוא רק רב"ט – ולא שירת כלל בקבע

מאת מנחם רהט

אלברט אוזלאי מקרית שמונה, שעל־סמך עדותו הוחשד חה"כ שלמה עמר בממתן שוחד – לא שירת מעולם בצבא קבע והלל לא היה רב־סמל או סמל־ראשון אלא רב"ט – אמרו אמש מקורות צבאיים בכירים.

בקרית שמונה אמרו אמש מקורביו, שהוא מתכוון „לרדת מהנושא" ואולי גם לחזור בו מכמה פרטים מסותיים בסיפורו שעורר סערה בארץ.

לדברי אותם מקורות, התברר כי רב"ט (מיל.) אוזלאי לא שירת כלל בצבא הקבע. בשנות המלחמה בלבנון נקרא מדי פעם בפעם למילואים – ולא הופקדו בידיו שום סמכויות להפניית מגוייסי מילואים למשימות אלה או אחרות.

המקורות מסרו שככל שהפרשה „נבדקת יותר, מתבררת חפותו של ח"כ עמר בפרשה זו. עם זאת ממשיכה המשטרה הצבאית לחקור. אם יתברר כי אוזלאי גרם הטעייה מכוונת, אפשר שהמשך הטיפול בפרשה יועבר למשטרה, שתתבקש לקבוע אם יש מקום לחקירה שלה.

גם אמש לא חזר אוזלאי לביתו. מקורביו אמרו כי על־פי מיטב ידיעתם מבקש האיש „לרדת מהנושא", ואולי גם לחזור בו מכל האשמותיו.

בקרית שמונה נפוצו אמש שמועות, כי העלמותו המהורה של אוזלאי מבסיס המשטרה הצבאית והסתלקותו מקרית שמונה לכתובת בלתי ידועה, מעידות על כוונתו לשים קץ לפרשה, לאחר שהתברר לו כי המשטרה הצבאית מתכוונת לטפל עד הסוף בעדותו ולבדוק ביסודיות את מידת האמת שבה.

אשדר

חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום

דווקא עכשיו כדאי לקנות דירה, כשהמחירים יכולים רק לעלות.
וכמו תמיד, כדאי לקנות מחברה אמינה, יציבה ומוכרת.

משרדי אשדר: ת"א, רח' בן־יהודה 190 א' טל. 245375־03, ירושלים, בנין כלל, חנות 267 טל. 224145־02

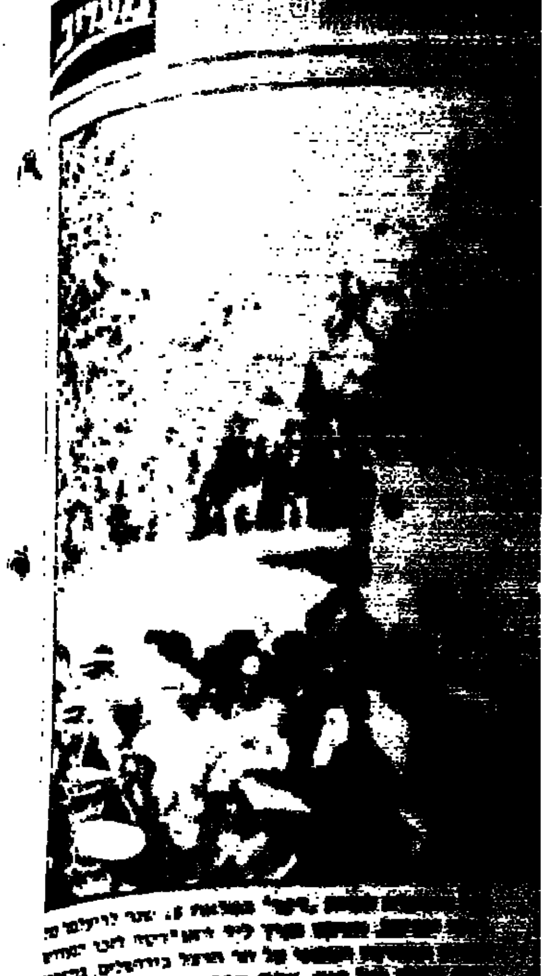

רפול לא יטיס עוד פוגות

„מינוי רפי איתן – משגה חמור"

هكذا من الاصل

ה„וושינגטון פוסט" סוקר את יכולת הצבא הלובי:
המלחים סובלים ממחלת־ים והטייסים מפחדים מהלילה

רוברט אוקלי, ראש המחלקה ללחימה בטרור במשרד החוץ האמריקני: „כפי שאני מכיר את הישראלים, הם יגיבו על הפיגועים ברומא ובוינה במקום ובזמן כלשהו" ★ שר החוץ שולץ מודה: ארה"ב מיצתה את הצעדים הכלכליים

מאת עודד גרנות, שמי גבאי, מרטין אנגלברג ושרות „וושינגטון פוסט"

בהסתמך על מקורות מודיעין אמריקניים, סקר אתמול ה„וושינגטון פוסט" את יכולת הצבא הלובי: המלחים של יחידות חיל הים הלובי סובלים ממחלת ים. טייסיו של חיל האוויר הלובי חוששים לטוס בלילה, פן ילכו לאבוד.

דוברי הפנטגון מסרו אתמול, כי קדאפי הורה לספינותיו לצאת ללב ים מחשש פן יופצצו ויוטבעו בידי מפציצים אמריקניים. הספינות המיטלטלות על גלי הים מצויות במצב קשה. חלקן נעצר משום שמנועיהן התקלקלו. אחרות משותקות משום שאזל הדלק במיכליהן. מפקדי הצי ביקשו את רשותו של קדאפי לשוב לנמל.

גם מצבו של חיל האוויר הלובי אינו שפיר. הטייסים חוששים לאבד את דרכם בחשך ומעדיפים לחוג בסביבת שדות התעופה שלהם או מעל ערים מוארות. בכמה מקרים הורה מגדל הפיקוח לטייסים ליירט מטוס בלתי מזוהה המתקרב לחוף, אלא שהטייסים השיבו, כי אינם מצליחים לאתרו.

פקיד אמריקני בכיר הודה אמש, כי ארה"ב היתה מודאגת מן האפשרות שישראל תפעל נגד סוריה בתגובה על הפיגועים ברומא ובוינה והוסיף כי לדעתו, „ישראל תגיב על הפיגועים במקום כלשהו ובזמן כלשהו."

רוברט אוקלי, ראש המחלקה ללחימה בטירור במשרד החוץ האמריקני, אמר: "כהכירי את מתכונת הפעולה של ישראל, היא תגיב היכן שהוא ובמועד כלשהו ולא תאמר לנו מראש מה היא מתכוונת לעשות". אוקלי הוסיף עם זאת, כי „הממשלה הנוכחית בישראל זהירה יותר מן הממשלה הקודמת שב־1982 הגיבה תגובת־יתר על פיגועי אבו־נידאל", בהתכוונו למלחמת לבנון שבאה אחרי ההתנקשות בשגריר ישראל בלונדון.

הוא סירב לפטור את סוריה מאחריות לטירור וציין כי המחבלים שפעלו בוינה וברומא עברו בזמן כלשהו דרך סוריה.

שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ כינה אמש את קדאפי „פרנואיד" ואת הבטחותיו של שליט לוב להתנער מן הטירור „רטוריקה שלא תוביל לשום מקום" והודיע כי הוא משגר בשבוע הבא לאירופה את סגנו ג'ון וייטהד, כדי לשכנע את האירופים להצטרף לצעדי העונשין הכלכליים שהטילה ארה"ב על לוב.

להצטרפות האירופית לצעדי העונשין הכלכליים – הטעים שולץ – תהיה השפעה רבה יותר על קדאפי, כיוון שלאירופים יש נכסים רבים יותר בלוב.

שולץ סירב בעקשנות להתיחס לאופציה הצבאית, אך הדגיש כי ארה"ב מיצתה את הצעדים הכלכליים שיכולה להפעיל כלפי קדאפי.

עתונים ערביים טוענים, כי איומיה של ארצות הברית על לוב הפכו את השליט מועמר קדאפי לגיבור בארצו, לאחר שמעמדו היה באחרונה מעורער מאד בקרב הצבא והעם. קדאפי גם יצא מבודידותו בעולם הערבי לאחר שכל שליטי ערב, ובכללם נשיא מצרים, הביעו את תמיכתם בעמדתו ושאט־נפש מהאיומים האמריקניים.

פסק־הלכה של חומייני:
על כל הנשים להיכנס להריון בתוך חודשיים

מאת שמי גבאי, סופר „מעריב" לעניינים ערביים

שליטה השיעי של איראן, חומייני, הוציא אתמול „פאטווה" (פסק־הלכה איסלאמי), התובע מכל הנשים הנשואות – להתעבר בתוך חודשיים. הוא הזהיר, כי מי שלא תמלא אחר פסק־הלכה קדוש זה, תגוייס לשירות צבאי במסגרת חיל הנשים באיזור מרוחק ממקום מגוריה.

חומייני חותר, שראשית שנת 1987 תאופיין במספר רב של תינוקות, במסגרת המאמצים למלא את מאגרי־האנוש של מדינתו המתכוננת להקים אימפריה איסלאמית ונוכח המלחמה המתמשכת עם עיראק, שעד כה גרמה למותם של מאות אלפי צעירים איראנים.

תאצ'ר העיפה את שר ההגנה הבריטי

מאת מאיר בליך, סופר „מעריב" בלונדון

שר ההגנה הבריטי, מייקל הייזלטיין, התפטר אתמול בעיצומה של ישיבת הממשלה. השר עמד זה כמה שבועות במרכזה של סערה, בעניין תוכנית השיקום של חברת המסוקים „ווסטלנד".

החברה הפרטית, המייצרת מסוקים גם עבור הצבא, נקלעה לקשיים ושני גופים מבקשים לקנות חלק ממניותיה. הצעה האחת היא של „סיקורסקי" האמריקנית ו„פיאט" האיטלקית (שבה יש ללוב 14 אחוז מן המניות), והאחרת של יצרני תעופה אירופים.

העמדה של הממשלה הבריטית היתה שהחברה ובעלי המניות שלה צריכים להכריע בין ההצעות, ואכן ההנהלה בחרה בהצעה האמריקנית.

הייזלטיין, טען שאסור שבריטניה תורחק משוק התעופה ביבשת ונהל מסע תעמולה ולחצים פומביים בעד המשך ההתקשרות עם יצרני תעופה אירופים. מסע זה היה למורת רוחה של מרגרט תאצ'ר. לדעתה, שר ההגנה הסיט את הויכוח מן התחום העיסקי אל המגרש הפוליטי, כאילו יש מאבק בינו לבינה, שבו יהיו מנצחים ומנוצחים.

במקומו מונה ג'ורג' ינגר, השר לענייני סקוטלנד, שפינה מקום להצטרפות שר יהודי נוסף (החמישי) לקבינט, מלקולם ריפקינד.

„הניו־יורק־טיימס" מגלה:
בסיסי הצבא בארה"ב חשופים להתקפות טרור

מאת רן הרנוי, סופר „מעריב" בניו־יורק

רוב בסיסי חיל היבשה, הצי וחיל האוויר בארה"ב אינם ערוכים לסכל התקפות של טרוריסטים על מטרות בבסיסים עצמם – כך עולה מסקר שערך „הניו־יורק טיימס".

מאז החבלה במטה הצבא האמריקני בביירות, באוקטובר 1983, שבה נספו 241 חיילים, נעשים מאמצים לשפר את מערך הביטחון של בסיסי הצבא בארה"ב, אך מפקדי הבסיסים מודים, שאינם יכולים לאטום את בסיסי הצבא הנמצאים ליד ריכוזים עירוניים, בפני החברה האמריקנית הפתוחה.

עד לעת האחרונה, לא היה בסיס הצי בנורפוק, וירג'יניה מוקף בגדר. כביש מהיר עבר בשטח הבסיס וכל אחד יכול היה להיכנס לשטחי הרציפים. עתה גודר הבסיס, מחסומי בטון למניעת פעולות התאבדות של נהגי מכוניות־תופת הותקנו לאורך רציפי האניות ושוטרי־הים נמצאים בשטח.

אנשי דת שיעים בד. לבנון:
יש לאחוז בנשק נגד המחבלים

מאת יוסף ולטר
סופר הצבאי של „מעריב"

אלפי תושבים שיעים, בהם אנשי דת, עורכים בימים האחרונים כנסי־הזדהות בדרום־לבנון, במטרה להתארגן נגד חדירת מחבלים לאזור. רדיו דרום־לבנון מוסר, כי אנשי דת שיעים מטיפים לאנשיהם לאחוז בנשק ולמנוע את שובם של המחבלים לדרום בכוח.

הכינוס הגדול ביותר נערך בעיירה בנת־ג'בל, שבו השתתפו כ־2000 איש מכפרי הסביבה. הדוברים בכינוס הוקיעו את המעשים שהביאו להרעשה ארטילרית ולבריחת תושבים שיעים מהכפרים. הם הדגישו, כי התושבים באזור נאמנים לרעיון של שמירת השקט והיחסים הטובים בין נוצרים ושיעים.

● הלוויתו של הרוצח מראס־בורקה סמל המשטרה המצרי סולימאן חאטר שנערכה שלשום בכפרו באיזור הדלתה. מאות מתושבי הכפר השתתפו בהלוויה. שלטונות מצרים לא התירו לעיתונאים זרים לסקר את ההלוויה. (תצלום א.פ.)

„להוציא גופת חאטר מן הקבר ולבדוק אותה שוב"

תובעים מתנגדי המשטר במצרים הרוצים להשאיר את הפרשה בדעת הקהל ★ מפיצים שמועות, שהמשטר איפשר לסוכני מודיעין ישראליים לחדור לכלא ולהרוג את חאטר ★ העתונות הרשמית: חאטר היה גיבור זול

מאת שמי גבאי, סופר „מעריב" לעניינים ערביים

מתנגדי המשטר במצרים אינם מרפים מפרשת סולימאן חאטר, שהתאבד בכלא. פרקליטיו לחצו והשיגו אתמול הסכמה של בית־משפט בקאהיר להוציא שוב את גופתו מהקבר ולערוך בה בדיקה פתולוגית בידי גופים רפואיים פרטיים. הפרקליטים, הביעו חוסר אימון מוחלט בבדיקה הפתולוגית שנערכה מטעם משרד הבריאות המצרי, בנוכחות כל בני משפחתו.

אתמול סערה קאהיר נוכח שמועות שהופצו, כי היה זה המשטר המצרי אשר התיר לסוכני מודיעין ישראליים לחדור למרפאת בית הכלא ולהוציא להורג את חאטר.

הסטודנטים באוניברסיטת עין־שאמס בקאהיר שוב התפרעו אתמול, פרצו מתוך הקמפוס בנסיון להגיע לשכונת אל עבאסיה, שם שוכן בית הכלא הצבאי בו התאבד חאטר. הם נבלמו על ידי מאות שוטרים מיחידות מיוחדות [illegible]. בהתפרעות הונפו כרזות נגד הנשיא חוסני מובארק ונגד ישראל.

שר ההגנה, עבד אל חאלים אבו ראזלה, אמר אתמול, שאין זה מוזר בעיניו שאדם אשר הרג ילדים ונשים חפים מפשע, יחליט לשים קץ לחייו.

העתונות הממסדית פתחה במסע הסברה לציבור, בו היא טוענת כי חאטר הוא „גיבור זול ביותר", לאחר שרצח בדם קר ילדים ישראלים חפים מפשע בתקופה של שלום והתכוון לגרור את מצרים כולה למלחמה אכזרית נוספת.

ממשלת צרפת עוצרת את כיבושיו של איל העתונות

במגמה למנוע השתלטות־יחיד על העתונות ★ לאיל העתונות הרסאן יותר מ־20 עתונים וכתבי־עת

מאת תמר גולן, סופרת „מעריב" בפריס

האם ניתן יהיה לעצור את איל־העתונות רובר הרסאן? זו השאלה המעסיקה כיום את כלי התקשורת ודעת הקהל בצרפת.

הרסאן הוא איל־העתונות הגדול ביותר בצרפת ובבעלותו יותר מ־20 עתונים וכתבי־עת. הוא משתייך לחוגי הימין, ובעבר נתבע לדין על היותו משתף פעולה במלחמת העולם השנייה.

עוד לפני עלות השמאל לשלטון בצרפת ב־1981, נערכו נסיונות למנוע את השתלטותו על עתונים שנקלעו לקשיים פיננסיים.

המאבק נגדו החריף בשנים האחרונות, והסוציאליסטים אף העבירו חוק שמטרתו מניעת מונופול בעתונות. לפי החוק, חייב כל רוכש עתון לגלות את מקורות המימון שלו. חוק זה זכה לכינוי „חוק הרסאן". בצרפת נהנים העתונים מתמיכה כספית של הממשלה, במגמה מפורשת למנוע השתלטות של בודדים על העתונות.

אתמול התכנסה ועדה מיוחדת של הסנאט „לפלורליזם של העתונות" וקבעה, כי הרסאן עבר על החוק נגד המונופול בעתונות כאשר רכש את העתון „לה פרוגרס", היוצא לאור בליון. הממשלה הגיבה גם היא בחריפות והגישה תביעה למינוי כונס נכסים לעתון ולביטול הרכישה. התביעה תידון בסוף השבוע.

„הקשר הישראלי" של מגלה הכוח החמישי בטבע

ד"ר אפרים פישבאך, הפיסיקאי שגילה ממצאים המעידים על קיומו של כוח חמישי בטבע, גאה ב„קשר הישראלי" שלו – כך אמר המדען האמריקני בשיחה עם סופר „מעריב".

ד"ר פישבאך, הדובר מעט עברית, עמד בראש צוות פיסיקאים, ששקד על מימצאי מחקר מתחילת המאה, עיבדם מחדש ומצא, כי ביקום פועל כוח אנטי־כובד, נוסף לארבעת הכוחות המוכרים: כוח הכובד, הכוח האלקטרו־מגנטי, הכוח החזק והכוח החלש.

ד"ר פישבאך סיפר, כי הוריו עלו לישראל לאחר מלחמת יום כיפור וגרו באשקלון. הוא הירבה לבקרם וקשר קשרים עם אנשי מדע ישראליים.

הרופאים הבטיחו לנו שהתינוק ימות בחג המולד

אומרים הורים בארה"ב התובעים את מותו מתוך רחמים

מאת רן הרנוי, סופר „מעריב" בניו־יורק

לין וניק בלינגהם הקדישו את חג המולד להכנות לקבורת בנם, ריקי, שנולד קודם זמנו, ב־24 בספטמבר אשתקד, ללא קנה הנשם. הרופאים הודיעו להם, כי התינוק ימות לפני 1 בינואר. הרופאים טעו.

בעת כתיבת שורות אלה, ריקי חי ונושם ואף צובר משקל. הוא מאושפז בבית־החולים לילדים בבוסטון ומצבו מוגדר חמור. הוא אינו יכול לאכול, לשתות או לנשום בכוחות עצמו והוא מחובר למכונות הזנה והנשמה הנוסכות חיים בגופו הפעוט.

אולם ההורים אינם רואים בעין יפה את המאמצים להחזיק את ריקי בין החיים. „איננו רוצים שיסבול יותר", אומרת האם.

בסוף דצמבר הוחדרה לגופו של ריקי שפופרת הזנה חדשה, חרף התנגדות הוריו. ארבע שפופרות ההזנה הקודמות גרמו זיהום. הורי הפעוט אומרים, כי הנהלת בית־החולים כפתה עליהם את הניתוח ודרשה מהם לאשרו באיום שבית־החולים יפנה לבית־המשפט אם לא תתקבל הסכמת ההורים.

נוסע שנתבקש להפסיק לעשן כמעט הטביע את המטוס באוקינוס

מאת רן הרנוי סופר „מעריב" בארה"ב

בוב גלנסון, בן 33, שהצטווה בשעת טיסה על־ידי הטייס להפסיק לעשן, התנפל עליו והחל להטיס את מוט ההיגוי כלפי מטה מתוך כוונה להטביע את המטוס באוקינוס. רק ברגע האחרון הצליחו שני נוסעים להשתלט עליו.

המטוס, שעשה דרכו מאטלנטיק־סיטי ללונג איילנד, נחת לבסוף בשלום בנמל התעופה בניו־יורק והמעשן הועבר לבית־חולים לחולי־נפש.

„נותרו רק כמה שניות לפני ההתרסקות, ראיתי את המוות בעיניים", סיפר הנוסע רוברט אברמס. „קפצתי עליו, כרכתי את זרועי סביב צווארו והתחלתי להלום בו. אחרי שמונה מהלומות הוא איבד את הכרתו".

מחוז חדש בהולנד: רצועת ים שיובשה

מלכת הולנד ביאטריקס צירפה אתמול מחוז חדש, מעשי ידי אדם, אל ממלכתה. זוהי רצועת ים לשעבר שיובשה על ידי תושבי הולנד והפכה לארץ נושבת.

שמו של המחוז החדש, ה־12 במספר בהולנד, הוא פלבולנד, וגודלו כגודלה של לוקסמבורג. בירת המחוז היא לליסטאד, ומלכת הולנד השתתפה אתמול בכינוס הראשון של מועצת המחוז.

ב„מעריב" יום ב'

אתה בעניין. יום שני. קבעו.

ב„גבר לעניין" יש לך: כתבה על ציידים ■ רוגמן. מה הוא אומר על מה שאומרים עליו ■ מסע אל שבטי האופיום בתאילנד ■ אולדסמוביל או וולוו. מה תבחר? ■ באמצע, אורלי בת 17 מאילת, מחכה לדירוג שלך.

וכן המדור הפרסומי: מועדון גבר לעניין

תסתכל מה קורה ב„מעריב"

מחלקת מכוניות

אאודי – אסקונה – קדט – גולף – פיאסטה – מרצדס ועוד...

הספקה מהירה ● אחריות בינלאומית

במחירי יצוא מאירופה!

אילן בן־יהודה 170 ת"א 03-235618 ,223165 ,222797

הבטיחי לעצמך את ההורוסקופ האישי והשתתפי בהגרלת הפרסים החדשית

קני AK

הוועד הארצי של רוכשי יחידות טבריה/אילת קלאב הוטל

מודיע

ביום 18/1/86 (מוצ"ש) תתקיים אסיפה ארצית להקמת:

עמותת בעלי יחידות טיים שרינג באילת קלאב הוטל

עמותת בעלי יחידות טיים שרינג בטבריה קלאב הוטל

האסיפה תתקיים ברחובות, מרכז הספורט ע"ש וייסגל, קריית־משה, משעה 17.00 עד 22.00

סדר היום

1. דברי הסבר על המצב הנוכחי בקלאבים – ע"י פעילי הוועד (מוזמנים לכנס: כונסי הנכסים של ט.ק.ה. המנהל המיוחד של א.ק.ה.)
2. בחירת מוסדות העמותות.
3. המשך הרשמה לוועד הפעולה הארצי.

נא להביא הסכם רכישה, תעודת זהות ו־20 ש"ח.

הוועד הארצי של רוכשי היחידות ממשיך בהרשמה לעמותות שביסוד במקומות הבאים:

תל־אביב – משרד ברוג, רח' אבן גבירול 179, טל' 441005 מ־16.30 – 20.00.

ירושלים	– דוד פרץ,	טל' 760807	קרית שמונה	– בזאל יהודית,	טל' 40212
ירושלים	– משולם יוסף,	טל' 417404	קרית־חיים	– סילר זהבה,	טל' 671581 ,731498
חיפה	– גולי יעקב,	טל' 252368	עפולה	– סימון יונתן,	טל' 94321
חיפה	– פישוטשר מרדכי,	טל' 701594	עפולה	– ד"ר ש. [illegible],	טל' 94133
נתניה	– יעני,	טל' 24702	ראשל"צ	– [illegible],	טל' 997238
רחובות	– הרטט שמואל,	טל' 457707	[illegible]	– שריבסקי צביה,	טל' 957733 ,957214
חדרה	– ד"ר קשלנסקי,	טל' 22595	אשדוד	– הכהן יוסף,	טל' 32385
נצרת	– טבורי יעקב,	טל' 70261 ,78247	אשקלון	– מלך יוסף,	טל' 33629
הוד השרון	– [illegible],	טל' 457863	באר־שבע	– [illegible],	טל' 76454 ,76730
			קרית־גת	– [illegible],	טל' 882871 ,861702

נציגי הוועד הארצי

לוי יעקב – [illegible]; שטנדל אורי – [illegible]; שטדלר יעקב – [illegible]; ישראלי עמיחי – [illegible]; רבינק דב – [illegible]; [illegible] שמואל – [illegible]; חזקי אסתר – [illegible]; יהודאי אלישע – [illegible]; הרסט שמואל – [illegible]; מלך יעקב – [illegible]

★ הגשת מועמדות למוסדות העמותות בטלפון 08-457707 עד 15/1/86.

רוצחו של חיל המילואים אברהם סורק: „זו העיר שלי ואלחם עד הנצחון"

סעיד ג'בר בן 24 מחברון נדון למאסר עולם

מאת אבינועם בר־יוסף

„אני אסיר מלחמה. לא רצחתי. הרגתי חייל בעיר שבה נולדתי. זו העיר שלי, של אבי ושל סבי ולא איכפת לי מכלום. אמשיך להלחם עד הנצחון".

כך הגיב אתמול רוצחו של חייל המילואים אברהם סורק ז"ל – שנדקר בקסבה של חברון כאשר הופקד לשמור על הבית שנרכש על־ידי האגודה לחידוש הישוב היהודי בעיר האבות – לאחר שבית הדין הצבאי ברמאללה הוליט לגזור עליו מאסר עולם.

האני רדווי סעיד ג'בר, בן 24 מחברון, הורשע ברצח ובנ־סיון לרצח. הוא דקר למוות את אברהם סורק ופצע באותו סכין את חברו למשמרת, אריה בורנשטיין. השניים הופקדו למנוע ממתנחלי קרית ארבע וחברון לשוב לבית שבו התבצ־רו ואליו הגיעו גם כמה חברי כנסת מן הימין כדי למנוע פינוי.

בית הדין הצבאי ברמאללה גזר אתמול תקופות מאסר ממושכות על שני נאשמים נוספים בפעילות חבלנית עויינת.

נאצר יוסף עאטה א־בידו הורשע בחברות בחזית הדמוקר־טית, בידוי בקבוקי תבערה במהלך השנים 1984 ו־1985 לע־בר אוטובוסים של תיירים, רכב ישראלי וחיילי צה"ל ונדון לתשע שנות מאסר בפועל.

פקרי מחמד עבדול פתח־חסן, בן 18 מאל־עירוב, נדון לש־בע שנות מאסר, מתוכם 3.5 בפועל לאחר שהורשע בתקיפת רכב ישראלי באבנים ובבקבוקי תבערה.

„אקרע אותך ואשתה את דמך" – איים רופא שיניים על צעירה שהזמין לביתו

ד"ר דוד עירוני בן 35 מרמת־גן נדון ל־3 חודשי מאסר בפועל

מאת איה אורנשטיין

ד"ר דוד עירוני בן 35, רופא שיניים מרמת גן שהור־שע בעשיית מעשה מגונה בכוח באשה שהתארחה בדירתו וכן בתקיפתה ובהשמעת איומים בגנגה, נדון אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב לשלושה חוד־שי מאסר בפועל ולשנת מאסר על תנאי.

לבקשת פרקליטי של הרופא, עוה"ד משה ושלמה נחשון, הסכים השופט ארמונד לוי לעכב את ביצוע גזר הדין עד שיינתן בבית המשפט העליון פסק דין בערעור שהסניגורים מבקשים להגיש על הרשעתו.

לאחר שמיעת גזר הדין הודיעה התובעת, עו"ד גאוה שי־לה, כי הפרקליטות תגיש ערעור על קלות העונש שנגזר על הרופא.

המקרה אירע בשנת 1981. ד"ר עירוני, רווק, הזמין אשה צעירה לבלות עמו במסיבה. הוא הביא אותה לדירתו, שם נמצאת גם הקליניקה שלו, וכאשר זו שאלה מה בנוגע למסי־בה, הוא אמר שיערוך לה מסיבה פרטית. הוא תקף אותה באיומו עליה שאם לא תעתר לו ולא תסכים לקיים עמו יחסי מין, הוא יקרע אותה, ישתה את דמה, יחנוק אותה וישליך אותה מהקומה הרביעית. אחר כך גרר אותה לחדר השינה, היכה אותה בכל חלקי גופה, ניסה לחנוק אותה והתפשט. לאחר מכן הורה לה לעשות כמוהו וכאשר סרבה, נגע בכוח בכל חלקי גופה וניסה לבצע בה מעשה מגונה.

עו"ד גאוה שי־לה בקשה להחמיר עם הרופא ולשלוח אותו למאסר ממושך בציינה כי למעשה הוא איים ברצח על קורבנו וזו ניצלה רק הודות לתושיה שגילתה. היא דברה אליו כפסי־כולוגית, הרגיעה אותו והבטיחה שתמסור לו מספרי טלפון של חברותיה ואז הוא אפשר לה לצאת מהדירה. הסניגור, עו"ד משה נחשון, תאר את הרופא הנאשם כרון ג'ואן וטען כי עירוני סבל מאד מאז המקרה. לדבריו הוא היה קורבן של אירוה מתירנית, „שאולי רק מתולת האיידס תשנה אותה". הוא ציין שיש להתחשב בעובדה שרשיונו של הרופא עלול להש־לל על ידי משרד הבריאות ועל כן ביקש להתחשב בו ולהקל עמו. אביו של הנאשם פנה אל השופט בכתב וביקש ממנו להקל בעונש כדי שבנו יוכל להמשיך בעבודתו שהיא כל חייו. מספר עדי אופי ספרו על כך שד"ר עירוני הינו אדם עדין וישר. ידידות אחדות שלו, נשואות ואמהות לילדים, אמרו כי לא היו חוששות שד"ר עירוני יבקר אותן בביתן גם כאשר בעליהן אינם בבית, משום שהן מאמינות בו.

בגזר הדין ציין השופט לוי כי הוא תוהה עד איזה מרחק מסוגל אדם משכיל להגרר אחר יצרו.

הכדורגלן שירזי מעיד נגד „כנופיית נתניה"

מאת איה אורנשטיין

הכדורגלן שלמה שירזי סיפר אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב כי ב–14 באוגוסט 1985 הוא חזר עם נבחרת הכדורגל מחו"ל, ואז ערכו בלשי המשטרה חיפוש על גופו בשדה התע־ופה בתקווה למצוא סמים שעל פי החשד ייבא עמו.

לדבריו, הוא רצה להסתיר את קשריו הפליליים ולכן סיפר אחר כך כאילו חיפשו וידיאו מבורח אצלו ואצל שחקנים אחרים, ביניהם אבי כהן ונסים ברדה.

שירזי, שהינו עד מדינה נגד חברי „כנופיית נת־ניה" בפרשות שוד וסמים, סיפר על כך בעדות שמ־סר נגד אחד הנאשמים בפרשות אלה, אלכסנדר צס־קיה. צסקייה בן 30 מנתניה נאשם בהובלת נשק שנועד לשוד מזויין של זוג שבוצע בתוף מכמורת.

הכדורגלן נחקר בידי התובעת, עו"ד יהודית אמס־טרדם. עדותו לא הסתיימה והמשכה יישמע במועד אחר.

מוחמד מעוזה נותח וניצל באשקלון

בניתוח ארוך שנמשך 5 וחצי שעות במחלקת פה ולסת בבית החולים "ברזלי" באשקלון, הוצא גידול סרטני מתקדם מחלל הפה והלסת של מוחמד מורטג'ה בן 67, המכונה אבו מוחמד מעזה.

אתמול פטפט את מורטג'ה במרפאת החוץ של בית החולים. מנהל המחלקה לפה ולסת בבית החולים באשקלון אמר במסיבת עיתונאים אתמול כי כל השיקום הכירורגי על שני ניתוחיו של מורטג'ה נמשך והשתיים תוך 5 שבועות. כיום החולה חולים מגדולת הסרטן, מתפקד נורמלי בכל אברי פניו ופיו ואיכות חייו כשל כל אדם בריא לחלוטין. מוחמד מורטג'ה אמר לנו כי הוא מרגיש מצוין.

בצילום: מוחמד מורטג'ה
כתב הצילום: עזרא יובב

אורנה ועופר ירושלמי: „אין אנו מסוגלים לטפל בתינוקת המונגולואידית שנולדה לנו"

זוג הורים מבקש צו בית המשפט שיורה להשאיר בבית החולים ילדתם בת 9 חודשים שנולדה עם פיגור

מאת איה אורנשטיין

אורנה ועופר ירושלמי, הורים לתינוקת מונגולואידית, פנו אתמול לבית המשפט המחוזי בתל אביב בבקשה להוציא במעמד צד אחד צו שיורה לקופת חולים של ההסתדרות הכללית ולמשרד העבודה והרווחה שלא להוציא את הילדה בת 9 חוד־שים מרשות קופת חולים עד שתמצא לה מסגרת מוסדית מתאימה.

הילדה נולדה במרס 1985 בבית החו־לים בילינסון כשהיא סובלת מתסמונת דאון ומפיגור עמוק, ועד היום היא מאו־שפזת בבית החולים. הוריה בקשו אתמול בקשה נוספת – להכריז עליה פסולת דין ולמנות לה אפוטרופוס. גם זאת במעמד צד אחד.

השופט חיים פורת שעיין במיסמכים שהוגשו לו בידי עו"ד שולמית אמיר, קבע כי החלטתו תנתן לאחר דיון במעמד שני הצדדים־ולאחר שמיעת בא כוח היו־עץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה. הדיון יתקיים ב–26 בחודש.

הורי הילדה טוענים כי הם אינם מסוגלים לטפל בה והם עצמם נפגעו קשות מהלידה ונתונים במשבר עמוק שאינו מאפשר להם לגייס את כוחות הנ־פש הדרושים להתמודדות הקשורה בגי־דולה של הילדה. סיבה נוספת – הם מטופלים בשני ילדים קטנים, אחד בן ארבע ואחד בן שנתיים, אורנה נמצאת עתה בהריון וכל זה מונע מהם לטפל בילדה. הם מבקשים שהילדה תועבר ישירות מבית החולים למוסד „מעון הי־לד", שם הם סבורים תמצא המסגרת המתאימה ביותר לתינוקת המונגולואי־דית. הם מציינים שעלול להגרם לה נזק קשה אם תטולטל לתקופה קצרה למקום זר שבו לא תזכה לטיפול מתאים, ועל כן הם מבקשים שהיא תועבר ישירות ל„מעון הילד".

שלומי תורג'מן לשיקום בקיבוץ

מאת מנחם רהט

שלומי תורג'מן, בן 17 וחצי, מבת־ים, ששהה שנה וחצי בכלא התאיילנדי בתנאים תת–אנושיים ושוחרר לפני שלושה שבועות בהת־ערבותו של הממונה על שיקום אסי־רים בתנועה הקיבוצית חרות לפיד – ייקלט בזמן הקרוב בקיבוץ בצפון הארץ במגמה לפתוח בו "דף חדש" בחייו הקשים.

שלומי נעצר עם אביו דוד תורג'מן על ידי שוטרים תאיילנדים, לפני כשנ־תיים, בחשד של הברחת הירואין באזור „משולש הזהב" שבין תאילנד לבורמה – ושניהם הושלכו לכלא צ'יאנג–מאי הנודע לשימצה.

לבקשת בני משפחת תורג'מן שנותרו בארץ, נכנס לפיד לפעילות למען שיחרורו של שלומי, לאחר ששוכנע כי הוא היה מעורב בפרשה מבלי ידיעתו. לפיד הצליח לשחררו מהכלא ולהביאו אל בני משפחתו, ובימים אלה מצא למענו קיבוץ בצפון שבו אמור שלומי להשתקם.

שוחררו החשודים שנעצרו בעקבות רצח נהג המונית

מאת גיל יוחילביץ'

6 חשודים, שנעצרו במהלך חקירת רצח נהג המונית יעקב מפיאלשוילי ז"ל, בלוד, שוחררו ביומים האחרונים ממעצרם.

המשטרה משוכנעת, כי לשני תושבי רמלה, ערבי מעזה, שני אחים מאחד מכפרי הגליל ולערבי ישראלי, עובד עירית חיפה, שנעצרו בפרשה, אין כל קשר לרצח. כל החשודים נעצרו בעקבות שמועות ומידע לא מבוסס.

צוות החקירה המיוחד מגשש למעשה באפילה.

שאב דלק ממכוניות בחניון „רון" בחיפה ונעצר ל־10 ימים

אליזר עמוייל איים על שומר החניון ברצח „אם יפתח את הפה"

מאת אריה קיזל

שיטה לחסכון בדלק נחשפה אתמול בבית משפט השלום בחיפה. אליעזר עמוייל בן 24 חשוד כי גנב דלק ממכוניות שחנו בחניון "רון" בחיפה. את שאיבת הדלק מהמכוניות ביצע תחת איומים כי ירצח את אחראי החו־ניון "אם יפתח את הפה".

עמוייל נעצר אתמול ל–10 ימים בפקודת שופט השלום החיפאי סלים ג'ובראן.

לפי החשד נהג אליעזר עמוייל להגיע בשעות הלילה עם רכבו למוסך התת–קרקעי "רון" שבשוק תלפיות. הוא איים על שומר החניון כי ירצח אותו אם לא יאפשר לו לשאוב דלק מהמכוניות החונות. כך, לפי החשד, מילא מידי פעם את מיכל הדלק שבמכוניתו.

יוסי משולם בעל חניון "רון" סיפר אתמול כי "הבחור היה שואב את הדלק מהמכוניות באמצעות צינורית. הוא איים על השומר בלילה שירצח אותו אם יגלה לי על כך".

מבצע ענק לסרטי וידיאו!

בספריית קסטות וידיאו „פניבן 84" יפו
מיטב ל־25 סרטים: 25 ש"ח בלבד!!
מסלול נוסף למעוניים לחברות המובחרות:
מתוך מבחר הסרטים:
„על חבל מתוח", „פני צלקת", „ד"ר ז'יוואגו", „צלילי המוסיקה", „גשם סגול", „הסנדק 2", „טוטסי".
של החברות: וורנר, קולומביה, M.G.M., FOX, T.V.K.

„פניבן 84" יפו, שדרות ירושלים 159,
בנין 14 קומות
(ע"י מגרשי הטניס)
פתוח 9.30–13.00, 16.00–20.00.

קרן תל־אביב לספרות ולאמנות ע"ש יהושע רבינוביץ

מודיעה על מענקי־הספרות לשנת תשמ"ו – 1986, בתחומים הבאים:
א. מענקי־יצירה לסופרים ולמשוררים בתחום הספרות היפה;
ב. מענקים לסיוע הוצאתם לאור של ספרים בתחום הספרות היפה (שירה וסיפורת);
ג. מענקים לסיוע הוצאתם לאור של ספרי־מסות.
המעוניינים במענקים, באחד מן התחומים האמורים, מתבקשים להעביר לקרן שני עותקים של כתב־היד (מודפסים במכונת כתיבה), ולצרף שאלון אישי ממולא וחתום – אותו ניתן להשיג במשרדי הקרן.
כל הפונים לקבלת מענקים עבור הוצאה לאור של ספריהם חייבים להגיש כתב־יד ערוך ומוכן לדפוס.
מועד אחרון להגשת הבקשות הוא יום שישי, ה־14 בפברואר 1986 (ה' באדר ב').
ההחלטות לגבי המענקים תפורסמנה בקיץ 1986.
כתובת הקרן: רח' אידלסון 29, תל־אביב, 65241, טל. 650920, 657030.

הגבירו את הווליום

יש מבצע בסטריאו פלוס

באולם התצוגה הגדול בארץ תוכלו למצוא מבחר של כ־100 פריטים ממיטב החברות המובילות בסטריאו:

Sansui, Kenwood, Pioneer, JVC, Bose, Tamo, Dual, Luxman, Marantz, Philips, Tannoy, Akai, Onkyo, CEC, ADC, Teac, Hitachi

★ רק למי שיש מבחר כזה, יכול להציע לך שילוב שיתאים לתקציבך ולטעמך האישי
★ השרות הטוב ביותר ★ המחירים הזולים ביותר
★ הנחות גדולות למזומן ★ על כל קניה מתנה

סטריאו פלוס
לא׳ור שר׳א ליר׳ גוז

ת"א, אידלסון 7 פינת בן יהודה 9 קיב טל' 656027 (חניה במגרש)

יום הקרנה על שם נחום גולדמן

„בשם כל בני ביתי"

הקרנה מיוחדת של הסרט „בשם כל בני ביתי" עפ"י ספרו האוטוביוגרפי של מרטין גריי תתקיים בבית התפוצות, אודיטוריום „בני ציון" ביום א', 12 בינואר 1986 בשעה 20.00.
לאחר ההקרנה ייערך מפגש עם הסופר (באנגלית).
מנחה: ד"ר גבריאל מוקד.
דמי כניסה: 2.7 ש"ח; לחברי אגודת הידידים: 2 ש"ח.
הקרנת הסרט „פני המרד" אשר נועדה לערב זה נדחית.

השלישיה הפותחת!

תמונות יפואיות – סיבוב ראשון
תמונות יפואיות – סיבוב שני
יפו סבאבאה – סיבוב שלישי

מאת מנחם תלמי
ציורים: שמוליק כץ

כל מה שרצית לראות ביפו והתביישת להציץ – בשלושת הספרים ובבל אחד להוד.

סיפורים מדליקים שיצחיקו לך את החיים.

מכרז למכירת קרקע

למכירה זכות חכירה בקרקע בשטח של 1955 מ"ר, בתלפיות אזור התעשיה ירושלים, רח' הסדנא, ליד מוסך אקספרס, מגרש 16, ת.ב.ע. 1473 גוש 30140.
הצעות יש להגיש ביד בכתב לידי הח"מ, בבנק טפחות, רח' הלני המלכה 9, ירושלים, לא יאוחר מיום 16.1.1986.
אין הח"מ מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.
כל מכירה כפופה לאישור בית המשפט.
ד"ר א. וולף, עו"ד
כונס הנכסים

מועדון מטיילי מעריב
של 03-439207
שבוע של תיאטרון בלונדון
היציאה: 24.2
המלווה: שלמה בר־שביט

הלוח החדש
במוסף „שווקים" עמודים 12–31

מעריב

הקשר הישרא... של מגלה ה... החמישי ב...

הרופאים הב... לנו שהת... ימות בחג ה...

נוסע שנתבקש להפסיק לעשן ... באוקי...

מחזה חדש בהול... רצועת ים שיובש...

אתה בעניין. יום שני. קבעת.

בנבי לענייך יש לך: כתבה על צירים ■ דוגמה: כה הוא ... של מה שאוכלים עליו ■ ... אל שבמי האופים ... ■ אולדסכוביל או ... מה תבחר? ■ באמצע, ... בת 17 מאילת, כוהבה ... שלך.

... קורה ב מעריב

صكنا من الاهل

هكذا من الأصل

ההזדמנות השניה של הפועל ת"א

על הנייר נראים סיכויי דוד שוייצר ובחוריו – לכבוש הפעם את הפיסגה הלאומית – טובים, משום שבמחזור ה־12 מחר הם יארחו את שמשון בעוד מכבי חיפה תצא למשחק חוץ עם הפועל ים

אם להתבונן על המחזור ה־12 של הליגה הלאומית מתוך מנקודת מבטה של „רביעיית הצמרת", הרי ששתי קבוצות מתוך ה־4 משתעשעות בוודאי בהרהורים אופטימיים על סיכוייהן להגות מפירות בשלים יותר מהשתיים האחרות.

הפועל ת"א ובני־יהודה הן הפעם בעלות היתרון התיאורטי על מכבי חיפה ובית"ר ירושלים, שכן להן נועד משחק ביתי, בעוד המתחרות יוצאות למשחקי חוץ. להפועל ת"א היה בשבוע שעבר צ'אנס ראשון לכבוש את הפיסגה. היא עשתה את המוטל עליה (נצחון חוץ בשעריים) אך מכבי חיפה צברה גם היא את מלוא הנקודות. מחר תהיה ההזדמנות השניה, הנוחה יותר של שוייצר וחניכיו. הם יארחו את שמשון ת"א בדרכי זרכא, ואם ינצחו טובים הפעם סיכוייהם לחלוף על פני המוליכה, לה לא יספיק אז גם תיקו בבירה נגד הפועל ירושלים בשל הפרש שערים נחות.

בני־יהודה חוזרים למגרש בשכונה במוראל גבוה. בשבת האחרונה הם ניצחו את מכבי פ"ת בדקות הסיום והתבססו במקום השלישי. מחר הם ירצו להשיג „דאבל" מהיר על נציגות אם המושבות שכן יריבתם היא הפועל פ"ת. גיורא שפיגל וכדורגלניו דווקא נראים כמי שעלולים לקלקל לזהבים את סדרת ההצלחות המלאה.

הדיירת הרביעית בגורד השחקים של הליגה, בית"ר ירושלים, צריכה לפי כל הראיות בשטח לחזור ממפגשה עם מכבי פ"ת עם 3 נקודות. אבל המשחק ייערך בפ"ת, והמקומיים ספגו שתי מהלומות של 0–1 בתוך 4 ימים (הפסידו במשחק השלמה באמצע השבוע להפועל חיפה), וייתכן כי הזעזוע והסכנה המוחשית בתחתית אליה הם שכן ונקלעו ידרבנו אותם ללחימה בלתי מתפשרת מול אוחנה ושות'.

הליגה הלאומית בכדורגל
אחרי 11 מחזורים

.1	מכ. חיפה	6–18	26
.2	הפ. ת"א	9–23	25
.3	ב. יהודה	2– 6	22
.4	ב. ים	12–22	21
.5	מ. ת"א	12–17	16
.6	כפ"ס	16–17	16
.7	ב"ש	9–11	15
.8	הפ. פ"ת	13–13	14
.9	הפ. ים	16–13	14
.10	הפ. חיפה	13– 7	13
.11	נתניה	13–14	12
.12	מ. פ"ת	18–13	10
.13	שמשון	16–11	10
.14	יבנה	15– 5	10
.15	שעריים	11– 5	8
.16	יפו	22– 8	4

בימים „כתיקונם" היה המשחק בין מכבי ת"א ונתניה ממקד אליו את מרבית תשומת הלב. מחר בר"ג יקוו הצופים, לכל היותר, לכדורגל פתוח ומהנה, שכן לתל־אביבים יש בינתיים רק שאיפות צנועות בעוד נתניה החלה זה עתה במסע היחלצות מהתחתית.

המשחק בין מכבי יפו לשעריים יעמוד במרכז אירועי התחתית. האורחת נגד זו שלפניה, וכל מילה פרט אולי לקלישאה התקפה כל כך במקרה זה – קרב על 6 נקודות – מיותרת. גם המפגש בו תארח יבנה את באר־שבע עלול להיות בעל השלכות רציניות על הירכתיים, שכן רק 5 נקודות מפרידות בין היבנאים הנמצאים מתחת לקו האדום וב"ש במקום ה־7. הפועל חיפה תארח את כפ"ס במה שערב המחזור יכול להיות מוגדר כקרב מרכז טבלה.

כל המשחקים יתחילו ב־14.30.

עולם הפוך: המארחים מבודאפשט לחצו וראשי ההתאחדות לכדורגל נכנעו

מ.ט.ק ההונגרית תגיע לישראל – ותתמודד עם מכבי חיפה כמתוכנן

מאת א. טבק

קבוצת הכדורגל ההונגרית מ.ט.ק. תגיע כמתוכנן לישראל בחודש פברואר, זאת בגלל הלחץ שהופעל אתמול על ראשי ההתאחדות השוהים בבודפשט. כבר בפתיחת השיחות בין ראשי שתי ההתאחדויות, טענו ההונגרים בפני הישראלים: „איך אתם מדברים על כינון יחסי ספורט, כאשר כבר הפרתם הסכם עם מ.ט.ק. וביטלתם את בואה לישראל".

בו במקום התקשר יו"ר ההתאחדות שאול סוידי למשרדי ההתאחדות, ביקש ליצור קשר עם מכבי חיפה כדי שזו תחדש את ההזמנה. בנושא טיפל מ"מ יו"ר ההתאחדות מנחם אריאב, שהצליח תוך שעה להסדיר את הבעייה, כך שעוד אתמול יכול היה סוידי להודיע להונגרים כי ההזמנה חודשה.

מתברר כי הביטול נבע מאי הסכמה לגבי התנאים הכספיים עם היזמים הפרטיים, שטענו כי הבאת הקבוצה תעלה 40 אלף דולר, סכום הגבוה בהרבה ממה שנמסר תחילה. אתמול, בשיחה בין מנחם אריאב ויו"ר מחלקת הכדורגל של מכבי חיפה צבי וייצנר, סוכם כי ההזמנה תחודש, ואם בסופו של דבר ההונגרים ישחקו תעזור ההתאחדות לחיפה במידה ויהיה צורך בכך. הנושא כולו יועלה לדיון בישיבת המזכירות ביום ב', שתחליט גם היכן יערך המשחק בין סקוטלנד לישראל – בחיפה או באיצטדיון ר"ג. כן נערך אתמול סבב טלפוני בין בו הושגה הסכמה כי יוסי מירמוביץ' ידריך את הנבחרת מול סקוטלנד.

עודד מתאמן (בכפ"ס) ומתארגן (לעבור לפ"ת)

מאת אלי קמיר

בפגישה שנערכה אתמול בין אריה זייף, היו"ר היוצא של מכבי פ"ת, ודיין מכנס, פרקליטו של עודד מכנס הושגה התקדמות רצינית בדבר צירופו של מכנס לפתח־תקוה.

האופטימיים שבאנשי מכבי פ"ת ידעו לספר אתמול כי למעשה ההעברה סוכמה עקרונית ויש להסדיר רק עוד פרטים מועטים. דני בגלייבטר, הממלא את מקומו של זייף, הבהיר כי הסכם לא הושג עדיין אך הצדדים קרובים מאד.

בינתיים התאמן אתמול עודד בשורות הפועל כפר־סבא, אך לטענתו אין הדבר מעיד על משהו רציני.

שני שמשונים ינסו מחר לשבש את תכניות הפיסגה של הפועל ת"א:

ויקי וגידי: מעריכים את רוביד, אבל...

מאת אלכס פרלסמן

● ויקי פרץ

● גדעון דמתי

שנים אחדות הדריך דוד שוייצר את ויקי פרץ וגדעון דמתי בנבחרת הלאומית. הם היו האסים שלו במשחקים רבים, כולל במחזור הגמר של אולימפיאדת מונטריאול ב־1976. בשבת הקרובה ישתפו השניים פעולה בתוך שמשון ת"א כדי לנסות ולהנחיל לקבוצתו של רוביד, הפועל ת"א, הפסד ליגה ראשון.

מה אומרים שני הוותיקים, שכן הם עדיין ברגליהם, על העימות הצפוי?

דמתי: „זה אתגר עצום עבורנו, להיות הראשונים, שיעצרו את הפועל ת"א. אין לנו בטחון בגלל המצב הקשה שלנו בטבלה, כשכל נקודה קשה כפליים. עם זאת, נעשה מאמץ כדי לקלקל את ההפתעה הגדולה של השבת. אישית, אני זוכר שבעבר הבקעתי שערים רבים מול הפועל. אולי גם השבת..."

פרץ: „אני מעריך מאד את רוביד שקידם את הקריירה שלי, אבל בשבת אשתדל מאד לנצח אותו. זה יהיה קשה ביותר, כי הוא יודע להכין הפתעות טאקטיות, וגם משום שהפועל, המצויה בכושר מצוין, לא ספגה העונה שערים רבים. עם זאת, בגלל מצבנו הקשה בטבלה, והעובדה שאנו לא יכולים להרשות לעצמנו להציג משחק הגנתי, נלך על כל הקופה".

פרקיס ומנסדורף מקדימים את האלוף גליקשטיין בדירוג הטניס העולמי לשנת 1985

מאת סרג'יו ליבדינסקי

הטניסאי שחר פרקיס הוא המדורג הגבוה ביותר מבין הישראלים בדירוג האי.טי.פי לסיכום שנת 1985. פרקיס מדורג במקום ה־72 והוא השתכר כ־80 אלף דולר. עמוס מנסדורף מדורג אחריו, במקום ה־84 והוא „עשה" כ־51 אלף דולר. אלוף ישראל, שלמה גליקשטיין, שדורג אשתקד במקום ה־82, ירד השנה עד למקום ה־167, אך מאחר שהצליח במשחקי הזוגות לא ניפגע כיסו והוא גרף 65 אלף דולר.

הליגה האנגלית מצטמצמת

ראשי הליגה האנגלית החליטו אתמול סופית על שינויים מרחיקי לכת במבנה הליגות הבכירות. החל מעונת 88/87 יצומצם מספר הקבוצות בליגה האנגלית הראשונה מ־22 ל־20, בעוד הליגה השניה תתרחב ותמנה 24 קבוצות (כיום 22). השינויים יתבטאו בתחילה בכך שרק 2 קבוצות במקום 3 מהליגה השניה יעפילו לליגה הראשונה, בשתי העונות הראשונות להחלת התכנית.

במחזור ה־26 בליגה האנגלית מחר: בירמינגהאם – איפסוויץ', צ'לסי – לוטון, קובנטרי – אסטון־וילה, אברטון – ק.פ.ר, לסטר – וסטהאם, מנצ'סטר סיטי – סאותהמפטון, אוקספורד – מנצ'סטר יונייטד, שפילד ונסדיי – ארסנל, טוטנהאם – נוטינגהאם פורסט, ווטפורד – ליברפול, ווסט ברומיץ' – ניוקאסל.

טוטנהאם גברה על אוקספורד במשחק חוזר בגביע

טוטנהאם העפילה לסיבוב הרביעי בגביע האנגלי לאחר שגברה במשחק חוזר בלונדון על העולה החדשה לליגה הראשונה, אוקספורד יונייטד, 2–1. המשחק הראשון הסתיים בתיקו 1–1 ושלשום הובילה אוקספורד משער של אולדרייג' אך כריס חול השווה בדקה ה־69 וקלייב אלן, שנכנס כמחליף, כבש את שער הנצחון.

אלופת הונגריה בכדוריד – מחר בת"א מול ארזים

אלופת הנשים בכדוריד, מכבי ארזים ר"ג, תשחק מחר בערב (19.30 באוניברסיטת ת"א) עם אלופת הונגריה „ראשאש" בודאפשט בגומלין שמינית גמר גביע אירופה לאלופות. ההונגריות, בשורותיהן 6 שחקניות נבחרת ארצן (דורגה שניה באליפות העולם), ניצחו במשחק הראשון בבודאפשט 35–9.

לאן השבת

כדורגל
(השעה בראשית: 14.30)
גביע המדינה/ליגה ארצית
בית א'
בית"ר חיפה – הפועל טירה (יום ו',
בית"ר ת"א – הפועל מכמורת (יום ו', 14.00)
בית ב'
בית"ר נתניה – צפרירים חולון
הפועל לוד – הפועל טבריה (יום ו', 14.00)
בית ג'
בית שמש – עמידר (יום ו', 14.00)
הכח ר"ג – הפועל ר"ג
בית ד'
הפועל עכו – הפועל יהוד
המכבייה – בית"ר רמלה (יום ו', 14.00)
כדורסל
ליגה לאומית: הפועל ת"א – גליל עליון, אוסישקין, 19.00

אנגליה...סקוטלנד... ועכשיו גם ארגנטינה

נבחרת הכדורגל של ארגנטינה, אלופת העולם 1978, תבוא לישראל למשחק רעים ב־4 במאי נגד נבחרת מכבי ליגה ישראלים. ארגנטינה, אחת הפייבוריטיות לזכיה בגביע העולם השנה, תתמודד כאן כחלק ממסע ההכנה שלה למכסיקו '86. מנהליה מעדכנים כי היא תופיע אצלנו עם שלל כוכביה, לרבות דייגו מארדונה.

ברצלונה – יובנטוס ברבע גמר גביע אירופה לאלופות

שנים מעשירי מועדוני הכדורגל בעולם – ברצלונה ויובנטוס – הוגרלו להיפגש ברבע גמר גביע אירופה לאלופות. כך התברר לאחר ההגרלה שהתקיימה ביום ה' במשרדי אופ"א בציריך. המשחק הראשון בין השתיים יתקיים בברצלונה ב־5 במרץ, והגומלין בטורינו – כעבור שבועיים.

משחק נוסף שיעורר עניין שיא הוא באיירן מינכן מול אנדרלכט. שאר משחקי רבע הגמר: אברדין–גטבורג, סטיאווה בוקרשט–להאטי (פינלנד).

בגביע אופ"א הגרילה פ.צ. קלן השוהה בארץ לעימות קשה עם ספורטינג ליסבון. אינטר מילאנו ונאנט ייפגשו במשחק מסקרן. המחזיקה ריאל תתמודד נגד נוישאטל השוויצרית והיידוק ספליט תפגוש את וורגם הבלגית.

המשחק המומלץ

האתגר של מרילי ובוזגלו

מאת אלכס פרלסמן

כל מאבק חוץ של מכבי חיפה צופן בחובו סקרנות עצומה, שכן בדרך הטבע עלול משחקה להינזק מהבחינה האיכותית כשהיא מתרחקת מאוהדיה הנלהבים ומכר הדשא המוכר לה. גם העימות של המובילה הלאומית מחר בימק"א מול הפועל ירושלים איננו חורג מכלל זה, ועל כן מומלץ להגיע לבירה.

נראה בעליל שאריה בלורנו, שועל הרכש הירושלמי, יועסק הרבה יותר מעמיתו „הירוק" אבי רן. האורחים ינסו לבסס את משחקם על פריצות באגפים של מגיניהם, ובמיוחד ציון מרילי, לו מהווה המפגש מחר „דרבי" פרטי (כמי ששיחק שנים רבות בהפועל ירושלים). אבל משימתם לא תהיה קלה, שכן הבלם הקדמי מאיר נחמיאס נמצא בכושר מעולה, ויתכן שריפעת טורק יוסט לעמדת בלם אחורי כדי לסייע לו במאבקי הגובה.

ה„קלף" העיקרי של העולה החדשה הינו הקשר מישל דיין, שירבה בבעיטות לעבר שער האלופה. במיוחד ידרוש רן לפקוח עין על בעיטות העונשין של מישל. לירושלים התקפה חלשה ביותר העונה, אבל יעקב בוזגלו אוהב אתגרים, וירצה להזכיר את קיומו.

מועמד ל 4 פרסי גלובוס הזהב
הסרט הטוב ביותר
השחקן הטוב ביותר - מייקל ג'יי פוקס
התסריט הטוב ביותר
השיר המקורי הטוב ביותר "כוח האהבה"
סטיבן ספילברג
("אי. טי. חבר מכוכב אחר")
מגיש
קומדית הרפתקאות

סרט שתראו פעם ועוד פעם ועוד פעם!!
שיא הכנסות בארה"ב - 185 מליון דולר
חזרה לעתיד
מייקל ג'יי פוקס · כריסטופר לויד · ליאה טומפסון · כריספין גלובר
BACK TO THE FUTURE
רוברט זמקיס
לרגל ההצלחה הקופתית ולטובת הציבור
מציגים ב־2 בתי קולנוע בתל־אביב
„בן־יהודה המחודש": ★ דולבי סטראו ★ כורסאות חדשות ★ מסך ענק — ליל שישי: 12+10, שבת: 11 בבוקר, מוצ"ש: 9.30 ,7.15, חול: 9.30 ,7.15 ,4.30
„אורלי": מוצ"ש: 9.30 ,7.15, חול: 9.30 ,7.15 ,4.30
„כפיר" ירושלים | „רון" חיפה
הפצה: גולן גלובוס-קנון ישראל

מוזיאון ישראל ירושלים
פרס לחיבור
מוזיאון ישראל, ירושלים יעניק בחודש מאי 1986
פרס לחיבור
על אמנות המאה העשרים
ע"ש ג'וזף ה. היין
שווי הפרס – 1,000 $ בשקלים חדשים
כל חיבור שנכתב בישראל, בעברית או באנגלית, בשנת 1985, בין אם פורסם או בין אם לא, ללא הגבלה בהיקף, בצורה – ספר, מחקר, מסה, מאמר, ובנושא – ויתקבל במוזיאון ישראל עד 16.2.86, ייבדק בידי ועדת שופטים ובה אנשי מוזיאון ישראל והיסטוריון לאמנות ממוסד אחר.
המען למשלוח: פרס היין, מזכירות אגף בצלאל, מוזיאון ישראל, ירושלים.

ראה שער אחורי בחוברת "שבוע טוב"
סרטו החדש של מייקל צ'ימינו ("צייד הצבאים")
שנת הדרקון
סרט השנה
"מותחן פשע משטרתי, כידור חריף מרתק" מעריב
"מעולה מרגש" ניו יורק טיימס
ת"א „רב־חן" | ר"ג „אואזיס" | חיפה „רב־מר" | נתניה „שרון" | חולון „מגדל"

דרוש:
מנוף על גלגלים
מסוג P&H אומגה 20 טון
חדש/משומש, בשכירות/לרכישה
לפנות טל. 794734, 03-280925

הארוע הקולנועי של שנות ה־80!

ערפדי החלל
הפקתם הבינלאומית של מנחם גולן ויורם גלובוס
בכורה ארצית
„תל־אביב" ת"א ● ליל שישי 9.45 + 12
מוצ"ש: 9.30 ,7.15 ● חול: 9.30 ,7.15 ,4.30
„סבוי" ת"א גם ליל שישי 10
„הדר" גבעתיים
„היכל" הרצליה
למבוגרים בלבד
חלוקת היום של הירדון — ירדון לנהג ולמשפחה
הפצה: גולן גלובוס-קנון ישראל

הנהג, עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חייל לדרך

מועדון מטיילי מעריב
הזמנה לקוראי „מעריב" שהשתתפו בשנת 1985 בטיולים לחו"ל במסגרת „מועדון מטיילי מעריב"
להצגה מיוחדת של:
מירי אלוני
שרה ומשחקת ברטולד ברכט
(מוסיקה: קורט וייל)
שתתקיים ביום ו' הבא (17.1), בשעה 3 אחה"צ, בקפה־תיאטרון „רחל" בתיאטרון הקאמרי בת"א.
לקבלת הזמנות:
„מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", רח' קרליבך 2, ת"א (טל. 439207).

עוד שנייה אחת, הסל של סנגל – והסל

ז'אן־מישל סנגל לא קלע 39 דקות ו־59 שניות אפילו נקודה אחת. ואז, כאשר נותרה שנייה אחת לסיום, ניסה כוחו ב„זריקת התאבדות" מ־15 מטרים והכדור שצלל פנימה, מחק יתרון 77–74 של מכבי וכפה הארכה. בלי שלושה משחקני ההרכב הראשון שיצאו בחמש עבירות, הצליחה לימוז' לגבור על מכבי ת"א 88–85, להנחיל לה הפסד שלישי רצוף בבית הגמר ולהשקיע אותה עמוק עמוק בתחתית הטבלה. 42 נקודות של קווין מגי לא יכלו לחפות על ערב קליעה חלש של מיקי ודורון, שניהם יחד 17 נקודות...

לימוז'	88	(77, 35)
מכבי	85	(77, 42)

● ללימוז': ניים 35, דייוויס 16, דאקוף 17, ברוסטובסקי 8, בביו 6, אוסטרובסקי 6, סנגל 3, דסמרים 2.
● ריבאונדים: 26.
● איבודי כדור: 14.
● למכבי: מגי 40 (14 מ־18 שדה ו־12 מ־12 עונשין), ג'ונסון 20 (9 מ־17 שדה), ג'מצ'י 12 (6 מ־18), ברקוביץ' 7 (3 מ־11), לינטון 6.
● ריבאונדים: 29.
● איבודי כדור: 13.
● שופטים: לבוס (בולגריה), ביאורק (שבדיה). צופים בלימוז'.

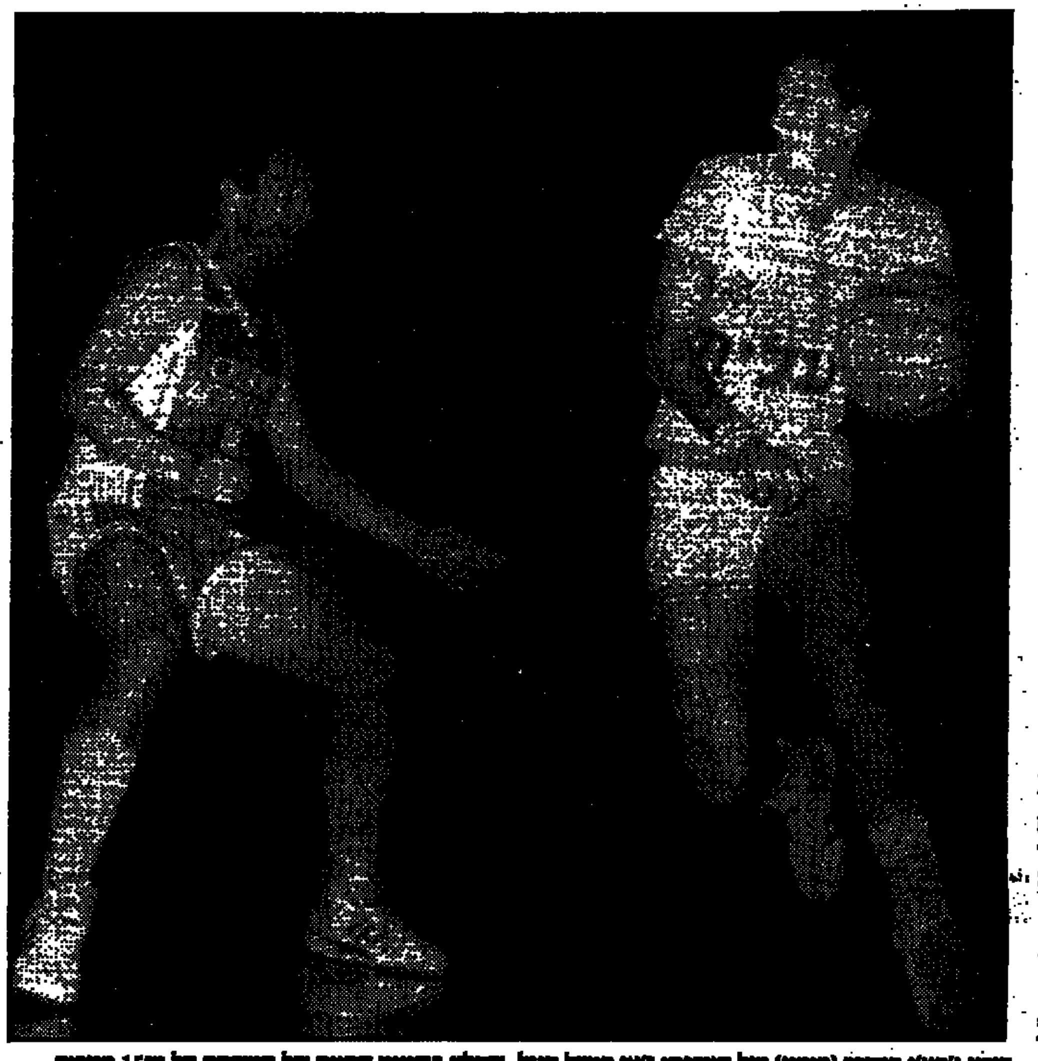

דורון ג'מצ'י מכדרר (מימין) מול הצרפתי ז'אן מישל סנגל, שקלע בשניית הסיום של המשחק של מ־15 מטרים וכפה על מכבי הארכה. בהארכה ניצחה לימוז' את אלופת ישראל 88–85 והנחילה לה הפסד שלישי בבית הגמר. צילום רדיו אי־פי

מאת מרדכי רוזנבלום, שליח „מעריב" בלימוז'

הגמר של גביע אירופה התרחק מאד משחקני מכבי ת"א. ז'אן מישל סנגל, אחד השחקנים הוותיקים ביותר בכדורסל הצרפתי, היה אמש האיש שהפיל אותנו לקרשים. הסל המדהים שקלע מ־15 מ' לא רק שכפה הארכה על מכבי ת"א, שכבר הגנה בנצחון חוץ ראשון בבית הגמר האירופי, אלא גם שבר את רוחם של הכדורסלנים הישראלים, שהפסידו בתום 5 דקות ההארכה – 88–85.

לילה ארוך ללא שינה המתין לכל אחד מהשחקנים, המאמנים ועשרות רבות של אוהדיה הקנאים של מכבי אחרי השריקה לסיום. כל אחד מהם יתנה שוב ושוב את אותן 4 שניות אחרונות לפני הסיום הרשמי של המשחק, כאשר סנגל זרק את הכדור 2 מטרים לפני קו האמצע. כל אחד יזכור גם את חמש דקות ההארכה, כאשר מכבי לא הצליחה לעמוד מול פרץ ההתלהבות והשאפתנות של הצרפתים, ובמיוחד של ביל נייס המצויין.

אבל תמונת המשחק משתקפת בצורה הברורה והאכזרית ביותר בדפי הסטאטיסטיקה. לא הריבאונדים הרצו את גורל המשחק. גם לא איבודי הכדור של שתי הקבוצות. מה שקבע היו אחוזי הקליעה האומללים של שלושת הקלעים המצויינים, בדרך כלל, של מכבי – מיקי, דורון וג'ונסון.

נתחיל מהקל לכבד. לי ג'ונסון, לאחר מחצית אחת טובה, סבל מהידרדרות במשחק ההתקפה שלו, הידרדרות שהלכה והחמירה ככל שנקפו הדקות. ג'ונסון דייק ב־9 מ־17 זריקות מהשדה, וב־2 מ־4 בעונשין, וקלע בסך הכל 20 נקודות.

דורון ג'מצ'י קלע 12 נקודות, 6 מ־18 מהשדה (רק 33.3% הצלחה). מיקי – 7 (!) נקודות, 3 מ־11 נסיונות מהשדה, רק סל אחד של שלוש נקודות.

והרי, אם כן, התמונה העגומה של מכבי אמש בלימוז'. אך למרות ההפסד, לא יכולנו שלא להתפעל ממשחקו של קווין מגי. שימו לב: הבחור קלע 40 נק', אחוזי הקליעה שלו היו מצויינים – 14 מ־18 (77.7%), ובעונשין לא החטיא כלל: 12 מ־12. הוא גם לקח 18 ריבאונדים. מה עוד אפשר לבקש משחקן כדורסל?

לימוז' איננה קבוצה מהטובות שראינו בבית הגמר האירופי, אך אמש עלו שחקניו של פייר דאו למגרש מדורבנים ע"י 5000 הצופים, חדורי רוח לחימה ושאפתנות לנצח את מכבי. אפשר אולי לדבר על „גברת פורטונה" שסייעה להם בסל של סנגל, אך העובדה היא שב־5 דקות ההארכה, הצליחה לימוז', ללא שלושה משחקניה – באביו, אוסטרובסקי ודיידים, שיצאו בחמש עבירות – לנצח את מכבי על שלל כוכביה.

דומה היה באותן דקות ההארכה, על אף משחקו המצויין של חן ליפין, כי שחקני מכבי הוותיקים ולמודי הנסיון, איבדו את הראש. כל אחד מהם חשב שהגיע הזמן לזרוק מרחוק, לקלוע את שלוש הנקודות ולנצח את המשחק. מיקי ודורון וג'ונסון. אבל, זה לא היה הערב שלהם.

לא ברור מדוע לא לקחו שני המאמנים פסק זמן באותן דקות קשות של מכבי ת"א, בשלהי המחצית השניה. היה מקום להרגיע ולנסות לסדר את המשחק.

בילי ניים. מגיעות לו כמה מילים על המבצעים המרהיבים שביצע אמש. הוא קלע 35 נק', כולן בהתקפות מבריקות על הסל של מכבי.

המצב, נכון להיום, קשה ביותר למכבי ת"א, בכל האמור לסיכוי להעפיל למשחק הגמר. שלושה משחקים, שלושה הפסדים, ועם הרקורד הזה עליה להתייצב בשבוע הבא לשני משחקים מול קבוצה הטובה בהרבה מלימוז' – ז'אלגיריס קובנה, אלופת בריה"מ.

מה יהיה בבריסל, בשבוע הבא? אני אפילו לא רוצה לחשוב על כך...

מגי: אני לא מבין איך שחקנים כל־כך טובים מחטיאים ללא הרף

[illegible]

שרף: זה עצוב ואכזרי; המשחק היה ביד שלנו

[illegible]

המתכן הצרפתי לניצחון: „להילחם כמו... ישראלים"

[illegible] ...על מכבי ת"א 88–85. [illegible] ...אבל אחרי המשחק אני יכול לומר לך [illegible] של מכבי", הוסיף דאו.

מעריב ספורט

הרוסים יבואו לבריסל במוראל גבוה – ניצחו אמש את ציבונה ועלו למקום הראשון בבית הגמר

בעוד מכבי ת"א סופגת הפסד שלישי רצוף בבית הגמר האירופי, הצליחה יריבתה בשבוע הבא בבריסל, ז'לגיריס קובנה הרוסית, לרכוש מקדמה מוראלית עצומה לקראת הדרקיב, לאחר נצחון ביתי 94–91 על אלופת אירופה, ציבונה זאגרב. הרוסים הובילו גם במחצית של המשחק הדרמטי, 53–48, ובזכות הנצחון הם אף העפילו לראש הבית עם מאזן מושלם, 3 נצחונות בשלושה משחקים, מהם אחד בחוץ (על לימוז').

בית הגמר האירופי
(לאחר 3 מחזורים)

1. קובנה	274–290	6
2. ציבונה	275–292	5
3. ריאל	255–281	5
4. מילאנו	269–260	4
5. לימוז'	302–276	4
6. מכבי ת"א	280–264	3

במילאנו השיגה אמש סימאק נצחון בכורה בבית הגמר, כאשר גברה על ריאל מאדריד 86–78. האיטלקים נמצאים גם הם בעמדת זינוק, משום ששני ההפסדים שלהם היו בחוץ. עד עתה הפסידו רק לימוז' ומכבי ת"א בבית (משחק אחד כל אחת).

החיפות מרפקים בין ארל למוטאפצ'יץ' הפכו לתקרית המורה:

ויליאמס התפרע – והמשטרה מנעה תיגרה המונית בסאראייבו

מאת ברוריה ביגמן

ארל ויליאמס גנב את ההצגה במשחקה של הפועל ת"א עם בוסנה בסאראייבו. התנהגותו החריגה במרבית דקות המשחק ואחריו, כפי שסיפרו לנו מי שראו את המחזה המביש, הותירה את חבריו המומים ופעורי פה. הם אינם רגילים לראות איבוד שליטה עצמית קיצוני כזה אצל שחקן, כפי שקרה לארל במשחק בו ניצחו היוגוסלאווים 105–89.

לארל היו טענות קשות נגד השופט הרומני ומוטאפצ'יץ', שחקן בוסנה. המשחק עיצבן כנראה את ויליאמס, שטען באוזני השופט כי מוטאפצ'יץ' ירק עליו. ארל ניגש לשופט והראה לו את סימני היריקה על זרועו. השניים, ויליאמס ומוטאפצ'יץ', ניהלו קרבות מרפקים שלא מצאו חן בעיני ארל שספג מיד עבירה טכנית. הדם עלה לו לראש. הוא לא הסכים עם החלטת השופט והתחמם עוד יותר כאשר לא השיג את מה שרצה – הרחקת מוטאפצ'יץ'. סמוך להפסקה הוא רדף אחרי הכדורסלן היוגוסלאווי וכפי שנמסר לנו איים לגמול לו כשיגיע לתל־אביב.

אבל ארל לא הסתפק בזה. בהפסקה הוא ניפץ בקבוק שתיה מזכוכית וטמן בתוך הגרביים שלו חלק מהזכוכיות, אך לא השתמש בהן. בסיום המשחק הורד ויליאמס מהמגרש בליווי משטרתי, לא לפני שאוהדים מקומיים רצו לעבור עם כסאות בידיהם. לאבן מרסר, שנחלץ לעזרתו, גונן עליו עוד לפני שהמשטרה התערבה, ומנע תיגרה המונית.

היו אמש אנשים בהפועל ת"א שהגדירו את התנהגותו של ארל כשערוריה, ואף העלו אפשרות להפסיק את פעילותו בקבוצה. אישור לכך לא התקבל מהנהלת הקבוצה.

● ארל ויליאמס

גרשון התפטר מהפועל ת"א; יהושע רוזין עשוי להחליפו

מאת ברוריה ביגמן

פיני גרשון היה עד סמוך לשעה אחת לפנות בוקר, מאמן כדורסלני הפועל ת"א. באותה עת, כשהודיע על התפטרותו, הסתיים הרומן שלו עם הקבוצה. זה קרה כחמש שעות לאחר שהקבוצה נחתה מטורניר האולם בהולנד ומשחק בגביע קוראץ' בסאראייבו. בשלושת החודשים האחרונים אכל פיני מרורים בהפועל ת"א והיה על סף הפסקת עבודתו פעמים אחרות, אך נכנע ללחצים שהפעיל עליו מנהל המחלקה אברהם פלדה שעמד מאחוריו ומנע ממנו לעזוב.

„בעקבות מה שקרה בקבוצה בשבועיים האחרונים, ואין זה הזמן כדי לפרט, החלטתי ללכת הביתה. הגיעו מים עד נפש. אני משלם מחיר של דבר שלא קניתי. עתה אני מרגיש שאבן גדולה מעל ליבי הוקל לי מאד. את כל זמני אקדיש מעתה למשפחה", אמר גרשון.

אברהם פלדה אמר: „ניסיתי אמש להניא את פיני מהתפטרותו, אך ללא הועיל. כאשר לא הצלחתי לשכנע אותו, קיבלתי את התפטרותו".

מי שעשוי להחליף את גרשון כמאמן הוא „מר כדורסל" יהושע רוזין, מאמן מכבי ר"ג. כשנתבקש פלדה להגיב על כך אמר: „רוזין? יכול להיות." היום אמורה הפועל ת"א לקיים אימון בשעות אחר הצהריים וקרוב לוודאי שעד אז הדברים יתבהרו.

● פיני גרשון

هكذا من الأصل

עוכבו ההליכים נגד ראשי בנקים שהואשמו בעשיית קרטל

לפי עיסקת טיעון הודו הבנקים בתיאום ביניהם בקשר להורדת הריבית בחשבונות טפ"ס ★ הם הורשעו וגזר הדין ינתן ביום א'

מאת איה אורנשטיין

היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, החליט לעכב את ההליכים נגד ראשי ארבעת הבנקים הגדולים – ארנסט יפת, יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי, גיורא גזית, יו"ר הנהלת בנק הפועלים, אלי כהן, מישנה למנכ"ל בנק דיסקונט ואהרון מאיר, מנכ"ל בנק המזרחי – שהואשמו, יחד עם הבנקים שבראשם הם עומדים, בכך שבין החודשים יוני עד דצמבר 1983 תאמו ביניהם את שעורי הריבית בחשבונות תפ"ס ועברו בכך על חוק ההגבלים העסקיים.

ארבעת הבנקים עצמם הורשעו אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב, על פי הודאתם, בכך שהורידו את שערי הריבית בחשבונות התפ"ס בהתאם לתיאום ביניהם ועברו על חוק ההגבלים העסקיים. גזר הדין נגדם ינתן על ידי השופט אביגדור סלטון ב־12 בחודש. בעיסקת טיעון שהושגה בין הצדדים נקבע, שעל כל אחד מהבנקים יוטל קנס בסך 40 אלף שקלים חדשים. אולם השופט הודיע, שלא יהיה כבול לפרטי העיסקה.

עיכוב ההליכים נגד ראשי הבנקים הינו חלק מעיסקת טיעון זו, שנעשתה בין ב"כ הממונה על ההגבלים העסקיים במשרד התעשיה, עו"ד מרים מורחי, לבין פרקליטי ארבעת הבנקים: עוה"ד אמנון גולדנברג וראובן בכר מטעם בנק לאומי, עו"ד מישאל חשין מטעם בנק הפועלים, עו"ד אלעזר סוכבין מטעם בנק דיסקונט ועו"ד רם כספי מטעם בנק המזרחי.

על יסוד המשא ומתן בין הצדדים ולאחר הכרעה בנושאים השנויים במחלוקת על ידי שופט בית המשפט העליון בדימוס, דוד בכור, יו"ר המועצה להגבלים עסקיים, קיבלו על עצמם הבנקים כללי התנהגות עיסקית, שמטרתם עידוד התחרות בין הבנקים, כדי לקדם את ביצוע מטרתו של חוק ההגבלים העסקיים. כל אחד מהבנקים הודיע לממונה על ההגבלים העסקיים, שהוא מקבל על עצמו לקיים בקפדנות את הכללים הללו, עובדה המהווה פתיחתו של דף חדש בהתנהגות הבנקים בישראל.

ואלה הכללים שקיבלו על עצמם הבנקים בתמורה לעיכוב ההליכים נגד ראשיהם: להימנע מעשייה או הפעלה של תיאום עם בנק אחר בתחום הריבית שמשלם הבנק ללקוחותיו על הפקדות למיניהן, בתחום תנאי ההצמדה ופריון של פיקדונות, בנוגע לריבית שגובה הבנק מלקוחותיו על הלוואות או על מתן אשראי ובנוגע לפתיחה או לסגירה של סניפים ושעות הפעלתם.

הבנקים הסכימו בנוסף, כי בכל פעולה או מהלך הדורשים אישור של רשות ממלכתית, תוגש בקשה על ידי כל בנק בנפרד, ללא תיאום עם בנק אחר לגבי אופי הפעולה או המהלך. הבנקים גם התחייבו שלא למסור מידע לבנק אחר לגבי התעריפים השונים, כמו ריבית על הפקדות או על הלוואות ולא להתייעץ אתו בנושאים אלה לגבי המצב הקיים או לגבי תוכניות הנוגעות לעתיד. כן סוכם שתיערך תרשומת בכל מיפגשי העבודה בין המנהלים הבכירים והממונה על ההגבלים העסקיים יוכל לעיין בתרשומות הללו.

סוכם כי הכללים הללו לא יחולו על עיסקות או על הסדרים משותפים בין מספר בנקים לגבי לקוח או לקוחות מסויימים על פי בקשת הלקוחות הללו, על הסדרי גבייה מלקוחות משותפים ועל החלפת מידע על חוסן פיננסי ויכולת פירעון של לקוח או של לקוחות מסויימים, על עיסקות בין בנק למישנהו, כגון מכירת ניירות ערך על ידי בנק אחד לבנק אחר ועל עניינים הקשורים לפעילות בנקים בחו"ל.

● שופט אביגדור סלטון

מארל לינץ' תבחון אפשרויות עשיית עסקים בארץ

מאת דוד ליפקין

היועצת הפיננסית הבכירה של חברת מארל לינץ', סוניה כהן, חזרה לניו־יורק עם מיגוון של הצעות לגבי דרכי הפעולה של החברה בארץ. בשבועות הקרובים תצטרך החברה לקבל הכרעה עקרונית אם וכיצד לפעול בארץ.

במהלך ביקורה בארץ נפגשה סוניה כהן עם מנהלי בנקים, חברות השקעה, משרדי ממשלה, תעשיינים ויזמים. הם העלו בפניה מספר רב של הצעות לגבי אפשרויות להשתלב בהשקעות ישירות ועקיפות ובהעמדת אשראים לרשות הגורמים השונים.

אחת ההצעות שסוניה כהן בוחנת היא להציע ללקוחות מסויימים של חברת הברוקרים האמריקנית הגדולה ביותר להשתלב בהשקעות במפעלים עתירי ידע. היא גם בוחנת הקמת קרנות להון סיכון להשקעה בארץ.

כהן הגיעה גם למסקנה, שכדי לא להיכשל בהשקעות בארץ, היא חייבת להפעיל שתי קבוצות של מסננות לגבי ההצעות השונות. האחת תורכב מאנשי משק בעלי ידע וסיון והשניה מאנשי מקצוע. קבוצות אלה יבצעו את הסינון, על מנת להבטיח שרק הצעות רציניות יובאו ע"י מומחי מארל לינץ'. סוניה כהן נימקה את ההתעניינות של חברתה בהשקעות בארץ בצורך לגוון את אפשרויות ההשקעה ללקוחות החברה, המעוניינים שלא לרכז את ההשקעות ב"סל" אחד. בדעתה של סוניה כהן לחזור לארץ בעוד חודשיים, מצויידת כבר בהחלטות מארל לינץ' כיצד לפעול בארץ.

בנק ישראל מתנגד בתוקף למס הון

מאת יצחק דייש

בנק ישראל מתנגד בתוקף להטלת מס על ההון שבידי הציבור.

נגיד בנק ישראל, ד"ר משה מנדלבום, אמר כי אסור לפגוע בנכסים הפיננסיים. הדבר יפגע בחיסכון של הציבור, במאזן התשלומים וביציבות המחירים.

מקורות כלכליים בכירים אמרו, שעצם הדיבורים והדיונים על הטלת מס על נכסים פיננסיים עלולים לגרום לבריחה מהסכונות וכן ליציאת מטבע מהארץ. פגיעה בנכסים הפיננסיים של הציבור עומדת בניגוד לחוק הגנה על נכסי הציבור, שנתקבל בכנסת לפני הבחירות האחרונות.

מיפנה חיובי בולט בתוצאות העסקיות של צים בשנת 1985

שיפור של יותר מ־50 מיליון דולר

מאת דוד זהר

שיפור בולט בתוצאות העסקיות של צים חל בשנת 1985, אשר נסתיימה ברווח תיפעולי של 96 מיליון דולר, לעומת כ־44 מיליון דולר בשנת 1984. ביצועי החברה היו טובים בהרבה מהתקציב שהוגש לקראת שנת 1985.

עוד עולה מדו"ח אומדן התוצאות העסקיות של החברה, כי לאחר פחת, ריבית והפסד ממכירת אניות, נותר השנה רווח נטו של 8.2 מיליון דולר, בהשוואה להפסד בסך 45.3 מיליון דולר בשנת 1984.

שינוי המגמה חל בעיקר כתוצאה מפעולות יעול שננקטו ובעזרת משתנים חיצוניים, כמו ירידת מחירי הדלק וירידת שערי הריבית. פעולות הייעול והחיסכון שהחברה ביצעה במהלך 1985 התבטאו בצימצום דרסטי של עלויות התיפעול, חיסכון בכמות ובעלויות הציוד, ירידה בתצרוכת הדלק, הקטנת ההוצאות המשתנות תיצול יעיל של צי החברה. הוצאות המינהל של החברה קטנו במרוצת 1985 בכ־20 אחוז, בעיקר הודות לצימצום במצבת כוח האדם.

דובר צים, אליהו שרגאי, מסר כי בשנת 1985 חל שיפור במצב הפיננסי של צים. החברה שילמה לבנקים את מלוא הוצאות הריבית ובנוסף לכך פרעה חובות בהיקף של כ־60 מיליון דולר, כך שההתחייבויות לזמן ארוך ובינוני פחתו והגיעו לכ־456 מיליון דולר.

כל הנתונים הללו הם אומדנים ואינם נתונים מאוזנים סופיים, שכן המאזן המבוקר של החברה לשנת 1985 יהיה מוכן רק בחודש אפריל.

ירידה גדולה בריבית לתפ"ס

חברות מחפשות תחליף להשקעה

מאת דוד ליפקין

הבנקים הורידו אתמול את שיעורי הריבית שהם משלמים על פיקדונות הפקים והתפ"ס. הקטנת הריבית היא בשיעור משמעותי, 3 עד 5 אחוזים.

הירידה התלולה הזו בריבית נובעת מהקטנת הריבית על משיכות היתר בבנקים. אבל היא מעודדת חברות וגורמים גדולים בעלי עודפים במשק לחפש אפשרויות השקעה אחרות לזמן קצר. חלק מגורמים אלה מפנה כספים לשוק האשראי האפור, תמורת בטוחות בנקאיים. חלק מהם משקיע באגרות־חוב בבורסה, כאשר הם מצליחים להרוויח 2 עד 3 אחוזים לזמן קצר.

הריבית על פיקדונות תפ"ס עד מיליון שקל ירדה אתמול מ־18 אחוז ל־15 אחוז בחלק מהבנקים ול־13 אחוז בבנקים אחרים. ואילו הריבית על מיליון שקל ויותר בתפ"ס ירדה מ־25 עד 27 אחוז ל־22 עד 25 אחוז בחישוב שנתי.

האוצר הורה אתמול גם להקטין את הריבית על הלוואות לחייבי מסים. הריבית הוקטנה מ־66 ל־54 אחוז בחישוב שנתי.

הושג הסכם בתדיראן עפולה

מאת מאיר הראובני

בתום מו"מ של שעות אחדות נחתם אתמול הסכם לגבי עתיד עובדי מפעל האלקטרוניקה של תדיראן בעפולה. מתוך 130 עובדיו, 60 (בהם כל 49 תושבי עפולה) יישארו לעבוד במחלקת האלקטרוניקה, שניהולה יצורף למפעל המזגנים והמקררים שם.

20 מעובדי האלקטרוניקה יעברו לעבוד במפעל המזגנים והמקררים. 15 עובדים (תושבי בית שאן) ייקלטו בעבודה במפעל הכבלים השייך לתדיראן, שהופעל לפני כשנה בעיירה זו.

35 מעובדי האלקטרוניקה בעפולה יפוטרו.

על ההסכם חתמו נציגי מועצת פועלי עפולה, ועד העובדים במפעל והנהלת תדיראן.

היסתור ירשה השוק הגרמני של קופל

מאת דן ארקין

חברת היסתור ירשה את השוק המערב־גרמני של חברת קופל, שפשטה את הרגל, ובימים אלה פותחת היסתור חברה־בת בגרמניה.

יו"ר מועצת המנהלים של היסתור, עמירם סיון, מסר כי החברה מתכננת להביא בעזרת החברה החדשה 10,000 תיירים בשנה ממערב גרמניה לישראל. עד כה באו בהיסתור כמחצית מהמספר הזה וניתן לדעת החברה להכפיל את המספר בתוספת של התיירים שבאו עד כה בקופל. החברה החדשה תהיה בפרנקפורט ותפעיל סוכנים בכל רחבי גרמניה. מנהל החברה הוא פרי אונגר, שניהל בעבר את הסניף הגרמני של קופל.

סיסמיקה: „אדם פולק לא התחמק מצו עיכוב יציאה"

יו"ר מועצת המנהלים של חברת סיסמיקה־היפרושיגמפ, אדם פולק, לא התחמק מצו עיכוב יציאה, כפי שפורסם – מודיעה הנהלת החברה בהודעה לרשות ניירות ערך ולבורסה בתל־אביב.

בהודעה שנשלחה אתמול מועצת הנהלת החברה, כי אדם פולד סיים את שהותו בארץ כמתוכנן ביום 24 באוקטובר 1985 וחזר לפרו, מקום מושבו הקבוע. נגד אדם פולק לא הוגשה כל תביעה בקשר לעסקי החברה וקל וחומר שלא התחמק מכל צו עיכוב יציאה. בכוונת אדם פולק, מסרה החברה, להגיע ארצה, על מנת לבחון עם הנהלת החברה צעדים המתחייבים מהמצב שנוצר.

בתגובה לפירסומים בעיתונות מוחה החברה נגד ח"כ אליהו שפייזר, אשר העלה טענות נגדה ולא פנה, לדבריה, לבדיקת טענותיו, למרות שתי פניות בכתב מטעם החברה שנשלחו אליו.

החברה טוענת, כי תשקיפה אושר על ידי כל הרשויות המוסמכות, בנק לאומי לישראל, וכי תנאי ההנפקה של החברה, על פי תשקיפה, היקנו לציבור עדיפות על תנאי ההנפקה של חברה־בת של חברת הנפט הלאומית (מ.ב.נ.), שתשקיף ההנפקה שלה פורסם כחודשיים לפני הנפקת החברה.

לדברי הנהלת החברה, כל זכויות הנפט שרכשה היו לפי רשיונות תקפים באזורים שבהם נראה למפעיל ולחברה כי קיים סיכוי למציאת נפט. הנהלת החברה כותבת, כי היא דוחה את הטענה שהנכסים שהועברו לחברה מחברת סיסמיקה ישראל בע"מ היו שווים רבע מערכם. היא טוענת, כי קביעת ערכו של הצוות הסיסמי נעשתה על ידי חברת גישבאל קנמאלטבסט וכי הרווח הגולמי על העבודות הסיסמיות של החברה הגיע בפועל ל־40 אחוז מהעלות.

כן טוענת החברה, כי הטענה כאילו זכו המנהלים והעובדים למשכורות והטבות מפליגות, הינה מרושעת.

הצריכה הפרטית ירדה ב־9%

מאת שרגא מקל

הצריכה הפרטית ירדה ב־8% עד 9% לנפש ברבע השלישי של שנת 1985, לעומת הרבע הקודם. זהו שיעור ירידה שנתי של 29%.

זאת לאחר ירידה של כאחוז אחד ברבע השני של השנה ועליה של 4% ברבע הראשון. רמת הצריכה לנפש ברבע השלישי של 1985 היתה נמוכה ב־16% מרמתה בשנת 1983. על כך מסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ברבע השלישי של 1985 נרשמו ירידות חריפות יחסית ברכישות לנפש של מוצרים בני קיימא – רכישות רכב הצטמצמו בשליש, רכישות ציוד למשק בית (מקררים, מכונות כביסה, מקלטי טלוויזיה, מכשירי־וידאו, מזגנים) הצטמצמו ב־8% בהשוואה לרבע הקודם ורכישות ריהוט ב־15%. ירידה בולטת היתה בהוצאות לנסיעות לחו"ל, שהצטמצמו ב־23%. ירידות של 8% עד 10% בממוצע היו בסעיפים: מזון, משקאות וטבק, הנעלה, הלבשה וחפצים אישיים ומוצרים אחרים (הכולל תמרוקים, ספרים, מוצרי בידור וכו').

הצריכה לנפש של שירותי חינוך, בריאות, סידור וכו', הניתנים על ידי המוסדות ללא כוונת רווח, ירדה ב־5%־6%.

רמת הצריכה הממוצעת בינואר־ספטמבר 1985 היתה נמוכה ב־4% לנפש מרמתה בתקופה המקבילה ב־1984.

סופר "מעריב" מציין, כי נתונים ארעיים מראים כי ברבע האחרון של 1985 חלה התאוששות בצריכה הפרטית.

בהגרלת "גבר לעניין" מס' 5 זכתה ב־1000 ש"ח גב' רחל בן עמנו אשר ביצעה רכישתה במסעדת "סינגינג במבו" בת"א.

בתמונה מקבלת הזוכה את ההמחאה מידי גב' זהבית אלמליח מנהלת מועדון הצרכנים ומנהל המסעדה מר וילי טיימן. (מ.)

ראה שער אחורי בחוברת "שבוע טוב"
סרטו החדש של מייקל צ'ימינו "צייד הצבאים"
שנת הדרקון
סרט השנה
"מרשים...יצירה מרתקת
קולנוע מרהיב, יפהפה..." גל"צ
"הסרט הטוב ביותר של השנה."
דייל מונרו
ת"א "רב־חן" | ר"ג "אואזיס" | חיפה "רב־נת" | נתניה "שרון" | חולון "מגדל"

אוניברסיטת בר־אילן
הפקולטה למדעי החברה — בית הספר לחינוך
והקתדרה לחקר כושר ההסתגלות האנושית, ע"ש מצ'אנו
בעקבות דו"ח ועדת באושי בעניין ביטול איבחון פסיכולוגי חינוכי קבוצתי
אנו מזמינים את הציבור ליום־עיון בנושא:
"ויתור על איבחוני כושר קבוצתיים: סיכוי וסיכון"
יום העיון ייערך, אי"ה, ביום א', ס' שבט תשמ"ו (19.1.86), באודיטוריום ארגנטינה בבנין ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת בר־אילן, בשעות: 20.00–14.00 בערב.
דברי ברכה: פרופ' א. קראוס רקטור האוניברסיטה; פרופ' ב. שמיע – מנהלת ביה"ס לחינוך.
בהשתתפות (בסדר א"ב): ד"ר ג. אורתר; פרופ' י. אמיר; פרופ' י. באשי; פרופ' י. גלנץ; פרופ' א. מאיר; ד"ר ע. ניר; פרופ' ר. פוירשטיין; ד"ר פ. קליין; ד"ר ש. קניאל; פרופ' י. רנד; פרופ' ע. שילה; מר א. שמואלי.
נציגי שירותים פסיכולוגיים ויועצים ונציגי הורים.

דרוש לך קורס תיכנות?
דרוש לך קדם!
קורס תיכנות תוכניתן סוג 1 (550 שעות)
בפיקוח משרד העבודה
(בוקר 2.2.86, ערב 26.1.86)
- בקורס נלמדות שלוש שפות תיכנות BASIC. FORTRAN, COBOL.
- בקורס יושם דגש על עבודה מעשית במחשב ובמסופי I.B.M. של המכללה.
כמו כן, נותר מס' מקומות מצומצם לקורס מפעילי מחשב שיפתח ב־ 24.2.86
קדם מכללה למחשבים ומערכות מידע בע"מ
קהילת ונציה 12 (בית מטרו) נאות אפקה טל. 490
כניסה חלקה לעולם המחשבים

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
שינוי מספרי טלפון
במבשרת ירושלים וישובי הפרוזדור
המתחילים בספרות 54
ביום ראשון 12.1.86 בשעה 24.00 יוחלפו מספרי הטלפון ב: מוצא, מעוז ציון, מבשרת ירושלים, מעלה החמישה, קרית ענבים, בית נקופה, עין־רפה, צובא, גבעת יערים, רמת רזיאל, אבו־גוש, קרית יערים, נוה אילן, שואבה, שורש.
השינוי יתבטא בהחלפת הספרה הראשונה של המספר שתהיה
3
בשאר הספרות לא יחול כל שינוי.
בזק מתנצלת על האיחור שחל בביצוע שינוי המספרים לעומת ההודעה הקודמת שנמסרה למנויים.

ספרית "מעריב"
הופיע ★ חדש
קספרוב המלך
מהלך הדרקב לאליפות העולם בשחמט, שנערך במוסקווה
מאת שאול הון
תיאור המאבק הדרמטי, שבו הודח אלוף העולם אנאטולי קרפוב בידי הצעיר הנמרץ גארי קספרוב. העיתונאי שאול הון, חבר מערכת "מעריב", מביא בספרו את כל 24 המשחקים בניתוחם של רבי־אמנים מהשורה הראשונה בעולם. בספר מובאים בתיאור חי ושוטף גם סיפורי רקע מאחורי הקלעים, בצירוף תמונות ורישומים ודיאגרמות מאירות עיניים, שלא נראו עד כה בארץ.
הקורא כמו נמצא בחדר התחרות במוסקווה!
להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך פ"ת 72, תל־אביב.
ספרית "מעריב"

מפעלים ליצוא הדרים בנמלים בע"מ
עורף נמל אשדוד, ת.ד. 4059, טל. 055־31203־5
מכרז חוזר למכירת רכב 1/86
למכירה פורד טרנזיט
2000 סמ"ק, מנוע טורי, מודל 1979
מס' רישוי 119־907, טסט דצמבר 1986
את כלי הרכב ניתן לראות בחצר מפעלים ליצוא הדרים בנמלים בע"מ, עורף נמל אשדוד מול שער ד' של הנמל (בין השעות 7.00–15.00).
את ההצעות יש להגיש עד ליום 19.1.1986 בשעה 12.00 לתיבת המכרזים שתמצא במפעלים ליצוא הדרים בנמל בע"מ.
על מגיש ההצעה לצרף המחאה בנקאית בגובה 10 אחוז מערך הצעתו.
תשלום מ.ע.מ. באם ידרש יחול על הקונה.
אין מפעלים ליצוא הדרים בנמלים בע"מ מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מועדון מטיילי מעריב
הרצאות מיוחדות בלווי שקופיות על הטיולים ל:
הטיולים לדרום־אמריקה, תורכיה והמזרח־הרחוק
יתקיימו ב"בית ציוני אמריקה" בתל־אביב, במועדים הבאים:
★ דרום־אמריקה והקרנבל בברזיל: מחר, מוצ"ש (11.1), בשעה 8 בערב. המרצה: דורי גורן.
★ תורכיה. מחר, מוצ"ש (11.1), בשעה 9 בערב. המרצה: הארכיאולוג אבנר גורן.
★ המזרח־הרחוק. ביום ג' (14.1), בשעה 8 בערב. המרצה: יוחי יעקובי.
– הקהל הרחב מוזמן ☆ הכניסה חופשית –

כתיבה במכונה ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר "רימון", ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281985

מרכז מכבי ישראל · בחסות מעריב · קיבוץ ניצנים

צעדת ניצנים

בשבת 11 בינואר 1986 – א' בשבט תשמ"ו

מסלול – 11 ק"מ – קבוץ ניצנים – גבעת 69 – כ. הנוער ניצנים – חזרה.
זינוק – 08.30 – מהכניסה לקיבוץ ניצנים.
דמי השתתפות – 3.5 ש.ח.
הסעה מאורגנת – אין.

בסיום הצעדה יחולקו מדליות ותעודות למשתתפים.

קבלת מידע – במרכז מכבי ישראל, אבן גבירול 68 תל־אביב, טל. 9–264238־03.
● המעוניין לקבל פרוספקט על כל צעדות מכבי בעונת 1986 יפנה למרכז מכבי.

הצעדה הבאה: צעדת טבעון נדחית מ־25.1.86 ל־8.2.86.

HOW TO GET A SECOND PASSPORT
30 COUNTRIES ANALYSED
CONTACT:
TREPERMAN, C.
Garibaldi 27, C.P. 912,
Padova 35100, ITALY.

הנהג

עשה לך מנהג –

קח עמך חייל לדרך

אזכרה וגילוי מצבה
במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

אשר סיסלר ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, ב' שבט תשמ"ו (12.1.1986) בשעה 15.30
בבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון–בת־ים).
נפגשים ליד השער הראשי.
תודתנו נתונה לכל אלה שהיו עמנו באבלנו.

המשפחה

במלאת חמש שנים לנפילתו של יקירנו

הנחלאי ארז קוטלר ז"ל

נעלה לאזכרה והתייחדות
ביום שני, ג' בשבט תשמ"ו (13.1.86)
בשעה 3.40 אחר־הצהריים,
בבית העלמין הצבאי, בקרית שאול.
נפגשים בכניסה לבית העלמין.

המשפחה

במלאת ארבע שנים לפטירת
רעייתי הבלתי נשכחת

דוזיה פדרמן ז"ל

(לבית רובינפיין)

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה
ביום שני, ג' שבט 13.1.86 בשעה 3 אחה"צ,
בחלקת הקבר המשפחתי
בבית העלמין בקרית־שאול.
נפגשים ליד שער בית העלמין.

אליקים פדרמן

במלאת שלוש שנים לפטירתה של יקירתנו

חיה נגלברג ז"ל

לבית רוטלוי

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום חמישי, ו' שבט תשמ"ו (16.1.86), בשעה 15.00, בבית העלמין סגולה, פתח־תקוה.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

שרה פריד ז"ל

נעלה לקברה ביום שני ג' שבט תשמ"ו (13.1.86) בשעה 15.30 בבית העלמין בעפרה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
הבלתי נשכח

שלמה (בן קלמן) פרקש ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי המצבה, ביום שני ג' שבט תשמ"ו (13.1.86) בשעה 15.45, בבית העלמין באשדוד. נפגשים ליד שער בית העלמין.
תודה לכל מנחמינו בע"פ ובכתב.

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה לפטירתו של בעלי היקר

יצחק (אייזק) קייזר ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום חמישי, ו' שבט תשמ"ו (16.1.86) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון בת־ים).
נפגשים ליד השער החדש.

תמה קייזר

לדליה פלטשי ומשפחת חזן

אתכם באבלכם על מותו ללא עת של

הבן – האח

צמת מפעלים אזוריים
ועד הפקידים

במלאת 26 שנה
לנפילת בננו
סג"מ
יהושע אשכנזי (מורנו) ז"ל

בקרב תל־קציר
תערך אזכרה ביום שני, ג' בשבט תשמ"ו – (13.1.86), בשעה 3.30 אחה"צ, בבית הקברות הצבאי בשכונת בן־ציון, טבריה.

יעקב ז"ל
וגרציה אשכנזי

עברו שש שנים של כאב וגעגועים
לבתנו ואחותי היקרה

שרית ענברי ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום ראשון, ט' שבט תשמ"ו (19.1.86), בשעה 3.00 אחה"צ.

המשפחה

מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, בית־דגן

משתתפים באבלה של **דליה כהן**
על פטירת

האחות

הנהלת המינהל
עובדי המנהלה, היחידה ליחסי ציבור

במלאת שלושים לפטירת חברתנו

מניה לנדאו כהנא

נעלה לקברה ביום א' ב' שבט תשמ"ו, 12.1.86, בשעה 16.30 נתכנס בבית ההנצחה להתייחד עם זכרה.

המשפחה
ובית רמת יוחנן

נשיא בית המשפט העליון
שופטי ישראל והנהלת בתי המשפט

משתתפים באבלו של
צבי סגל
שופט של בית משפט השלום בבאר־שבע
במות עליו

אביו

ומביעים תנחומים למשפחה.

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב
מודעות
משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־
מעריב
הלוח החדש
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' רחוב דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363
239952

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

אפי דימנט ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, ב' בשבט תשמ"ו (12.1.86) בשעה 15.00 בבית העלמין החדש ברחובות.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

לסבי בר־נוי

השתתפותנו הכנה בצערך הכבד
במות

אביך ז"ל

סגל סחר חוץ – ההנהלה והעובדים
סגל אפריקה
דיזנגוף מערב אפריקה

למשפחת לבון

משתתפים באבלכם על מות
האם והסבתא

פאולינה שבתאי ז"ל

שלוח – הראל
חברות לביטוח בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

ליצחק מלבין

משתתפים באבלך הכבד
במות

אביך ז"ל

חבריך לעבודה

כתיבה במכונה
בשיטה עיוורת
תלמדו
ב־12 שעות
בבי"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85,
☎ 281985

הנהג, עשה לך מנהג קבוע –
קח עמך חייל לדרך

„גלגלים"
מחפשת ומוצאת רכבים גנובים
אמש ב„מבט לחדשות" בטלוויזיה
אך יום יום בדרכים
„גלגלים"
חברה לאתור רכב גנוב
פרס כספי למדווח
☎ 611432, 625160 ☎

ספרית מעריב

לאן נעלם הירוק
מאת תמר אדר

זהו סיפור
על מסע מופלא
למעבקי האדמה,
אל עולם קסום
עולם המחשב.

בספר ציורים צבעוניים
מרהיבי עין
מאת כריסטינה קדמון.

לכבוד ספרית מעריב ת"ד 20208 תל־אביב 61־201
נא לשלוח אלי את הספר „לאן נעלם הירוק". מצ"ב המחאה ע"ס 11.50 ש"ח, לפקודת ספרית מעריב.
שם ______ מס. ת.ז ______
כתובת ______ מיקוד ______
טלפון ______ תאריך ______
חתימה ______

ספר חדש לילדים

להשיג בחנויות הספרים בכל הארץ או ישירות בספרית מעריב באמצעות תלוש ההזמנה

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

הודעה לציבור לקוחותינו

הננו להודיעכם כי החל מיום 10.1.86 תופחת הריבית הבסיסית שאנו גובים מלקוחותינו על אשראי במט"י ב־0.5% לחודש (6% לשנה).
הריבית הבסיסית החדשה תעמוד, איפוא, על 2.5% לחודש, דהיינו ריבית שנתית של 30% כשהיא 35% ריבית מתואמת (אפקטיבית) שנתית.
כמו כן, תופחת הריבית שאנו גובים בגין חריגה מקו אשראי ב־0.5% לחודש (6% לשנה).

תקליט חדש!

להשיג בחנויות התקליטים

למועדון הצרכנים
לקוראי מעריב בירושלים
דרושים
רוכשי מודעות
מנוסים
תנאים טובים למתאימים
לפנות למר יצחקי 02־221151/2/3

מועדון צרכנים
לקוראי מעריב
דרושים
רוכשי/ות מודעות
מגרצים ובעלי נסיון
★ תנאים טובים ושכר גבוה.
★ אפשרות לרכב צמוד למתמידים ולמצליחים.
לפנות להבית, טל. 6–203395 – 282781.

קבוץ שדה נחום
מודיע על
הפעלת מרכזיה חדשה
מס. המרכזיה: 065־82611
עם חיוג ישיר לחברים.
אבדת מוצרי פלסטיק – 065־86868
תודתנו נתונה לאפיק תקשורת,
חברת תדיראן וחברת בזק

רשות שמורות הטבע
הודעה לציידים

בשבת 11.1.1986
יתקיים מפקד עופות המים השנתי

ביום המפקד חל איסור צייד בשטחי מקווי המים ובטווח של 500 מטר מהם בכל הארץ, מזריחת השמש ועד שקיעתה.

האגודה לקידום הטיפול
במחלות מעי־דלקתיות (ממ"ד)

האגודה מזמינה את כל הסובלים מאחת מהמחלות קרוהן או אולצרטיב קוליטיס להצטרף לאגודה ולהשתתף בכינוס השנתי שייערך ביום שלישי, 21.1.86, בשעה 17.30 בבית־הספר לרפואה של הדסה עין־כרם, ירושלים, באולם ד' קומה 2.
בכינוס יינתנו פרטים אודות האגודה וכן הרצאות רופאים מומחים בנושאים שונים.
רישום חברים חדשים ייעשה במקום.
לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות טלפונית 02־669932 בשעות הערב.
– הכניסה חופשית –

תזכורת!!

כנס חקלאי

מפעלי מתכת נען – המטורה וטיפטוף
מזכירים בזה את קיומם של שני ימי העיון בתאריכים 13.1.86 – 14.1 שיתקיימו בקיבוץ נען.

★ הזמנות נשלחו ★

מפעלי מתכת נען
המטורה וטיפטוף

„קניה עם רעיון"
חידון הסמלים
ראה „מעריב ת"א"
עמודים 14, 15

מעריב

„אדם פו... התהמק ... עיכוב "צ"א...

הצריכה הפרטית ירדה ב־9%

שפרית „מעריב"
חדש
קספרוב המלך
מאת שאול הון

281985 ☎ ,85

هكذا من الأصل

ברוך דיין האמת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו בשיבה טובה של אבינו, סבנו ואחי היקר
איש רב פעלים
יליד ארץ ישראל

ר' משה דוד כהן רוזנטל ז"ל

ב"ר ברוך צבי זצ"ל
והוא בן 100 שנים

הלוייה התקיימה אתמול, יום חמישי, כ"ח טבת תשמ"ו, 9.1.86, בבית העלמין בקרית שאול.

האבלים: בנו: מרדכי אביגדור הכהן רוזנטל, ארה"ב
בתו: שושנה ויזל, ארה"ב
בתו וחתנו: צפורה ושמואל גרוס
כלתו: חוה כהן
בנו וכלתו: יוסף ואפרת כהן
בתו וחתנו: חנה ואברהם אבטמן
בתו וחתנו: יהודית ואלימלך קרוין
אחותו: לאה כהן, אוסטרליה
הנכדים, הנינים ובנות הנינים

יושבים שבעה בבית הבת חנה אבטמן, רח' שינקין 60, גבעתיים.

אבלים וכואבים את פטירתו של אבינו וסבנו היקר

אברהם סגן־כהן ז"ל

שנלקח מאיתנו בשיבה טובה

הלויה תצא היום, כ"ט בטבת התשמ"ו (10.1.86) בשעה 11.30 מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א, לבית העלמין בחולון.

ראובן ומיכל סגן־כהן
גיטה ואוריאל רייפמן
עינת, עמית, גיא, רועי, תמר

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

סבא יהודה אלפרשטיין ז"ל

בעלה של: רחל.
אב של: ריבה, דבריה והדר.
חותן של: יחזקאל רונן ואבלין.
סבא של: שמואל, הלה, יואל, יונה, מרים.
סימון, דניאל, בנימין.
פיונה, ברט, מרק.

הובא למנוחות בקבוצת „סעד" בכ"ז בטבת תשמ"ו.
נעלה לקברו ביום השלושים ה' בשבט תשמ"ו (15.1.86) בשעה 15.30.

המשפחה וקבוצת „סעד"

ילון יובל

בננו היקר והאהוב
איננו
נפל בעת מילוי תפקידו

הלויה היום, יום ששי, כ"ט בטבת תשמ"ו (10.1.86).
יציאה בשעה 12.00 מביתנו, רח' ביכורים 18, חיפה.
מבית החולים רמב"ם בשעה 12.30, להלוקה הצבאית בבית העלמין חוף הכרמל.

המשפחה האבלה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של

נעמי לימונה ז"ל

ההלויה תתקיים היום, יום ששי כ"ט בטבת תשמ"ו (10.1.1986) בשעה 12.00, בבית העלמין נחלת־יצחק בגבעתיים.
יושבים שבעה בבית המנוחה בסביון, רחוב סמדר 14.

מתאבלים מרה: בעלה, בנה וכלתה
בתה וחתנה, אחותה,
גיסתה ובעלה, ונכדיה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

מלכה ברנר

לבית אורלינסקי

הלויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ט טבת תשמ"ו 10.1.86 בשעה 12.30 בבהרים בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים (שער ראשי).
התהלוכה תצא בשעה 11.15 למנה"צ מבית המנוחה רח' יהושע ברנדן 6, תל־אביב.

אבלים: בעלה: דוד ברנר
גיסה: שניאור ברנר וב"ב
גיסתה: דינה ברנר וב"ב
וכל בני המשפחה, קרוביה וידידיה

בצער רב וביגון קודר
הננו מלווים בדרכה האחרונה
את אמנו היקרה

זינה אפטר ז"ל

יושבים שבעה בבית המנוחה, רח' טהון 7, ת"א.

בנה: אפרים אפטר
כלתה: עדינה אפטר
נכדיה: ענת וליבי

לאפרים ולעדינה אפטר

איתכם באבלכם הכבד
בהילקח מכם
האם

זינה ז"ל

עובדי חברת בלמון בע"מ

במלאת שנה לפטירת
הבעל והאב היקר

אדולף (אברהם) פינגרר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ג', ד' בשבט 14.1.86 בשעה 14.00 בבית העלמין כפר סמיר בחיפה.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

לאפרים ולעדינה אפטר

כואבים עמכם
את מות
האם

זינה ז"ל

בקי מיכלס
דורית ומיקי כהן
וכל עובדי חברת נורית בע"מ

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

מרדכי הררי ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה בבית העלמין בשכון ותיקים נתניה, ביום שני, ג' בשבט תשמ"ו (13.1.86) בשעה 15.00.

אוטובוס יעמוד לרשות הקהל בשעה 14.30 מביתנו רח' דנקנר 19 נתניה.

אנו מודים לכל מנחמינו ולמשתתפים באבלנו.

משפחות: הררי
אוסטרוף

לאפרים ולעדינה אפטר

תנחומינו הכנים
במות האם

זינה ז"ל

יוסף הילפרין ובני ביתו

ביום השלושים לפטירת רעייתי,
אמנו וסבתנו הבלתי נשכחת

לאה לושינסקי ז"ל

לבית קושלוביץ

נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה, ביום שני ג' בשבט תשמ"ו (13.1.86) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בשכונת ותיקים נתניה.

המשפחה

לאפי ועדינה אפטר

השתתפותנו העמוקה
באבלכם במות

האם ז"ל

זהבה ודני מלניק

במלאת 4 שנים לפטירתו של יקירנו

חיים פוטשניק ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי ה' בשבט תשמ"ו (15.1.86) בשעה 15.00 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

לאפרים אפטר

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

עזרא דואק ובנו
סוכן מכס

הנהג, עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חייל לדרך

אהובנו

מאיר פלד

בן שושנה ומשה ז"ל
איננו

הלויה תצא מבית המנוח בראשון לציון, רח' רמז 25 היום, יום ששי, כ"ט בטבת תשמ"ו (10.1.86) בשעה 11.00 לבית העלמין הישן בראשון לציון.

האבלים:
אשתו: אילנה
ילדיו: אבנר וחגית
אחותו וגיסו: נחמה ומרדכי ספקטור
אחותו וגיסו: רבקה ובני שילה
אחותו וגיסו: חיה וישראל קמפינסקי

לאילנה, לאבנר ולחגית

אנו אתכם באסונכם
במות יקירכם

מאיר פלד

האחיינים:

דורית וחנוך אשל	שרה ואלון ויסברג
רונן ואיריס שילה	טובה קמפינסקי
זמי ואיטה ספקטור	עידית ויחיאל אורן
אילנה ומיכה ברסלבסקי	עופר ובלהה קמפינסקי

בזעקה גדולה
אנו מבכים את מותו של יקירנו

מאיר פלד

חמותו: רחל מלין
גיסתו וגיסו: דליה וכרמל דובטרסקי

בצער וביגון רב אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של אבינו וסבנו היקר

מר אלחנן שווכבר ז"ל

הלויה התקיימה ביום רביעי, 8.1.86.
יושבים שבעה ברח' רחל 7, תל־אביב.

דניאלה ואברהם דרור

במלאת שלושים יום לפטירתה של אשתי ואמנו

לאה לנג ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ולגילוי מצבה ביום רביעי, ה' בשבט תשמ"ו (15.1.86) בשעה 15.00 בבית העלמין סגולה פ"ת.

המשפחה האבלה

חלפו שנתיים בלי יקירנו

עמוס פסטרנק

נפקוד את קברו ביום שלישי
ד' שבט (14.1.86) בשעה 2.00.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

אלחנן וגשל ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום שני, ג' בשבט תשמ"ו (13.1.1986).
נאספים ליד שער בית העלמין בקרית שאול, בשעה 15.30.

המשפחה

מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, בית־דגן
משתתפים באבלו של
דוד חסדאי
על פטירת

אמו

המכון למטעים
עובדי המח' להדרים

לכל המשפחה

אתכם באבלכם הכבד
במות אהובכם

לנקה וייס ז"ל

חברי החלוץ הצעיר
בפ.ק.ר.

ליעזראל נידרמן

משתתפים בצערך על מות

אביך ז"ל

רענן מיזוג אויר לרכב בע"מ
ההנהלה והעובדים

האויר
בחוץ-לארץ
הלנה פו
מורנו

מזג האויר

בארץ

הטמפרטורות	התחזיות
ירושלים 7 עד 15;	תל־אביב 10 עד 20
חיפה 10 עד 19;	באר־שבע 5 עד 22
רמת־הגולן 7 עד 17;	צפת 6 עד 13
טבריה 10 עד 20;	עפולה 7 עד 22
שומרון 7 עד 18;	לוד 8 עד 20
יריחו 7 עד 24;	עזה 10 עד 20
אילת 8 עד 24	

בחוץ־לארץ

מזג האוויר בערים הגדולות בעולם: אוסלו 18– עד 10 בהיר; אמסטרדם 6– עד 8 מעונן; אתונה 9 עד 14 מעונן; בריסל 5– עד 5 מעונן; בואנוס־איירס 24 עד 33 מעונן; וינה 2– עד 4 מעונן; זמווה 5– עד 1 מעונן; יוהנסבורג 16 עד 28 בהיר; לונדון 2 עד 5 מעונן; לוס־אנג'לס 17 עד 25 בהיר; ליסבון 10 עד 16 מעונן; מדריד 28 עד 8 מעונן; מונטריאול 23– עד 16– מעונן; ניו־יורק 8– עד 1– בהיר; פריס 2 עד 8 מעונן; קאהיר 13 עד 25 בהיר; קופנהאגן 12– עד 5 בהיר; רומא 8 עד 12 מעונן;

תרמוכפ
המובילה באספקת נפט וסולר לחימום ביתי
בגוש דן: 03-414324 • בירושלים: 02-527177-8-9
בחיפה: 04-668282-3 • בב"ש: 057-30032

לכו בכיס

ב־120,000 ש"ח זכה 670228. כדור המזל לא עלה בגורל, והפרס המצטבר בסך 240,000 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 440,000 ש"ח (כולל צבירה).

6,000 ש"ח 514675.
3,000 ש"ח 482733; 687379.
180 ש"ח 073352; 083026;
122867; 153891; 197842;
226349; 280012; 311440;
3154187; 331962; 349228;
385177; 395431; 395517;
407561; 482052; 5100131;
586207; 591047; 602110;
608272; 612781; 635984;
642315; 707537; 715238;
730490; 735168; 761479;
762392; 780288; 831908.

90 ש"ח המסתיימים 7139; 8315.
15 ש"ח המסתיימים 467; 704.
9 ש"ח המסתיימים 079; 534; 797.
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים 6 זכו ב־1.50 ש"ח.
3 ש"ח התלת־ספרתיים 002; 009; 056; 068; 114; 155; 306; 311; 312; 325; 423; 433; 443; 490; 514; 525; 530; 662; 742; 806; 843; 845; 939; 962; 969; 985.
1.5 ש"ח הדו־ספרתיים 02; 11; 12; 13; 18; 21; 26; 27; 28; 31; 35; 36; 44; 45; 51; 62; 65; 74; 75; 76; 80; 81; 85.
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

חייל נהרג בגולן

מאת מנחם רהט

חייל צה"ל נהרג אתמול וחמישה חיילים נפצעו, באורח קשה ובינוני, בהתהפך רכב צבאי בגולן. הנפגעים פונו בשני מסוקים לבית־החולים רמב"ם בחיפה. למשפחות הנפגעים נמסרה הודעה.

התאונה אירעה בשעה 4.45 אחר־הצהריים בכביש הסמוך לקיבוץ אל־רום שבצפון הגולן. משאית די. 500 צבאית התהפכה לשולי הדרך, ותחתה נמחצו ונלכדו שישה חיילים. שני מסוקים של חיל האוויר הגיעו למקום בתוך דקות אחדות והם צוותים רפואיים. הם נחתו במגרש הכדורגל של אלרום ולנפגעים שמצבם היה קשה נעשו פעולות החייאה.

תוצאת תיקו בקבינט

(העברה מעמוד 1)
יש לפרק מיד את הממשלה. אי־אפשר להמשיך בסחבת ולשחק לידי הליכוד. הלישכה והסיעה בכנסת צריכות להורות לנציגינו בממשלה כיצד לנהוג". סגן שר החקלאות ח"כ אברהם כץ־עוז אמר: „אי־אפשר עוד לעבור לסדר היום לאחר מסכת שלמה של דיונים, עיכובים וקלקולים מצד הליכוד".

מזכירות תנועת החרות הביעה אמש תמיכה בעמדות שרי התנועה בעניין טאבה ו„סלידה מההשמצות כלפי נציגינו בממשלה. שפת האידמים שבה מדבר המערך כשעומד נושא לאומי על סדר היום מלמדת על כוונותיו". סגן ראש־הממשלה דוד לוי דיווח לחברי המזכירות על ישיבת הקבינט ואמר, בין היתר: „הוגשו לנו מסמכים שהם לקט של שיחות ומסרים. החלטת הממשלה שנמסרה לנו מלמדת על הסכמה לבוררות, כשהכל מושתת על משאלות־לב וניסוחים מעורפלים. אין תבונה פוליטית בעמדת ראש־הממשלה האומרת שאם לא נקבל את עמדת מצרים, קיימת סכנה של הידרדרות. זה יכול להשפיע חמורות על המורל הלאומי.

„הליכוד דוחה איומים," אמר לוי, שאם לא נקבל את הפתרון המוצע, הממשלה תפורק. במסמכים שהוגשו לנו אין שום חידושים ממסמכים שהוגשו בעבר, יש אפילו החמרה. יוצא שאנחנו מתחייבים לבוררות, אבל המצרים לא מתחייבים לנורמליזציה. מדובר רק בפתיחות דיאלוג. הבורנה היא לקבל תכתיב והדבענו בקבינט את עמדתנו".

נסיון לגשר על פער העמדות בין שמעון פרס לבין יצחק שמיר בשאלת טאבה ייעשה ביומיים הקרובים, לקראת ישיבת הקבינט שתערך ביום ראשון בערב. בשני המחנות מעריכים כי הפער בין שני האישים אינו גדול וניתן לגישור.

חוגים בליכוד העריכו כי ניתן יהיה להגיע להסכמה על שינויי נוסח בהצעת ההחלטה, לאחר שחלק משרי הליכוד, בהם שמיר וארנס, כבר הגיעו למסקנה, כי יש מקום לתמוך בעיסקת החבילה הכוללת בוררות.

משקיפים פוליטיים העירו אתמול כי ועידת חירות הקרובה מקשה על שמיר להגיע לפשרה עם פרס. אותם משקיפים העריכו, כי אם ההכרעה על טאבה היתה נדחית עד לאחר הוועידה, באמצע החודש הבא, היה הדבר מקל על שמיר להסכים לעסקת החבילה.

שמיר יעשה מאמץ ביום ראשון להגיע לעמדה מוסכמת של שרי הליכוד בקבינט, אולם מקורות בליכוד אינם מוציאים מכלל חשבון את האפשרות שחלק מן השרים ימנעו בעת ההצבעה וכך יתאפשר לפרס לזכות ברוב הרצוי לו. בדיון בקבינט אתמול ניצבו אלה מול אלה, בשני מחנות, שרי המערך והליכוד, והדיון הסתיים ללא הצבעה. סוכם כי הדיון יימשך ביום ראשון בערב. ראש הממשלה שמעון פרס הכריז כי יעמוד על כך שתערך הצבעה.

בעת הדיון בקבינט אמר רה"מ: „על ידי אווירת רצון טוב משיגים במשא־ומתן יותר מאשר באמצעות מיקוח קנטרני. ניהלתי את המו"מ בדרך זו רק מתוך רצון לשמור על ממשלת האחדות. למרות שאינני מאמין בהתעקשות והזוכחנות עשיתי זאת למען הליכוד. אי־קבלת החלטה עכשיו מסכנת את השלום ועל כן, אם לא תתקבל החלטה, אסיק את המסקנות".

שרי הליכוד שבו ועמדו על הדרישה כי בתהליך יישוב הסכסוך בטאבה ינתן המקום המתאים לשלב הפישור, גם אם המצרים אינם קוראים לזה בשם פישור.

השר בלי תיק משה ארנס:
„הלכנו עד כה הדרך ארוכה ונהנו בדרך לאיבוד טאבה, כתוצאה מן הדרך השלומיאלית שבה נוהל המו"מ."

פרס: „מישה, אתה היית נגד קמפ־דייוויד וטעית. אתה טועה שוב".

ארנס: „היו דיווחים סותרים והצהרות סותרות. שלחים פעם את זה ופעם את זה. לפי הנתונים שנמסרו לנו – שטר הבוררות עומד להיות מנוסח כך שהמאבק המשפטי על טאבה עלול להיות אבוד".

ראש הממשלה אמר כי שמיר הציג בפניו ארבע דרישות ועל כולם העביר תשובות חיוביות: פרק פישור („פתרון בדרכים אחרות") שינוסה לפני הבוררות; טאבה היא חלק מעיסקת חבילה; ההסדרים יבוצעו בו־זמנית וכן יהיה הסכם על גישה לטאבה וניהול מתקנים לצד המפסיד.

פרס הוסיף: „אי אפשר להגיד לי אחרי שכל זה סודר, כי יש דברים חדשים. אל מובאדך אני לא אפנה יותר. אין זה נושא של מערך או ליכוד אלא שאלה לאומית מדרגה ראשונה. הדבר היחיד שנשאר הוא דרישת הליכוד להגדיר את שלב הפישור. על זה הויכוח. אין צורך לסכן את השלום עם מצרים על כותרת משנה".

השר עזר ויצמן פנה אל שני המחנות המרכיבים את הממשלה בקריאה לגלות מנהיגות ולקבל הכרעה ללא דיחוי. „איסיות איננה ערובה לגבורות ואחריות לאומית. לעיתים גם פתרון לא נכון נהוג משהיה הארטית. כל השהייה בעניין בעניין זה תתפרש כחולשה. אנחנו מנהלים את העניין כתגרנות, כאשר יכולת לקבל החלטה שהיא פסיק לעומת נושאים בהם טיפלנו בעבר".

יו"ר סיעת הליכוד, ח"כ שרה דורון, דרשה אתמול מראש הממשלה שמעון פרס „לא לנצל את המחלוקת בעניין טאבה כתירוץ לפירוק ממשלת האחדות הלאומית".

בהרצאתו בפני חוג „תגר" (ותיקי אצ"ל) בתל אביב, אמר אתמול שמעון פרס: „עדיף בעיני שלום עם פתרון בעיית טאבה מאשר טאבה עם סימן שאלה על השלום". „מצרים היא ארץ חמה, אבל נושבות בה עכשיו רוחות קרות", אמר פרס. הוא הטעים, כי אם חס וחלילה השלום הראשון עם מצרים ייהפך לשלום האחרון עם מדינה ערבית, אין הוא רואה אפשרות לחתימת שלום עם מדינה ערבית נוספת.

עובדי טבריה קלאב

(העברה מעמוד 1)
עים פרטיים – התבצרו אתמול במלון לאחר שסילקו מתוכו את 80 האורחים ולכדו כ„בני ערובה" שניים מהמשקיעים הפרטיים השותפים במלון – ראובן שיינר ופול דיסטנפלד.

עם העובדים היה במלון גם כונס הנכסים שלו, עו"ד דוד גאון, עם אנשי במחון „המלווים אותו, אך לא במעמד „בן ערובה". גם מנהלו בפועל של המלון, מיקי שגול, היה במלון בעת השתלטותם של העובדים, והוא ניסה להרגיעם.

היום מתכוונים העובדים להביא למלון גם את בני משפחותיהם – ולהחזיק בו עד שיימצא פתרון לתביעותיהם: פיצויים מוגדלים והחזרת הכספים שנוכו משכרם בעד קופת הגמל, קופת־חולים, מיבטחים וביטוח לאומי – ואשר לא הועברו ליעדיהם.

עד שעה מאוחרת אמש לא התערבה המשטרה בפרשה, מפני שלא הוגשה תלונה רישמית, ומשום שהמשטרה מתייחסת לפי שעה לפרשה כאל סיכסוך עבודה שאינו בתחום טיפולה.

חבר ועד העובדים דוד' סטפאן מנצרת, שהוא קופאי ראשי במלון, אמר כי העובדים החליטו על „תפיסת" שני המנהלים „כדי שלא יברחו מהארץ כמו שעשו האחרים, ושיהיה לנו עם מי לפתור את הבעיות שלנו".

לדבריו, מגלים עובדי בתי מלון אחרים סולידריות עם עובדי "טבריה קלאב הוטל", והבטיחו לספק מזון להם ולשני המנהלים המוחזקים שם.

ב"טבריה קלאב הוטל" 310 חדרים. חציים נמכרו לישראלים ולזרים לנופש של שבוע בשנה בשיטת הלוקת־זמן, ויתרם משמשים כחדרי מלון רגילים.

טכנאי הטלוויזיה

(העברה מעמוד 1)
יינקט צעד משמעתי נגד חבר ועד־תתן ההסתדרות גיבוי להשבתת שידורי הרדיו והטלוויזיה בידי הטכנאים, הנמצאים עדיין בסיכסוך עבודה עם רשות השידור.

ציון סוירי חבר ועד הטכנאים בטלוויזיה אמר: „ביפגש הבוקר נחליט מה עושים. ההסתדרות הודיעה לנו שאין לגעת בעובד, בפרס לא באיש וועד האין לעשות בית דין שדה. הוועד המנהל החליט לעשות תרגילים מלוכלכים ולהשעות את חזי קוקה ולא היה להם אומץ להודיע, כי פחדו שנתתך את הכדורסל. זה מעיד מי הם. הבוקר נכנס את הועדים ויש אפשרות שכבר היום השבתו לגמרי השידורים גם ברדיו וגם בטלוויזיה, עד שיבטלו את ההשעיה.

הוועד המנהל יתכנס היום בת"א כדי לדון בצעדי תגובה. נשקלת אפשרות להשבתת מגן. את ההחלטה אתמול נגד יו"ר ועד הטכנאים, קיבל הוועד המנהל בעקבות הפסקת „מבט" שלשום. שר החינוך קיבל דיווח על המצב.

„הגיע הזמן ש„לך ולנגה" יילך. חזי קוקה נטל לעצמו סמכות של מנהל טלוויזיה", טען מנכ"ל רשות השידור אורי פורת בפני חברי הוועד המנהל. חזי קוקה הוזמן לישיבה זו, אך החליט שלא להשתתף בה: „לא מדובר בי כאדם פרטי. אני חבר ועד ואיני בא בשם עצמי", הסביר קוקה. יו"ר הוועד המנהל, מיכה ינון, אמר: הסכים כי לישיבה יבוא כל ועד הטכנאים ועל כן העדיף קוקה שלא לבוא.

במשך יותר משעה, ניסה הוועד המנהל למצוא נוסחה שלא תמנע שידור משחק הכדורסל. לבסוף החליט לשמור את ההחלטה בסוד עד היום בבוקר. נתן ברון חבר הוועד המנהל, חלק על זה וטען כי זו החלטה לא מכובדת ולא ציבורית.

עתונאים במחלקת החדשות בטלוויזיה ובכירים ברשות השידור קיבלו בשביעות רצון את ההחלטה כלפי יו"ר הטכנאים. „הגיע הזמן שייפסק המרוד של הטכנאים. סכנאים לא נותנים לעבוד. אי אפשר לנהל אותם הם גורמים לאנרכיה", אמרו.

מגעים

(העברה מעמוד 1)
באמצעות איש משק ידוע, המנסה לתווך בין שני הצדדים. נראה שלראיס, שעד כה פעל באילת מגלה עניין בהרחבת רשת מלונותיו בארץ.

נראה כי חיים שיף מעוניין למכור חלק ממלונותיו על מנת לפתור את קשיי הנזילות שהיו לו בעת האחרונה. גורמים בבנקאים ציינו כי שווי הנכסים שבידיו גבוה בהרבה מהיקף חובותיו לבנק ומכירה של שניים־שלושה מלונות, עשויה לפתור את הבעייה.

הממשלה תציע

(העברה מעמוד 1)
לשמור על מחירים יציבים, ללא פיקוח פורמלי עליהם. את הפיקוח על המחירים תחליף „בקרה" עליהם – אשר תלווה באזהרות מפני חשיפה ליבוא מתחרה לענפים שיעלו מחירים בצורה חריגה. אלה עיקרי מדיניות השכר והמחירים שגובשה במשרדים הכלכליים לקראת השנה הקרובה.

המטרה היא להוריד את האינפלציה בדרך זו ל־20% בשנה.

הממשלה תציע לעבוד לתשלום תוספת יוקר פעם בחצי שנה כלבד – או לאחר שעליית המדד מצטברת ל־6 אחוזים לפחות. שיטה זו תחליף את ההסכם הנוכחי שלפיו משלמים תוספת יוקר מדי 3 חדשים, או בכל פעם שהמדד עולה ב־4 אחוזים לפחות.

בדרך זו תנותק ההצמדה בין המחירים והשכר – ובעקבותיה ידרשו המעסיקים והיצרנים למתן את עליית המחירים.

הבעייה שמולה ניצבת היום הממשלה היא כיצד לשכנע את ההסתדרות להסכים לוויתורים בשכר. לשם כך, נשקלת בצמרת הכלכלית האפשרות להטיל מס על ההון. מס זה אמור להקל על מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר לוותר בתחום השכר.

פרופ' מיכאל ברונו, מאבות התכנית הכלכלית, אמר ל„מעריב" כי הסכם תוספת היוקר הנוכחי הוא גרוע ויש לשנותו. כדי לשמר על יציבות המחירים, חשוב לדבריו לא לשלם תוספת שכר וגם לא להעלות בעת את מחירי מצרכי היסוד.

בצמרת הכלכלית התחולל בשבוע האחרון ויכוח חריף בין המצדדים בייקור מיידי של מצרכי היסוד והתחבורה הציבורית (בעיקר אגף התקציבים באוצר) לבין השוללים זאת (ברונו ומנכ"ל האוצר עמנואל שרון).

בשיחה ל„מעריב" אמר מיכאל ברונו כי הנתונים האחרונים על המאזן המסחרי של ישראל אינם מחייבים פעולה מיידית, או הכנסת תיקונים בתכנית הכלכלית. היצוא אינו עולה בבהירות בעיקר משום שהשוק העולמי לא התרחב השנה כצפוי. הגידול ביבוא נובע, לדעת ברונו, מהידרוש מלאים, רכישה גדולה של דלק ורכישת מכוניות בציפייה להתייקרותן. לדעתו, אין בציבור ציפיה לפיחות והראיה לכך הוא שער הדולר השחור היציב.

שופט אוסר לפרסם

(העברה מעמוד 1)
בתביעתו טוען אורנשטיין, באמצעות עורך־הדין י. סימון, כי שילם ליאיר גרינוולד, שהוא מודד קרקעות, כסף בעד האדמה – אך לא קיבל את הקרקע וגם לא הוחזר לו כספו. הוא תובע כ־3,000 דולר מגרינוולד.

בדיונים התברר כי סוחר הקרקעות משה זר מכר 205 דונם קרקע באיזור קרני שומרון לכמה עשרות אנשים כדי שיבנו שם ישוב. עד כה לא בוצעה שום עבודה בשטח, לא חולקו המגרשים, ומשרד המשפטים לא אישר עדיין את חוזה הרכישה בין הערבי „בעל הקרקע" לבין סוחר הקרקעות משה זר.

בדיונים בבית־המשפט טען זר, כי הרישום היחיד על הקרקע, אך לא בטאבו, הוא משנת 1932. בעל הקרקע הוא ערבי שנפטר ויורשיו הם שני בניו. זר קנה את הזכות על הקרקע מאחד הבנים. עוד התברר בבית־המשפט כי אחיו של האיש שמכר את הקרקע לזר מתנגד למכירת הקרקע, ובין האחים מתנהל בבית משפט בשטחים משפט על הירושה.

משה זר סיפר עוד בבית־המשפט כי כיוון שהקרקע אינה מוסדרת, הוא הורה לאנשים שקנו ממנו אדמה מאותו שטח לעלות על הקרקע ולתפוס בה חזקה. כך, אמר, בעוד עשר שנים תהיה להם זכות בעלות על הקרקע. „לא הבטחתי בעלות על הקרקע כעת, הבטחתי חזקה בלבד", אמר זר בעדותו, „מי שרכש קרקע מקבל את הקרקע".

ובינתיים אין ישוב, אין חלוקת מגרשים, אין רישום בטאבו, והאנשים ששילמו בעד המגרשים גם נשארו בלי כסף.

שלשום, בעת הדיון, כשעל דוכן העדים עמד עורך־הדין חנוך קליין (שהיה מעורב בהחתימה על הסכמי הקניה והמכירה), עלה המידע על האח המסרב לאשר את מכירת הקרקע שאחיו מכר. השופט ראובן גיגי העיר (כבדיחה, לדבריו): „אפשר להרוג את הערבי הזה ואז אין מי שמתנגד..."

יאיר גרינוולד סיפר לשופט בהקשר זה כי שני זקנים בכפר זרקא נרצחו על רקע סחר קרקעות. דבריו של השופט נרשמו על־ידי אדם שנכח באולם המשפט.

השופט גיגי הבהיר אתמול לעתונאים שפנו אליו כדי לברר את הדברים, כי אמר את הדברים כ„בדיחה" בהתכוון, ש„כך נהוג אצל הערבים מעבר לקו הירוק".

„מה פתאום שבית־משפט ייעץ להרוג ערבי? זה היה כבדיחות, אסור לי לספר בדיחות לעורכי־הדין?" אמר השופט. אחרי־כן אמר לשני העתונאים כי הוא אוסר עליהם לפרסם כל פרט מהתיק והורה לרשמת שלו לרשום החלטה בתיק. בהחלטה ציין כי בלשכתו הופיעו שני עתונאים כדי לקבל הבהרה על דברים שלא הובנו באולם בית־המשפט, ולכן הוא אוסר כל פרסום מהתיק, כולל דברים שנאמרו מחוץ לפרוטוקול. השופט הוסיף כי הוא אוסר כל פרסום, כולל כתב התביעה וכתב ההגנה עד למתן פסק דין בתיק.

מיליוני דולרים

(העברה מעמוד 1)
רשומה חברת „אהליבה" בליבריה ורוב בעלי המניות שלה הם אנשי עסקים יהודים בחו"ל.

עו"ד ישי אישר אתמול בשיחה עם „מעריב", כי חברת „אהליבה" רשומה בחו"ל. „הסיבה לכך אינה כדי להבריח, לא עלינו, כספים לחו"ל אלא כדי שלמשקיעים בחברה יהיה יותר נוח".

המידע סופק למשטרה על־ידי משתכנים של אלקנה ר'. כ־250 מבין 950 המשתכנים נמנים עם עמותת עובדי חברת מקורות. הם רכשו מגרשים ושילמו 4000–8000 דולר לדונם ולטענתם נותרו עתה ללא הקרקע וללא הכסף.

נציגי המשתכנים התלוננו במשטרה כי חברות „אהליבה" ו„גל"" הונו אותם. נציג הועד משה אבנון אף העיד השבוע במשטרה ומסר את גירסתו על השתלשלות האירועים בין המשתכנים לחברות.

"אנו שואלים לאן נעלמו כ־8 מיליוני דולרים? אנשים קשי־יום אספו פרוטה לפרוטה כדי לשלם את הכסף ולפתע אומרים לנו יזמי הפרוייקט שיש בעיות ואין כסף" טוען משה אבנון, עובד בכיר ב„מקורות" הנמנה עם ועד המשתכנים. לשבוע זומן אבנון למיפלג הקרקעות של היחידה הארצית לחקירות פשעים חמורים.

במשטרה נחקר גם עו"ד ישי גלעדי שלדבריו כלל לא נשאל אם כסף שניגבה מהמשתכנים הוברח לחו"ל או נעשה בו שימוש לא כשר.

„חוקרי המשטרה שאלו אותי אם החברות שלנו נתנו שוחד למנכ הסודקל. הכחשתי זאת להלוטין. את כל הכסף שגבינו מהמשתכנים השקענו בתכניות ובפיתוח. סללנו 20 ק"מ כבישים, התקנו קו מים והכשרנו שטח גדול" אמר עו"ד יקי.

נראה, כי המשטרה תזמן בקרוב לחקירה את בעלי חברות „אהליבה" ו„גל".

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

הלנה פוגל

הלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ט בטבת תשמ"ו (10.1.86), בשעה 12.45 בצהריים בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יצא בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוחה, רח' המלך כורש 6, ת"א.

אבלים: בנה וכלתה: אלכסנדר ובתיה פוגל
אחותה: אירנה מושקט
נכדה: חן פוגל
גיסתה: קריסטינה קרוסקין
וכל בני המשפחה

המועצה המקומית קרית טבעון
מודיעה בצער על מות

יובל מורנו
ז"ל

שנפל בעת מילוי תפקידו

הלוויה תערך היום, יום ששי, כ"ט בטבת תשמ"ו (10.1.86), בשעה 12.30, בחלקה הצבאית בבית העלמין בקרית טבעון.
משתתפים באבלה הכבד של המשפחה.

ע. בן דרור, ראש המועצה
ותושבי הקריה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו

ר' אביגדור צלניק
ב"ר לייב ז"ל

מפולין – כפר מעש – פתח־תקוה

הלויה תצא היום, יום ששי, כ"ט טבת תשמ"ו (10.1.86) בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוח, כפר מעש, רח' האילנות 45 לבית העלמין סגולה פתח תקוה.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
יושבים שבעה בבית המנוח.

המשפחה המתאבלת

יקירנו

מיכאל (מקס) שפר

איש החינוך החקלאי איננו
על מועד הלוויה ניתן לקבל פרטים בטל': 03-322721, 03-764183, 08-475128.
המתאבלים: אשתו: דינה שפר
בנו: אלעזר שפר וב"ב
בתו: שלומית פוגטש וב"ב
ענת ורדימן

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

זאב צפוני
(ולטר אייסבינגן, מגרמניה)

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ט טבת תשמ"ו (10.1.86), בשעה 13.30, בבית העלמין בתל־מונד. היציאה מ„בן המגינים" במרכז מושב כפר הס

המשפחה
ובית כפר הס

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו היקרה

חיה גלנטר

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ט בטבת תשמ"ו 10.1.86 בשעה 10.30 בבית העלמין כפר סמיר בחיפה.
יושבים שבעה בבית הבת, יונה זייד, שד' הנשיא 76, חיפה

המתאבלים: משפחות:
זייד, מאירוביץ, וינוגרדוב

במלאת 27 שנה לפטירתו של יקירנו

אברהם אבוטבול
ז"ל

(בן משה ז"ל)
נין של ר' יעקב אבוטבול
ממייסדי הישוב היהודי ביפו

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ' בשבט תשמ"ו (12.1.86), בשעה 15.00 אחה"צ, באולם פילוסוף, בבית הכנסת „היכל יהודה" ע"ש מ. רי. רקנטי, רח' ברודצקי, ת"א, ליד [illegible].

בנו: שלמה אבוטבול
בתו: סימה וליאון צרפתי
נכדיו: רונן ורמי צרפתי

מאיר פלד

מאיר פלד

מאיר פלד

אלחנן שובכר

לאה לנג ז"ל

עמוס פסטרנק

אלחנן וגשל ז"ל

מיטב המוסד החקלאי
מרכז וולקני. בית־דגן
משתתפים באבלו של
דוד וסדאי
על פטירת

אמו

המכון למטעים
עובדי המח' להדרים

לבני המשפחה

לנקה וייס ז"ל

חברי החלוץ הצעיר
ביפ.ק.ר.

לישראל ניידמן
משתתפים בצערך על מות

אביך ז"ל

רענן מיזוג אויר לרכב בע"מ
ההנהלה והעובדים

هكذا من الأصل

מעריב

עמוד 12 — יום ו', כ"ט בטבת תשמ"ו – 10.1.86

אלמנת הרמן הירש הסכימה להתחלק בירושת המיליונים

הושגה פשרה מחשש ששלטונות המס בארה"ב ישימו ידם על חלק מהירושה המוערכת ב־37 מיליון דולר ★ 58 פרקליטים יקבלו שכר טירחה של מיליוני דולרים

מאת איה אורנשטיין

לאחר כשלוש שנים של מאבק משפטי דרמטי, על פני שלוש יבשות בניצוחם של 58 עורכי דין – הושגה שלשום בלילה פשרה בין המועמדים לירושתו של המיליונר המנוח הרמן דוריאן הירש ז"ל ששוויה כ־37 מיליון דולר.

אתמול אושר הסדר הפשרה על ידי בית־המשפט המחוזי בת"א.

הטוענים לירושת המיליונר הוליכו לסיים את המאבק ביניהם מחשש ששלטונות המס בארה"ב ישימו את ידם על החלק הגדול של הירושה.

על פי ההסדר תקבל אלמנתו של המיליונר המנוח יהודית הירש סכום של כ־16 מיליון דולר ואילו שאר הטוענים לירושה יקבלו סכום כולל של כ־11 מיליון דולר שיחולק ביניהם. סכום של כ־10 מיליון דולר יישאר בינתיים בפקדון בבנק לאומי.

בכך ויתרה יהודית הירש על סכום נכבד והתפשרה עם האחרים. על פי הצוואה הוריש לה בעלה את כל רכושו.

58 עורכי הדין שטיפלו בפרשה בארץ ובארה"ב יזכו בשכר טירחה של מיליוני דולרים. שלושת מנהלי העזבון הזמניים שסיימו אתמול את תפקידם – השופט בדימוס מקס קנת ועורכי הדין אלי זוהר וחיים שטריקס יקבלו 90 אלף דולר כל אחד.

„אני מאושרת וקשה לי עדיין להאמין שזה נגמר", אמרה אמש יהודית הירש בת 38, אם לשני ילדים קטנים שנולדו לה ולהרמן הירש המנוח, לאחר שנודע לה על אישור הסדר הפשרה בבית־המשפט. היא הוסיפה עם זאת כי ישנם בלבה מישקעים ורגשי מרירות לאחר כל מה שעבר עליה – מחלת בעלה והמאבק המתיש שניהלו נגדה הטוענים האחרים לירושה.

יהודית המתגוררת בבית שכור בסביון מתכוונת להישאר בישראל „וליהנות מהחיים", כדבריה.

עורכי דין מהידועים והיקרים בארץ יצגו את הצדדים במשפט הירושה: את יהודית הירש יצגו עורכי הדין חיים שטריקס, ד"ר אמנון גולדנברג ועוזגד שטרן. את הטוענים האחרים לירושה יצגו בין היתר עורכי הדין מיכאל פקס, ברוך נהיר, רן רוסמן, מיכי מרזר, ואחרים.

הרמן הירש עתיר הנכסים נולד ברומניה לפני כ־60 שנה. הוא התגורר במכסיקו ואחר כך בקליפורניה, בארה"ב. ב־1983 התגלה גידול ממאיר במוחו. הוא הוכרז בבית־משפט בקליפורניה פסול דין ומונה לו אפוטרופוס.

ההליכים המשפטיים בנוגע לעזבונו של המנוח נפתחו בישראל בשנת 1983, כאשר בנו הבכור, אלברטו הירש הוציא צו מניעה שמנע מיהודית הירש להעביר 10 מיליון דולר לשוויץ.

הטוענים השונים לירושה ביניהם קרובי משפחה טענו בהמשך ההליכים כי יהודית הירש הבריחה את בעלה החולה מקליפורניה לישראל ונסתה כאן להשתלט על רכושו.

לפני יותר משנה נסעו נציגי הצדדים לקליפורניה והגיעו שם להסדר פשרה לחלוקת הרכוש, אולם אז נתגלו עוד בת ואחיין שטענו אף הם לחלק מהירושה. המאבקים נמשכו גם אחרי מותו של הרמן הירש שנפטר בירושלים בדצמבר 1984.

„קצין משטרה מרח אותי על כביש כמו שק תפוחי אדמה"

טוענת סמדר אוחיון מבת־ים, שלדבריה רק ביקשה לדעת מדוע מחפשים את אחיה ★ מונה קצין בודק

מאת אלי דנון

„לא הספקתי לפתוח את הפה ואז שעט לעברי קצין משטרה, דחף אותי ופשוט מרח אותי על הכביש. אחר כך, הוא גרר אותי כאילו הייתי שק תפוחי אדמה", סיפרה אתמול נרגשת ובוכיה, סמדר אוחיון, רווקה בת 35 שלטענתה הוכתה באופן גס בידי קצין משטרה בדרגת פקד.

בעקבות תלונתה, מינתה המשטרה קצין בודק. המקרה אירע ביום ה' שעבר ברחוב חלמית בבת־ים. „הייתי יחד עם שתי אחיותיי וילדיהן בדירתה של אילנה אחותי. עמדנו ללכת לאזכרה של סבי כאשר לפתע ראיתי התקהלות ליד הבניין שבו מתגוררים הוריי. אחותי בתמה ניגשה לראות מה קורה ואנחנו המתנו ליד המכונית כדי שתחזור ונסע. פתאום חזרה נזעמה וסיפרה כי מחפשים את דוד אחינו לחקירה במשטרת מרחב ירקון. היא אמרה שקצין המשטרה ביקש ממנה לעלות לניידת ושהיא עצורה", סיפרה סמדר אוחיון.

„ניגשתי לשוטר שהיה במקום ושאלתי אותו מדוע רוצים לעצור את אחותי? לפתע ראיתי את קצין המשטרה רץ לקראתי. הוא התנפל עליי ודחף אותי לניידת. ביקשתי את הפרטים שלו ואז הוא טילטל אותי בחוזקה וזרק אותי מספר פעמים על הכביש", טוענת המתלוננת.

לדבריה התקהלו סביבה מאות אנשים המתגוררים במקום. „הייתי המומה מהתנהגותו של קצין המשטרה. אפילו לא הספקתי לפצות פה ולהסביר לו כי אני אחותו של דוד אוחיון שאותו הם חיפשו. כל השכנים שלי ראו את הבושה הגדולה. בכל אותו זמן, זעקו מבכי הילדים של אחיותיי, אולם לקצין המשטרה כלל לא היה איכפת. הוא העלה אותי ואת אחותי לניידת והוביל אותנו למשטרת יפו".

סמדר אוחיון עוד טוענת, כי לאחר שאחיה הגיע לתחנת המשטרה ושוחח עם הקצין, אמר לו קצין המשטרה: „אתם רוצים לעשות מזה עניין או לסגור את הפרשה". „אחי השיב לו כי הוא מעוניין לחסל את הפרשה ואז שוחררנו. אחי נהג כך רק כדי שישחררו אותי ואת אחותי", אומרת סמדר שלדבריה לא תיפקדה במשך שלושה ימים מרוב כעס על הקצין.

● סמדר אוחיון

„הייתי בהיסטריה. הלכתי בהרגשה שחלמתי חלום רע. הולכתי למרות החלטת אחי לסגור את העניין להתלונן נגד הקצין ולתת פומבי להתנהגותו. הייתי בטוחה שיש הגזמות בסיפורים על אלימות שוטרים, עכשיו אני מאמינה לכל מילה שאני שומעת על כך".

דוברת משטרת מחוז תל־אביב מסרה כי הפרשה נבדקת בידי קצין בודק.

גאוות השייח שווה לפחות 2 מיליארד

השייח הבדווי אעודה אבו־מועמר סלח למעלילים עליו וגם ויתר על סכום הפיצויים שהגיע לו

מאת אורי בינדר

השייח הבדווי אעודה אבו־מועמר סלח למעלילים עליו וגם ויתר על סכום הפיצויים שהגיע לו מאת אורי בינדר באחד המבצעים בנגבת הבדווי אירע מקרה נדיר ביותר של אצילות נפש. בעקבות מידע מודיעיני עצרה המשטרה המקומית את אחד השייחים הגדולים בנגב, אעודה אבו־מועמר. המבריח, כי מדובר בעלילה זדונית, נרדף על־ידי השוטרים ומנהיג שבטי העזאזמה נאלץ לבלות מספר ימים בחברת עבריינים מהשטחים, עד אשר התבררה האמת והוא שוחרר.

אלא שגאוות השייח הבדווי נפגעה. הוא נשבע לבדוק, מי טמן לו פח. גם שליח מפקד הדרום לא הצליח לרצות אותו. השייח אבו־מועמר אמר, כי לא ישב עם האלוף בר־כוכבא, כל עוד שמו מוכתם בפרשת הסמים.

● השייח אעודה אבו־מועמר

נסיונות השכנוע עלו בתוהו. כבודו נפגע, רק לאחר שיאתר את אלה שהעלילו עליו, יתרצה. במשטרה היה חשש, כי אותם מודיעים יחוסלו על־ידי בניו של השייח הזועם. הוא נדרש לחתום על מסמך התחייבות, שלא יפגע באותם אנשים.

מאמציו נשאו פרי, ומי שהעלילו עליו, כי סחר בסמים, נאלצו להסכים לסולחה. בתיווכם של מומחים למשפט הבדווי נקבע, כי המעלילים ישלמו סכום המוערך בכשני מיליארד שקלים.

בהאפלה לחיסול הפרשה גילה אעודה אבירות והסכים לוותר על סכום הפיצויים שהגיע לו. אצל השייח חשוב היה הכבוד שנפגע. קצינים שנכחו בהאפלה הצדיעו לאעודה, שהעמיד שבט שלם לפענוח העלילה.

יליד נהלל: אם יגרשו אותי מהמושב – אתאבד

מאת מאיר הראובני

יעקב ממן, בן 46, יליד נהלל ובן לאהרן ליאב ומסעודה ממן, מוותיקי המושב, מנהל מאבק נואש עם ועד המושב, על זכותו לחיות בבית הוריו. לאחר שהפסיד גם בהליך המשפטי, הוא מאיים עתה להתאבד, אם לא יאפשרו לו להמשיך ולחיות בבית הוריו או, לחילופין, לקבל בית ודונם קרקע במקום אחר, באיזור נהלל.

יעקב ממן, נשוי ואב לשלושה ילדים, חי ועבד שנים אחרות מחוץ לנהלל כנגר או כרקדן, בתיאטרון של גודיק. שלוש שנים התגורר עם אשתו ביהוד. לאחר מות אמו לפני כארבע שנים, עבר להתגורר עם אביו בצריף המשפחה בנהלל.

לפני שנה וחצי נפטר גם האב וועד המושב דרש ממנו לפנות את הבית והשטח (כדונם אדמה), שלצד כביש הכניסה למושב. הוועד הסתמך על תקנה הקובעת כי „אין לבן של עובד ציבור או אדם שחי בחוץ, זכות יורשים על נחלת האב, לאחר שנפטר האב". אביו של ממן היה סנדלר ולא חי כחקלאי, חבר באגודה החקלאית.

ממן ניהל מאבק משפטי והפסיד. שופט בימה"ש המחוזי בנצרת, י. אור, פסק סופית שעליו לפנות את הבית. המועד, גובה הפיצויים ותנאי הפינוי ייקבעו, על פי צו השופט, על ידי בוררים שיוסכמו על ידי שני הצדדים.

„חתמתי על הסכמתי לבוררות תחת לחץ, ולא אסכים שיגרשו אותי מביתי. נולדתי וגדלתי בנהלל ואני רוצה להמשיך ולחיות פה", אומר האיש המאיים לשלוח יד בנפשו.

פרקליט ועד מושב נהלל סירב להגיב על הפרשה.

התחיה

התנועה לציונות מתחדשת

להחזיר ריבונות ישראל להר הבית!

חברי כנסת שבאו בתפקיד להר הבית, הוכו שם לעיני משטרת ישראל וגורשו מההר – המקום הקדוש ביותר לעם ישראל, עליו נלחמו קנאים בעבר, צנחנים בימינו ואליו התפללו כל הדורות. „איטבח אל יהוד" – זעקו כנופיות חג' אמין אל חוסייני, בימי המנדט. „בשחוט אחובם" זועקים כיום המונים המתנפלים על חכ"ם יהודים לשמחת לבם של האוייבים בארץ ובכל הארצות מסביב.

יו"ר הכנסת במקום להפסיק כל דיון, להודיע על המעשה, להוקיע את המתפרעים, מדבר על „גרסאות שונות", ומשטרת ישראל חסרת האונים אינה עוצרת מתפרעים ורוצה לחקור חברי כנסת שמילאו תפקידם.

עיתונות גלותית מתרפסת מדברת על פרובוקציה של חכ"ם, ולא רוצה לזכור, ולא רוצה לדעת שבעיני הערבים האויבים כל הציונות, כל קיומנו פה, הוא פרובוקציה.

לא חכ"ם בהר הבית – כי אם ילדים במעלות ובאוטובוסים של אגד נרצחו ללא כל פרובוקציה.

התחיה קוראת לממשלת ישראל לשים קץ לחרפה ולהשפלה – להוציא את הר הבית מידי הווקף ולהחזיר אותו לרשות המדינה. להתיר תפילה יהודית במקומות המותרים בהר לתפילה. לתפילה ברשות המוסלמים ישארו מסגדיהם בלבד ולא להסתה.
ההר כולו לרשות ישראל.

גזור ושלח

לכבי
התחיה, רח' דוד המלך 4 ת.ד. 355 ירושלים
אני תומך במאבקכם למימוש ריבונות ישראל על הר הבית.
שם_____ כתובת_____ טלפון_____ חתימה_____

לקניינים בלבד

JB

נעלי בריל בע"מ

מציגה את

קולקצית נעלי אביב/קיץ '86

התצוגה לקניינים ישראליים תתקיים
בימים: ג, ד, ה 14-15-16.1.86
בשעות 09:00 — 20:00
במלון פלזה תל־אביב.

נא לתאם פגישות עבודה מראש,
טל: 330360, 03-335128.

בעלי חנויות מהערים הבאות המעוניינים לקבל נציגות בלעדית, מוזמנים לקבוע ראיונות:
קרית־שמונה, עכו, נהריה, עפולה, חדרה, פ"ת, אשדוד, בית־שאן, דימונה, ערד, אילת.

נעלי בריל שמן שהולך לך...

בלי טובות !!!

אצלנו תקבל את המוצר המעולה במחיר הזול ביותר

לדוגמא:	מחיר רגיל	מחיר באילטקס
★ שמיכת אקרילן 150/200	34.80.–	17.–
★ שמיכת מילוי חוטי סינטטי – 150/200 „ברמיה"	86.–	43.–
★ סט יחיד (סדין יחיד + ציפה יחידה + ציפית 100% כותנה)	70.–	40.–
★ מגבת גרוטה 50/130 דגם „צבאי"	14.80.–	7.–
★ סט זוגי ללא גיהוץ – סדין כפול + ציפה כפולה + 2 ציפיות (יצרן מס. 1)	96.–	64.–

המכירה ליחידים, ועדי עובדים וקיבוצים.

אילטקס

גרוזנברג 24, ת"א (ליד כלבו שלום) טל. 625893 פתוח רצוף 18.00-8.00

בן שמש – סוקולוב 51, הרצליה
שטיין – הרצל 78, חיפה

אילטקס – שמיכות כרמיה ב־50%-30% הנחה

בין־רגע אטמור

מים חמים בכל רגע

מים חמים מיד עם פתיחת הברז ● ללא הגבלה ● ללא חימום מוקדם ● חסכון עצום בחשמל (80%) – אתה מחמם רק את כמות המים שאתה צריך ● ללא תלות בשמש ● 3 דרגות חום ● ניתן להתקנה בכל מקלחת ● אידיאלי כהשלמה למערכת חימום מים מרכזית, לדוד שמש ולדוד חשמל 120 ליטר.

אטמור

תל־אביב — בר־אביגדור 13 — 03-331466
חיפה 04-664279 ירושלים 02-521173
ובכל חנויות החשמל.

הילולא דצדיקייא

ב"ה

העמותה להנצחת זכרו של האדמו"ר באבא סאלי — המועצה המקומית נתיבות

מודיעים בזאת לקהל הרחב כי ביום שני, ג' בשבט תשמ"ו (13.1.86) תתקיים הילולה של האדמו"ר הקדוש רבנו.

ישראל אביחצירא
באבא סאלי זיע"א בנתיבות

תהלוכת ספר תורה שתצא מבית האדמו"ר בשעה 14:00 לכיוון האוהל הקדוש תפתח את ההילולה.

בשעה 16:00, ישאו דברים ויברכו כב' הראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א

וכן רבנים ראשי ישיבות ונכבדי העם

בשעה 18:00 הדלקת הנרות ותפילת ערבית

הציבור מוזמן

מושב נעמה

הצעיר במושבי הבקעה

קולט משפחות

המחפשות אתגר התיישבותי חקלאי גילאי 23–32 וילדים עד גיל 7.

מודעון טלפוני ביום שבת 1.1.86 בין השעות 09.00–18.00, טלפון 02-922930, 02-922898, 02-922098.

משכית

★ אופנה – החולה מכירת סוף העונה בכל חנויות משכית

★ תכשיטי כסף בהנחה מיוחדת

משכית

אופנת אלכסנדרס

קלישר 23, ת"א מול כלבו שלום

חולצות נשים

מכירת עודפי יצור ויצוא

בהנחות גדולות

לימודי גרפיקה

בשילוב לימודי התמחות בסטודיו
● רמה גבוהה ● הכנה מקיפה
03-781454
נסיון הוראה משנת 1964

עיצוב גרפי סטודיו ובי"ס לגרפיקה

לעו"ד דרושה

דירת משרד

בת 4 חד'
בסביבות השקם
קומה נמוכה
ומודיעין עד וייצמן
גבעתיים
762798, 770326
לא בשבת

מושב קדש ברנע

קולט משפחות

עם או בלי ילדים, עד גיל 4½

לפנות לד.נ. חלוצה 84900
טל: 057-79107, 057-77278
מיום א', 16.00–8.00.

מעריב של שבת
יום ו' כ"ט בטבת תשמ"ו 10.1.86

14 לילה עם יבטושנקו
15 ששת היתומים של פפיאשווילי
16 ילדי קרית־שמונה
17 מהומה ב„חרות"
19 האשה השלישית של מרטין גריי
24 מדור סאטירה

סוליימן האטר, רוצח המטיילים בסיני (בעת שרותו שם) וההפגנות במכללת זקזיק: „האטר נהרג בידי סוכני קמפ־דייוויד, מוות למובארך"

תלוי בביתו של מובארך

האופוזיציה המצרית ותומכיה במדינות ערב רואים בתאבדותו של סוליימן האטר, „שעת כושר מאללה" לקומם את העם נגד מובארך ולפגוע בהסכם השלום עם ישראל □ אחרי שנהפך הרוצח מראס־בורקה לגיבור האומה, מנסים עתה להפוך אותו לקדוש □ מסע ההסברה המאוחר של המשטר לא הרגיע את הרוחות

מאת שפי גבאי,
סופר „מעריב" לעניינים ערביים

פרשת החייל הרוצח סוליימאן האטר והתאבדותו היא „שעת כושר" בלתי חוזרת, שנתן אללה לעבדיו כדי לאלץ את הנשיא חוסני מובארך, לנתק את מצרים מכבלי הסכמי הכניעה של קמפ־דייוויד ומחוזה השלום עם הציונים ולהשיבה לחיקה של האומה הערבית. אין בשום אופן להרפות את הלחצים של המוני הערבים עליו עד שיכיר המשטר הנוכחי כי האטר הוא „אות משמיים".

כך קבעו אנשי הדת המוסלמים בקהיר, בכווית, בדמשק ובטהרן, המסיתים את העם המצרי להגביר את ההפגנות. „אם תיתקלו באוזניים אטומות של המשטר, תזעקו בראש חוצות – מוות למובארך".

ההפגנות שהתחוללו בקהיר ובדלתה של הנילוס בטענה, כי „האטר הומת בידי סוכני קמפ־דייוויד" מדאיגות את המשטר. במדינה דתית כמו מצרים הן עלולות להתפשט כאש בשדה קוצים. שלטונות מצרים הכניסו למוקדי ההתפרעויות אלפי שוטרים מאומנים בפיזור הפגנות, מצויידים במיכשור חדיש.

נראה כי ידם של השוטרים היתה על העליונה. עתוני האופוזיציה פירסמו תצלומים של עשרות סטודנטים, מאושפזים בבתי חולים, הסובלים מכוויות שנגרמו מהתפוצצויות רימוני גז מדמיע.

ההתפרעויות התרכזו בדלתה משום שכפרו של החייל הרוצח סולימאן עבד אל־חמיד האטר שוכן שם ומשום שהוא למד משפטים באוניברסיטת זקזיק. ההפגנות באוניברסיטאות הדלתה לא פסקו מאז תחילת משפטו בבית משפט צבאי של הארמיה השלישית בקרבת העיר סואץ. לאחר התאבדותו, פרצו ביתר שאת. נגררו מוסדות חינוך אחרים, אף בקהיר, חרף איומי משרד הפנים המצרי, כי ידכא ביד ברזל כל נסיון להפר את הסדר הציבורי.

ערב התאבדותו של האטר, החתימה האופוזיציה רבבות אזרחים, בכללם מדינאים לשעבר, סופרים, אמנים, אנשי חברה, על עצומה, שתבעה מהנשיא חוסני מובארך, לא רק לשחרר לאלתר את האטר בן ה־26 מכלאו, אלא להכריז עליו „גבור לאומי". בראש החותמים עמד חאלד, בנו של הנשיא גמאל עבד אל־נאצר. האופוזיציה חזרה וטענה, כי החייל מילא פקודות צבאיות, שאין להרשות לזרים לעלות לעמדה צבאית וכי הישראלים שנרצחו ירקו על הדגל המצרי, קיללו אותו ורמסוהו בנעליהם.

השקרים על הרצח בראס־בורקה לוו בתולדות חייו של האטר, שנולד בכפר קטן ועני, אביאר, למשפחה מרובת ילדים. סיפרו, כי בגיל 7 הוא ניצל בנס מהפצצה קשה של חיל האוויר הישראלי, במלחמת התשה. באותה הפצצה נפגע בית הספר היסודי שבו למד, ובמו עיניו ראה את חבריו התלמידים נפגעים.

כותרות מתנגדי המשטר נקלטו בכל ארצות ערב כ„שעת כושר מאללה" כדי לקומם את העם המצרי נגד מובארך. תחנות השידור הערביות קיבלו הוראות לשדר בכל מהדורות החדשות כל ידיעה על האטר ולהדביק לשמו את הכינוי „הגיבור הלאומי הערבי". נשיא סוריה חאפז אסד אף הורה לקרוא את הכיכר המרכזית של קונייטרה שברמת הגולן על שמו. בפרלמנט של כווית נתקבלה החלטה פה־אחד לדרוש ממובארך לשחרר את האטר ולהכריז עליו „גיבור לאומי".

נוכח ההתפתחויות האלה המשיך המימסד המצרי למלא פיו מים, בלי לפרסם ידיעה כלשהי באמצעי התקשורת על מעללי האטר. אולם משגברה ההשתוללות נגד המשטר ונגד ישראל, במיוחד לאחר מתן גזר הדין, פתח המימסד במסע הסברה. אך זה לא הרגיע את הרוחות ולא שיכנע את המתונים. הם הוסיפו לראות את האטר כגיבור שבגיבורים.

המימסד ניצל בהסברה שלו את העובדה, שבמסע ההסתה של האופוזיציה לא הוזכר כלל, כי האטר רצח ארבעה ילדים, שתי נשים וגבר, שהיו בבגדי ים ולא אחזו בנשק. למרות זאת, המשיכה האופוזיציה לספר, כי האטר הרג שבעה ישראלים, שהחזיקו בידיהם מכשירים חשודים, התווכחו עם החייל כי „סיני הוא לא של המצרים". האטר, הפלאח „העלוב וקשה היום", ביקש לשמור על כבודה של ארצו.

המימסד גייס למסע ההסברה המאוחר שלו את טובי הפובליציסטים כדי להזים את הסיפורים האלה, בהישענו על עדותו של האטר עצמו במהלך משפטו. הסופרים הקרובים למובארך כתבו: „האטר הרג ילדים ונשים חסרי נשק, בניגוד למסורת החייל המצרי משחר ההיסטוריה הערבית".

המאמר האחרון על פרשת האטר התפרסם השבוע בשבועון „אוקטובר" כדו־שיח בין סטודנט מצרי ששמו שריף לבין העורך הראשי צלאח מונתאצר. כותב העורך: „כיצד אתה רוצה להשוות רוצח ילדים ונשים בלי נשק לאותם גיבורים אלמונים, שחצו את תעלת סואץ במלחמת אוקטובר המפוארת, לחמו ברובים כנגד טנקים, ניצחו בקרב והחזירו את הכבוד הערבי? כיצד אפשרי להכריז על חייל שאיבד את עשתונותיו בימי שלום וירה לעבר ילדים שביקשו להשתעשע על גבעת החול, כגיבור לאומי? אם אכן היינו מדביקים לו את התואר הזה, היינו מכערים את זכרם של הגיבורים האמיתיים".

מונתאצר אינו חוסך שבטו מישראל. הוא כותב: „היא דמיינה לעצמה שהשלום הוא חוזה ואילו אנו מאמינים שהשלום הוא עבודה קשה. ישראל דמיינה שהנורמליזציה היא שגרירות ואילו אנו אומרים שזוהי התנהגות ומעשים. היא דמיינה שהשלום הוא מצרים ואילו אנו מאמינים שהשלום הוא פלשתין. אולם אסור לנו לערבב את הנושאים, כמו שקורה עתה עם האטר, שנהפך לנושא בלי נושא, הכתרה לגיבור בלי גבורה".

אף כי הוטל על האטר, ב־27 בדצמבר, עונש של מאסר עולם עם עבודת פרך, הוא נהנה מזכויות־יתר במקום כלאו הצבאי בשכונת אל־עבאסיה בקהיר. הוא זכה בביקורים של עתונאים מהעולם הערבי, של נציגי מוסדות וארגונים. כמובן, ביקרו אותו אמו, אחיו ואחיותיו. יומיים לפני התאבדותו, היו בתאו במשך שלוש שעות 12 בני משפחתו. הם לא הבחינו שהוא עמל בפרך. „לא נותנים לי עבודות קשות משום שאני סובל ממחלת הילדות הכרונית שלי, הבילהרציה", סיפר לאמו.

אחרי יומיים נתקף האטר במיחושי המחלה והוחש להסתכלות רפואית במרפאת בית הכלא. שעות אחדות לאחר מכן הוא נמצא תלוי על משקוף חלון חדרו. הפעם הזדרזו שלטונות מצרים להסביר לדעת הקהל, כי „טובי החוקרים והפאתולוגים קבעו בהוראות שהאטר איבד את עצמו לדעת". בתוך כך הם נקטו אמצעים בטחוניים לדיכוי התסיסה ברחוב.

האופוזיציה המצרית חותרת עתה להפוך את האטר ל„קדוש מעונה". מתנגדי ישראל מוסיפים להתסיס את הרחוב המצרי משום שלדעתם, „זוהי אולי ההזדמנות האחרונה לנתק את המשטר החלש מכבלי ההסכמים של קמפ־דייוויד".

„פחדתי שצה"ל שוב יכבוש את סיני"

בעדותו הראשונה של האטר במשטרת שארם א־שייח', אמר בין השאר:

„כשפתחתי באש לעבר קבוצת הזרים, לא ידעתי מה אני עושה. ראיתי את האנשים בורחים ונופלים זה אחרי זה. צעקתי לעבר חברי החיילים לחסום מיד את כל הדרכים שמא יעלו הנופשים הישראלים בחוף על מכוניותיהם כדי להודיע על מה שקרה לצה"ל, וזה יבוא שוב ויכבוש את סיני.

„קבוצת הזרים שהתכוונה להגיע לעמדה שלי, לא התגרתה בי ולא הכעיסה אותי, אבל נכנסה לאזור צבאי סגור, ופעלתי על פי הפקודות.

„איני משתייך לשום ארגון, אף לא למוסלמים הקנאים. אמנם אני דתי אבל לא הושפעתי ולא התרגזתי נוכח העירום של הנופשות. מי אני שאהרוג בני אדם בגלל עירומם וזו תפקידו של אללה שוודאי יתחשבן איתן בעולם הבא.

„לו היתה לי כוונה להרוג ישראלים, יכולתי להרוג המונים מהם, משום ששלטתי מהעמדה שלי על כל החוף, מגובה של 150 מטר, ושם שהו כ־500 בני אדם.

„איני חרד מפני חבל התליה אם יוטל עלי עונש מוות. אבל אני חושש שמא יעודד העונש הזה פחד בשורות הצבא המצרי ולא ימלא את תפקידו כראוי".

מתברר, כי החיילים המצרים ששהו בעת התקרית בקרבת העמדה חזו במעשה הרצח, שינו את עדותם פעמיים.

מיד לאחר התקרית מסרו, כי האטר אינו משוגע ולאחר שתיארו את הזוועות קבעו, כי הוא ירה על הישראלים בכוונה תחילה ואף ניסה לפגוע באחרים. אחר כך, כשהוזמנו לתת עדות חוזרת בבית המשפט הצבאי, הם שינו את גירסתם הראשונה כדי להקל בעונשו.

בית המשפט אימץ את העדות הראשונה, אך לא הטיל עונש מוות על הנאשם, משום שמצא כי איבד את עשתונותיו וגם שמר על ילדה ישראלית שבכתה לידו וביקש מחבריו להורידה מהגבעה.

„מותו כבר לא יעזור לנו"

מאת אריה בנדר

ד"ר נמרוד ברי, מרצה לבלשנות באוניברסיטה העברית ואביה של הילדה דינה, שנרצחה בידי סולימאן האטר, הגיב באיפוק אופייני על התאבדותו של הרוצח מראס־בורקה.

„ברגע ששמעתי על מותו של הרוצח הרגשתי מין סיפוק רגעי, כי זה מגיע לו. הרגשתי שזה דבר נכון שהאיש בא על עונשו. בודאי שלא הכל לי עליו, אבל שמחה לא חשתי, כי מותו כבר לא יעזור לנו ולא יחזיר לנו אף אחד.

„אני גם לא רואה במותו סוף פסוק למאבק הציבורי שניהלנו, משום שאני מצפה שהמצרים ינקטו בצעדים המתחייבים מהחקירה שניהלו. אמרנו זאת בשעתו לשר הנפט המצרי וכעת צריך להעלות את הדרישה אף ביתר תוקף, למצות את הדין עם שאר האחראים לרצח, החיילים שהיו על הגבעה ומתחתיה ולא מנעו מהרוצח לירות ולהרוג".

„אני בהחלט מצפה שגם האחראים האחרים יבואו על עונשם. למרות הכל אני עדיין מאמין בשלום עם מצרים ואני חושב שצריך לתת סיכוי לשלום. אבל לי, אישית, כבר לא יהיו יחסים עם המצרים".

...ת השייה שו...
...ת 2 מיליאר...

...ד נהלל: אם יגרש
מהמושב – אתאב...

בין־רגע אטמור
מים חמים בכל רגע
אטמור
תל־אביב – בן־אביגדור 13
חיפה 04-664279 ירושלים 02-52117
ובכל חנויות החשמל

אופנת אלכסנדרס
חולצות נשים
מכירת עודפי יצור ויצוא
בהנחות גדולות

هكذا من الأصل

מספנות על שרטון

ועד עובדי המספנות נערך למאבק (צילום: שלמה מרקוביץ)

ועדה ממשלתית קבעה, כי אין הצדקה לבנות אניות בארץ, כשהממשלה צריכה לסבסד כל אניה בחמישה מיליונים דולר □ במספנות אומרים כי מינוי הכונס יטרפד סיכוי לזכות במכרז גדול לבניית ספינות מלחמה עבור מדינה במזרח הרחוק

מאת עודד שורר

„אלי אתם באים?" – השתאה שר התחבורה, חיים קורפו, לפני זמן מה, כשראה את נציגי העובדים במספנות ישראל, שטבעו בפתח משרדו –„לכו למשרד הבטחון. הם אשמים במצבכם".

זה שנים מיטלטלות מספנות ישראל בין תקווה ליאוש, כאשר מקור פרנסתן העיקרי הוא הזמנות משרד הבטחון. עתה אין יותר הזמנות של משרד הבטחון ובעוד שישה חודשים אפשר לסגור את שערי המספנות. עבודות נוספות אין.

מאז יולי 1985 מעבירה הממשלה מדי חודש חצי מיליון דולר, כדי לשלם את משכורות עובדי מספנות ישראל. לפני כארבע שנים הזרימה הממשלה 13.5 מיליון דולר למספנות ישראל, כדי להרחיב את כושרו של המפעל ולהוסיף לו מבדוק, בהנחה שיצליח למצוא עבודות בחו"ל. ההנחות לא התגשמו עד עתה.

ההצעה למנות כונס נכסים למספנות ישראל, שהועלתה השבוע בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה, היתה אחת מני רבות שהועלו בחמש השנים שחלפו מאז החלו מספנות ישראל לצבור הפסדים כבדים. „קורפו בורח מאחריות ומעדיף לגלגל את המספנה על משרד הבטחון. מינוי כונס נכסים הוא מעשה אווילי, שיגרום נזק להתקשרויות עתידיות", אמרו באכזבה שרים שהתנגדו להצעתו של השר קורפו למנות כונס נכסים לחברה.

הצעתו של השר קורפו התקבלה ברוב של שבעה נגד חמישה. בעד המשך פעילותן של המספנות לתקופת ביניים עד מארס 1986 – הצעתם של השרים משה שחל וגד יעקבי – הצביעו גם השרים אריאל שרון, מרדכי גור ואריה נחמקין.

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון, טען בישיבה כי מינוי כונס נכסים יקשה על גיוס משקיעים זרים או מכירת המספנות למשקיעים זרים. לדבריו, מכירת המספנות כעסק חי היא האפשרות היחידה. שרים אחרים ציטטו את דבריו של מנכ"ל מספנות ישראל, מיכאל כהן, שאמר בישיבת הוועדה ביום ג' השבוע, כי מינוי כונס נכסים למספנות יטרפד את מאמציה לזכות במכרז בינלאומי לבנית כלי שיט מלחמתיים, שהוציאה מדינה במזרח הרחוק. לאחר שנה של מגעים נשארו מספנות ישראל ומספנה אירופית בתחרות על המכרז. השאר נשרו. „מי מאמין שאותה מדינה תנהל משא ומתן עם חברה שהוכרזה כפושטת־רגל? – שאלו השרים במרירות.

שר האנרגיה, משה שחל, התריע על מצב מוזר מאוד שנוצר, כתוצאה מההחלטה של ועדת השרים לענייני כלכלה. במהלך דיוני הוועדה אמר כי „זו פעם ראשונה שהממשלה, שהיא בעלת המניות העיקרית במספנות ישראל והנושה הגדולה ביותר, באה ומכריזה: אני פושטת רגל ומבקשת מבית המשפט להכריז עלי כפושטת רגל. זה פוגע בסיכויי המספנה להתחרות על עבודות. אינני מבין את ההגיון בהחלטה".

השר קורפו טען בלהט כי „נסתיימה התקופה של פרות קדושות. היום אי־אפשר להחזיק גופים גדולים עם עודפי שומן. אם יש הצדקה כלכלית לקיום מפעל, יש לתמוך בו ואם אין הצדקה כלכלית, יש לסגרו". במקרה הספציפי הזה, טוען השר קורפו, כי מינוי כונס נכסים אין פירושו סגירת מספנות ישראל ואפשר להמשיך ולהפעילן, או לנהל מו"מ למכירתן.

השר גד יעקבי, שכיהן בעבר כשר התחבורה, מכיר את מספנות ישראל, לדבריו, מספיק כדי לקבוע שיש להן עתיד. „בזמנו הם היו מפעל מצליח ומרוויח שבנה ושיפץ אניות. העברת חברה כזו לכונס נכסים, היא, לדעתי דבר תמוה. אי אפשר להתחבא מאחורי הודעה על פשיטת רגל. לדעתי ההחלטה של ועדת השרים לענייני כלכלה משמעותה סגירת המספנות. אם זו אינה כוונת משרד התחבורה, מדוע לחצו על מינוי כונס נכסים?"

עדיף, לדעת יעקבי, להאריך את תקופת החסד של המספנות ולבדוק אם אפשר להביא לכך שיותר אניות ישראליות ישופצו במספנות ישראל, כל זמן שמחיר השיפוץ בארץ אינו עולה יותר מ־15 אחוז על מחירי מספנות זרות. אפשר גם, לדעתו, להעביר עבודות של מספנות חיל הים למספנות ישראל. לדעת יעקבי חלק מן השרים הצביע כפי שהצביע, מתוך אי־ידיעת המצב.

שני הצדדים מביאים כעד מומחה את דבריו של אלוף (מיל.) זאב אלמוג, מי שהיה מפקד חיל הים, שמונה לפני כחצי שנה יועץ לשר התחבורה בענייני המספנה.

השרים שתמכו במינוי כונס נכסים טוענים כי האלוף אלמוג צייר תמונה פסימית לגבי התחזיות לקבלת חוזי עבודה למספנות ואמר, כי באין חוזים עם מערכת הבטחון, אין עתיד למספנות. זאת על רקע דבריו של נציג מערכת הבטחון בוועדה, שאמר כי עד אמצע 1987 אין מרכיבים על תכניות הצטיידות של חיל הים.

השרים התומכים בתקופת חסד נוספת למספנות, טוענים כי האלוף אלמוג אמר בוועדה כי לדעתו יש סיכוי לקבלת חוזים לבנית כלי שיט מלחמתיים עבור מערכת הבטחון, או עבור לקוחות זרים ויש סיכוי לאפשרות שימוש בסיוע מארה"ב לבנית צוללות עבור צה"ל. זאת, טוענים אותם השרים, אמר האלוף אלמוג על פי התרשמויותיו משיחות בארה"ב. מתוך דבריו הם משתכנעים כי יש טעם להמתין עוד מספר חודשים ולא להניף היום את הגרזן.

במשרד התחבורה אומרים כי הצעות לבדיקת המצב כבר התקבלו בינואר 1985 וכל השנה בוזבזה לריק, יחד עם כספי ציבור. הם מעדיפים שינהל את המספנות כונס נכסים, ללא בעיות עם תקציב המדינה, או ועדי העובדים, שיוכל לייעל את עבודת המספנות ולפטר כשליש מן העובדים, כפי שסוכם בשנה שעברה ולא בוצע. הם מזכירים את מסקנותיה של ועדה ממשלתית, אחת מתוך שלוש שחקרו את בעיית המספנות, שאין הצדקה לבנות אניות בארץ, כאשר הממשלה צריכה לסבסד כל אניה בחמישה מיליון דולר.

חלק קטן בלבד מתוך שש מאות ושישים הפועלים במספנות ישראל, עודם עובדים. הם בונים עתה ארבע גוררות, מהן שתיים לחיל הים ושתיים לרשות הנמלים וכן שתי ספינות טיולים לכינרת וארובה עבור תחנת הכוח של חברת החשמל מדרום לאשקלון.

אחר כך יסגרו, כנראה, שערי מספנות ישראל. הלך החלום הגדול של מעצמה ימית עברית.

כינוס נכסים כשיטה

מאת דוד ליפקין

תקדים העברת חברת אל־על לידי כונס נכסים, כדרך שבה יכולה הממשלה להשתחרר מ„המסמרר המורדני" – שיכנע את רוב השרים להצביע בעד. בשיטה זו הצליחו למנוע סכסוכי עבודה ותביעות שכר גדולות מצד העובדים וליצור אוירה של „שקט תעשייתי" ביחסי העבודה בחברת התעופה הלאומית. אולם בעיות הפסדים בתיפעול החברה טרם נפתרו ותוך זמן קצר הנושא שוב יגיע לשולחן הממשלה, שתידרש לקבל הכרעות. ברור גם, שלא ניתן להפעיל חברה כ„עסק חי", ע"י כונס נכסים לאורך זמן, וחייבים יהיו למצוא פתרון אחר.

לשימוש הגובר בשיטת מינוי כונס נכסים לחברה ממשלתית, יש כבר השלכות על יחסם של הבנקים. אמנם החובות של מספנות ישראל לבנקים מכוסים ע"י ערבויות המדינה, בניגוד למצב שהיה באל־על. אך הבנקים הבהירו, כי יבדקו מעתה ביתר קפדנות כל בקשה של חברה ממשלתית לקבל הלוואה. בכוונתם לתבוע בטוחות מתאימות, לרוב ערבויות מדינה. אין הבנקים מוכנים ליטול עוד את הסיכונים במתן הלוואות לחברות ממשלתיות, מה גם שבנק ישראל הבהיר כי עליהם לדרוש ערבויות מדינה.

מעתה יהיו גם הספקים נוקשים יותר כלפי החברות הממשלתיות. הם ייזהרו במתן אשראים גדולים ללא קבלת בטוחות. העובדה שהמדינה אינה נוטלת אחריות לחובות של חברה ממשלתית, שלא כוסו בערבויות, מחייבת את הספקים להיזהר בהתקשרויות ולתבוע ערבויות על האשראים. שאם לא כן הם ימצאו עצמם בין הנושים הבלתי מבוטחים של החברות הממשלתיות.

לממשלה יש כמה חברות שנקלעו לקשיים. הבולטת שבהן היא מנועי בית־שמש וקיימת סבירות שבשיטת הסובבת למצוא פתרון, גם היא תגיע למצב דומה: כינוס נכסים.

לילה של וודקה וזכרונות עם יבגני יבטושנקו בביתו בכפר האמנים ליד מוסקווה □ משורר „באבי־יאר" מרים כוסית: „לחיי שני העמים שחייהם שזורים זה בזה" □ גדליה בסר, מתיאטרון חיפה, מצא־חן בעיניו □ „יש לך פרצוף עצוב ומעניין", אמר לו □ הוא הציג את הסרט שעשה על כפר הולדתו בסיביר ובו חזר אל ילדותו בימי מלחמת העולם

יבגני יבטושנקו: „תגיד לה איזו מלה טובה"

„ישראלים במוסקווה? מוכרחים להיפגש הלילה"

מאת נועם סמל

„אל תגידו רוסיה, יש לומר ברית־המועצות", מתעקשת סווטלנה. היא המלווה שלנו, מובילה אותנו ב„דרך הצארים" אל מוסקווה. ביום הקצר ביותר בשנה, מוסקווה היא עיר של מליונים כובעי פרווה, נקודות כהות על פני השלג הבוהק.

מעל פני האדמה מוסקווה תוססת. במטרו מוסקווה חרישית. מתהדרת בכרזות של אוצרות אמנות לאומיים. אין פרסומות, אסור לעשן. אנשים מכונסים בתוך עצמם, לא ממהרים, לא מפנים ראש לצדדים. רכבת תחתית בלי קלושארים.

חייגתי את מספר הטלפון. „יבגני יבטושנקו" תחילה היתה הסתייגות. אמרתי מלת צופן – דרישת שלום מדר גולה – וזה התפשט מעבדו השני של הקו. „ישראלים במוסקווה? אירוע היסטורי. מוכרחים להיפגש, הלילה".

גדול משוררי רוסיה כיום, לא יהודי. מלבו יצאו מלות „באבי־יאר". אחרי שהתפרסם בא פעם למסעדה לבוש בחליפה מהודרת, מלווה בנהג ומזכירה. המלצר התבונן בו ואמר: „אבל העיניים שלך הן עיניים של איש עני". בעיניו זו המחמאה הגדולה ביותר שקיבל מימיו.

„אני אוהב אנשים", אמר כשפתח את דלת ביתו בכפר האמנים, שלושים קילומטר מהכרך הגדול. כשבא ללחוץ את ידי, מעדתי, כמעט מחליק על הקרח. הוא אחז בזרועי ומשך אותי פנימה אל תוך הדאצ'ה.

אנחנו מתבקשים לחלוץ נעלים. במבוא ניצבים עשרות זוגות של נעלי־בית. כל אחד בוחר לעצמו. אולי כך מכניסים אותך מיד לאווירה של בית.

בטלפון אמר כמתנצל: „אין לי כיבוד, רק עוגות וודקה". פתאום, על השולחן כל טוב הארץ. גם עגבניות ומלפפונים מזן מיוחד שגדל בסיביר. „הכל מעשה בית", הוא אומר, „גם הוודקה". הוא מרים כוסית: „לחיי שני העמים שחייהם שזורים זה בזה".

„הם ישראלים אמיתיים?" שואלת אם הבית שוב ושוב. יבטושנקו: „אנחנו שייכים לאומות שונות, אבל אני אצטט משהו יפה שאמר דוסטוייבסקי: אין שום אידיאלים נשגבים של אדם ששווים דמעה אחת של ילד אומלל".

„קראו לי ז'ניה", אומר יבטושנקו. בסרט שהוא מראה לנו, „גן הילדים", חוזר אל ימי ילדותו בימי מלחמת העולם השניה. זה הסרט שלו, הוא היה הבמאי והתסריטאי. אין שחקנים מקצועיים, רק תושבי כפר הולדתו בסיביר. הכפריים של היום משחקים את האתמול של יבטושנקו.

חמישים מעלות מתחת לאפס. בסרט, התנה בכפר. ילד בן תשע עושה מעשה קונדס והופך את קערת התהונה על פיה. אין צורך לומר, הילד הוא המשורר והמשורר מקווה מאוד לבוא יום אחד לישראל עם הסרט הזה ועם שירתו.

אחרי ההקרנה הוא מושך אותי אל חדר העבודה שלו, שם הוא כותב. ספרים ומזכרות מן המסד ועד הטפחה. אי־סדר נפלא. הוא מוציא תמונות שלו כילד בסיביר. בבית עוד אורחת – אחת מהמשתתפות בסרט. „תגיד לה איזו מלה טובה, גם היא באה מארץ אומללה".

אכסלרוד, נהג המונית בלנינגרד, גילה אותנו על פי שתי מלים ביידיש □ הוא נופף בהתרגשות בגלויה ישנה של בית הכנסת □ זה לא הפריע לו לגבות מחיר מפולפל

הוודקה שוב נמזגת. יבטושנקו מחבק ומנשק אותי ואת האורחים. גדליה בסר מצא חן בעיניו במיוחד. „יש לך פרצוף עצוב ומעניין", חזר ואמר לו.

הוא סיפר על הביקור שלו בסין. „הרגשתי שעלי להיות קרוב אליהם", אמר. „יתכן שבעיני עמים אחרים, אנחנו נראים כמו שהסינים נראים בעינינו. היכרתי שם אנשים נפלאים. בזמן מהפיכת התרבות הם ישבו שנים בכלא ונשלחו לעבוד באורוות ורפתות. הם סיפרו לי איך השפילו אותם, בכוונה, מפני שהיו אנשי־רוח, במלאכות בזויות, במקומות נידחים.

„לאורן של עששיות תירגמו בשנות הגלות וההשפלה ספרות רוסית לסינית. דוסטוייבסקי, טולסטוי. אשה אחת, שתרגמה את סרוואנטס, היתה מחביאה כל לילה את המקור והתרגום תחת הספה.

„כשהסיוט חלף, הוציאו לאור בסין 250 ספרים מתורגמים מרוסית, בבת אחת.

„כשבאתי לשם, הרגשתי שהגעתי לארצם של קוראי".

לנינגרד. דוד יעקב סמילנסקי. מנכ"ל התיאטרון ע"ש קומיסרז'בסקיה. שמו הולך לפניו, אבל הוא אינו אומר דבר על יהדות, ואינו מודה. כשאנחנו עומדים לצאת הוא נוטל את מעילו של כל אחד מאתנו ומקפיד להלבישו. אני משחיל זרועותי לתוך השרוולים ושואל: „אתה יהודי?" הוא מפטיר, כמעט בלחש: „גם הדרמטורג". בכרטיס הביקור שהגיש לי הדרמטורג נרשם „גוביקוב". כשלחץ את ידי אמר: „אהרונוביץ'".

רב הקהילה בלנינגרד הוא בן שלשים וחמש. גילם של צאן מרעיתו כפול. העברית שבפיו מעוררת התפעלות, בלא מבטא כבד. „איך נוהגים אצלכם מוסיים בלילה"? שאלה מוזרה. הוא ממשיך: „הרי יש האפלה"...

אכסלרוד, נהג המונית, גילה אותנו על פי שתי מלים ביידיש. בהתרגשות הוא מנופף בגלויה מסמורטטת של בית הכנסת בלנינגרד מלפני חמישים שנה. כל הזמן היא מונחת במדף מתחת להגה. ההתרגשות הזו אינה מפריעה לו לשלש את מחיר הנסיעה, ולומר: „א געשעפט איז א געשעפט".

ריגה. גדליה בסר יודע יידיש והוא מקשיב ל„שיקוי האהבה", של דוניצטי ושל אם יהודיה גם יחד. הבת שלה זמרת באופרה. כוכבת עולה. כבר זכתה לשבחים מתועדים. גדליה לא שומע הרבה אופרה הערב, בעיקר את מלמדיה הרגשים של האם. לראשונה בחייה ראתה ישראלים. רק כשבתה מזמרת סולו היא משתתקת ומקשיבה. ובתום הערב: „לא, אל תלכו מאחורי הקלעים"...

באתר הנצחה האנטי־נאצי הרשמי סאלאספילס, ליד ריגה, פסל־ענק. כתובת אומרת: „מעבר לשערים האלה האדמה בוכה". מוסקווה. בתיאטרון הנוער קומסומול מציגים את „ביוננה ואבוס", אופרת רוק. נערה רוסיה מתאהבת בחייל אמריקני באלסקה. מלחמת העולם השניה היא באר שעודנה שופעת. התיאטרון דולה ממנה שוב ושוב.

משפט נירנברג, ארבעה חיילי הצבא האדום שמגיעים לברלין ההרוסה, בולשוויקים ב־1920. זה הרפרטואר בתיאטרון הסובייטי, לצד שייקספיר ומולייר. במוסקווה עמדו שעות בתור בקור המקפיא כדי לראות את „גם הוא באצילים", בתיאטרון הבובות סאטירי. סווטלנה מאושרת. בגללנו היא זוכה לראות הצגות שהכרטיסים להן אזלו לפני חודשים.

לנינגרד, שבקיץ יש בה לילות לבנים שהשמש אינה שוקעת בהם, חשוכה עד אחת עשרה בבוקר. הים הבאלטי נהפך לקרח. דייג עומד בלב אגם וקודח במקדחה חור שממנו ישליך את החכה למים.

מתי יבוא אביבו

(הכותב הוא מנכ"ל התיאטרון העירוני חיפה, השתתף במשלחת מנהלי התיאטרונים מישראל שביקרה בברית־המועצות וחזר משם השבוע)

המשלחת הישראלית בבריה"מ: „אל תלכו אל מאחורי הקלעים"

ששת היתומים של משפחת פפיאשווילי

כשאחיו, אברהם ואשתו, שמחה, נהרגו בתאונה, לא הסכים יעקב פפיאשווילי, שנרצח במונית בלוד, שיפזרו את שלושת היתומים בין בני המשפחה □ „לא מספיק שאיבדו הורים?" שאל וגידל אותם יחד עם שלושת ילדיו □ „הוא לא יצא לבלות מאז התאונה, אבל את הילדים היה לוקח לאירועים"

מאת מיכל קפרא

האח משה, ששת היתומים, האשה והאם: „היא רעדה, כל הזמן רעדה"... (צילמה: דפנה קצור)

בקומה שישית יושבים "שבעה". בחוץ, ברחוב בר־אילן ברמלה, שלושה ילדים משחקים כדורגל. כביש רחב, יש מקום. המעלית נוסעת לאט. דלת דירת משפחת פפיאשווילי פתוחה. לא קל לצעוד פנימה.

את המזרון הצמידו לקיר. במרכז המזרון יושבת מרים פפיאשווילי. בת עשרים ושבע בסך הכל. ביום חמישי שעבר, בשעה ארבע, יצא בעלה יעקב לעשות סידורים, אולי תזדמן גם איזו עבודה עם המונית. כפות הרגליים הקטנות שלה העטויות גרביים שחורים מנסות להתחפר מתחת למזרון. המבט שלה בוהה באוהל הזכוכית המוזהב. הפה פעור. היד מונחת ברפיון על הבטן. מאוחר בלילה מתארגנים בני המשפחה ועושים משמרות. אסור להשאיר אותה לבד. המוות מוחשי מדי במשפחה הזו.

אל מותנה לזרועה של האשה הצעירה בבגדים השחורים דבוקה ומתרפקת בתה הבכורה אסתי. שתי צמות; שתי עיניים גדולות שלא מבינות כלום. אסתי, בת שש, מוקסמת עכשיו משנים חדשי קמטים של זקנה בוכיה בצד. כשבכי הזקנה גובר, מתעמקים הקמטים; מתערבים זה בזה, ויוצרים מכתש גדול במצח. אסתי מנסה גם היא לקמט את המצח.

מושיבים על המזרון גם את אברהם, בן שנתיים וחצי ואת אהרון, בן שנה וחצי. שלושת ילדי יעקב פפיאשווילי ז"ל. במקום הנותר על המזרון מתיישבים גם אתי, ציפי ושבתאי, שלושת הילדים של האח אברהם פפיאשווילי, שנהרג עם אשתו לפני חמש שנים בתאונת דרכים. יעקב אימץ אותם. עכשיו איבדו אבא פעם שניה.

באותו יום חמישי ירד גשם. בשעה שתים עשרה וחצי בלילה צילצל הטלפון. מרים, שדאגה לבעלה, ענתה. תגיעי למשטרה, ביקשו ממנה. מבוהלת התקשרה למשה, אחיו של בעלה, ואמרה שקרה משהו ליעקב. לא יודעת מה קרה. כשמשה הגיע היא כבר עמדה בחוץ. שניהם נסעו למשטרה.

„היא רעדה", מספר משה, „כל הזמן רעדה. אני חשבתי אולי קרה משהו קטן, אבל לא חשבתי על מוות. בגלל מזג האוויר הגשום עלה על דעתי שהוא התחלק על הכביש או מישהו נכנס באוטו שלו, משהו כזה. במשטרה אף אחד לא דיבר איתנו. כולם שתקו, עמדו כמו אבנים. התחלנו לצעוק, איפה יעקב? איפה הוא התהפך? אבל אף אחד לא ענה.

„אחרי כמה זמן יצא אחד השוטרים ואמר לנו שיעקב נמצא בבית־חולים אסף הרופא, וביקש שניסע מהר, אולי עוד נראה אותו חי. לא יודע איך הגעתי לשם. גם שם הרופאים עמדו כמו אבנים. אנחנו צועקים מהפחד והכאב, ומסביב רופאים שלא יודעים מה לומר. אחר־כך בא רופא ואמר שיעקב מת.

„אני נפלתי על הריצפה. גם מרים נפלה. איזה צעקות. אל תשאלי. מרים הרביצה לעצמה. אני לא מאמינה, היא צעקה, תראו לי אותו. לקחו אותה לחדר. לי לא היה את האומץ להיכנס".

באותו לילה צילצל הטלפון בביתו של אבישי, אחיה של מרים, אשתו של יעקב. קרה משהו. אבישי נסע לתחנת דלק כדי לתדלק את המכונית. בצד עמד הפועל עם שני צעירים ערבים. הוא קלט קטעי שיחה: „איזה מסכן הנהג הזה...רק שלושה ימים נהג על המונית, מסכן"...

הלב של אבישי ניבא לו רעות. מה קרה? התעניין, „רצחו נהג". מי זה הנהג? „הגרוזיני". אבישי קלט וקישר. „הערבים שעמדו בצד התקרבו אלי ושאלו אותי אם אני רוצה עזרה. הסתכלתי עליהם ומרוב הכעס והכאב תפס אותי פחד נורא. אמרתי לפועל שיפסיק לתדלק וברחתי משם. פשוט פחדתי".

עד הבוקר הצליחו לשמור בסוד את הרצח של יעקב מהוריו בבציון ומרים פפיאשווילי. האב חולה לב, האם חולת סוכרת. בן אחד איבדו לפני חמש שנים. את בשורת מותו של השני, אף אחד לא רצה להביא.

פנו בבקשה לרב העדה הגרוזינית, שיקח על עצמו את המשימה. הרב נרתע. גם קרובי משפחה חששו מתגובת האב. בשעה שבע וחצי בבוקר הודיעו לאם שבנה יעקב נפצע. החוש האמהי סרב להאמין. היא התמוטטה. בשעה תשע וחצי בישרו גם לאב שבנו נפצע. גם הוא לא האמין. האמבולנס, שחיכה כבר למטה, לקח אותו מיד לבית חולים.

האם יושבת לצד כלתה, שבוהה באוהל המוזהב. בידה היא מחזיקה את תמונת יעקב ופורצת בשטף דברים בשפה הגרוזינית. „עוד פעם? עוד פעם?" היא ממררת במין בכי יבש. הצעקות שלה גוברות, והאצבעות לוחצות על הגרון, צובטות אותו בבכות. הלקאה עצמית. הרגליים בועטות בריצפה. שישה ילדים יושבים בצד ומביטים בסבתא, שצובטת את הגרון.

בעלה, בבציון, שרוע לצידה. אברהם בן השנתיים וחצי מסתובב עם בלון אדום ואקדח ירוק מפלסטיק. הוא מכוון את האקדח הירוק אל מול חוזו של הסבא ומשמיע בום־בום־בום. הסבא מתעשת ומעמיד פנים של מי שנפצע. הקהל מגרגר בהנאה.

אברהם הילד נולד לאחר תאונת הדרכים. הוא נקרא על שם האח אברהם שנהרג. בסלון מספרים שיעקב לא יכול היה לקרוא לבנו בשמו. הכאב היה עדיין חי. יעקב מצא שם חיבה אחר.

בשנת אלף תשע־מאות שבעים ושמונה עלתה לארץ משפחת פפיאשווילי מגרוזיה, והתיישבה ברמלה. משפחה גדולה. ההורים, אברהם הבן הבכור, אשתו שמחה ושני ילדיהם, האחות נגי, ושני האחים יעקב ומשה. כבר בשנת אלף תשע־מאות שבעים ושתיים חשבה המשפחה לעלות ארצה. אבל משה, הבן הצעיר, רצה לסיים את לימודיו, וסרב לעזוב את גרוזיה לפני כן.

„היו לנו חיים טובים", מספר משה, „אבא היה ספר שלושים ושמונה שנה. היו לנו הרבה חברים, וכולנו למדנו בבתי־ספר גבוהים". ברמלה הצטרפה המשפחה לקהילה הגרוזינית הגדולה שחיה בעיר. בין כתליה המוגנים של הקהילה, ניהלה משפחת פפיאשווילי חיי שיגרה בהתאם למסורת ולתרבות הגרוזינית. הממשלה ברמלה ידעה להדוף את האווירה הליבנטית של ארץ ישראל. בעזרת שידוך התחתן יעקב עם מרים, ונגי התחתנה עם אבישי.

בשנת אלף תשע־מאות ושמונים, נסעו שני האחים ונשותיהם לאשדוד להשתתף בחגיגה משפחתית. משאית שעקפה את המכונית, הדפה אותה לצד הדרך. המכונית ובה שני האחים ונשותיהם התנגשה בעץ. האח הבכור אברהם ואשתו שמחה נהרגו. יעקב ואשתו מרים נפצעו. בבית אברהם פפיאשווילי נותרו שלושה ילדים קטנים בלי אבא ואמא. מרים, אשתו של יעקב אושפזה בבית־חולים זמן רב. הפלטינות בידיה הם עדות לסבל הרב שעברה.

יעקב ביקש לאמץ את ילדי אחיו. כשחשבו לפצל את הילדים בין בני המשפחה אמר: „לא מספיק שאיבדו הורים, אתם גם רוצים לנתק אותם אחד מהשני?" יעקב התעקש. באותה תקופה היה אב לבת אחת. אחר כך נולדו לו עוד שני בנים.

יעקב מכר את דירתו ועבר להתגורר בקירבת דירתם של הוריו ברחוב בר־אילן. במשך חמש שנים עבד בממ"ן בנמל התעופה לוד, וניסה לפרנס את אשתו וששת הילדים. קשרי המשפחה ההדוקים הקלו קצת על מעמסת הפרנסה. „אני זוכרת שיעקב היה אומר, שאולי אלוהים הציל אותם ממוות כדי שיוכלו לטפל ולגדל את הילדים", אומרת תמר, דודתו.

אבישי, גיסו, נזכר כיצד היה רב עם יעקב. „הייתי אומר לו, תפסיק להתנהג ככה עם הילדים, זה עוד יתנקם בך. איך הוא היה מתנהג? כשהוא היה אוכל, ילד אחד היה יושב על רגל ימין, ילד אחד על רגל שמאל, ואחד שוכב על הבטן. הוא תמיד היה עונה לי שככה הוא רוצה לגדל את הילדים האלה. הוא פשוט היה מרעיף עליהם פינוק".

עוד זיכרון: הוא לא יצא לבלות מאז התאונה, אבל את הילדים היה לוקח למופעים וארועים. כשהיה נגמר הארוע, הוא היה נשאר ומבקש מהתזמורת שתנגן איזו מנגינה שאחיו אברהם אהב. וכשהיא היתה מנגנת הוא היה רוקד עם ששת הילדים. ככה, הוא באמצע ומסביב הילדים.

מרים, אשתו של יעקב, למרות הניתוחים הקשים שעברה כתוצאה מתאונת הדרכים, היתה עומדת יום שלם במטבח, דואגת לתיאבון של ששת הילדים. בנוסף לכך טיפלה גם באמו החולה של יעקב. האצבעות שלה, שנחות עכשיו ברפיון על המיזרון, אדומות ונפוחות מהעבודה הקשה שידעה כל חמש השנים הללו.

תמר, אחות המנוח, מביטה בה ברחמים. „אפילו למכולת היא לא יצאה בלי בעלה. הבעל בשבילה היה כל העולם. בגיל עשרים ושבע היא שוכחת מה זה בעל, מה זה גבר. היא לא מסוג הנשים שיוצאות לעבודה ומתגברות על הכאב. עכשיו היא לא תוכל לטפל בילדים של אברהם. זה בלתי אפשרי. היא עשתה את זה למען בעלה. סבלה חמש שנים. עכשיו אי־אפשר". מרים לא מזיזה את מבטה מהאוהל המוזהב.

יעקב פפיאשווילי: אולי אלוהים הציל אותנו ממוות בשביל שנטפל בילדים

ציפי: למה את בוכה? □ אסתר: כי אבא מת, אבל כשהמשיח יבוא אבא יחיה □ ציפי: זה לא נכון, אני כבר מחכה חמש שנים

לאחר תאונת הדרכים שבה נספו אברהם ואשתו שמחה, החליטה העדה הגרוזינית ברמלה לעזור להוריה של שמחה לעלות מגרוזיה לישראל. אברהם, אביה של שמחה, היה בסביבות חמש־עשרה שנה. הוא לא יכול היה לעלות לישראל כיוון שהיה חייב לממשלה בגרוזיה ארבעים אלף דולר. במאמצים רבים נאסף בקהילה הגרוזינית בארץ סכום של עשרים אלף דולר ונשלח לגרוזיה כדי שיתירו להורים לעלות. „חשבנו שזה טוב שהילדים יגדלו עם סבא וסבתא שלהם".

הממשלה הגרוזינית התירה את יציאתם של הורי שמחה. לפני שנתיים וחצי הגיעו עם בנם. במרפסת הדירה ניצב עתה ציור ענק של אברהם ושמחה. שניהם מחייכים בתמונה. לפני שעזבו ההורים את גרוזיה קיבלו מהחברים שם מתנת פרידה – ציור של בתם ובעלה שלא יזכו עוד לראות.

עד היום גרים ההורים הזקנים בחדר אחד במעון עולים בלוד. הבן שהתחתן בינתיים גר עם אשתו ובנו באותו חדר. בקיץ היה האב ישן במרפסת. ומה בחורף? „ביקשנו מהסוכנות שתאפשר להם לגור פה בבניין, ליד הנכדים היתומים שלהם. התפנתה פה דירה. לחצנו, פנינו לעורך דין, אבל את הדירה קיבלה משפחה אחרת. אמרו להם: תקנו בית. מאיפה יש להם כסף לקנות בית?

„אנחנו גם אספנו להם כסף כדי שאברהם יקנה מכונית ויעבוד בתור נהג. הוא אדם זקן, אף אחד לא רוצה לקבל אותו במקום עבודה מסודר. עכשיו אין לו מספיק כסף בשביל להחזיר את החובות למכונית. לפעמים יש הרגשה שממש הכנסנו אותם לבוץ. לא היה להם רע בגרוזיה. כל המטרה היתה שיבואו לחיות ליד הנכדים שלהם. היום הם חיים כמו כלבים. איפה הלב?"

מזל, זה לא מושג שמשפחת פפיאשווילי מכירה. „לפני תקופה קצרה ראה יעקב שהעבודה במשמרות בנמל התעופה אינה מספיקה לפרנסה", מספר אחיו הצעיר משה. „הוא החליט לנסות עבודה אחרת. כשהגיע לארץ קיבל רשיון למונית אבל הוא לא ניצל אותו. הוא התלבט זמן רב, ולבסוף החליט לבקש שנת חופש בממ"ן ולעבוד כנהג מונית".

שנת החופש אושרה לו, והיא היתה אמורה להיכנס לתוקף באחד בפברואר. בתקופה האחרונה הרשו לו לעשות סידורים ולעבוד במקביל על המונית בזמנו החופשי. ארבעה ימים עבד על המונית. בשעה תשע בערב ביום חמישי ההוא ראו את יעקב ממלא טופס טוטו במרכז העיר. אבל מזל, כאמור, אין שם. כעבור זמן לא רב מצאו אותו שני בחורים ערבים שרוע בלי רוח חיים במונית, שתלה בה כל כך הרבה תקוות.

ללוויה לא הגיע שום נציג ממשלה. העובדה הזו רובצת בסלון הקטן כמו ענן כבד של עלבון. „הנתונים מורים שזה מקרה חבלני", אומר אחיו, „אז אם לא היה להם זמן לבוא ללוויה, לפחות יכלו להרים טלפון, להגיד איזו מלה". כולם שם זוכרים את הלווייתו של בן העדה שנרצח בתקופת הטרור בזינה. גם את ההלוויה הממלכתית שערכו לו. הם לא ביקשו גינוני טכס. רק מילת נחמה. זו לא הגיעה.

ביום שבת, יומיים לאחר הרצח, שמעו את אסתר בתו של יעקב מדברת עם ציפי בתו של אברהם.

ציפי: למה את בוכה?

אסתר: כי אבא מת. אבל את יודעת מה, אני אפסיק לבכות. כי כשהמשיח יבוא אבא יחיה.

ציפי: זה לא נכון בכלל. אני כבר מחכה חמש שנים ושום דבר לא קרה.

בסלון מתקיימת תפילה. דודה אחת מראה לאהרון בן השנתיים וחצי תמונה של יעקב. אהרון מחייך. מי זה? היא שואלת אותו. „זה אבא" עונה הקטן ומניף זרועות שמנמנות באוויר. אמא שלו מרים עדיין מביטה באוהל המוזהב.

هكذا من الاصل

חגן (עם הגופיה המחוררת): „זה מהרסיסים של קטיושה ישנה"

לימור: „כשאנחנו בורחים, המחבלים חוגגים נצחון"

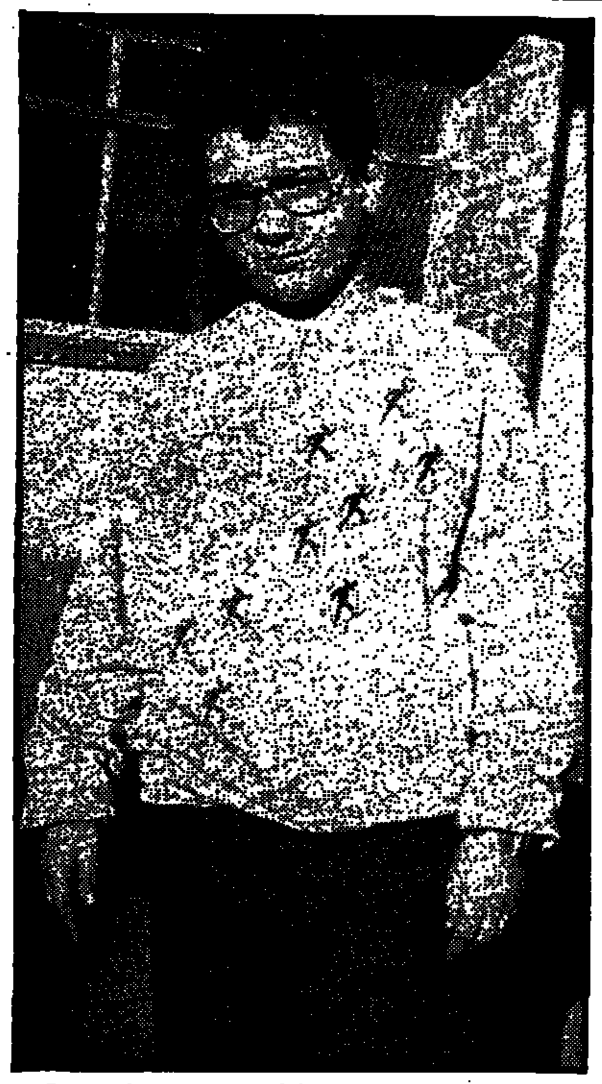
לירון: „האמת? אני משתדל להדחיק, זוכר־לא־זוכר"

שנית: „תמיד רצתי, שלא תיפול עלי קטיושה בדרך"
(צילום: אהרון דולב)

שנית, בת 13, מקרית־שמונה: „לפחד זה טבעי, לברוח זה לא טבעי"

הקטיושה שנפלה בקרית־שמונה עוררה פחדים ישנים, אבל ילדי העיר לא רוצים להיכנע לפחד □ „לזכור, זה לפחד", אומר לירון, בן 12 „וזה בדיוק מה שהמחבלים רוצים, לא?"

מאת אהרון דולב

לירון טרכטר, בן 12, יליד קרית־שמונה ותלמיד כתה ז' לא בטוח שהוא בכלל רוצה לזכור. „האמת? אני משתדל להדחיק. זוכר־לא־זוכר. כי לזכור זה לפחד, וזה בדיוק מה שהמחבלים רוצים, לא? שקרית־שמונה תפחד". נכון, שכל קטיושה כמו זו שריק בשבוע שעבר נפלה בעיר, פותחת מחדש את „הזכרונות הסגורים". לירון אומר שכל הזמן הוא „לומד לחיות עם זה".

אמא של לירון „קצת מתקשה לחיות עם זה". היא לוחצת לעבור „למרכז השקט", כשאימת הקטיושות מתחדשת. בעניין זה חלוקות הדעות בבית טרכטר.

סבא של לירון שרד מגרד גיטו וארשה וברח אל הפרטיזנים ביערות. סבא אומר ללירון, שהיהודים עזבו את הגולה ובאו לארץ־ישראל כדי שיותר לא יצטרכו לברוח. אבא של לירון אומר ללירון, שביחוד אסור לברוח מקרית־שמונה, שהיא „קראודים וחומת־מגן למדינה", שתיפול אם נברח ממנה. המחבלים ירוצו הלאה והקטיושות ישיגו אותנו בכל מקום".

אחותו נירית, בת 9, תומכת באמא בעניין העזיבה. לירון תומך באבא. אחיו הקטן, נועם בן שנתיים, אין לו עוד „זכרונות הצבעה". כך, שהמצב בבית הוא „תיקו, שניים־שניים".

בסיכום מכריז לירון: „איך שלא יהיה, אני לא עוזב את קרית־שמונה בשום מחיר. מה פתאום לברוח, לאן? נגיד, שעוברים לתל־אביב ופתאום גם שם קטיושות. מאיפה? אני יודע? אולי מהים. זה משנה למחבלים איפה הם פוגעים ביהודים, בקרית־שמונה, או בתל־אביב?"

חברתו לבית־ספר, שנית גדרי בת 13, עדיין מצויה בתקופת הגמילה מפחדים. „נכון, שכל קרית־שמונה חשופה; אבל איזור המגורים שלנו נמצא במסלול־הטיות. כל החלונות רועדים והתריס האוויר מתנפצים הפצים בבית. כנראה, שאינני גיבורה גדולה, כי אני זוכרת את עצמי בתור בכיינית גדולה, שרצה להתחבא מאחורי הגלת של הורי־הבטחון עם כל רעש חשוד וכל הזמן בוכה ובוכה. בוכה בבית, בבית־הספר, ברחוב, במקלט".

במקלט, בימים ולילות של מטחי־אש בלתי־פוסקים, הבכי איננו סימפטום יחיד למצבי־לחץ בקרית־שמונה. השרות הפסיכולוגי עובד סביב־השעון בהושטת סיוע נפשי במסגרת המשפחה ומערכת־החינוך. מכירים מקרוב סימפטומים נילווים רבים לימים של מתחים בטחוניים. כאבי ראש ובטן, שילשולים ומיני מיחושים, שהרופאים מאבחנים כביטוי פיזיולוגי של מצוקות נפשיות.

„אני, למשל", אומרת שנית, „שנים לא הלכתי נורמאלי ברחוב. תמיד רצתי. אפילו בימי רגיעה. אפילו את המרחק של 300 מטר מהבית לבית־הספר עברתי בריצה בהולה. להגיע מהר, שלא תיפול עלי קטיושה בדרך".

על שנית יאמרו מבינים, כי באורחה פרדוכסלי איננה פחדנית כלל. להיפך. שנית „הפחדנית" אומרת: „לעולם לא אעזוב את קרית־שמונה. לפחד זה טבעי, לברוח זה לא טבעי".

חברתה לכתה של שנית, לימור, בת 13,5. אבא של לימור, שוטר בתחנת קרית־שמונה, אסף במשך השנים וניטרל הרבה נפלי קטיושות. לימור אומרת: „אם תמצא בקרית־שמונה ילד או מבוגר שיגיד לך שאיננו מפחד, תדע שהוא משקר. לא לחינם מכנים את קרית־שמונה 'הבטן הרכה'. לא רק בגלל שהיא נמצאת תמיד בכוננות־ספיגה. גם בגלל שהמחבלים רואים בנו אתגר וסמל לכוח־העמידה של המדינה במלחמתם נגדנו. כשאנחנו בורחים, הם חוגגים נצחון.

„המשפחה שלנו לא זזה מהקריה, אפילו ליום אחד. היו דיבורים, בעיקר מצד אמא, שלחצה על אבא. כשראינו, אני ושני אחי הגדולים, שיש סיכון־עזיבה בבית, הודענו להורים: אתם יכולים לעזוב. אנחנו נשארים. בסך־הכל צריך ללמוד לחיות עם פחד. כשאני מפחדת, אני תמיד אומרת לעצמי: נכון שאנחנו סופגים, אבל אנחנו לא חשופים. צה"ל שומר עלינו. אפילו מכרנו הארץ באים אלינו לעשות מילואים ולשמור עלינו, אז מה עוד אפשר לדרוש?"

שנית: „אפשר לדרוש, שאם יוחזר מתח במתחי גבוה, שיסכן וישבש את החיים בקריה, שצה"ל ינקוט בכל האמצעים, כמו שהתחייב שר הבטחון. ועוד דרישה. שלא יוחזרו הימים שבמקום לבוא אלינו, לתמוך בנו ולחזק את רוחנו, ידחו עלינו מרחוק". לימור: „נכון, אנחנו לא רוצים שבעיתונים יכתבו עלינו שאנחנו מסכנים".

לימור, בת 13: „ילד או מבוגר שיגיד שהוא לא מפחד, הוא משקר, אבל אני והאחים שלי הודענו להורים: אתם יכולים לעזוב, אנחנו נשארים □ צריך ללמוד לחיות עם הפחד"

משפחת משה ישראלי, בן 40, מנהל־עבודה במפעל „רמים" ואב לשלושה. שתי בנות – קרן (11), ענת (10) ובן – חגן (5).

בשבוע שעבר הקיצה ענת משינה עמוקה ומרוב בהלה נפלה מהמיטה ונחבטה בריצפה. „גם אני נבהלתי נורא", אומר אחיה חגן. „אמא אמרה, שזה שום דבר, רק ברקים ורעמים, למה שלא רצתה להפחיד אותי. אבל אני אמרתי לה, לא נכון. תיכף ומיד ידעתי שזה קטיושה".

חגן הקטן ניגש לארון הבגדים בחדר־ההורים וחוזר עם גופיית „טי" קטנטונת, מחוררת לגמרי: „זה מהרסיסים של קטיושה ישנה, שנכנסו לחדר של אבא ואמא ועשו המון חורים בבגדים". קרן: „מול שרק בבגדים, לא בהורים".

חגן: „החלון של ניקי פרץ, השכנה, התפוצץ וגם החלון של האוטו של אבא, שהתרגז נורא. קטיושות זה דבר מרגיז, שעושה חורים גדולים בכל־דבר, לא רק בגופיה שלי ובקיר של הבית. גם בריפוד החדש של האוטו של אבא".

ענת: „רק תחשוב איזה מזל, שהיה לילה. היינו יכולים להיות בתוך האוטו כשנפלה הקטיושה". קרן: „חגן צודק, שקטיושה זה מרגיז. אני זוכרת שכאבו לי השיניים נורא ולקחו אותי לרופא ובאמצע הדרך נפלה קטיושה, כמעט ישר עלינו. זה היה לא נעים. ביחוד, שבאותו זמן צריכים לעקור לך שן".

לשאלה אם היו מוכנים לעקור מקרית־שמונה בגלל הקטיושות, משיבים קרן, ענת וחגן ב„כן". חגן אומר: „דודה שלי גרה בירושלים. בירושלים יותר טוב. אין קטיושות. אז מה אם כל החברים שלי בקרית־שמונה. בירושלים יהיו לי חברים חדשים".

ענת: „בטח שבירושלים יותר טוב. כי לא צריך לשבת במקלט. פעם ישבנו שבוע, יום ולילה. היה איום. קודם כל צריך לרוץ איזה 200 מטר מהבית, לפעמים באמצע ההפגזה. בפנים צפוף ומחניק ומסריח. אפילו אסלה לא היתה. לא היה חשמל. אני לא יודעת ממה היה יותר פחד, מהחושך והמחנק, או מהסכנה של הקטיושות".

קרן: „אני לא חושבת שהרבה השתנה במצב המקלטים. מפחיד לחשוב, שאולי עוד פעם נצטרך לרדת מתחת לאדמה". אבא של קרן, ענת וחגן, משה ישראלי, רוטן „על המצב". הוא אומר: „הקטיושות חוזרות ומנפצות את הציפיות שלנו ממבצע של"ג. היה מבצע גדול, הסתיים, וכל העסק מידרדר מחדש. לא חסר לנו כלום בקרית־שמונה, חוץ משלוות־נפש. אם אדרש להכריע בין קרית־שמונה לשלוות־נפש, האמת היא שתהיה הכרעה קשה, עם נטייה חזקה לחיים נורמאליים".

ענת: „זה לא נורמאלי לפחד כל הזמן. בבית־ספר, בכל פעם שמתרגלים אותנו בירידה למקלטים, אני יודעת שזה לא סתם תרגיל, שזה יכול כל רגע להיות על־אמת".

לחגן הקטן יש שאלה „למה תמיד נופלות קטיושות דווקא בקרית־שמונה? מה, אין כבר מקומות אחרים בארץ?" ענת: „בגלל שאנחנו קרובים לגבול ולמחבלים". חגן: „אז מה? שיקחו אותם כבר מכאן. נמאס מהם".

בספרית המתנ"ס בבית אדלשטיין מסובים רון לוי (17), משה אלמישלי (16,5), שוקי לגיסמו (16,5), ענת שטריקס (17,5), מירב סילוק (16). שיח־קטיושות. כולם תלמידי המקיף־דנציגר, חברי האירגון נוער־לנוער בקרית־שמונה.

רון לוי, תלמיד י"א ויו"ר נוער־לנוער בקריה: „עיר בקו־הראשון צריך לחזק. לא רק במקלטים. גם בפרנסה. אסור שתהיה אבטלה, ויש אבטלה גוברת. אין מיגוון תעסוקתי ומשכילים צעירים בכל התחומים, שרוצים לחזור הביתה, נשארים בחוץ בלית־ברירה. מפני הקטיושות אפשר להתגונן. יורדים למקלט. מפני אבטלה אפשר רק לברוח למקום שיש תעסוקה".

משה אלמישלי, תלמיד י"א: „אתה יודע מה? אם לא יבינו שם, למעלה, שקטיושות והאבטלה זה השילוב הכי גרוע, לא תהיה בעיית־אבטלה. תהיה בריחה המונית מהעיר ובעיית התעסוקה תיפתר. נחוץ איזון בין בטחון לקיום. דרושים מפעלים טכנולוגיים, שיקלטו את כל המהנדסים הצעירים שלנו, שאין להם למה לחזור, ודרושה נכונות מתמדת מצד צה"ל לתת תשובות לכל נסיון להחזיר את הקריה לימים של אש ומיקלטים".

רון: „נכון, אבל במה שנוגע אלי, לא אעזוב בגלל המצב הבטחוני. זו עירי. שנה אחרי שנולדתי התחילו הקטיושות ליפול בה."

ענת שטריקס, אל רון: „מותק שלי, אתה לא צודק. ממה שאתה אומר נובע שאני צריכה להשלים עם זה, שלהיות בקרית־שמונה זה להיות מוכנה להיות מתחת לאדמה. שכל שניה עלולה להביא עלי הרס וקטל, ובאותו זמן נמשכים חיים אחרים במקומות אחרים, ובני גילנו הולכים לים ולדיסקוטקים, וזה במרחק שעה־שעתיים מהמיקלטים שלנו.

חגן, בן 5: „קטיושות זה דבר מרגיז שעושה חורים בכל דבר, לא רק בגופיה שלי בארון ובקיר של הבית, גם בריפוד החדש של האוטו של אבא"

„פעם הצטרפתי להורים בתקופה של אש והתארחנו באיזור חיפה. אנשים שמעו שאני מקרית־שמונה והסתכלו עלי כאילו שנפלתי מהירח. לא נפגעתי מזה, כי הסכמתי אתם. מי שמוכן להשלים שנים שמקומו הבטוח נמצא מתחת לאדמה, באמת נפל מהירח. סך־הכל הייתי רוצה להמשיך לחיות בקרית־שמונה ושעירי תהיה ככל עיר בישראל ולא עיר שנפלה מהירח".

שוקי לגיסמו, בן למשפחת עולים מוונצואלה והעולה הוותיק היחיד מבין הנערים והנערות, שכולם ילידי קרית־שמונה: „הייתי פה ביולי־אוגוסט '81. ראיתי בריחה המונית. היתה עיר־רפאים. אם יחזור המצב לימים הקשים ההם, העיר תתרוקן עוד יותר. הבריחות האלה מרגיזות אותי. אנשים לא תופסים, שזה בדיוק מה שהמחבלים רוצים.

„אותי מרגיז, שיש אנשים בקרית־שמונה, שבגלל ראיונות שלהם לעתונים והופעות שלהם בטלוויזיה, כל קרית־שמונה נהפכת למקום מסכן, שצריך לרחם עליו. כאילו מי־יודע־מה, כל צבא הסורי יורד עלינו ומוחץ אותנו ואין מציל. אני מעדיף מצב הפוך, שאנשים ששומעים, שאתה מקרית־שמונה, אומרים – כל הכבוד!"

מירב סילוק כועסת בגלל „תופעה מרגיזה" אחרת: „כואב לי, בייחוד בתור אחת, שאיבדה בן־דוד בלבנון, לשמוע דיבורים טפלים, כאילו בגלל קרית־שמונה, בגללנו, הלכו לעם ישראל מאות חיילים בלבנון. אני לא מבינה דיבורים כאלה. נניח שיחליטו שלא כדאי לקיים את קרית־שמונה ויעבירו אותנו דרומה מכאן. מישהו חושב ברצינות, שאז המחבלים יכבשו את הקטיושות למחסנים ושלום על ישראל?"

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על

מסגרת מיוחדת של מילגות הצטיינות לתלמידים חדשים וותיקים

במטרה לעודד הצטיינות בלימודים החליטה הנהלת האוניברסיטה העברית לפתוח מסגרת מיוחדת למצטיינים. העידוד לתלמידים במסגרת זו יתבטא במילגות הצטיינות, במקומות מובטחים במעונות ללא תשלום, ובאתגרים אקדמיים.

גובה המילגות יהיה בהתאם לרמת ההצטיינות של התלמיד עד למילגה בגובה מלוא שכר הלימוד בתוספת דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר נפרד ללא שותף.

פרטים על המילגות, למועמדים חדשים מצטיינים, מתפרסמים במדריך לנרשם לשנה"ל תשמ"ז, שמכירתו, בחנויות „אקדמון" באוניברסיטה העברית ובחנויות הספרים באוניברסיטאות האחרות, החלה עם פתיחת ההרשמה ללימודים ב־5.1.1986. ההודעה על הזכאות למילגה ועל המנה תישלח לתלמידים החדשים בסמוך למועד ההודעה על קבלתם.

תלמידים וותיקים הלומדים לתואר ראשון ושני יוכלו לקבל פרטים על כללי הזכאות במסגרת מיוחדת זו, במזכירות הפקולטה שבה הם לומדים.

שניים רבים, אחד נהנה, אחד פוזל לקופה

שבועות מעטים לפני מועד הוועידה של תנועת החרות נמשך המאבק בצמרת □ יעקב שמאי: „דוד לוי אמר לי שאף פעם לא יפרוש מהתנועה □ מה אמרו? שמאיר שטרית יחליף אותו □ שטרית, רבותי, היה שר המשטרה בממשלות המערך, אתם רוצים להחזיר אותנו לתקופה ההיא?"

מאת אבי בטלהיים

בישיבת הנהלת תנועת החרות שדנה בשבוע שעבר בפסילת אלפי טפסי מצטרפים חדשים לתנועה, קם ח"כ יעקב שמאי ואמר: „פורסם היום בעתון שדוד לוי פורש מתנועת החרות. אני ישבתי איתו והוא אמר לי את ההיפך. אין לו כל כוונה כזו ואף פעם לא יפרוש מן התנועה. מי שהדליף את הידיעה לעתון עשה עוול נורא לתנועה. ומה אמרו? שמאיר שטרית יחליף את לוי בצמרת התנועה. שטרית, רבותי, היה שר המשטרה בממשלות המערך. אתם רוצים להחזיר אותנו לתקופת המערך? שטרית זו השיטה?"

שמאי וחבריו בחרות אינם צריכים להרחיק לכת עד בכור שיטרית המנוח כדי לבחון את בבואתם. די אם יעיפו מבט שנתיים-שלוש לאחור ויזכרו בעימותים הברוטאליים שהיו בין שמעון פרס ויצחק רבין. זה מזכיר לאנשי חרות משהו? אם זה לא מזכיר, זה רק משום שהתלמידים – יצחק ודוד – כבר עולים על רבותיהם, יצחק ושמעון.

תנועת החרות עדיין לא התאוששה מפרישתו הבלתי-צפויה של מנחם בגין. 30 שנות מנהיגות סמכותית, לעתים כפייתית, נעלמו לפתע והגעגועים אליה כבדים מנשוא. חרות אחרי בגין נהפכה למפלגה ככל המפלגות. ההתכתשויות בין ראשיה בשנתיים האחרונות מציבות אותה בצמרת הלא-מכובדת של המטבחים הפוליטיים הישראלים שאינם מצטיינים בנקיונם.

שבע שנים לא היתה ועידה בתנועת החרות. לפני שלוש וחצי שנים כמעט שנערכה, אבל מלחמת שלום הגליל היתה גורם לדחייה נוספת. עתה הוחלט לקיים את הוועידה הט"ו. אבל מנהיגי חרות מאכילים מרורים זה את זה במאבקי הכוח הפנימיים. גם עתה, חמישה שבועות לפני פתיחת הוועידה בירושלים, עדיין אי-אפשר לומר בוודאות שאכן תיערך.

מה שאפשר לומר בדרגת סבירות גבוהה, שוועידה זו – אם תתקיים – ספק אם תחזק את התנועה, ספק גדול אם תוסיף לה כבוד.

אומרים על יצחק שמיר שהוא אינו מעוניין בוועידה. שמיר, שנכנס לנעליו של בגין ונזכר בו כל העת שהוא לא מרגיש בנוח, מכחיש מכל וכל את הטענה הזו. ואולם העובדות בשטח מורות שלממלא מקום ראש הממשלה לא היה משנה אם הוועידה תידחה בעוד כמה חודשים ותיערך קרוב ככל האפשר למועד הרוטציה.

הוא יודע שחודשים לפני הרוטציה קטנים הסיכויים שיריביו הפוטנציאליים, שרון ולוי, יהיו „עושי צרות". בכלל, ועידה נבחרת אינה נוחה למי שמנהיג מפלגה. בדרך-כלל יש לו רוב במוסדות. ועידה זה כאב ראש, בוחרים מוסדות חדשים ואין בטחון ששוב יהיה נוח להעביר בהם החלטות. לאופוזיציה הפנימית יש במה ציבורית חשובה להשמיע דברים קשים. מי צריך את זה? עדיף לשמור על שקט. הוועידה חיכתה שבע שנים, היא תוכל להמתין עוד קצת.

שמיר, בכל אופן, טוען שהוא בעד ועידה בדיוק כפי שחבריו שרון ולוי בעד. אבל אין לו אמון ביו"ר אגף האירגון, ח"כ מיכה רייזר, איש אמונו ואחד מראשי מחנהו של דוד לוי. לכן הצליח לרחוק את רייזר, לראשונה בתולדות התנועה, מן ההכנות לוועידה. הוא הקים „ועדה מכינה" (בראשות ח"כ עוזי לנדאו הקרוב אליו), המופקדת על העבודה שאגף האירגון היה אמור לעשות.

רייזר אולי אינו יודע, אבל אנשי שמיר – בוודאי בידיעתו של הבוס – בחנו לפני שבועות מספר עם אישים אחרים בתנועה אפשרות להדיח את יו"ר אגף האירגון מתפקידו בהנהלת התנועה. ההצעה ירדה מעל סדר היום, אך לא לפני שבחנו את סיכוייה.

היה גם נסיון לדחות את הבחירות למועצות הסניפים ולקיימן לאחר הוועידה. גם דבר זה הוא חסר תקדים. בחירות בסניפים הן חלק בלתי נפרד של הכנות לוועידה נבחרת. קיום הבחירות האלה לאחר הוועידה היה גם מחייב הוצאה כספית גדולה וקופתה של חרות מדולדלת למרי.

שרון על כהן-אבידוב: „אני מגדל סוס ובסוף הוא בורח" □ דוד לוי: „את הסוס הזה אני גידלתי לפניך..."

מיכה רייזר הוא איש של דוד לוי. מובן שיש לו אינטרס לקדם את ענייני קבוצתו, בדיוק כפי שרוני מילוא עושה רבות למען מחנה יצחק שמיר בתנועת החרות. פרשת 12 אלף הטפסים של מצטרפים חדשים לתנועת החרות מטילה הרבה סימני שאלה ותהיות על תיפקוד אגף האירגון שבראשותו.

הדו"ח שנמסר להנהלת חרות על-ידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, עו"ד אלחנן ויניצקי (ראה מסגרת), הוא חמור ומחייב בדיקה פנימית בחרות. אבל תהיה זו יותר מהתממות להאשים איש אחד בזיוף אלפי טפסים או באי-סדרים הקשורים להצטרפויות חברים חדשים לתנועה. עובדה שבשבועות האחרונים קיימו אנשי שמיר – שכל-כך מסתייגים מרייזר – פגישות חשאיות רבות עם יו"ר אגף האירגון במגמה להגיע להבנה לקראת הוועידה.

סגן ראש-הממשלה ושר הבינוי-השיכון, דוד לוי, „צבר" בעת האחרונה כמה הפסדים פוליטיים: נכשל נסיונו לעכב, ולו עד לוועידה, את צירוף חטיבת „לעם" לתנועת החרות. הוא דחה הצעה של ראשי התנועה להסכים על ארבעה חברים, שניים מהם אנשי מחנהו, שיצורפו לוועדת הבחירות המרכזית. לוי רצה שיהיו לו שלושה מארבעה, תבע בחירות חשאיות במרכז התנועה ובטח בכוחו. הבחירות התקיימו והוא נותר עם אדם אחד מארבעה. יריביו חככו ידיים בהנאה.

לוי התנגד להקמת הוועדה המכינה ותבע להשאיר כמקובל את ההכנות לוועידה בידי אגף האירגון. מאבקו לא עלה יפה. הוועדה הוקמה, האגף נרחק. המרכז נדרש להכריע, בישיבה אחרת, לגבי שיטת הבחירות שתנהג בבחירות הפנימיות בסניפים. לוי תמך בשיטה הקיימת, שמיר ואחרים תמכו בשינוי השיטה המונע מקבוצה אחת לזכות ברוב מוחלט בסניף. הצעת השינוי נתקבלה.

הוא גם נכשל בנסיון למנוע את מינויו של מיכאל דקל, ממקורבי שמיר, לתפקיד סגן שר הבטחון (לוי, צריך להדגיש, לא התנגד לדקל אישית, אלא דרש לקיים בחירות חשאיות במרכז כדי לאפשר גם למועמדו, אליהו בן-אלישר, להתמודד. שמיר עמד על זכותו למנות סגני שרים לפי הבנתו והעביר את המינוי בממשלה).

היו בחרות שמיהרו להדגיש בכל הזדמנות את היחלשותו של לוי ואת „העובדה" שהוא איבד מכוחו בתנועה. אולי. קצת לא ברור מדוע משקיעים מאמצים רבים לבודד את מחנה לוי ולדחוק את אנשיו המרכזיים, אם מדובר במחנה חלש שאינו מהווה סכנה לקבוצת הרוב.

יצחק שמיר ודוד לוי הם אנשים שונים, בעלי רקע שונה. לא נוצרה כימיה ביניהם. שמיר, יש רושם, לא מעריך את לוי במיוחד. בשעתו הבטיח לעשות כל מאמץ כדי למנות אותו לשר חוץ. לדבריו, הדבר לא נסתייע, אך ספק אם שמיר היה רוצה את לוי כשר חוץ בממשלתו.

הוא לא ישכח ללוי את מנת ההשפלות שספג ממנו: ישיבת המרכז שאישרה את האיחוד עם „לעם", העיכוב של שנה במינויו של סגן שר הבטחון ועוד. לוי טוען כי שמיר מסכם איתו בארבע עיניים, ואחר-כך, בלי סיבה ובלי הסבר, משנה את הסיכום מקצה לקצה. „אין לי הסבר לזיגזגים האלה, אבל עובדה היא שסיכום אינו סיכום ומלה אינה מלה", אומר סגן ראש-הממשלה.

שמיר סיגל לעצמו סגנון של הבלגה. הוא אינו מגיב על התקפות אישיות ולעולם לא יכבס את הכביסה המלוכלכת בחוץ. אבל אנשיו יודעים לעשות זאת היטב עבורו, והם לא נשארים חייבים. לעתים גם יוזמים.

אומר סגן השר מיכאל דקל: „לדוד לוי יש בעיה. זה לא היה קיים כאשר מנחם בגין עמד בראש התנועה. במשק שיתופי, גם כאשר אתה חושב שאתה טוב יותר ממרכז המשק, אתה חייב לקבל מרות, אחרת כל העסק יתפורר. אי-אפשר להתמודד בצורה דמוקרטית ולא לקבל את זה בנפשית".

מגיב לוי: „לי אין בעיה בתנועת החרות. הבעיה היחידה היא חוסר החברות והנסיון להעמיד אותי תמיד בעימותים על דברים שוליים לחלוטין".

כאשר לוי ושמיר מתנגחים, ישירות או ע"י באמצעים, משקיף עליהם אריאל שרון וחיוך קטן של קורת רוח נסוך על שפתיו. שרון ערמומי ומתוחכם לא פחות מהם, אולי יותר. הוא יודע שמעימות לעימות כוחו עולה ומתחזק. הגיעו הדברים לידי כך שכיום, ערב הוועידה, יושב שרון על תקן של כלה מבוקשת. כל צד מעוניין להגיע עימו להסכם אד-הוק על הקמת חזית משותפת לצורך הוועידה כדי להבטיח רוב לאותה שותפות זמנית.

שרון אינו ממהר להחליט. בוודאי שאין הוא ממהר לגמור עניין עם דוד לוי, לאחר שזה הצהיר באמצעי התקשורת: שמיר דוחף אותי ללכת יד ביד עם אריק שרון. כלומר, אני נגד העניין אבל אם שמיר לא מותיר לי ברירה, אעשה אפילו את הצעד הזה...

משה ארנס, הסולידי באנשי הצמרת, הוא היחיד שמסרב בעקשנות לומר, קודם שנסתיימה הקדנציה, אם הוא מועמד לראשות התנועה כאשר תהיה התמודדות בעתיד. אבל אל דאגה, ארנס הוא מועמד. אם יש לו חלום סמוי, הריהו שיפנו אליו בבקשה שיהיה מועמד מוסכם וימנע התמודדות מכאיבה בין השניים האחרים. הוא משתף היום פעולה עם יצחק שמיר ומרבה להופיע בתנועה ולהיפגש עם חברים. אחד מיועציו אמר השבוע: האחרים רבים ומישהו יקח את כל הקופה.

איומים רבים מופרחים באוויר העכור הממלא בתקופה האחרונה את חלל תנועת החרות. אך בתוך האווירה הזו ניתן גם לשלות חיוך פה ושם. באחת מישיבות המזכירות האחרונות, הציע ח"כ מאיר כהן-אבידב (המזוהה כאיש מחנה שרון) לדחות את הוועידה בתשעה חודשים נוכח החשד לזיופים בטפסי המצטרפים החדשים לתנועה. שרון, התובע לקיים את הוועידה במועדה, בחודש הבא, הגיב מיד: „אני מגדל סוס, נותן לו לאכול את השעורה מהיד שלי, הסוס גדל ובסוף בורח". השיב לו דוד לוי: „יש לי חדשות בשבילך, את הסוס הזה גידלתי לפניך"...

אלחנן ויניצקי: „לא צריך להיות גרפולוג..." (צילום: ראובן קאסטרו)

„נס שלא בלעתי את לשוני"

קטעים מדבריו של עו"ד אלחנן ויניצקי, יו"ר ועדת הבחירות המרכזית של תנועת החרות, כפי שנאמרו בישיבה הסגורה של הנהלת התנועה שדנה בהחלטת הוועדה לפסול 12 אלף טפסי מצטרפים חדשים לתנועה ולמנוע מהם זכות הצבעה בוועידה:

„קיבלתי 50 קלסרים ובהם כ-11 אלף טפסים. כבר בעיון ראשון התברר לי שהיקף הבעיה נורא. אחת התופעות המדהימות היתה שלעשרות ולעתים מאות טפסים מאותו סניף יש את אותו תאריך הצטרפות. לפתע, בתאריך אחד, מתייצבים למעלה מ-300 חברים בסניף, להוטים כל-כך להצטרף לתנועה. יש לי ערימת טפסים מסניף בת-ים, למשל. עשרות אנשים הצטרפו ב-5 בינואר 1985. אלא מה? שכחו למלא את התאריך הזהה גם על ההעתק של הטופס...

„ביר-אליהו מונה כל הסניף 1100 חברים. פתאום, ביום אחד, נרשמים 500 חברים חדשים. בסניף אשדוד אישרה ועדת הבחירות המקומית מאות מצטרפים חדשים. ואני אומר מצטרפים במרכאות. יש בידי מאתיים טפסים בלי תאריך הצטרפות כלל, ועוד 100 טפסים שהם לדעתי נושא לחקירת המשטרה. לא צריך להיות גרפולוג כדי לראות שכולם אותו כתב יד, כולל חתימות החברים החדשים כביכול. בוודאות אני אומר שזהו חשד לזיוף.

„בנתניה אישרה ועדת הבחירות המרכזית 400 ערעורים של מצטרפים חדשים. תאריך ההצטרפות היה לפני עשרה חודשים (על-פי החוקה צריך ותק של תשעה חודשי חברות כדי להיות בעל זכות בחירה בוועידה – א.ב.). פעיל מרכזי בסניף בא אליי אתמול ואמר לי: עכשיו, כשהכל נגמר, אני יכול לגלות לך שאת הטפסים מילאנו רק לפני חודשיים. אם לא בלעתי את לשוני באותו רגע, זה היה נס.

„ברור לי עתה שהתיקונים על גבי הטפסים לא בוצעו בתום-לב. וזה בלשון המעטה. חלק מהסניפים ערכו ממש חגיגה. בסניף אחד, המונה 200 חברים, אישרה ועדת הבחירות המקומית צירוף של 1200 חברים חדשים, חלקם חברי מפלגת העבודה שהודיעו לנו מפורשות שאין להם כל עניין להיות חברים במפלגת הליכוד. אפילו את שם התנועה שלנו הם לא ידעו. יש לי תצהירים שלהם.

„בסניפים אחרים היתה בכלל נדידת עמים. לפתע פתאום, חברים שמתגוררים בירושלים, רמת-גן, פתח תקווה, באר-שבע, אשדוד, הרצליה, אשקלון ואפילו במושב אחיעזר – לא פחות מ-230 חברים חדשים – חשקה נפשם להימנות על סניף גדול ומפואר, הרחוק-הרחוק ממקום מגוריהם, סניף חולון. ישנו גם הסיפור הישן-נושן של מאות תושבי בית-דגון שנהרו לסניף צפון תל-אביב של התנועה, כאשר חלק מהם לא יודע אפילו איך נראית כיכר דיזנגוף".

סיים עו"ד ויניצקי את דבריו: „באו נזכור לרגע מי אנחנו ומניין באנו. הרי כולנו בית"רים, כולנו יושבים בביתו של זאב ז'בוטינסקי. מאות אלפים נהרו אחר ראש בית"ר והם לא מילאו טפסים. גם לא לוחמי אצ"ל ולח"י בשורות הקרב, בבתי הכלא, במחנות המעצר, עד מעלות הגרדום. אז באו נזכור, כי מהם ינקנו את שורשנו".

דוד לוי: „יש להם בעיה"

• אומרים שאתה נחלש בתנועה, מאבד גובה וכוח.

איננו מתרגש מן הספקולציות האלה נגדי. יושבי הפינות שולחים בי חיצים מורעלים והמציאות תבוא ותטפח על פניהם. כאשר הם יורדים אל הסניפים ובוחנים את המצב הם מופתעים, ואז לא צריך לקיים את הוועידה ומחפשים כל דרך כדי להימלט ממנה. ואם לא להימלט ממנה, אז לסלף את יחסי הכוחות במניפולציות ובתרגילים העושים חוכא ואיטלולא מחוקת התנועה.

שיבושם להם עם הבחירות שלהם. אני בוטח בעצמי. לא מפני שאני קורא תיגר על מישהו, אלא משום שאני מאמין בתחושות, אני מאמין בהשקפת עולמי כחירותניק. מי שלא רוצה אותי יש לו בעיה.

• אם שמיר, ארנס ושרון ילכו יחד בוועידה – הפסדת את המערכה?

ביודעי את דעתו של כל אחד בנפרד על חברו – שיבושם להם. אני לא מכיר מישהו שהולך לקואליציה כדי להיות קורבן למען השני. כל אחד רוצה לחזק את שורותיו. מה שאתה שואל הוא היפותטי. אני מקווה שזה לא יהיה כך, אבל זה לא מרתיע אותי. אני, מבחינתי, איתן. זו לא יוהרה, אני פשוט בוטח בסניפים.

• מה יהיה עם ותיקי התנועה? יש רושם שהם לא מתלהבים מן הדור החדש שאתה מביא איתך לתנועת החרות.

אני מעריך את ותיקי התנועה. הם יודעים זאת, נפגשתי עמם רבות. אני גם מבין את הקנאות שלהם, אבל לא ייתכן שיפחדו מן הדור החדש. הם צריכים להיות גאים בדור ההמשך. אוי לוותיק שמייסר מאתו ואין לו ממשיך. מישהו יכול לאחוז בחותמת ולהחליט: זה לרוחנו וזה לאו? יש לי כבוד והערכה לוותיקים, אבל גם ראייה הלאה לאופק. אני מקווה לגייס לתנועת החרות כמה שיותר צעירים וחדשים, שיחדירו לתנועה את הכושר והיכולת הדרושים לה כל-כך להמשך הדרך.

• אתה רואה מצב שעלול להביא לפרישתך מתנועת החרות והצטרפות למסגרת פוליטית אחרת?

זו עוד דוגמה לספטופים שמעבירים לאמצעי התקשורת אלה בתנועת החרות שאינם מבקשים את טובתי. זו אותה גישה של להפחיד, להרתיע, לזעזע ותיקים ואחרים. כאשר עמדתי להתמודד בפעם השנייה מול יצחק שמיר פירסמו דוברי רעתי שאם אבחר – חברים יחזירו את הפנקסים שלהם ויעזבו את התנועה. ויתרתי בסופו של דבר על ההתמודדות וגם מחלתי על כבודי והבלגתי על רצח אופי הזה.

מה הם אמרו בעצם לחברים שבאו לבחור? גם אם תיבחר – אתה בעינינו פרסונה נון-גראטה. זה היה המסר. ועכשיו הם אומרים שאפלג את התנועה. אז אני מודיע פה: לא יהיה פילוג ולא תהיה פרישה. גדלתי בתנועת החרות ואמשיך את דרכי בה עוד הרבה שנים. אין לי ולא תהיה לי שום סיבה לפרוש או לפלג. אולי יש כאלה שהיו שמחים לו זה היה קורה, אבל במקרה הזה לא אוכל לשמח אותם.

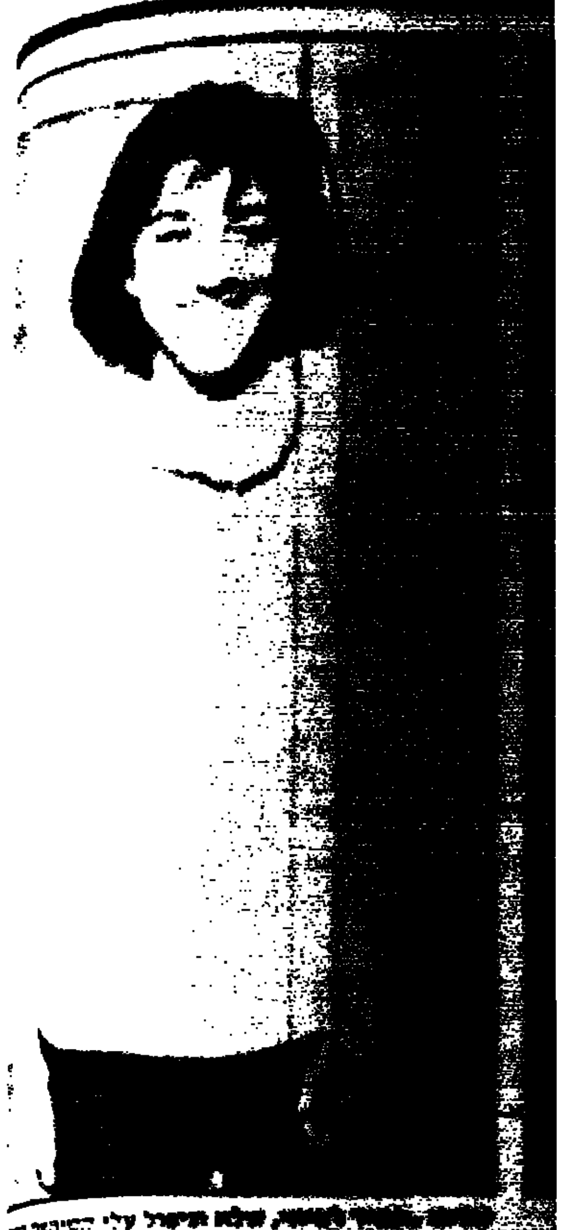

هكذا من الاصل

וירג'יניה ומרטין גריי: „זכרונות הם תמיד עצובים, גם כשהם טובים" (צילמה: דפנה קצור)

אשתו השלישית של מרטין גריי

וירג'יניה היתה בת 16 כשהתחתנה עם מרטין גריי, בן 51 □ 10 שנות נישואים עם מחבר „בשם כל בני ביתי", שעדיין חי עם הזכרונות – המשפחה שנרצחה בשואה והמשפחה שנספתה בדליקה.

מאת ורדה וולפו

ב„אולם היית" בקומת הלובי של מלון הילטון בתל־אביב ביום שני השבוע, נערכה מסיבת עיתונאים לכבודו של הסופר מרטין גריי, בן 61, שכתב את „בשם כל בני ביתי". בקומה ה־15, חדר 1532, חיכתה אשתו השלישית, וירג'יניה, בת 26.

מסיבת העיתונאים נעשתה לכבוד הסרט שהוסרט על פי הספר. בספרו מתאר מרטין גריי את השואה, את משפחתו הנצועת בסך אל מחנה ההשמדה טרבלינקה, את נישואיו המאושרים עם דינה, אחרי המלחמה. היא היתה דוגמנית הולנדית, הם התחתנו לפני כ־25 שנה. הוא סיפר על קשייה להרות, על הרופא הטיבעוני שכפה עליהם צום. סיפר שהפסיקו לעשן, שיזור בנו לעצמם את האחוזה בטאנרון, שליד קאן. סיפר איך נולדו שם ארבעת ילדיהם. תיאר את הסוף הנורא, את השריפה שפרצה לפתע והציתה את ביתו על אשתו וארבעת ילדיו.

בטלפון של חדר 1532, אמרה וירג'יניה „כן", אבל ששעה יקח לה להסתדר. כעבור שעה ביקשה עוד עשר דקות. בפעם השלישית פתחה את הדלת ילדה־אשה בעלת גוף גמיש, לבושה שמלת טריקו הדוקה ולבנה, חושפת כתפיים, גב ורגליים שחומים, בעליבר לבנות. היא הספיקה לסדר רק את עצמה. המיטה הרחבה של הילטון כבר תחובה לחדרנית.

בגיל 16 נישאה למרטין. בת 20 כבר היתה אמם של ברברה, לאריסה ויונתן „הזמנים כשתי טיפות מים לילדים האמיתיים שהיו לי", כפי שאמר אחר כך מרטין.

משתי עיניה הגדולות היפות נשקף כחול צלול וסקרני. היא שמחה שיש לה חברה. לא, היא לא מצטרפת למסיבת עיתונאים. היא לא יכולה לשמוע את הסיפור הזה שוב ושוב. יש גבול. „אני חייה את זה כל הזמן", אומרת וירג'יניה, „ואני מנסה להוציא אותו מזה".

לפי חשבון פרטי, היא צריכה להיות בת 36 והולנדית. „אני בת 26 ובלגית", חייכה ממקום מושבה שבקצה המיטה הסתורה. זאת אומרת שלא צריך להאמין לכל מה שכתוב בעיתונים?

„למה?" היא שואלת. הנה תצלום ישן שלה עם מרטין, שפורסם בעיתון. „הא, זאת? זו בראבדס. אשתו השניה", אומרת וירג'יניה. „אני אשתו השלישית. אנשים לא יודעים שאני השלישית, כי הוא היה נשוי לה רק כמה חודשים ושתינו דומות וצעירות.

„זה היה שנתיים אחרי מה שקרה עם המשפחה שלו ושל דינה. בראבדס הייתה חברה של האחות הקטנה של דינה. הוא היה נורא לבד, וחשב שלא יוכל להתאהב יותר. היא היתה בת 23, גויה. אני יהודיה. היא היתה יפה ונחמדה מאד. בגלל זה הוא התחתן אתה, אבל זה החזיק מעמד כמה חודשים. כשמרטין ידע שהוא לא יכול לחיות בלי אהבה, הם התגרשו.

„כשהיכרנו בתערוכה שבה הוא חתם על ספרו, הייתי בת 16 והוא בן 51. אז עדיין לא קראתי אותו, אבל מרטין היה כבר אדם מאוד מפורסם. המבטים שלנו נפגשו. היה המאך המיוחד. אבל מרטין הפנה לי את הגב, ולא חזר יותר להסתכל עלי. התקרבתי ושאלתי אם אפשר לשבת שם לידו".

אז את התחלת אתו? „כן. אבל קודם היה לנו המבט", היא אומרת ברצינות. „ידעתי שהוא לא יחזור להסתכל עלי שוב, ושאני צריכה להיות היוזמת."

„אני התחלתי אתו, אבל קודם היה לנו המבט" □ „היא כמו הילדה הרביעית שלי", הוא אומר □ „כן, אבל אתה לא אבא שלי", היא אומרת

„ההורים שלי התנגדו בהתחלה לקשר שלנו. אבל אבא שלי, שראה את האהבה בינינו, אמר שהוא לא יכול להבטיח לי שאם לא אתחתן עם מרטין, אמצא אהבה גדולה כמו זו. אחרי ארבעה חודשים התחתנו.

„איך אפשר לחיות עם אדם שסבל כל כך הרבה? בגלל שהוא סבל כל כך הרבה הוא מאד רגיש, יש לו המון אהבה לתת. הוא יודע הכל על החיים, הוא מזהה אנשים לפי תווי פניהם, יודע איך להתגבר על מצבים. הוא יודע את הסוף של הדברים, כשאני אפילו לא יודעת איך יתחילו.

„הוא כל הזמן רוצה להגן עלי, וחושב שאין לי מספיק ניסיון עם אנשים. אני אוהבת להיפגש עם אנשים, ולתת הכל מעצמי. גם הוא נותן הרבה, אבל אחרת. הוא יודע את מחיר האהבה, ויודע את ההשפעה של האהבה עליו.

„המעניין בו הוא שהוא כל כך מלא בחוויות וכל־כך טהור, שהוא יודע להעריך את האהבה שלנו. הוא כמעט תמיד עצוב. דברים פשוט יוצאים החוצה. אתמול, למשל, אחרי ארוחת הערב, הלכנו לשבת בבר של המלון. היתה שם פסנתרנית שניגנה מנגינות מתקופת המלחמה או אחרי המלחמה, וזה הזכיר לו תמונות מהתקופה ההיא. ראיתי את זה עליו. אני מכירה אותו לגמרי. אנחנו תמיד מדברים על התקופה ההיא. שאלתי אותו אם הוא נזכר שוב בכל מה שקרה, והוא אמר: 'כן. אני חייב למחוק אותם'. את הזכרונות.

„זכרונות הם תמיד עצובים. גם כשהם טובים. כי כשהם טובים, עצוב שהם רק זכרונות. אני מרגישה שאני מכירה את דינה, אשתו הראשונה ואת הילדים שלו, לפחות כמוהו. אין לי איזשהו חלל ברקע שלו. זה כמו רקע שלי. גם השואה, אמנם לא עברתי אותה, אבל היא ברקע שלי, כמו ברקע של כל יהודי".

נשמעת נקישת עליזה בדלת. „It's him" מודיעה וירג'יניה ורוקדת לעבר הכניסה. כמו צעיר אוהב נכנס מרטין גריי ומביט, מחייך, בעיני אשתו הקטנה. רק אחר כך הוא מתפנה לאורחות.

וירג'יניה מוציאה תמונה צבעונית ובה שלושת ילדיהם הקטנים. הם ערומים, בנן, בהירי שיער, גומות חן בפניהם. גן עדן לפני עץ־הדעת.

„החלום שלי", אומר מרטין, „הוא לבנות ליד הבית שלנו, שזה גם הבית שבו נשרפו אשתי וארבעת ילדי, שלשה בתים נוספים, לברברה, לאריסה ויונתן. כן. עשיתי הרבה כסף בארצות־הברית. הצלחתי בעסקי מכירת עתיקות. אפשר לומר שאני עשיר. אבל מה שחשוב לי באמת הוא וירג'יניה. אנחנו חיים יחד כבר עשר שנים, ושוב יש לי משפחה. נכון, אני חי את הזכרונות, הזכרונות זה אני".

„גם לי לא היו חיים קלים", מתפרצת וירג'יניה ולא רוצה להרחיב. מרטין אומר במקומה: „כן. גם לוירג'יניה לא היו חיים קלים. אמא שלה היתה חולה מאד. כשאתה חי עם אמא חולה מאד, זה משפיע עליך".

וירג'יניה מספרת שעד כה היתה עקרת־בית אבל שעכשיו היא לומדת עברית אצל רב, שכן, בצרפת. היא משלבת בדיבוריה מלים עבריות, „בתח", למשל. היתה רוצה להיות מורה לעברית, בצרפת.

מרטין מספר שהם רוצים לקנות, או לשכור, בית ברמת־השרון ולגור בו חודשיים־שלושה בשנה, בשנים הקרובות. אחר כך? „נראה". עדיין הוא חש שעליו לשמור את זכר השואה ואת זה, ייטיב לעשות כשבסיסו בחו"ל.

מרטין מחבק אותה בחום. „היא כמו הילדה הרביעית שלי", הוא אומר. לא לגמרי ברצינות.

„כן", אומרת וירג'יניה, „אבל אתה לא אבא שלי".

לזלול הרינג ולזכור את ברונקה

תאר לך עיר שלמה מלאה בריח של צ'ולנט □ כך זה היה פעם, לפני 50 שנה בתל־אביב □ בשבת בבוקר, כשהסירים היו יוצאים מהתנור במאפיה, היו הנשים פותחות אותם, לראות אם התבשיל הצליח □ וכך היה ענן של ריח נהדר מתלבש על כל העיר הקטנה □ הצ'ולנט חגג וכולם חגגו אתו

מאת מנחם תלמי

תשמע לי יונגער־מאן. אני רוצה שתסתכל טוב ואז תבין. לפי הצורה ולפי הצבע אתה יכול לדעת תיכף ומיד אם ההרינג, הדג מלוח הזה, הוא סוג אלף או לא. אם אתה רואה חתיכת הרינג, שהצבע שלו חום, שהוא שטוח, שיש לו קצים גדולים, בדרך כלל זה סחורה סוג בית. תסתכל פה על ההרינג שעל השולחן שלנו, תסתכל טוב, יונגער־מאן. תלמד משהו. אתה רואה את הצבע שלו? צבע עדין ובריא. כמו ציור של רמבראנדט. תראה איך הוא אדמדם הממזר'ל הזה, תראה אותו שמנמן ונקי, מונח בתוך השמן כמו תינוק בתוך האמבטיה שלו. נו, שוין. תתנו פה חתיכת חלה ונתחיל לאכול. ואל תזכירו לי את הלחץ דם.

מאז שאני זוכר את עצמי, אני אוכל דג מלוח. הרבה דג מלוח. ועכשיו, כשאני כבר בן שמונים ואחת, פתאום באים ואומרים לי: חבר ליפשיץ, בלי מלח בבקשה. וזה בדיוק כמו שהיו אומרים לך: תנשום חביבי, אבל בלי אויר. תתרחק ממלח, חבר ליפשיץ, הם אומרים לי בקופת־חולים, הלחץ דם שלך גבוה מאד. ותאכל מאוזן, בלי שומנים. בסדר, אני נזהר. אבל לא היום. לא על יד השולחן הזה. אז אם פגרום אז פוגרום. ותשימו לי עוד חתיכת הרינג. ואמרתם שיש בקבוק וודקה במקרה. משעמם לו שם. תביאו אותו הנה. תתן גם את הכוסית שלך, יונגער־מאן. ותשים עוד קצת בצל על ההרינג שלך, שלא ישתכר, הס וחלילה, מהוודקה. נו, לחיים, לחיים! שנהיה בריאים ונזכה גם בחורף הבא, לאכול הרינג וגעהאקטע־לייבער וצ'ולנט וצימעס וכל הדברים הטובים האחרים.

נו, יונגער־מאן, איך ההרינג? ולחשוב שפעם ההרינג הזה היה אוכל של עניים, הדליקאטס של הפרולטריון. ההרינג והחלוציות, ההרינג ובנין הארץ הלכו יד ביד.

היו הרבה שמחות עם הרינג, אבל היו גם טראגדיות. החברה ברונקה היתה בחלק של הטראגדיה. ברונקה צימרמן. חלוצה אמיתית. היא היתה האקונומית שלנו בכביש צמח־טבריה. איזו תקופה זו היתה כמו חמורים עבדנו שם. פשוט קשה להאמין. היום כבר לא עובדים ככה, לא חיים ככה, לא אוכלים ככה. בעשר בבוקר היה מתחיל הגיהנום האמיתי. חום נורא. תמיד חשבתי אז שאף אחד לא יחזיק מעמד עד סוף היום, שכולנו נתפגר. ביום אכל אותנו החום. בלילה אכלו אותנו היתושים. המאלריה והדיזנטריה ושחור־השתן, כל הכולירות שאתם רוצים היו אצלנו. האנשים עבדו ובכו מרוב סבל, מרוב חולשה. אבל את הכביש, לעזאזל, את הכביש סללנו!

היה קשה בצורה בלתי רגילה ובגדוד אמרו שמוכרחים לעזור לנו, לפצות אותנו על התנאים הקשים, אולי לשפר קצת את האוכל, שנחזיק מעמד פיסית ושהמוראל לא יפול. על קאצ'קעס מטוגנים לא היה מה לדבר. גם לא על שפונדרה של פרה. זה היה יקר מדי. אז במה פינקו אותנו? בדג מלוח, בהרינג. הרבה הרינג. טעים, מזין ולא ביוקר. יום אחד הביאו למטבח העבודה שלנו שלוש חביות עבקיות מלאות הרינג. מהים הבלטי. אימפורט מלאטביה. שמעת על לאטביה? פעם היתה ארץ כזו. לפני שהרוסים אכלו אותה. שלוש חביות. סחורה טובה. וכך התחילה אצלנו תקופת ההרינג. געהאקטע הרינג, מרק עם הרינג, קציצות מהרינג, הרינג עם קארטופעלאך חמים. בלילה לא היית צריך לראות את הדרך בשביל להגיע אלינו. היית פשוט הולך על פי הריח של הדג מלוח ומגיע. וכשמדברים על הרינג, נזכרים בחברה ברונקה. האקונומית שלנו, ברונקה צימרמן. בחורה טובה היתה, לעזאזל. אבל מה? ההרינג הרג אותה.

נו, מה עם הדג ממולא? זה שאכלנו הרינג זה לא מפריע. הרינג זה דבר אחד, געפילטע פיש זה דבר אחר. אינו, תביאו פה חתיכה. מצויין! בוא הנה זוליק, תטעם מהקרפיון הזה. מתוק? ככה זה צריך להיות. ויש גם קצת ריח של שקדים. גם זה בסדר גמור. ותיקח מהחריין הזה, תראה איך יעמדו לך הדמעות בעינים. איפה הוודקה, איפה. הקרפיון הזה עוד יעלב שאנחנו נותנים לשתות רק להרינג.

מה יש שייגעץ? ברונקה? זה לא שייך לגעפילטע־פיש. זה שייך להרינג. בסדר, נמשיך. החברה ברונקה לא היתה קראסאוויצה גדולה, אבל בחורה מסודרה. עשתה את כל המאמצים להכין לנו אוכל מתקבל על הדעת מהפרודוקטים הרעים שהיו שולחים לנו. היה לה בחור. לא, לא בארץ, בחוץ לארץ. היא באה לפניו. הוא נשאר לגמור כמה עניינים. חיכתה לו באמונה גדולה. תאמין לי, זה לא היה קל. כמעט כל יום, באוהל, לאור מנורת הנפט, היתה כותבת לו מכתבים בהמשכים. זעליג אוהבי היקר. זעליג בשמת געגועי. היתה לה נפש פואטית לברונקה צימרמן. היום קשה להבין איך זה הלך ביחד עם דג מלוח. אבל בימים ההם לא היו חשבונות אישיים, הקרבה היתה עד הסוף.

נו, יום אחד מביאים למטבח טלגרמה: הבחור של ברונקה הגיע ארצה, יוצא ברכבת של הצהריים מחיפה לצמח. היתה רכבת כזו בימים ההם. רכבת העמק קראו לה. מצמח היתה ממשיכה לסוריה, דרך אל־חמה. נו, אתה יכול לתאר לעצמך איזה שמחה היתה. כולם התרגשו. כולם אמרו מזל טוב. הקץ לבדידותה של ברונקה צימרמן. מי שהיה פנוי הלך לעזור לה לגמור את ההכנות לארוחת הערב. עזרו לה להוציא את ההרינגים מהחביות, לפתוח אותם, להוציא את העצמות ואת הקרביים, לקרצף את הקשקשים והמלח, לשטוף, לחתוך לפרוסות. אחר כך הלכה ברונקה לעשות טוש. איזה בחורה הביאה לה סבון טוב, שהביאה מחוץ לארץ ושמרה להזדמנויות מיוחדות, שתתרחץ אתו ויצא ממנה הריח של ההרינג. אתם מבינים, יום אחרי יום, שלוש פעמים ביום להתעסק עם דג מלוח. בסוף הריח שלו נכנס לתוך העור, אי־אפשר להיפטר ממנו.

בראון, בראון! הנה מביאים לנו את המרק. מרק בשר אמיתי. עם לוקשעלאך. תראה שייגעץ, תראה את עיגולי השומן על המרק. תסתכל טוב, עיגולי השומן האלה זה תעודת הזהות של מרק אמיתי. אבל לפני שאני נוגע במרק, תעשו טובה ותביאו כוס סודה. השריפה בבטן כבר התחילה. שלוש־ארבע חתיכות הרינג, חתיכה געפילטע־פיש עם חריין וכבר הצרבת עובדת. ריבונו של עולם! פעם היינו אוכלים ברזלים ואבנים ושום דבר לא היה קורה לנו. זה מה שהזמן עושה לבנאדם.

מה אתה אומר? ברונקה? נו, אז איפה עמדנו? ובכן הבחורה הולכת לעשות טוש, לא עם סבון כביסה, עם סבון טוב, מחוץ לארץ. סבון של בורגנים היינו קוראים לזה אז. ואחרי שהיא מתרחצת, היא לובשת את החצאית פליסה השחורה עם החולצה הרוסית הרקומה. מתרגשת הבחורה וכולם מתרגשים ביחד אתה. עברה כמעט שנה מאז נפרדה מהבחור שלה, זעליג, בתחנת הרכבת של קרקוב. והנה, עוד שעה־שעתיים הוא מגיע. סידרנו לה עגלה, כמה מאתנו התלוו אליה, והיא לתחנת הרכבת של צמח.

רגע, רגע! מה אני מריח? מביאים את הצ'ולנט. תסתכל מה זה צ'ולנט. תסתכל. תסתכל על הקישקע, על ההעלזאלע הממולא. תראה את הצבע של התפוחי־אדמה. תסתכל על הבאבאלאך, כמעט שחורים, אבל לא שרופים. אז את הבאבאלאך העליונים האלה יערבבו תיכף עם הבאבאלאך שמונחים מתחת לתפוחי האדמה, הם פחות שרופים, יותר חומים, יותר שמנים ויותר רכים. מערבבים את שתי השכבות האלה ביחד ומה שיוצא מזה – איך להגיד לך? – יוצא מזה סימפוניה. מה פתאום אתה שם את העצם בצד? תיקח אותה ביד. תסתכל פנימה. אתה רואה את המוח? זה הדליקאטס. עכשיו תן מציצה. יותר חזק. הצליח? נו, מה אתה אומר? את זה, בגן העדן, מחלקים כל שבת לצדיקים. יש רק צרה אחת עם המוח הזה. כל מציצה זה חצי טון כולסטרול.

נו, אז תגיד בעצמך, איך הצ'ולנט, איך הריח שלו? אתה מרגיש איך כל החדר מלא מהריח של הצ'ולנט? עכשיו תאר לך עיר שלימה מלאה בריח של צ'ולנט. תתפלא. כך זה היה פעם. לפני חמישים, אולי שישים שנה. בתל־אביב, כשאת הצ'ולנט היו עושים במאפיות. מה אני אגיד לך, תל־אביב היתה עיר קטנה ונחמדה, רוב הרחובות חול, רוב הבתים קטנים. ביום ששי אחר הצהריים היו הבעל־בית'עס באות למאפיה להכניס את הסירים שלהן לתנור. זה היה קרניבל של סירים, מכל הצורות, מכל הצבעים, מכל הגדלים. סירים שהיו עטופים במגבות וסירים שהמכסים שלהם היו קשורים לידיות הסיר בחבל, כדי שהסיר יישאר סגור הרמטי. כל הלילה היו הסירים מונחים בתנור. בשבת, בערך בעשר בבוקר, היו בעלות ובעלי הסירים באים למאפיה, מחכים שהאופה יגיע. וכשהסירים היו יוצאים מהתנור, היו הנשים פותחות אותם, לראות אם התבשיל הצליח, להראות לנשים האחרות מה הן יודעות לעשות. וכך, בבת אחת, היה ענן של ריח נהדר מתלבש על כל העיר הקטנה. הצ'ולנט חגג וכולם חגגו אתו. בימים היפים ההם עוד לא שמעו על לחץ דם גבוה, עוד לא ידעו מה זה שומן מן החי, עוד לא המציאו את הכולסטרול. בימים ההם היו פשוט אוכלים ונהנים מכל פרור.

מה אתה אומר? נכון, ברונקה. בסדר. אז עולים על העגלה ונוסעים לצמח, לפגוש את הרכבת מחיפה. החברה ברונקה יושבת על יד העגלון והיא נראית כמו תגיגה. מה אני אגיד לך, קראסאוויצה גדולה היא לא היתה. אבל בחצאית פליסה שחורה וחולצה רוסית לבנה עם רקמה שחורה ופנים אדומות מרוב התרגשות, היא לא היתה ברונקה מהמטבח, מהסירים, מהחביות של הדג מלוח. והנה סוף־סוף מגיעה הרכבת. ובדלת הקרון הראשון עומד הקאוואלר, זעליג לוינסון, הבחור של ברונקה. כולם מפסיקים לנשום. ברונקה קופצת מהעגלה ורצה לקראתו. זעליג יורד מהקרון, פותח את הידיים שלו. איזה חיבוק. כמעט שנה עברה מאז נפרדו בתחנת הרכבת של קרקוב. ופתאום, אף אחד לא מבין למה, הבחור מנתק את עצמו ממנה ומסתכל עליה במבט מוזר.

מה מביאים פה? קומפוט! כל הכבוד. ואני רואה שיש גם כרעמזאלאך. ומה עוד מביאים? שכה אחיה! קיגל! אל תסתכל ככה, יונגער־מאן. זה לא הכל. תאמין לי, אחר כך יביאו גם תה עם לימון וקצת קיכאלאך. מה חשבת. אם פוגרום אז פוגרום. בטח שאני אשתה עם סוכר. מה חשבתם, שאחרי כל מה שאכלתי פה שלוש כפיות סוכר משנות משהו? בטח שלוש כפיות. אם מתוק, אז שיהיה מתוק עד הסוף.

מה? לא גמרתי את הסיפור על ברונקה? אז תשימו פה עוד חתיכה קיגל ותשמעו. כן, אז הבחור דוחף אותה ממנו, מסתכל עליה במבט מוזר ושואל: תגידי לי, מה זה, לעזאזל, הריח הנורא הזה? כן, רבותי, זה היה הריח של ההרינג שנכנס במשך שלושה שבועות מתחת לעור של החברה ברונקה, הריח שנכנס לתוך הדם שלה. אפילו הסבון הטוב מחוץ לארץ לא עזר. וברונקה, כאילו הורידו לה סוריה על הראש, הסתובבה, רצה חזרה אל העגלה, תפשה מהחבר העגלון את המושכות והדהירה את הסוסים חזרה למטבח. הבחור הנדהם נשאר בתחנה, התחיל לצעוק: ברונקה, ברונקה! אבל היה כבר מאוחר. הטראומה אצל ברונקה היתה גדולה מדי.

זה הסיפור על ברונקה צימרמן והדג־מלוח. מאז היה לה קומפלקס גדול. לא נתנה לבחורים להתקרב אליה. ואם איזה בחור היה נוגע לה, לא בכוונה, ביד, מיד היתה קופצת הצדה, כאילו קיבלה זרם חשמלי. מה אני אגיד לכם, חבל שמדבר כל כך טוב כמו הרינג יצאה טראגדיה כזו. מה הסוף שלה? מה יכול להיות הסוף שלה? מתה. מתה רווקה. ביום השנה למותה עשו לה מצבה ובאו כמה חברים טובים. האחד החברים אמר שם: החברה ברונקה עליה השלום היתה חלוצה. חלוצה אמיתית. אני לא מתכוון להצחיק אתכם, חברים, זו לא ההזדמנות המתאימה, אבל בכל זאת הייתי אומר שברונקה שלנו מתה על מזבח ההרינג.

נו, שוין, תנו פה עוד חתיכה קטנה של קיגל ועוד כמה טיפים שחורים מהקומפוט המשגע הזה. מצידי שילך הכולסטרול קיבינימאט. אני, לעזאזל, נהנה.

„אם לא תפשיט אותה, אחתוך אותך"

„החבר שלי פחד, גם אני פחדתי, זה כאב לי, צרחתי ובכיתי אבל כלום לא עזר" □ במשטרת ירושלים לא זוכר מקרה אכזרי כזה שעליו סיפרו תלמידת תיכון בת 16 וחברה, בן 17

מאת אילן בכר

„החבר שלי נראה מפוחד. גם אני לא ידעתי מה לעשות עם עצמי ופחדתי. הוא אמר לי שמאיימים עליו בסכין שאם לא יפשיט אותי, יחתכו אותו. ישבתי על המיטה ובכיתי. הוא הפשיט אותי ונשארתי רק עם התחתונים. אז נכנס אחד הנערים, פתח את רוכסן מכנסיו, השכיב אותי על הגב ואמר לי להסתובב על הבטן. בכיתי כל הזמן. הוא סובב אותי בכוח. השתוללתי וניסיתי לקום. הוא סובב אותי עוד פעם על הבטן ואז הוא נשכב עלי עם כל הכובד שלו. זה כאב לי. צרחתי ובכיתי, אבל כלום לא עזר".

כך העידה לפני ימים אחדים במשטרת ירושלים, נערה בת 16, תלמידת תיכון, אשר היא וחברה, בן 17, נפלו, אם יתאמתו עדויותיהם, לידי חבורת צעירים אלימים בני 18 שעלילות „התפוז המיכני" יכלו לשמש להם מדריך.

במשטרת ירושלים לא זוכר מקרה דומה באכזריותו בין בני נוער. בימים הקרובים עומדת הפרקליטות להגיש כתבי אישום נגד שני צעירים אשר להם מייחסים סידרה של מעשי התעללות, אונס, סחיטה בכוח ובאיומים והרחה בחקירה באיומים הפחדה.

הסיוט אשר הפעילו הצעירים לווה באלימות והשפלה ונמשך שבעה חודשים מתחת לאפה של הסביבה הבוגרת. ההורים, המורים, או החברים של נפגעי ההתעללות לא ידעו דבר.

סיפור ההתעללות החל בחודש מאי 1985. אז הכירה הנערה תלמיד בבית ספרה ובין השנים נרקמו קשרי ידידות. הדבר עורר את מורת רוחו של חברה לשעבר. הוא דרש ממנה שתפגוש אותו. והנערה סרבה. נודע לו כי היא עומדת להגיע לסניף קופת חולים במרכז ירושלים והוא המתין לה שם.

„באתי עם החבר שלי", סיפרה הנערה. „כדי לאלץ אותי להמשיך להיפגש אתו, הוא איים על החבר שלי והיכה אותו. החבר שלי ברח משם ואז הוא בא אלי, התחיל להרביץ לי ואמר: תחזרי אלי. הוא תפס אותי בגרון וצעק: אלו החברים שלך, בורחים. אחר־כך נתן לי סטירה שהעיפה אותי מהמקום ונפלתי על הרצפה. הוא נבהל, הרים אותי וביקש סליחה. תמיד הוא מבקש סליחה אחרי שהוא מרביץ לי. הוא ניסה לדבר אתי יפה. אבל אני עניתי לו בכזאת גסות, עד שאנשים ברחוב צעקו עליו שיעזוב אותי".

הצעיר עזב את הנערה, אך לא לפני שהודיע לה ולחברה כי „פתוח אתם חשבון". הוא גם איים כי אם לא תחזור אליו יחתוך את ורידי ידיו, אולם הנערה, כפי שסיפרה, היתה נחושה בדעתה.

אך לא לאורך זמן. באיומים והפחדה, בעזרת צעירים אחרים, הוא סחט, לדבריה, פגישות שבהן ניסה לשכנעה לשוב אליו.

עיקר הלחץ הופנה כלפי החבר החדש. כך סיפר: „יום אחד, לפני חופשת חנוכה, באו אלי הביתה שלושה נערים וביקשו שאצא החוצה לחדר המדרגות. לבשתי חליפת טרנינג. אחד הנערים אמר לי להוריד את החליפה ולהלוות לו אותה. לא הסכמתי. אמרתי לו שאמא שלי לא מרשה לי להלוות בגדים. הוא אמר: אל תדבר שטויות. אחד הנערים תפס אותי, נתן לי בוקס באף, התחיל לרדת לי דם. התעקשתי לא לתת להם את הטרנינג ואז אחד מהם אמר: אם אתה לא נותן בטובות, נוריד לך אותו בכוח.

„הם המשיכו להרביץ לי. כשראיתי שאני לא יכול לספוג יותר מכות, אמרתי שאני הולך הביתה להוריד את הטרנינג וללבוש משהו אחר. בבית לבשתי מכנסיים אחרים, שמתי עלי מעיל ובתוכו את הטרנינג כדי שההורים לא יראו. יצאתי החוצה, נתתי להם את הטרנינג. הם הבטיחו שיחזירו לי את הבגדים. בגלל שפחדתי, ברחתי מירושלים לכמה ימים.

„כשחזרתי פגשתי אותם בתחנת אוטובוס בכניסה לשכונה. הם אמרו לי לבוא אתם, אבל סרבתי. הם לקחו אותי בכוח, כשאחד מהם מצמיד לגב שלי מברג. הם לקחו אותי לאתר בניה, הכניסו אותי לתוך המבנה והתחילו להרביץ לי. הם שאלו אותי איפה הייתי בימים האחרונים ומה עשיתי עם החברה שלי.

„אחד מהם אמר שקר לו והוא לקח לי בכוח את המעיל. בסוף הם שיחררו אותי אבל את הבגדים לא החזירו. החבר לשעבר היה מתקשר כל הזמן לחברה שלי לחפש אותי ולראות אם אני שם. היא אמרה לו שנפרדנו. הוא היה מאיים עליה שאם תחזור אלי אני אפגע מזה והוא יתנקם בי.

„יום אחד הם פגשו אותי ליד בית הספר ולקחו אותי אתם לבית של אחד מהם. ישבנו אצלו, שתינו כוס קפה ואז החבר שלה לשעבר אמר לי: לך תביא אותה מבית הספר. הוא לקח את התיק שלי כערבון. איים שאם לא אחזור אתה, הם כבר ימצאו אותי. הלכתי לבית הספר, סיפרתי לה שהם מאיימים עלי ואמרתי לה: אם לא תבואי אתי, הם ימצאו אותי וירביצו לי. היא באה איתי ויחד עלינו לדירה.

„ישבנו שם חמש דקות ואז החברה שלי קמה ואמרה: אני הולכת. היא התחילה לרדת. היא הגיעה לתחנת האוטובוס ואז החבר שלה לשעבר אמר לי: לך תביא אותה מהר, לפני שאני מתעצבן. אמרתי לו שאני רוצה ללכת הביתה. ירדנו כולנו למטה ואז בדיוק הגיע האוטובוס וכולנו עלינו עליו. באוטובוס הם אמרו לה שתרד בתחנה שהם יאמרו ואם לא, יקחו אותי ויכו אותי. באמת כך היה. עלינו לבית של אחד מהם והתיישבנו בסלון. אחד הנערים הכניס את החברה שלי לחדר שלו וסגר את הדלת. הם הדליקו טייפ בקול רם.

„פתאום יצאה חברה שלי מהחדר, לקחה סכין מהמטבח, רצה לאמבטיה ושם התחילה לחתוך לעצמה את הורידים. הם שמו לה יוד. עוד פעם לקחו אותה לחדר

„נכנסתי לחדר וראיתי את החבדה שלי בוכה □ אמרתי לה: מה אני יכול לעשות, הם רוצים שאני אפשיט אותך בכוח"

ואחרי עשר דקות בערך יצא הנער ואמר לאחר להגיד לי ללכת לחדר ולהפשיט אותה. אמרתי שאני לא מוכן ואז התחילו להרביץ לי.

„אחד מהם לקח סכין ואמר לי: אם לא תיכנס להפשיט אותה, אני אחתוך אותך. ראיתי שהחוד של הסכין מופנה כלפי ואין לי ברירה. נכנסתי לחדר וראיתי את החברה שלי יושבת על המיטה ובוכה. אמרתי לה: מה אני יכול לעשות, הם רוצים שאני אפשיט אותך. היא לא ענתה לי. יצאתי ואמרתי: היא לא רוצה להתפשט. אחד מהם קם ואמר לי: אם לא תפשיט אותה בכוח, אני אחתוך אותך עכשיו.

„שוב נכנסתי לחדר. היא עדיין ישבה על המיטה, בוכה. אמרתי לה: הם רוצים שאני אפשיט אותך בכוח ואם לא, הם יחתכו אותי בסכין. היא אמרה לי: כן, אני אתפשט לבד. „שוב יצאתי מהחדר ואחד מהם צעק: מה אתה עושה בחוץ. עניתי לו: היא רוצה להתפשט לבד. אחרי שתי דקות נכנסתי וראיתי אותה שוכבת על המיטה עם הבגדים שלה ובוכה. הפעם כבר לא יכולתי לדבר אתה בכלל בגלל שהיא בכתה כל הזמן.

„אחד הנערים נעמד בפתח החדר ואמר: נו, היא לא התפשטה? תפשיט אותה! הלכתי לחברה שלי. היא הורידה את המעיל שלה ואחר כך את החולצה. אני עזרתי לה להתפשט, פתחתי לה את החזיה והורדתי לה את המכנסיים. היא כבר שכבה על המיטה ונשארה רק עם תחתונים. היא לקחה את הסדין ואת השמיכה והתכרבלה בתוכם. היא חיבקה אותי ואני אמרתי לה שתעזוב אותי, שלא יראה אותי החבר שלה לשעבר שהיא מחבקת אותי ואז הוא עוד יותר יתעצבן.

„אז נכנס אותו נער לחדר ודחף אותי החוצה. נער אחר אמר לי לבוא לחדר אחר. הוא אמר לי: עכשיו אתה תתפשט כדי שאתה תיכנס לדפוק אותה אחרי שהחבר שלי יגמור. אני לא רציתי ואז הוא נתן לי סטירה, הפיל אותי על הרצפה, הוריד לי את הנעליים ואת החולצה ואמר לי: תתפשט מהר לבד, אם לא, אני אוריד לך את הכל בכוח. הורדתי את המכנסיים ונשארתי עם תחתונים. הוא אמר לי תוריד גם את התחתונים. לא הסכמתי והוא לא התווכח על זה.

„באותו זמן שמעתי את החברה שלי צועקת מהחדר השני: תפסיק די! לאו מדי פעם היא ממש צרחה. אחד מהם תפס אותי והכניס אותי לחדר. ראיתי שהחברה שלי והנער נמצאים מתחת לשמיכה כשהוא שוכב עליה והיא כל הזמן מנסה להדוף אותו. שוב הוציאו אותי ואחרי כמה זמן הנער יצא מהחדר ואמר לי: לך תלביש אותה.

„כשנכנסתי, מצאתי את החברה שלי יושבת על המיטה כשעליה רק החזיה. היא הרימה את התחתונים ואז שמה את הידיים על הפנים ובכתה כל הזמן. לא הצליחה לומר לי שום דבר רק בכתה כל הזמן. אני הלבשתי אותה, שמתי עליה את החולצה. את המכנסיים לבשה לבד. עוד פעם נכנס הנער לחדר וניסה לשכנע אותה שלא תספר לאביה מה שקרה".

כדי להיות בטוח שהנערה לא תתלונן, דרש אחד הצעירים מהחבר ללוות את הנערה לביתה ובדרך, לשכנע אותה שלא תספר בבית את אשר ארע. על מנת לוודא כי הוא אכן יעשה כך, לקח את תיקו כערבון, כדי שישוב מיד לאחר שילווה אותה.

כשחזר החבר חיכו לו, לדבריו, הצעירים ושאלו אם הצליח לשכנעה. הנער ביקש את התיק ודרש שיתנו לו ללכת לביתו. הם דרשו ממנו שיתן להם עוד באותו יום 100 אלף שקל ואיימו שישחטו אותו אם לא יעשה זאת. הוא הסכים. אחד מהם דרש ממנו לסדר מיד את העניין ואף היכה אותו כדי לאלצו לטלפן למקומות שונים להשיג את הכסף. הם החזיקו אותו שעות מספר והסכימו לשחררו רק לאחר ששכנעם כי עשה סידורים לגיוס הכסף ולאחר שהבטיח כי למחרת הכסף יהיה כבר אצלם.

בעקבות הטראומה שעברה עליה באותו יום לא חדלה הנערה מלבכות. בסופו של דבר סיפרה לאביה על פרשת ההתעללות בה ובחברה. האב פנה מיד למחלק הנוער של משטרת ירושלים ואז נעצרו הצעירים.

עורכי הדין, שמעון פרנקו ואברהם בן־זונו, שנשכרו להגן על הצעירים, אמרו כי דברי הנערה והחבר שלה הם עלילה וכי בבית המשפט יתגלו עובדות שיסתרו את האשמות.

אמירה ועלי: הרעיף עליה אהבה מפחידה

הקנאה חנקה את אמירה

אמירה גברייס שנמצאה חנוקה במלון־פאר בת"א נולדה כיהודיה, חיתה כערביה ומתה כיהודיה □ בדירה צנועה בנוה־יעקב ישבה משפחתה שבעה וסיפרה על אמירה אוהבת החיים, בעלה הטוב והלא־יוצלח ומאהבה שקנאתו היתה מטורפת

מאת יוסף צוריאל

אמירה גברייס נמצאה חנוקה במלון מפואר בתל־אביב. בדירה צנועה בשכונת נוה־יעקב, בירושלים, ישבו השבוע כמה מבני המשפחה על הרצפה, כנהוג בימי השבעה. כמה ישבו על כסאות. סבא בבית סוהר בגלל אי תשלום דמי מזונות. שני יתומים קטנים שלא ידוע אם יהיו כיהודים או כערבים. אלמן נוצרי שאיבד אשה שהתאהבה בבחור מוסלמי.

קצה החוט בידי שולה חפץ, בתורה יהודיה, שנהפכה לסבתא בטרם עת. קברה את בתה אמירה בבית עלמין יהודי, וכעת היא מבכה אותה. לבושה שחורים. לידה שני בנים חבושי כיפה, סימני קריעה בבגדיהם, ובת במכנסי ג'ינס.

סבתא שטרם מלאו לה שלושים ושמונה, ומעיניה ניבטות כל התלאות שעברו עליה. היתה פעם נערה, ובנסיבות של אהבה ומצוקה נישאה למחמוד עליאן, מוסלמי מהכפר בית־צפפה. זה קרה שנים ספורות לפני מלחמת ששת הימים. בן משפחה מכובדת היה הבעל, אבל משהו קרה במרוצת השנים, והיחסים ביניהם השתבשו.

זה קרה כאשר המצוקה בבית היתה גדולה. ילדים קטנים דרשו את המעט המגיע להם, והשאלה אם להיות יהודי או ערבי לא היתה בראשם. האם, שחזרה ונשארה יהודיה, עשתה מה שחשבה לנחוץ: הכניסה שנים מילדיה למוסדות חינוכיים, מחוץ לירושלים. „שיהיו בני אדם".

כעת מבכה האם את בתה אמירה. עיניה נפוחות. בין עיון בגזרי עתונים כמה שנכתב על־אודותיה, לבין האמונה לעוד גירסה על הרצח, היא מספרת על הבעל של בתה, שהיה חסר מזל וחסר אונים, ועל הגבר שבתה אהבה, שהיה קנאי עד לאימה ורחב לב עד כדי גיחוך.

האם מספרת, בהתרגשות רבה, לידה, שני ילדיה, אחותיה ומכריה. היא יודעת כי חלק מגורלה היה גם מנת חלקה של בתה. אבל כעת אין מה לעשות. הרוצח רצח. יש אומרים שהחשוד ברצח אף נמלט לירדן. נותרו לה הנכדים והצרות.

בבית האבלים לא נשמעות מלים רעות על הבעל של אמירה. „לקח אותה ילדה", אומרת אחת הדודות. „הוא לא הבין אותה", אומרת דודה אחרת. שלישית מתנהגת בראשה כמסכימה. האם: „לא היה לו מזל. התחתן עם אשה כל כך יפה. כל כך עדינה. ולא ידע להסתדר בחיים".

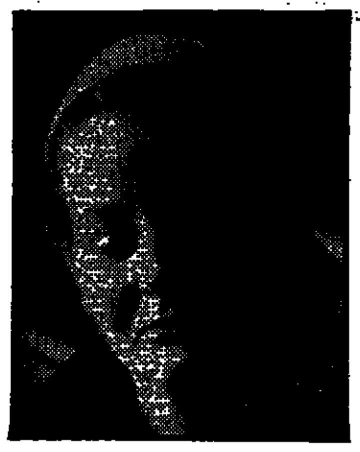

שולה חפץ: האהבה המטורפת סיבכה את אמירה

„טילפן אליה לצרפת, שאל מה היא עושה, אמרה: מבלה בחברת דודתי □ אמר לה לחזור מיד והיא חזרה"

ג'רייס גבריים. ערבי־נוצרי, תושב ירושלים המזרחית. איש שנכבע לגורלו. לאחר שנוכח לדעת שאין אפשרות להחזיר אליו את אמירה, הסתפק בפגישה שבועית עם שני ילדיו הקטנים — אוליק, בת שלוש, וגרי, בן שנה וחצי. היה צריך לדאוג לפרנסתם. לא שילם. אשתו הגישה נגדו תביעת מזונות. טען שאין לו כסף. הוצא נגדו צו מעצר. כעבור כמה שבועות ריחמה עליו. ביטלה את תביעתה והוא שוחרר.

את העובדה הזו זקפו הדודות לזכותה של אמירה. אחר כך דיברו על עלי קרעין, ערבי־מוסלמי מירושלים המזרחית, שאהבתו הגדולה לצעירה שאינה חיה עם בעלה, הביאה גם אותו להינתק מאשתו. במשך שנה פרחה ביניהם אהבה מטורפת.

שברים מאותו רומן מוסלים כעת לפני האם, האחים והאחיות. לא שואלים מדוע התרועעה דווקא עם ערבי. מאותו מרי. למה העדיפה להתחנך במוסדות יהודיים, אפילו לחשוב על המשך לימודים באוניברסיטה העברית. אם בכלל הטרידה אותה השאלה: האם אני יהודיה או ערביה? ומה יהיה עם ילדי?

אלה שהכירו אותה טענו, שהיופי והחיוניות שלה, מנעו ממנה מחשבות כאלה. רצתה לחיות. רצתה לפרוח. שאלות כאלה לא העסיקו אותה. חיפשה רווחה. חלמה על גבר שיכבד אותה, יעריך את הכשרונות שיש לה.

אהבה. כבוד. רווחה. מלים אלו אומרת האם, שולה, פעם ועוד פעם. כאשה למודת סבל, היא עושה השוואה בין מה שעבר עליה, לבין מה שעבר על בתה. ימי האבל מעוררים את חשבון הנפש.

כך ישבה על מזרון, מכוסה בשמיכה, מטפחת שחורה על הראש, ידים על הברכים. בסיוע אחיותיה נזכרה בפרקי־חיים שהירשתה לעצמה לדבר עליהם בפומבי.

לבה כבד על עלי, המאהב, שנטש אשה ושלושה ילדים ונדבק לבתה, שעדיין היתה נשואה ואם לשנים, ובדרכו הרעיף עליה אהבה מפחידה.

מהי אהבה מפחידה, שואלת האם ומשיבה בכמה דוגמאות: לא רצה שתצא מהבית. היה מצלצל, שואל מה חסר, ומביא מכל טוב. אמירה היתה אומרת שאין לה סיגריות, וכעבור שעה היה חוזר עם ערמת קופסאות. סיפרה לו שראתה בגדים יפה. התעניין בצבע, במידה, ובחנות ששם נמכר. למחרת בא עם הבגדים. שאלה אותו: אבל הרי אתה לא רוצה שאלך לים? ענה לה: רצית את הבגדים. לא רצית ים. תיכנסי אתו לאמבטיה.

לפני כמה חודשים רצה לנסוע אתה לחו"ל. לה היה דרכון מוכן. לו היו בעיות בהוצאת דרכון. החליט לשלוח אותה ראשונה, לקרובי אמה בצרפת. כעבור כמה ימים טילפן אליה. שאל מה היא עושה. אמרה לו: אני מבלה בחברת דודתי. חנקה אותו הקנאה. הורה לה לחזור מיד. היא חזרה.

בין אהבה מטורפת לקנאה חונקת הסתבכה אמירה ונרצחה. כך חושבת האם. היא מוחה דמעה ומספרת שלפני כמה שבועות חזרה אמירה מבוהלת. הביטה בה אמה והבחינה בפצעים על הצוואר. שאלה: מה זה? השיבה הבת: עלי ניסה לחנוק אותי.

האם לא ידעה אם הנסיון הזה היה אמיתי. אולי גם הבת חשבה שזה עוד תרגיל באהבה. אך בשיחה רצינית בין השתיים הבהירה אמירה לאמה כי החליטה להינתק מעלי בכל מחיר. חשבה שלצורך זה עליה לצאת לעבודה, לחזור ולהתמסר לשני ילדיה ולסיים את הליכי הגירושין מבעלה.

אשה צעירה כל כך, עם צרות רבות כל כך, נוטלת על עצמה עוד סיכון ולא לוקחת בחשבון את הגורל הצפוי לה. עלי קרעין צילצל, עלי נידנד. היא שבה ודחתה אותו וגם הודיעה לו שהיא נוסעת לתצוגת סילבסטר בתל־אביב בלי לגלות לו עם מי.

הסוף ידוע. היא נסעה עם עלי, ככל הנראה, כדי לסיים יפה את סיפור האהבה. הוא שכר חדר במלון מפואר. למחרת נמצאה מוטלת מתה בחדר. הוא נעלם.

לאם האומללה לא נותר הרבה. היא דואגת שבתה תיקבר בבית קברות יהודי. כך נולדה כיהודיה, חיתה כערביה, מתה כיהודיה. גורל שני הילדים שהותירה, עדיין לא ברור.

קרן קיימת לישראל | משרד החינוך והתרבות — אגף הנוער

רשות הגנים הלאומיים | החברה להגנת הטבע | רשות שמורות הטבע

פעולות שמורות הטבע — שנת היער הבינלאומית

כרמית

שבת 18.1.86 צעדת יער בארץ הבשנים
07.30–09.00 אתר מעלה החמישה. הרשמה באמצעות מרכז הפועל

30.1.86 יום עיון — שנת היער הבינלאומית בהשתתפות מרצים מהארץ ומחו"ל.
09.30–16.30 בית צרפת — באוניברסיטה העברית ירושלים

25.1.86* סיורים ללא תשלום — קרן קיימת לישראל
יתקיימו סל"תים (סיורים ללא תשלום) ביערות ואתרי קק"ל באזורי הצפון, המרכז והדרום. פרטים: אגף הנוער, טלפון 03-289946
* במקרה אויר סוער מועד חילופי 1.2.86

רשות שמורות הטבע
בט"ו בשבט 25.1.86 תהיינה שמורות הטבע הרשומות להלן פתוחות ללא תשלום לקהל הרחב: נחל עיון, בניאס, תל־דן, מרכז מבקרים רמון, חי־בר יטבתה, מרכז מבקרים יטבתה. בפרטים נא לפנות אל רשות שמורות הטבע במרכז, טל. 02-232936, בצפון 06-971918, בדרום 057-33404.

החברה להגנת הטבע
סל"תים — פעילות בטבע בשבתות 25.1.86 ו־1.2.86. פרטים בעלון טיולים מידע של החברה להגנת הטבע, המצוי לעיון ורכישה בסניפי החברה בערים הגדולות.

רשות הגנים הלאומיים
ב־25.1.86 בט"ו בשבט בלבד יהיו הגנים הלאומיים הרשומים מטה פתוחים: עין חמד, תל ערד, ממשית (כורנוב), עבדת, עין עבדת ופארק הכרמל.

בשנת היער הבינלאומי צא וטייל ביערות ישראל.
היער הוא שלך ובשבילך — שמור עליו.

عكا من الداخل

هكذا من الأصل

לבלות אחר־הצהרים אצל אבו־נידל

זה היה ב־1976 בבגדאד: „אתה מכיר את סעיד חמאמי?" – שאל אבו־נידל – „אתה יכול לומר לו שהוא בוגד ושעליו להיזהר" □ כעבור כמה חודשים פרץ מישהו לדירת חמאמי בלונדון וירה בו למוות □ מאז הרגשתי רע

מאת כריסטופר היצ'ינס,
שירות „וושינגטון פוסט"
מיוחד ל„מעריב"

„היית רוצה לבלות את אחר הצהרים בחברת אבו־נידל?" – שאל אותי ידידי העיראקי. שמרתי על ארשת קפואה. זה היה בחודש מארס 1976 בבגדאד. השבתי לידידי באותו סיגנון של דרך אגב, כי אין לי שום דבר טוב יותר לעשות אחר הצהרים, ולכן לא אתנגד לפגוש את אבו־נידל. ב־1976 טרם יצאו לנידל מוניטין כמו היום, אחרי ההתקפות על נמלי התעופה של רומא ווינה.

נסענו במכונית־פאר שנרכשה בפטרו־דולרים אל השכונה שבה התגורר אבו־נידל, בחסות מפלגת הבעת העיראקית ושירותי הבטחון שלה.

אבו־נידל כבר גורש אז מאירגון אל־פתח והספיק להוציא גזר־דין מוות על מנהיגו יאסר ערפאת. ראשי אל־פתח חירפו וגידפו אותו. שיערתי לעצמי שביקור במשרדו הקטן יהיה בבחינת איסוף עוד פריט למאגר הזיכרון של עתונאי. באמת לא היה משהו טוב יותר לעשותו אותו אחר הצהרים.

להפתעתי, לא ניצב שומר נושא קלאצ'ניקוב בפתח המשרד. נכנסתי. אבו־נידל התרומם מאחורי שולחנו. „באת בוודאי להצטרף למהפכה שלנו", אמר, „המטה שלנו נמצא לא־רחוק מפה".

הוא נראה צנום, גרום ומתוח. התמונה שהפיץ הביון הישראלי אחרי כל מעשי הטבח של אבו־נידל נראתה לי תמיד מטושטשת מדי, ייתכן שאפילו לא נכונה.

העדפתי לקבל את ההזמנה להצטרף לאירגונו בסוף השיחה. כך או כך, אימצתי לעצמי את תנוחת המאזין, שדווקא איננה מקובלת על אבו־נידל. במשך השעה הבאה סקר בפני נושאים רבים ומגוונים. למשל – בגידתו של ערפאת וניתוק הקשר בינו לבין ההמונים. זו היתה המימרה השגורה ביותר בפיו. „הסורים הם אויביו של ערפאת", אמר אבו־נידל. „אנואר סאדאת מסוכן לפלשתינאים הרבה יותר מהמלך חוסיין. רק מפלגת הבעת העיראקית וסין העממית נמלטו משבט זעמו.

העיסוק השני החביב עליו היה האפשרות – או, כדבריו, ההוראות – של מאבק מזוין בין כוחותיו של ערפאת לבין המנהיגות הפלשתינאית „האמיתית", זו שלו.

בכל מהלך הרצאתו הצצתי מפעם לפעם בתמונתו של ג'ורג' חבש על הקיר מאחור. חבש כבר היה אז מפורסם. כמנהיג „החזית העממית לשיחרור פלשתין" היה זה הוא שהמציא את הטאקטיקה של חטיפות מטוסים בימי ספטמבר השחור ב־1970. אבו־נידל שיעמם אותי יותר ויותר. הוא דומה היה לכל אותם טיפוסים שפגשתי בבארים של ביירות: סוחר בחלומות עם צבא דימיוני הנושא שם מפוצץ.

אבו־נידל ניחש כנראה את תחושתי. הוא קטע את דבריו. „אתה בריטי?" שאל. „אתה חושב שהשוטרים אצלכם צריכים עכשיו לשאת נשק? אני אומר לך שהם יצטרכו בקרוב לשאת תותחים כדי להגן על לונדון מפני המהפכה שלנו".

כנראה שלא נראיתי מתרשם יותר על המידה גם מן האיום הזה. אירופה נראתה אז רחוקה מסכנת הטרור המזרח־תיכוני.

אבו־נידל שינה טאקטיקה. הוא החליט להרשים אותי באמצעות איומים על ידיד שלי.

„אתה מכיר את סעיד חמאמי", שאל אותי בהתרגשות. עניתי בחיוב. חמאמי עמד בראש משרד אש"ף בלונדון, והיה דמות ג'נטלמנית שהרשימה אפילו את יריביו הפוליטיים. הוא זכה בנקודות גם בשל סידרת מאמרים נועזת במקצת שפירסם ב„טיימס", ובה גולל את רשימת הוויתורים שיעשה אש"ף בתמורה לסיום הכיבוש הישראלי בגדה המערבית.

„אתה יכול לומר לחמאמי", אמר מאוחר בצינה, „שהוא בוגד ושעליו להיזהר". בבת אחת איבדה שיחתנו את המימד הפאתטי שהיה לה, והפכה לבלתי אפשרית. עד כאן הסתפק אבו־נידל בגינוי סוריה והרעפת מילות שבח על סין העממית וכו'. הפעם הוא השמיע איום כלפי מי שהיכרתי אישית. זכרתי רק שהרגשתי הפכה למזופתת ממש. היה זה ראיון יוצא דופן מאוד.

נפרדנו בנוקשות בלתי טבעית, ואני חזרתי אל החום של שעת אחר הצהרים בבגדאד. שקלתי שקול וחזור אם מה ששמעתי מאבו־נידל היה רק בלוף או לא. את אבו־נידל לא לקח אז איש ברצינות, אך קשה היה לי לשכוח את ההוראה שקיבלתי ממנו: להזהיר את סעיד חמאמי מפני מותו הקרב.

בשובי ללונדון, ששוטריה התהלכו אז עדיין בלתי חמושים, סיפרתי לחמאמי מה אירע לי בבגדאד. סעיד נאנח קצת. „דלתי תמיד פתוחה. שאתחיל לגרש אנשים?", שאל.

אינני יודע אם הוא התחיל לגרש אנשים, אך כעבור כמה חודשים פרץ מישהו בעד דלתו הפתוחה וירה בו למוות.

מאז הרגשתי רע. לא יום־יום אבל מפעם לפעם. היו לי נקיפות מצפון: האם העברתי לו את האזהרה באופן משכנע? האם נשמעתי רציני דיו?

מאז גם עקבתי אחר אבו־נידל בעניין אמיתי. עקבתי אחר אנשיו שחיסלו את יוסף סיבעי, עתונאי מצרי בקפריסין. ראיתי כיצד אחד מבחורי אנשיו חודר למוחו של השגריר הישראלי בלונדון שלמה ארגוב. עקבתי אחר דילוגיו של אבו־נידל בין בגדאד, דמשק וטריפולי.

הגרוע מכל הוא שאבו־נידל, שהחל את דרכו כשכיר חרב בשירות כמה משטרים חסרי־מצפון, עלול להתבסס על יותר ויותר תומכים. מלחמת לבנון שהרסה את תשתית אש"ף בלבנון, הפיצה אלפי פלשתינאים צעירים לאורכו ולרוחבו של אגן הים התיכון. להם אין מה להפסיד והם נגועים בכל ההפרעות העוברות על אדם שנחשף לתקופה ארוכה של אלימות והפצצות.

(כריסטופר היצ'ינס הוא שליחם בוושינגטון של השבועונים „דה ניישן" ו„ספקטייטור" הבריטי ומחבר הספר „קפריסין")

אבו־נידל: הרגשה מזופתת בראיון יוצא דופן (הצלום: אי.פי.)

התמונה שהפיץ הביון הישראלי אחרי כל מעשי הטבח של אבו־נידל, נראתה לי תמיד מטושטשת מדי, ייתכן אפילו לא נכונה

השוטרים החרוצים סחרו בסמים

כל השישה היו צעירים, חסונים, תוקפניים ושאפתניים □ משטרת מיאמי היתה מרוצה מהם והפעילה אותם באיזור שורץ סחר־סמים □ עכשיו מאשימה אותם התביעה שעשו מיליונים ממכירת הסמים שהחרימו ושדדו □ שלושה מהם גם נאשמים ברצח

מאת ביל טרק,
סופר „דאלאס טיימס הראלד"
מיוחד ל„מעריב"

הם לא היו שוטרים רעים, לדעת רוב הבריות. צעירים, חסונים, תוקפניים, בעלי מוטיוואציה, מן הסוג שרושם לזכותו מעצרים רבים. תכונות שימושיות לשוטרים בדרום פלורידה, אזור רווי בסחר־סמים מלווה באלימות.

הם גם היו חברים טובים. כמה מהם גדלו יחד ברובע „הוואנה הקטנה" במיאמי. ששה מהם הצטרפו למשטרה בהפרש של חודשים ספורים. הם ניצלו את מבצע־הגיוס של המשטרה כדי לטפס בסולם החברתי. מדי שוטר היו קידום במעמדם של בני מהגרים היספאניים שגדלו בשכונות־עוני העוסקים במשרות נחותות, תמורת שכר זעום.

זה נראה כמו סיפור הצלחה בקנה מידה צנוע. ארמאנדו אסטראדה עבד בתחנת דלק. אוסוואלדו קואלו וארמאנדו גארסיה עבדו כשומרים במגדל דירות. ארטורו דה לה וגה היה פקיד זוטר בבנק. רודולפו אריאס היה זבן. רומן רודריגז עבד בסדנת דפוס.

במשטרת מיאמי לא ידע איש מה היה היקפו האמיתי של סיפור ההצלחה. בקיץ שעבר, אומרים החוקרים, נהפכו הבחורים החרוצים והצנועים הללו למיליונרים.

השלטונות טוענים, כי הששה (ואולי יותר) הם חלק ממה שנקרא „העסק" – תכנית נועזת לסחר בסמים, המופעלת בחשאי – ובמסווה – של תג משטרת מיאמי. בפעילות זו מצאו את מותם לפחות שלושה אנשים. החוקרים אומרים, כי ששת השוטרים צברו הון משיתוף פעולה עם סוחרי סמים. הם הטילו אימה על סוחרים אחרים והחרימו את הסם שלהם. אחר כך חילקו ביניהם את הרווחים ממכירת הסחורה.

מהחקירות ומהתצהירים שנתנו השוטרים עולה, כי העסק התנהל בלי שום בעיות. היו לפחות תשע גניבות סמים ותככים ועלילות במידה מספקת בשביל פרקים רבים של סדרת הטלוויזיה „מיאמי וייס" (סדרה העוסקת במיפלג המוסר).

למשל, שוטרים בתפקיד, כגון אחד שזכה בקיץ שעבר בתואר „שוטר החודש", הנושאים איתוריות פרטיות כדי לקבוע עסקות סמים. מכונית משטרה שארגז־המטען שלה מלא מריחואנה. בעלים של בר בעל פה גדול מדי, שנמצא מת לאחר שפטפט על־אודות השוטרים שעבדו אתו. בלשים ממחלק הרצח, רשמו את מכוניותיהם, חשבונות הבנק שלהם ומספרי הטלפון שלהם בשמות בדויים והוציאו את תיקיהם האישיים מתיקיית המשטרה – כדי להקטין את סכנת הנקמה בהם. כל כך חששו מחקירת השוטרים הצעירים החסונים.

זה גם סיפורה של קבוצת צעירים קשוחים ויהירים, שנעשו עשירים בלי כל חשד, אך שלא יכלו להתגבר על הפיתוי של „מכה" אחת גדולה, אחרונה.

„תאוות הבצע הפילה אותם", אומר הבלש אלכס אלווארז. „הם התגרו במזל שלהם".

הסוף התחיל מוקדם בבוקר ה־28 ביולי, בספינה של ג'ונס על נהר מיאמי, מערבית לדאון־טאון. עדי ראייה אמרו למשטרה, כי „שמונה עד 12" גברים במדי־משטרה כחולים הסתערו על הספינה „מארי סי", בעת ששה אורחים פרקו 350 ק"ג קוקאין לתוך משאית. עד ראייה אמר למשטרה, כי שמע את אחד השוטרים צועק: „הדג חם".

כל הששה קפצו אל הנהר. שלושה טבעו. גופותיהם נמשו מן הנהר יום לאחר מכן.

בשבוע שעבר, לאחר חקירה שנמשכה חמישה חודשים, האשמו אסטראדה (26), רודריגז (29) וגארסיה (25) ברצח ממדרגה ראשונה, בשוד סמים ובסחר בקוקאין. דה לה וגה (26), אריאס (29) וקואלו (25) האשמו בשוד ובסחר בקוקאין.

אסטראדה נחקר גם בקשר לרציחת לואיס רודריגז, בן 42, בעלי הבר „הוואנה הקטנה" וסוחר סמים, שתואר בפי אחד השוטרים כ„סנדק" של תכנית הסמים של השוטרים. גופתו נתגלתה בארגז בצפון־מערב מיאמי ב־1 באוגוסט, ארבעה ימים לאחר תקרית „מארי סי". הוא נורה פעמים אחדות. אסטראדה כופר ברצח רודריגז. אך לדברי המשטרה, הכריז בחודש שעבר שהוא מתכוון לבצע את הרצח.

ששת השוטרים עצורים בלי אפשרות להשתחרר בערבות, בכלא של מחוז דייד. צפויים מעצרים נוספים. בשבוע שעבר זומנו 40 שוטרים, שרבים מהם עבדו במשמרות המאוחרות, כמו חבריהם שנעצרו, לחקירה במשרד התובע.

כעת נסמכת התביעה על מידע שסופק לה בידי ארבעה אנשים, שמוזכרים בתצהירים רק במספרים. עדים מספר 1, 2, 3 ו־4. שמותיהם ייחשפו רק בשלב מאוחר. לפחות שניים מהם שותפים ל„עסק", לדברי השלטונות. הפרשה תובא לפני חבר־מושבעים גדול (גרנד ג'ורי).

„תאוות הבצע הפילה אותם, הם התגרו במזל שלהם" □ האשמה: הסתערות על ספינה בעת שפרקו ממנה 350 ק"ג קוקאין □ שלוש גופות נמשו אחר־כך מן הנהר

סיפור השוטרים שסורו משך אליו אוהדים מטובי הסניגורים בעיר. הם טוענים כי העדויות שבידי המדינה חלשות מאוד. „זו תוצאה של תצהירים מגמתיים, מפי מודיעים, שהם פושעים, ושאין להם מה להפסיד במתן עדות שקר נגד איש משטרה", אומר רוי בלק, סניגורו של רומן רודריגז.

החוקרים אינם יודעים בדיוק מתי התחיל „העסק", אך לדבריהם זה היה בתקופה שבה התחבר אסטראדה עם לואיס רודריגז. החוקרים משערים, כי השוטר התחיל לסחוט כסף מרודריגז כדי שלא יטריד את לקוחות הבר. לפי התצהיר שמולא בעת המעצר, לואיס רודריגז וחבריו שיתפו פעולה עם השוטרים לצורך שוד אנשים שעמם עשו עסקות סמים.

למשל, ב־4 בספטמבר 1984, ישבו שני אנשים שבדיוק סיימו למכור קוקאין ומריחואנה לרודריגז בקפיטריה ליד מלונו רוזו. אריאס, בתפקיד ובמדים, הופיע וביצע אצלם חיפוש. לאחר שמצא כמות קטנה של קוקאין אצל אחד הגברים, חיפש אריאס במכוניתם, ולפי התביעה לקח שקית שהכילה 16,000 דולר. הוא עצר את השניים על החזקת סמים, אבל ברישומי המשטרה אין זכר ל־16,000 דולר.

עם הזמן נהפכו השוטרים שאפתנים יותר. לאחר שוד בעסקת קוקאין קטנה עם אסטראדה, סיפר אחד העדים, אמר לו השוטר לשכוח את „העסקים הקטנים". הדבר החשוב היחיד, אמר לו אסטראדה, זה „הנהר" – תכנית שוד הספינה.

שלום לכרטיסן

מאת מרקוס אליסון,
סופר אי.פי. בלונדון

בריטניה החליטה ליישר קו עם שאר מדינות אירופה, וכעת נפטרת גם היא מן הכרטיסנים באוטובוסים.

ה„קליפיז" לבושי המדים, שנקראים כך עוד מהימים שנהגו לנקב את הכרטיסים באוטובוסים האדומים הדו־קומתיים, נהפכו זה כבר לחלק מהנוף הלונדוני. מלאכתם אינה כוללת רק גביית דמי נסיעה. הם גם עוזרים לזקנים ולנכים לעלות לאוטובוס ולרדת ממנו, מוצאים מקום ישיבה לנשים הרות, מעירים נוסעים מנומנמים כשהגיע זמנם לרדת, וגם מפטפטים עם הנוסעים הקבועים כאשר העומס אינו גדול.

הם אולי אינם מתיישבים עם גיליון התקציב, אך כל מי שנסע אי־פעם באוטובוס לונדוני יודע שהכרטיסנים מוסיפים נופך אנושי לבריטניה הממוחשבת, המתועשת והמיועלת.

„אני מניח שאפשר לומר, שאנחנו מוותרים על חתיכת מסורת. אבל לצערנו, המסורת אינה משלמת את החשבונות", אומר רולנד קלאוזרתר, דובר מחלקת האוטובוסים באיזור לונדון. מערכת התחבורה שואפת להקטין במשך שלוש השנים הבאות במחצית את עלויות־התפעול השנתיות, העומדות כעת על 190 מיליון ליש"ט.

המתנגדים לאוטובוסים בלי כרטיסן אומרים, כי ה„אופוס" (אוטובוס המופעל על־ידי אדם אחד בלבד), יחמירו את המצב ויגדילו את הנטל המונח על שכמו של משלם המסים. „לא זו בלבד שהם מאטים את האוטובוס, הם גם עולים יותר למעשה", אומר דאנקן מיליגן, דובר מטעם קבוצת־לחץ ושמה „קפיטאל". שמאבקה נגד ביטול הכרטיסנים מתנהל במודעות התופסות עמודים שלמים בעתונים.

הטיעונים נגד ה„אופוס" הם: נסיעתם איטית בעד 15 אחוז, משום שהנהג אינו יכול לנהוג בזמן גביית דמי הנסיעה. הזקנים והנכים סובלים יותר. יש נוסעים שנוטשים את התחבורה הציבורית ונוסעים במכוניות פרטיות, מה שמוסיף על העומס.

באוטובוסים המצויידים בכרטיסנים, הנוסעים עולים בדלת האחורית המרווחת. ב„אופוס", הם יידחקו אחד אחד בדלת אוטומאטית. באוטובוסים עם כרטיסן, הנוסעים מחכים ל„קליפי" שיגבה את התשלום. המשתנה לפי היעד. ב„אופוס" הם ישלמו לנהג, ואם לנוסע אין סכום מדויק, הוא מאלץ את כל השאר להמתין עד שהנהג יתן לו עודף.

אחים דוניץ בע"מ אליעזר אפשטיין

פרוייקט היוקרה גן־נחום בראשון־לציון

נותרו מספר דירות בנות 4 חדרים בגודל 5 חדרים בשלבי גמר

נותרו מספר דירות בנות 4 חדרים בשלבי גמר.
ערבות בנק לאומי לישראל בע"מ צמודה לדולר
לכל דורש תמורת תוספת 1% בלבד למחיר הדירה.

נותרה דירת 4½ חדרים ברחוב סמילנסקי פינת אוסטשינסקי.

לפרטים נא לפנות למשרדנו: רח' סוקולוב 31, ראשון־לציון, טלפון: 03-948620
פתוח בימים: א', ב', ד', ה' 09.00-12.00, 16.00-19.00.

אנו בונים גם ברעננה בפרוייקט היוקרה אחד יוחנן, דירות בנות 4, 5 חדרים ופנטהאוזים.

המשרד: אחוזה 141, רעננה, טל': 052-21058.
פתוח: בימים א', ב', ד', ה', 09.00-12.00, ב', ד', 16.30-19.00.

ארבע כנפות תבל

אובאן: קצת מתגעגע לדין ביין־פו

מאת מוריס רוזנבאום, סופר אי.פי. באובאן

הליגיונר רודי בורדה, שקיבל עיטורים על מלחמותיו בהודו־סין, באלג'יריה, וכמעט בכל מושבה צרפתית, הוא עכשיו סבא חביב, שעובד במשרד לעיצוב גלויות־ברכה לחגים.

„כן, אני מתגעגע קצת לפעולה", אומר בורדה, סמל בן 54, יליד אוסטריה. הוא אף קצת מתלונן על שלא הספיק להילחם בדין ביין־פו, ב־1954, בקרב שציין את סוף שלטונה של צרפת בהודו־סין.

„היינו למעלה, בראקטות, מוכנים לקפוץ, אבל היתה יותר מדי אש", הוא מספר. „יומיים לאחר מכן, תמו הקרבות".

ליגיון הזרים שאליו השתייך בורדה הוא אותו ליגיון שיסד המלך לואי־פיליפ בשנת 1831. פ. ס. וורן הנציח את הליגיון בספרו בו ז'סט (והיו גם אינספור סרטים, שבאחד מהם חבש גם גרי קופר את הקפי המהולל). זה אותו ליגיון, שמתנדביים אליו שמעו עם גיוסם מפי גנראל: „אתם, הליגיונרים, נהפכתם לחיילים כדי למות. אני אשלח אתכם למקומות שם נמצא המוות".

אבל העולם השתנה. הליגיון העביר את מטהו לאובאן, עיירה תעשייתית אפורה ליד מארסיי, לאחר שב־1962 קיבלה אלג'יריה עצמאות והמטה בסידי־בל־עבס פונה.

יחד אתם הביאו הליגיונרים את האנדרטה המרשימה לזכר המתים, ומזכרות כמו יד העץ שאיבד קפטן ז'אן דאנז'ו ב־1854, כאשר 2,000 מקסיקנים תקפו, ו־65 ליגיונרים השיבו מלחמה, עד שנשארו רק חמישה, בלי תחמושת, והם הסתערו בכידונים.

בורדה, שהצטרף לליגיון ב־1949, הוא העורך האמנותי של „קפי בלאן", ירחון הליגיון. תושבי אובאן מנהלים את חשבונות הליגיון, סופרים את מלאי הגרביים ומדפיסים לוחות שנה וכרטיסי ברכה לחג המולד.

רוב 8,500 הליגיונרים שנותרו מוצבים בבסיסים הפזורים ברחבי העולם. ב־1978, צנח גדוד הצנחנים השני מקורסיקה בקולווזי שבזאיר. משימתו היתה לבלום את המורדים באנגולה, שאיימו על ממשלתו של הנשיא מובוטו סזה־סקו, וגם על חייהם של אזרחים צרפתיים.

ליגיונרים הצטרפו לכוח הרב־לאומי בביירות ב־1983. ברוב המקרים היה אסור להם להשיב אש, והם איבדו 20 מאנשיהם בפיגועי טרוריסטים, צלפים ובתאונות.

אך היום, רוב הזמן אנשי ליגיון הזרים שומרים, מתאמנים ומחכים.

בעיר קורו, בגיאנה הצרפתית, שומרים הליגיונרים על מתקני־השילוח של סוכנות החלל האירופית ועובדים בכבישים ובגשרים. בפולינזיה הצרפתית, הם שומרים על אתרי ניסויים גרעיניים – וגם עובדים בכבישים ובגשרים.

כוח גדול ממוקם בג'יבוטי, המושבה הצרפתית לשעבר בים סוף. כוח אחר יושב במייוט, ליד מדאגסקר באוקיאנוס ההודי.

כמעט מחצית החיילים הם צרפתים, אך יש יצוג גם ל־140 לאומים אחרים. עם הליגיונרים בדימוס נמנים המלחין האמריקני קול פורטר, ששה נסיכים, ואפילו נזירים אחדים. הבריטים מהווים עשרה אחוזים והגרמנים שמונה אחוזים. רוב הקצינים באים משורות הצבא הצרפתי.

לגיונרים בזאיר: „המקומות שבהם נמצא המוות" (צילום: אי.פי.)

אוסאקה: אהבה במרכול

מאת ג'ים אברמס, סופר אי.פי. באוסאקה

יש מקומות עבודה שדואגים למצבם הזוגי של עובדיהם. הנה, למשל, אחת מרשתות המרכולים הגדולות ביותר ביפאן, „ניצ'י", החליטה לפתור את בעייתן של הצעירות הרווקות המועסקות אצלה, על־ידי עידוד הרומאנטיקה בין העובדים, המבלים את שעותיהם במכירת מצרכי מזון.

רשת „ניצ'י" מציעה לעובדיה שירות מיוחד במינו, אפילו ביפאן, מדינה הידועה בטיפוח עובדיה הנאמנים. לחברה יש „מחלקת שידוכים", שכבר אירגנה 140 שידוכים לעובדיה.

הגברת נישיבטה, אלמנתו של מייסד החברה, מספרת כי שירות השידוכים הונהג לפני שנתיים, לציון יום השנה ה־20 ליסוד הרשת. „ניצ'י" היא החמישית בגודלה מתוך 170 רשתות המרכולים ביפאן.

לדבריה, העובדות ברשת „ניצ'י" נתקלו בבעיות במציאת בני זוג, בגלל מחסור בגברים פנויים. מתוך 9,000 העובדים במשרה מלאה, יש 3,400 נשים, רווקות כמעט כולן. גילן הממוצע הוא 23. הגיל הממוצע של 5,600 הגברים גבוה בעשר שנים מזה של הנשים, וכמעט כולם נשואים.

מועדון השידוכים ממוקם במגדל הרחב בו שוכן המטה של „ניצ'י" בעיר אוסאקה. המועדון יוזם מסעות סקי, מסיבות, טיולים בספינות, אירועי ספורט וסמינריונים – הכל במטרה להפגיש צעירים וצעירות.

„אנו מעוניינים לספק יותר מאשר מקום לשתות ולרקוד", אומרת מרת נישיבטה. „אנחנו רוצים שהצעירים ייפגשו וידברו ברצינות על החיים ועל אהבה".

לאלה שמעדיפים גישה ישירה יותר, מציע המשרד את ה„אומיאי" המסורתי: פגישות מאורגנות בין צעירות לבין גברים המעוניינים בנישואים.

16 היועצות המועסקות במשרד עובדות על התיקיה הענפה, כדי למצוא אדם שמתאים לדרישות – החל בגובה המשכורת והמעמד וכלה במראה החיצוני והתחביבים. אם הגבר מסכים, מסדיר המשרד פגישה במשרד עצמו, או במסעדה, או במלון מקומי. כדי למנוע מבוכה מיותרת, מוסכם ששני הצדדים יתקשרו למשרד לאחר הפגישה ויאמרו אם על בסיס הפגישה הראשונה הם מעוניינים בפגישה נוספת.

בימינו, רוב הצעירים היפאניים מעדיפים למצוא בעצמם את בן הזוג. אבל שליש מכלל הנישואים הם עדיין תוצאה של „אומיאי", כשהמשפחה או ידידים מפגישים את הבחור והבחורה על בסיס התעניינות משותפת ורקע דומה.

מרת נישיבטה אומרת, כי משרד השידוכים של „ניצ'י" מארגן 70 עד 80 „אומיאי" לחודש בין 2,800 החברים הרשומים. אלה הם לרוב צעירות עובדות „ניצ'י" וגברים רווקים מחנויות בגדים, מרכולים, בנקים וחברות ביטוח, שעושות עסקים עם רשת המרכולים.

המשרד מרחיב את מאגר החתנים והכלות הפוטנציאליים ע"י יצירת קשר עם כתב־עת לפנויים ולפנויות, שבארכיונו תיקים של 9,000 מועמדים ומועמדות.

דמי החברות הם 26 דולר. זוגות שמחליטים להינשא מביעים את הוקרתם למשרד השידוכים בתשלום של 148 דולר – הרבה פחות ממה שדורשים משרדי־שידוכים רגילים.

עולם יהודי

ברצלונה: „ציון למשרפות"

מאת הנריק צימרמן, סופר מעריב בברצלונה

זו הפעם השניה בתוך חודשיים שקירות בית הקהילה היהודית בברצלונה לוכלכו בסיסמאות נאציות ואנטישמיות. מישהם המכנים את עצמם „קומנדו 6 אדולף היטלר" כתבו בצבע שחור: „אנו רוצים את ראשיכם, ציונים רוצחים". „יהודים – בני־זונה". „ציון למשרפות". הסיסמאות לוו בציור צלב הקרס.

ראשי הקהילה התלוננו במשטרה. לפני שש שנים תקפו אלמונים את משרדי הקהילה. הם ירו בפתח הבניין ורק בנס לא נפגע איש. פרנסי הקהילה הכחידו את ההתנקשות הזו כדי לרמוז לשלטונות שאם או לא נתגלו המבצעים, עתה מקווה הקהילה היהודית שהפעם ייתפסו מלכלכי הקירות.

„ציון למשרפות": מקווים שהמשטרה תצליח יותר הפעם

בין יהודי העיר חלוקות הדעות – אם המבצעים הם שליחי ארגוני החבלה הערביים, או הארגון הנאצי־ספרדי „סדרה". קבוצה זו סוגדת להיטלר חכרו, מדברת על „סדר חדש" באירופה ושומרת על קשרים הדוקים עם ארגונים נאציים בארצות אחרות באירופה ומחוצה לה.

לארגון פשיסטי זה, שאינו מסתפק בפעולות אנטישמיות והוא מתנכל לכל זר במדינה, מקורות כספיים ניכרים וכן קשרים עם קבוצות של בעלי אגרוף. בברצלונה מעריכים שגם הגילוי האנטישמי האחרון בוצע בידי אחת הקבוצות הללו.

רוסאריו: „תלמיד של גבלס"

מאת מאיר טהנאי, סופר מעריב בבואנוס־איירס

רוסאריו, העיר השניה בגודלה בארגנטינה (מליון תושבים, שניה לבירה בואנוס־איירס), יכולה להתגאות בחיי המסחר והתעשיה שלה. היא יכולה גם להתהדר על התואר „מרכז האנטישמיות של ארגנטינה".

הגילויים האנטישמיים ברוסאריו אינם שונים במהותם מכל מקום אחר בארגנטינה: מריחת סיסמאות על כתלי בתי־כנסת, בתי־ספר יהודיים ובתי־עלמין. אולם באחרונה אירע דבר שעורר את השבועון היהודי המקורב לשמאל „נואיווה פרסנציה" לכתוב בגליונו האחרון: רוסאריו מתחרה עתה בהצלחה מרובה עם בואנוס־איירס על התואר „בירת הפאשיזם" בארגנטינה.

בתקרית האנטישמית האחרונה היה מעורב סגן יו"ר מועצת העיריה של רוסאריו, הפירוניסט הימני ארמנדו פרננדז. זה טען כי הסרט האנטי־קתולי „אני מברך אותך, מרים" בבימויו של ז'אן־לוק גודאר הצרפתי „הוממן על־ידי היהדות הבינלאומית במטרה לבחוש בקלחת האפלה, כפי שהיהודים עשו בעבר באגודה הפלשתינית".

פרננדז נשא את דבריו לפני מועצת העיריה. הוא דיבר בבוז על גודאר, טען שהוא יהודי, והמשיך להאשים את היהודים בחירחור מלחמות וייצור נשק.

סרטו של גודאר עורר מחאה ציבורית עזה בארגנטינה. הכנסיה הקתולית קראה להחרים אותו. נוכח התגובה, נמנעו מפיצי סרטים מהקרנתו לפי שעה. הם חוששים בעיקר מתקריות אלימות מצידם של קתולים ימניים שנשבעו לעשות הכל כדי למנוע את הקרנת הסרט בארגנטינה. תומכים בהם גם כמה בישופים קתוליים.

פרשת הסרט גרמה מבוכה לממשל של הנשיא ראול אלפונסין. בחוגים ליבראליים מותחים בגלוי ביקורת על עמידתה של הממשלה מן הצד נוכח נסיונות הצינזור של הכנסיה.

נאומו של פרננדז במועצת העיריה של רוסאריו עורר ביקורת מצד חוגים דמוקראטיים, וכמובן שגם מצד הקהילה היהודית. סניף אירגון הגג של הקהילה ברוסאריו גינה את פרננדז כ„תלמיד של גבלס" באיגרת חריפה שנשלחה למועצת העיריה ותוכנה פורסם גם בעתונים. באיגרת נאמר עוד כי „לא יעלה על הדעת לשמוע התבטאויות אנטישמיות מסוג זה במועצת העיריה, מה עוד שגודאר ידוע כתומך באש"ף".

בשבועות האחרונים היתה עוד תקרית אנטישמית בולטת בארגנטינה. היה מעורב בה אירגון נשים הנקרא „קרובי קרבנות החתרנות". ארגון זה נוצר לפני כמה שנים כמענה לאירגון המשפחות שילדיהן נחטפו, עונו ונרצחו. „אמהות מפלאצה דה מאיו".

באסיפה החודשית של אירגון „קרובי קרבנות החתרנות", כמה ימים אחרי מתן גזר־הדין במשפטיהם של ראשי הכת הצבאית לשעבר, הכו נשות האירגון בצלמת שנכחה במקום וקראו לעברה: „מרקסיסטית! יהודיה מלוכלכת!"

קופנהגן: שידוכים צפוניים

מאת אסתר אדלשטין, סופרת מעריב בקופנהאגן

שנת ה־60 ליסוד „שיוף", אגודת הנוער היהודית בסקנדינאוויה, צויינה בכינוס בן ארבעה ימים שנערך בקופנהגן. האיגוד נוסד בידי יהודי נורווגי, אהרון גרוססר, בתקופה ששיתוף פעולה בין־סקנדינאווי עוד לא היה מקובל.

אחת ממשימותיו העיקריות של האיגוד – לשדך בין בני נוער יהודים מארבע מדינות הצפון – הוכתרה בהצלחה. משפחות יהודיות רבות קמו בעת האירועים השנתיים המשותפים לצעירים יהודים משוודיה, נורווגיה, דניה ופינלנד.

הכנס בקופנהגן נפתח בקבלת פנים חגיגית בבניין העיריה כשבין נואמי הכבוד, השר הדני־היהודי לענייני מסים. בין תפילה בבית הכנסת לארוחת השבת המשותפת, היו דיונים שבמרכזם עמדו ישראל והאחדות היהודית. נשף ריקודים נערך באחד ממלונות הפאר של העיר.

השפה מעולם לא היוותה מכשול. הצעירים מסתייעים גם באנגלית, גרמנית, או תנועות של ידיים ופנים. למראה הקהל התוסס והצעיר, עלה בלבו של אורח הכבוד, שגריר ישראל בדניה, שמאי כהנא, זכר הימים הטובים שהיו לישראל בט"ו באב. הוא אמר שאישית, הוא מעדיף לראות את הצעירים היהודים המצויינים הללו הרוקדים בערב סגרירי בלב קופנהאגן, מחוללים בכרמים בליל קיץ ישראלי לוהט.

היתה זו הפעם הראשונה ששגריר ישראל הוזמן לכינוס הנוער היהודי הסקנדינאווי. במיסגרתו התקבלו גם החלטות פוליטיות, הקוראות בין השאר למגור את משרדי אש"ף במדינות סקנדינאוויה.

פרשה ופשרה

מ. גרילק

וארא

להילחם עד הסוף

פרעה הגדול מופיע לנגד עינינו בגודל טבעי, כמות שהוא. פסוקי הפרשה מסירים מעל „מלך היקום" בטרמינולוגיה המצרית, את הדימויים המזוייפים שדבקו בו. גם הילת האל שעיטרה את ראשו נמוגה באבק קרב האיתנים שהתחולל מסביבו. לפנינו מופיע אדם במערומיו, ללא מחלצות הדר השלטון. אדם, על גדולתו הפנימית כיצור בר־חורין, העומד על דעתו חרף הנסיבות הקשות ובבחירתו החופשית בוחר לעצמו את דרכו ואופי תגובתו. אך אדם זה מתגלה לעינינו גם על נפתולי לבו, פחדיו, יצריו ומידותיו הרעות. בסך הכל אדם קטן, החפץ להסתיר את חולשות אנושיותו מאחורי מסך של עטרי מלכות חיצוניים ובסיוע גינוני אלוהות ספשיים.

שני זקנים קרעו את המסיכה מעל פניו. הם הפרו את שלוות השלטון האבסולוטי המתנשא שלו. הלא הם אהרן ומשה. האחד, בן שמונים ושלוש שנים ואילו אחיו בן שמונים שנה. ועתה נסו נא בעיני דמיונכם ללוות את שני הזקנים הללו כאשר צעדו לראשונה במצעד מדוד ושקול במסדרונות ארמונו השגיא, המפואר והמעורר יראה של פרעה. ללא כל ספק, זכו ברגע כניסתם לליווי שומרי ראש, הדורי לבוש ומנופחי חשיבות עצמית, שהובילו אותם פנימה אל היכל המלך עצמו. כאשר מתבוננים בעתיקות מצרים, אנו יודעים שהיכל זה היה עצום במימדיו, עד כדי לגרום לכל הבא בשעריו לחוש עצמו קטן.

□

אולם שני הזקנים הללו, המונעים על ידי האמת הגדולה, בזו בלבם לתפארה החיצונית. והם לא התאפסו בפני המלך. ההיפך, הציבו בפניו אתגר פילוסופי מביך, שסתר את עיקרי אמונתו, שעמד בניגוד לכל התרבות המצרית. זו התרבות המאמינה באלילות: באיתני הטבע; בחוקיות שאינה משתנה; בדטרמיניזם הכובל את האדם לחוקי התנהגות קבועים; ובמשנה כלכלית־חברתית, המבוססת על יחסי אדון ועבד, שאינה מכירה בשוויון שבין בני אדם. וכה אמרה:

„כה אמר ה' אלוקי ישראל: שלח את עמי ויחגו לי במדבר" (שמות ה' א).

זה משפט שכולו מהפיכה. כל מלה – תקיעת חרב בלבו של פרעה, לבנת חבלה מתחת לכל אחד מיסודות אמונתו ואמונת עמו. במשנתו – הוא עצמו האלוהים (בהתאם לתפישה הפנתאיסטית של המושג). כיצד יתכן, איפוא, שיופיע אלוקים מעבר לטבע העולם? הופעה, המלמדת על חירותה של ישות מחוקי חוקי הטבע, הדורשת דרור לעבדים, המודיעה שהאדם אחראי למעשיו מבחינה מוסרית, משום שהוא נושא בקרבו את צלם האלוקים, כלומר גם האדם בן חורין.

זהו אתגר מפחיד, מקעקע אושיות ארץ הנילוס. אדם כזה בוודאי לא מושל, אינם אוהבים רעיונות חדשים העלולים לזעזע מן היסוד את השקפת עולמם של נתיניו ואת ההשכלה החברתית לגבי המבנה והאחדות החיים של חברתם. על כן דוחה את האתגר והתבצר בעמדותיו:

„ויאמר פרעה: מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל, לא ידעתי את ה'" (שם ג).

תשובה ספקנית זו גררה אחריה את מסכת עשר המכות. מפי פרשנים למדנו (רבן יצחק אברבנאל ועוד) שמכות אלו לא נועדו להעניש את פרעה על דיכוי בני ישראל ושיעבודם. מטרתם היתה לחנכו, להעמידו על טעותו, לאלפו בינה ולהביאו להכרה בדבר אחריותו של האדם למעשיו.

אולם פסוק אחד במערך המכות בכל זאת מושך את לבנו היום. פסוק החושף פן מעניין באופיו של האדם בכלל. במקרה זה פרעה הוא המייצגו נאמנה.

היה זה בעקבות מכת הדבר. מכה זו, נאמר עליה בפסוק כך:

„כה אמר ה' אלוקי העברים: שלח את עמי ויעבדוני. כי אם מאן אתה לשלח ועודך מחזיק בם, הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה... דבר כבד מאד. והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר" (שם ט,ב־ד).

מן הבחינה הפילוסופית, עמדה מאחורי המכה הזאת שאלת ההשגחה הפרטית של האלוקים על העולם והאדם. פרעה טען, כמובן, שמושג זה הינו אשליה שבדו אותה בני אנוש. לא תיתכן התערבות אלוקית עד כדי ירידה לפרטי הפרטים של המתרחש בעולמנו, במיוחד לא בעולמו הקטן של האדם.

אולם, מושג ההשגחה הפרטית הוא מאבני היסוד של תורת האלוקות הזד־שה, מבית מדרשו של אברהם. למשה היה חשוב שמציאות זו תומחש לפרעה בצורה דרסטית, שאינה משתמעת לשתי פנים. כי רק האמונה במציאות ההשגחה הפרטית מסוגלת לרפא את לבו הסורר של פרעה האכזר. ידיעת פרעה (למעשה כל אדם) שקיימת צפיה במעשיו, מלווה בדרישה שייטיב דרכיו, יכולה לגרום לו – אולי – שישנה כיוון, וישוב להיות אדם במיטבו.

אכן, מכת דבר תמחיש לו אמת זו בעליל. אם יוכח, שמחלה מדבקת זו תפגע במקנה בצורה סלקטיבית, שהנגיפים יכחדו רק את פרות מצרים ויתרחקו ממקנה בני ישראל – או אז יראה במו עיניו את מציאותה של ההשגחה העליונה. אם גם יזכור שההתרחשות נאמרה לו מראש, ישתכנע, ללא כל ספק, סופית. מה משכנע יותר מראיית העין?

אולם פרעה התעלם. אפילו לא סבר שהתופעה שווה „בדיקה מדעית":

„וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד. ויכבד לב פרעה ולא שילח את העם" (שם ט,ז).

ובכן האמת הוכחה בפניו בעצמה רבה. אך הוא טמן את ראשו בחול. משל אמר: יש לי תיאוריה משלי, אבא, אל תבלבל אותי עם עובדות הסותרות אותה.

היינו יכולים להבין התעקשות זו כתכונת אופי אילו היתה באה לידי ביטוי לכל אורך הדרך. אולם, העוקב אחר התנהגותו בעת המכות האחרות שנחתו עליו, שם לב שפרעה ידע גם רגעים של כניעה והכרה בעליונותו של האלוקים ושל שלוחו – משה. באחת ההזדמנויות אף סיגן ואמר: „חטאתי". והנה כאן, במכת דבר כשהאמת כה בולטת לנגד עיניו, נעלם פרעה לחלוטין מן המסקנה המתבקשת, הכביד את לבו. אנו עומדים איפוא, בפני תעלומה פסיכולוגית.

אכן, חכמי המוסר היהודי למדו רבות מהתנהגותו של פרעה והוסיפו פרק חשוב בחקר נפש האדם. אנו נסדר את דבריהם, כמנגנונם אנו.

ההתבוננות בתגובתו של פרעה מלמדת אותנו תכונה בסיסית בנפשו של האדם, „שאמנם מטבע האדם לא להודות באשמתו. כי כל דרך איש ישר בעיניו. ואף אם יודקר לנגד עיניו פשע וחטאתו, מרבה הוא לתרץ עצמו באמתלאות שונות, ובלבד שישאר צדיק במעשיו" (אור יהל על הפרשה).

אכן, יסוד חשוב בכוחות הנפש. לאדם נדמה שאם יודה באשמתו מוחק הוא – חלקית לפחות – חלק מאישיותו. ואם יסכים שהשקפת עולמו בנושא מסויים, בה אחז במשך שנים ארוכות, היתה בטעות יסודה – הוא יחוש כאילו הרבו כל מוסדות חייו. האדם לא יכול להסכים לכך שיטלו ממנו את משענתו הפנימית ועל כן, יגן על עמדתו עד אבסורד. בוודאי כשמדובר בשאלות קיומיות, המחייבות לגרור אחריהן שינוי ערכין ושינוי התנהגות יסודי.

□

אולם בכל זאת לעתים יודה שחטא. וזאת, כשהנסיבות החיצוניות מכריחות אותו. לדוגמה: פרעה בפרשתנו. המכות הנוראות שנחתו על ראשו ועל ראש עמו, גרמו לו כניעה ובקשה ממשה שיעשה משהו בנדון. כלומר, בלבו פנימה מאמין הוא הלאה שהצדק אתו. אך כאדם מציאותי יודע הוא שרק הסכמה, ולא בפה, תשחרר אותו מאימת המוות המאיימת עליו. על כן, אף שלא נעים לו הדבר, יכריז שהוא מודה באשמה, בלא להכיר באשמה זו בלבו פנימה.

אולם אם במקרה מסויים בתום ויכוח מתיש, תתייצב כל האמת בפניו, אם תוצג לפניו ההוכחה המוחצת והמשכנעת, אותה דרש והאמין שאינה קיימת – פתוחות לפניו שתי דרכים. האחת, להודות על האמת ולהסיק את המסקנות המתבקשות ולשנות את כל גישתו לחיים וכו'. או לדבוק בעקשנות בדרך הישנה בה הלך עד היום ולהתעלם ממראה העינים ומן ההוכחה הברורה.

ההגיון עומד לצד הדרך הראשונה, אולם הלב על נפתוליו בוחר בדרך כלל בדרך השניה. קול בקרבו לוחש באזני פרעה ואמר לו: נכון שמקנה ישראל לא מת במגיפה, נכון שזו הוכחה שמשה מדבר אמת. אבל איך אציג את עצמי לעיני עמי בכלי ריק? מה יאמרו עלי? אתמול התעקש וגרם שעמו יוכה מכות איומות, ואילו עתה מוכן לשלוח את העבדים ולוותר לדרישת הזקן התמהוני הזה משה. מה יהא עלי, על אישיותי? על מעמדי בעיני בני עמי ועבדיי?

לכן קבע בנפשו והחליט: יהי מה, צריך להילחם עד הסוף: „ויכבד לבו ולא שלח את העם" (שם).

בעוון נהג פרעה. וכך נוהגים גם אנו לא פעם ולא פעמיים.

صكانا من الأهل

هكذا من الأصل

הפרט הקטן
חנוך ברטוב

קול גדול, מקל קטן

רונאלד רייגן הוא הגיבור הפלאי של הפוליטיקה האמריקנית. כמו באגדות־הגיבורים, נשברים אל גופו חיציהם המורעלים של כל מבקריו. כשם שעד לרגע מסויים נחשב לנציג "השוליים הקיצוניים", שלעולם לא יצליח להכנס לבית הלבן, כך נהפך לנשיא ששבר את כל שיאי הפופולאריות של קודמיו. רייגן יכול למעוד, לשגות, להפוך כיוון – לו סולחים הכל.

לכן – כך יש לשער – תתפרש גם הצטמקות האיום הצבאי של האדירה במעצמות תבל על מדינת הטירור של קדאפי לציוץ הלשלוש. "חרם דרבנו רונאלד", כמי־יודע־איזה עונש על הפיראט, המסורק, "בקהונה"...

חס־ושלום, רק לא ביטוי מגונה זה, שבגללו (ואולי בגלל מה שבמקור האנגלי הוא בסך־הכל בן־כלבה, סאן־אוף־א־ביטש) בסיים ביום זה ממש השגריר האמריקני בקאהיר, ניקולאס ואליוטיס, את כל הקאריירה בשירות החוץ של ארצו.

למען הסדר הטוב, הבה נזכיר על מה לקה ואליוטיס, כלומר, את השתלשלות פרשת אניית־הטיולים "אכילה לאורו". ואם כבר, נזכיר גם איך הסתיימה פרשת חטיפתו של מטוס הנוסעים האמריקני של חברת "ט.ו.א." – ומשני סיפורים אלה לא נוכל להתעלם.

לפני כל זה, נזכיר על מה הובס לפני חמש שנים ג'ימי קארטר על־ידי רוני רייגן.

על השאלה מי־פה־גבר ומי מעולל בעפר את כבודה של הראשונה במעצמות תבל, על הטיפול הכושל במשבר חומייני, שביזה את הדגל האמריקני בטהראן. רייגן התחייב להחזיר לאמריקה את מעמדה זה. על כך נבחר ובכך – זו היתה למשל ההסכמה הכללית של כלי־התקשורת בסכמם את פגישת־הפיסגה עם גורבאצ'וב בז'נווה – גם עשה גדולות בחמש שנים אלה.

אבל האם אלה הם פני הדברים "בשטח" בנושא הבוער הזה – הטירור הממלכתי, שבסיסיו הן המדינות החברות באו"ם, לוב, אירן, סוריה ועוד?

חטיפת מטוס "ט.ו.א." נראית לנו היום כאילו ארעה לפני דורות, אבל זה היה לפני פחות משבעה חודשים, באמצע יוני. איך שלא ננסה להתחכם ולברוח מן האמת, היא נסתיימה בזה שהאצבע המאשימה כוונה לעבר ישראל. השגרירה לשעבר ג'ין קירקפאטריק הדגישה זאת בנאומה באוניברסיטת תל־אביב. באו"ם, אמרה, נמצאת ישראל אשמה תמיד, ולא חשוב הארוע.

גם בכלי־התקשורת האמריקניים בימים ההם. אנחנו סרחנו לנתק את שיחרור העצורים השיעים מתביעות חוטפי המטוס, אבל איש לא קנה את ההסבר שלנו. "שולמן שילם". יתירה מזו, כבר אז יצא הנשיא אסד מהפרשה כמו־ינאי חכם, מתוך שהבית הלבן הודה לו (ויש שטענו, כי לא רק במלים רבות כי אם גם במטבע קשה) על תרומתו.

ואשר לסיפור על הענשת החוטפים: ארבעה חודשים לאחר החטיפה הכריזה ממשלת ארה"ב על פרס של רבע מיליון דולאר תמורת מידע "אשר יביא לתפיסתם, להעמדתם לדין ולהענשתם" של החוטפים־הרוצחים. תתחילו לחפש, רבותי, הדולארים מחכים לכם!

כאשר השתלטו אנשי הפת"ח על "אכילה לאורו" היתה תגובתם של הנשיא וממשלו תקיפה לאין שעור, ורגע־השיא היה כאשר יורט המטוס המצרי, שהבריח את המחבלים ובכך קרע מסכת שלימה של שקרים, שהנשיא מובארך עצמו היה מסובך בה.

מאותו רגע התחיל רייגן לאבד גובה. הנשיא תיאודור רוזוולט אינו מגיבוריו, אבל הוא בלא ספק מגיבוריו של רייגן. הוא היה אומר: דבר בקול רך – החזק מקל גדול.

בשעת הפעלה המוצלחת של חיל־האויר האמריקני נגד מטוס החוטפים היה קולו של רייגן רם מאוד. בתוך ימים חוללה הצגת־העלבונות של הממשלה המצרית את הבלתי־אפשרי. שלוחים יצאו דוהרים לקאהיר לבקש סליחה ומחילה. אז דרש מבארך את ראשו של השגריר – שבסך־הכל דרש שיוענשו "בני הכלבה" – הדברים התפרסמו כבר בסוף אוקטובר. יש משהו סימלי מאוד בצירוף המחור הזה – ההודעה הדרמאטית על "חרם" כלכלי, שתטיל ארה"ב על לוב וההודעה על

כבר נשמעים דבריהם הנבונים של הפרשנים: לא פשוט היום להפעיל כוח צבאי נגד מדינה ריבונית. לא פשוט לפעול כשאפילו בעלות־בריתה האירופיות של ארה"ב עושות לה הכל להכעיס. ראה סירובן להצטרף להחרמת נמל־התעופה של אתונה עד שיאבטחוהו היוונים מפני טירוריסטים. ראה התנהגות ממשלת איטליה, ששילחה לחפשי את "אבו עבאס", האיש שהיה אחראי במישרין, מטעם ערפאת, לפרשת "אכילה לאורו". ספק אם הפעם יתנהגו בעלות־ברית אלה אחרת.

אז אם כך, שנדע לפחות את האמת: רייגן הנוראי מדבר בקול גדול ומחזיק מקל קטן. כמו שהיו אומרים אצלנו במושבה: נלחם כמו אריה ונופל כמו זבוב.

ומחכה לישראל הקטנטונת, שגם תהיה זו שתכה במקל גדול, וגם זו שתקבל – כדי לא להרגיז מישהו – מכה על הראש. אולי באו"ם, בקולות לוב, איראן, סוריה. ומי יודע, אולי אפילו בהמנעות ארה"ב. ראה הטיפול בחטיפת המטוס, וראה סיומה העלוב של פרשת "אכילה לאורו". ואם יימצא בסופו של דבר איזה אשם אמיתי – יהיו אלה משרדי "אל על" ברומא ובוינה.

חוף ברברי

הפרט הקטן
חנוך ברטוב

כחתול בבעלי־פה גשש השבוע האדיר שבציי־עולם דרכו לעבר חוף־ברברי – מלעיל, לא מלרע – ושם, כביכול, מצוד על עכבר ששאג. גדי אחד מיקי, נוסח דיסני הגדול.

מה יתנו ומה יוסיפו לחתול גוו הגמיש, או טפריו החדים, אם נעלי־הפח הפוליטיות שלו סוגרות על כפותיו כסנדלי־דנוור? אורזן העכברים מרקד כנגד על קביו ויותר משהוא מתיירא מפניו, הוא לועג לו מפי־חורו.

מקום שאין היסטוריון, אומר אני בענווה, הריני זנב להיסטוריונים. היו ימים שאמריקה־הצעירה ידעה גם ידעה להשמיד את עכבריה!

שלוש־מאות שנה היו הביי, הדיי, הפאשה של תוניס, אלג'יר, טריפולי או, בקצור, חוף־ברברי, גובים מכס מספינות מפרשות בים. היתה זו פרנסה ששכרה מרובה ורווחיה יורדים גם לכיסי העוסקים ברבר, גם לאוצר פטרוניהם.

במחצית השנייה של המאה השבע־עשרה החלו האנגלים והצרפתים זוקפים מעט ראש, אך ההולנדים, הדנים והשוודים הוסיפו לסלק לסוחנים המצרים דמי־חסות, שאם לא כן הורדו בידי הג'יבריליים, או האברג'ידאלים של ספינות־השודדים, ישר לתוך קברם הקר.

על מסעו השני, או השלישי, לאיים־הקנריים של לנו, דוד־משל, רובינזון קרוזו מעשה שהוזה בידיו – לאודרווקא על סיפון "אכילה לאורו":

"לפתע נתגלתה אנייתנו, באפרורית־השחר, על־ידי אניית־שוד תורכית מסאלי, שפתחה ברדיפה אחרינו במלוא כח־מפרשיה. אף אנו העלינו מפרשים, ככל שניתן לנו לפרוש על תרנינו, כדי להמלט. משראינו כי השודדים מהירים יותר ובוודאי ישיגונו בתוך כמה שעות, נערכנו לקרב. באונייתנו היו שנים־עשר תותחים ובאניית האוייב שמונה־עשר. בשלוש אחר־הצהריים, בקירוב, השיגונו השודדים, אלא שבטעות לא קרבו אל ירכתינו, כפי שנתכוונו לעשות, כי אל צלע ספינתנו. העברנו שמונה תותחים לצד זה וירינו בהם מטח שאילצם להתרחק מעמנו לאחר שהשיבו לנו אש־תותחים בלווית אשדובים של קרוב למאתיים איש. אף־על־פי־כן לא היו לנו נפגעים ושורותינו נשארו צמודות. הם התכוננו שוב לתקוף ואנו להתגונן, אלא שעתה נצמדו אל צלענו השנייה והעלו בה ששים איש, שהחלו מחבלים בסיפונים ומקצצים את עבותות־המפרשים. קבלנו את פניהם באשדובים, ברמחים, הצתנו מוקשים של אבק־שריפה ופעמיים גרשנום מן הסיפון. כיוון שהוצאה אונייתנו מכלל שימוש, שלושה מאנשינו נהרגו ושמונה נפצעו – הריני מקצר את החלק העצוב בספורנו – נאלצנו להכנע והוסענו כשבויים לסאלי, שהוא נמל־של־מורים.

"מנת־חלקי היתה איומה, כפי שחששתי תחילה, שכן לא הביאוני אל חצר־המלכות, כפי שעשו לשאר כל־אנשינו. רב־החובלים של אניית־השודדים לקחני להיות לו לעבד..."

יכול הייתי להביא כאן קטעים נוספים, אפילו סטיריים, מתוך "זדיג", או "קנדיד" של וולטיר ושאר מיני סיפורים שעסקם חוף־ברברי, אך נסתפק אולי בסיפורו־של־עבד־אלג'ירי לאוגוסט פון־האסקהאוזן, בדרך שהובא בכתב־עת נודע של גטינגן וכמות שעשתה בו אנטה פון דרוסטה־הילסהוף שימוש בסיפורה על "עץ היהודים":

"במסע השלישי תפסו שודדי־ים את הספינה בימה־של־סיציליה והביאוה לנמל אלג'יר. בשוק־העבדים קנה אותו החזיר של הביי, מוטר ששמו קאזאנצי. שנים אחדות עמד גופו החסון של הרמן בתלאות החיים, אך פעם אחת, כשנשא שק מלא כבדות־לחם, נפל ונשתברו כמה מעצמות גבו. השליכוהו לבור שבו שכב עד שחזר לאיתנו. כיוון שלא חבשו את פצעיו, שבו ונתאחו באופן שגוו נתעקם לגמרי... רק כשהכריזו הירונימוס בתנפרסה את הביי לקרוא דרור לעבדיו הנוצריים יצא גם הרמן לחפשי..."

אפילו ארצות־הברית – כאן עוברים אנו מתחום הספרות־היפה לתחומה של ההיסטוריה – נתבעה לתת, אף נתנה, עד לשנה שבה הוליס הדיי, צאצא בית־קארמנלי, כי יצא מקופה וניסה להעלות את שיעור המס המגיע לו, לדעתו, כדמי־חסות.

יום אחד נכנס קברניט אמריקני צעיר, סטפן דיקטור, לנמהל של טריפולי ושחרר בה את האנייה "פילדלפיה", מבלי לאבד יותר מאדם אחד. ב־1812 חזר למי חוף־ברברי ואילץ את שליטיו לחתום על חוזים המבטלים כל מס וכל מסחר־בעבדים.

כך הגיעו לקיצן שלוש־מאות שנות שוד לגיטימי, כביכול, אך דוק ואמור: כל מה שהיה או לאמריקה – אומה של עשרה מיליון, שנים וחצי מתוכם מניפים עדיין גרזן במערב־הפרוע – הוא הכרזה אחת של עצמאות ואהבת־מולדת. לא מטוסי אף־בי 111, לא ב־52 וללא אף־בי 18 על ספון "קוראל־סי" לבדה.

אהבת־המולדת היא ממילא אהבת־החופש. לא לשוא נטבעה אז בין יורדי־הים האמריקניים אימרה שנתמצתה ב"טוסט" לזכר דיקטור: "בהתמודדויותיה על אומות אחרות, יהי רצון שארצי תעמוד תמיד לימין הצדק, אך צדק או לא – ארצי שלי!"

אותן אני ללמד סנגוריה על ברכת־לוחים שובינסטית כל־כך. לא הרבה יותר יפה מזו שרגילים בה הג'נטלמנים של הצי הבריטי, בשוביניזם הגברי שלהם: "יהי רצון שפילגשינו לא תפגשנה עם נשינו־הנשואות־לנו לעולם". כך או אחרת, היו אלה ימי הסער־הפרץ של אמריקה־הצעירה, ימי הולדתו של המנון הדגל־זרוע־הכוכבים – ירושלים־של־זהב, נוסח ארצות־הברית. ביי, דיי, פאשה או קולונל, דיקטור היה גורר כבר את הפרש־על־גבי־הטורקטור למיספרה, שנוריס מ. מקווירטר, עורך ספר־השיאים, אומר עליה שהיא הגדולה בעולם, כי שמה כשמו, "נוריס", שהיא נמצאת ברחוב אורלי 3303, יוסטון, טכסאס, וכי יש בה ששים ספרים. בתוך כל־כך הרבה שער, אני מבין, לא היו גוגוניה מוצאים ודאי אלא מעט מאד ראש.

היום דומה עלינו אמריקה, על כל נשאות מטוסיה וצוללות הגרעין שלה, כענק על רגלי־חומר, קלוסוס מסודס. גרוע מכל – שונא עצמו. "צודקת או לא צודקת, רק לא ארצי!"

התנצלות

בשבוע שעבר השתמשתי בביטויים בוטים כלפי ציבור האינטלקטואלים והפרופסורים. אחדים מהם מחו בפניה למערכת על הסגנון הגס שבו השתמשתי ואני מודיע איפוא שלא התכוונתי אליהם.

געגועים

אני מתגעגע לבן־גוריון, כאשר הוא נושא נאום מלא פאתוס על יישוב הנגב. או כשהוא מדבר בלהט על קיבוץ גלויות. או שמטיף לצדק חברתי. נדמה לי, שאני מתגעגע לציונות. לא לסיקול אבנים מכאן או לסילוק ערבים מכאן, אלא למשהו טוב באמצע. לציונות ציונית, למדינה שמאחוריה יש אידיאל, לאידיאל שמאחוריו יש רעיון, לרעיון שאפשר להתגאות בו.

אחרי שנות הרגשנות של בגין יש משהו מרגיע בשפיותו הפשרנית של שמעון פרס. אבל איה החזון? מה עם החלום?

"אם המחתרת היהודית היא החזון – יאמרו הבריות – ואם סרבני גיוס הם החלום, אז תודה רבה, אנחנו מוותרים". אבל זה לא נכון. הטרור היהודי הוא חזון התעתועים של מהות מעוותים. הסרבנות נולדה בחלל שנוצר בהעדרה של אידיאולוגיה אמיתית. אילו ניצבו בפני צעירים בישראל אתגרים של ממש, הם לא היו נושאים על כתפיהם לא ראש נפוח ולא ראש קטן.

מדאיג כמעט באותה מידה הוא הרוב הגדול, הדומם, שאינו נתפס לשום קיצוניות, מפני שקיצוניות היא השתייכות והיא התחייבות והיא מאבק למען ומאבק נגד, בעוד הרוב הדומם רוצה שיניחו לו, הרוב הדומם רוצה וידיאו.

בשלב מסוים התחלנו להתבייש בציונות, כשם שילדים מפונקים מתביישים בהורים שגידלו אותם, ביבלות על ידיו של אבא, בקמטים החורשות את פני אמא. הציונות, שילדיה התביישו בה, הסתגרה במרכאותיה, מיותרת ונכלמת.

ואם כזה המצב, אם אין ציונות ואין חזון ואין אידיאלים, אז מדוע לא ניו־יורק, אלא ירושלים? מדוע מילואים ברמה ולא חופשה ברומא? מדוע דירה במשכנתא ולא וילה באטלאנטה? אם אין אנחנו יודעים מדוע אנחנו כאן, אז מדוע לא יסבירו לנו היהודים מדוע הם שם? אם הדגל הוא סמרטוט, אז בשביל המולדת לא כדאי למות. ואם פטריוט הוא אידיוט, אז בשביל המולדת לא כדאי גם לחיות. צריך להביא סולם, לעלות לבוידם, להוציא משם את השימשיה הישנה והקיט־בג המרופט והנעליים הקרועות והציונות, עד שנמצא, עטופה בשק ניילון, מאובקת, אפילו קצת מעופשת, את הציונות. ננער אותה, נבריש אותה, נוציא אותה לשמש.

האיש שניצח את הזמן

פגישה מקרית
יגאל לב

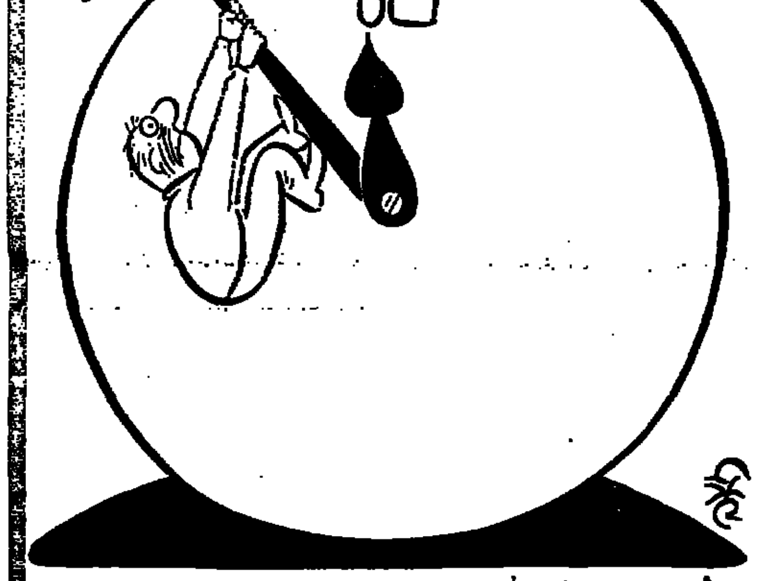

במקום העבודה נתנו לו שעון־זהב ושלחו אותו הביתה. ידידיו קנו לו שעון קוקיה גדול. חברותיה של אשתו קנו לו שעון דיגיטלי, הפר על על סוללות. שעון בעל פנים תמר מות, שיש בו רק ארבעה מספרים 6,3,12 ו־9. נכדיו קנו לו שעון מודרני. שעון בלי מספרים. למעלה, בדיוק במקום שבו נמצאת הסיפרה 12, משובץ יהלום. הספרות האחרות מסומנות גם הן רק ברסיסי יהלומים. שעון הסכבי. כמעט בלי זמן. הוא מודד את הימים.

יש לו שעון מטוטלת עתיק בעל זרוע עשויה מנחושת מבריקה; שעון שהביא עוד מבית אמא בגרמניה. חוץ מזה עוד שעון אחד קטן, שיש למתוח את המטוטלת שלו בשרשרת ברזל קטנה.

כך, בין השעונים הרבים, מצאתי את האיש טובל באין סוף של זמן ואינו יודע מה לעשות בו.

איש נמוך־קומה, שהזמן כופף את גוו וסדק את קולו. כמו נושה אכזר פשט יד ולקח אחת לאחת את כל המתנות היפות, שהטבע שהעניק לו בנעוריו. את הצחוק, את השער השחור, את העור החלק והמתוח, את העיניים הבהירות. במקומם נתן לו את שפע הפנאי.

מצאתיו טובל בים השעונים שלו, מנסה להשוות את הזמן ובוחן את מהלך המחוגים, הנעים אט־אט באדישות, כאילו אינם יודעים את היסורים שהם גורמים לפנסיונר כפוף־הקומה.

דירתו מרוהטת בפשטות, כמעט אפורה. המקום האחד שהדהים אותי היה חדר השינה. דומה, שאת כל דמיונו ואת כל זכרונותיו השקיע בחדר־השינה. מיטה רחבה עמוקה, טאפטים צבעוניים עליזים, ציורים שובבים. היתה לי הרגשה שנכנסתי לחדר־שינה שלא יבוזה אפילו גבר צעיר.

מאז נפטרה אשתו שמר על נעו־ריו של חדר־השינה. כאן לא מצאתי אפילו שעון אחד. אי־אז היה החדר מקדש לחגיגות, שהיה עורך עם זוגתו. הניגון, שבהן היה מנצח את היקצה ומפחיד את המוות. עכשיו החדר ריק משמחה ואף־על־פי־כן מצאתי כאן מעין בת־צחוק.

הכרתיו עוד בימים שנשא על כת־פיו מפעל גדול. גבר אמיתי, אריה. אני זוכר שפעם אמר לי: "אני יודע שבמבט על שלנו אסור לגדל אריה, אבל אם כבר גידלו אריה, מוטב שיתייחסו אליו כאל מלך החיות".

עכשיו גורש מכס מלכותו. צילצל אלי ואמר בגימגום: "אתה יודע, יום הזכרון לאשה... אף אחד חוץ ממך..."

באתי. שעה ארוכה ישבנו בשקט. חשתי אי־נוחות. החדר התמלא מדי פעם בצלצול פעמוני השעונים, המיית הקוקיה, משק שעון המטוטלת. עקבות הזמן. ואז הוא אמר לי בשקט: "באתי כדי שנתנגד. פעם אחת. כמו שהיא הי־תה רוצה. אף־פעם לא היה לי העוז. עכשיו".

ואז הייתי עד למחזה מדהים.

לא בחמת סירוף, לא באקסטזה, אלא בשלווה של חוטב עצים ביער. באותן תנועות בטוחות הסיר אחד לאחר את השעונים וניפץ אותם. אורגיה מטורפת של רצח הזמן. כעבור שעה קלה נערמו על הריצפה השעונים כד־לם, מרוסקים, מקיאים את מעי קפיצי־הם, את קרבי גלגלי השיניים שלהם. כל אחד מהם מת בדרכו־שלו, בהדרת כבוד, משמיע קול של קוקיה מבוהלת, או קול של מטוטלת, שלפתע רצועת המתכת שלה צנחה כמו מעיים ארוכים ומתים.

רבע ארוך התנשף בכבדות ולא־חר־מכן הסיר את שעון־הזהב מי־דו. שעה ארוכה הלם בו בפטיש קטן. מכות מדוייקות, עקשניות. אחר־כך ישב באפיסת כוחות בתוך גל הגרו־טות הללו, שהיו פעם שעונים מפוא־רים. "תמיד הבטחתי לה, שאני אעשה את זה פעם... אבל לא היה לי אומץ... עכשיו ניצחתי את הזמן הארור".

למחרת צילצלה אלי בתו. "אבא נפטר. מצאתי אותו בבית בתוך ערימה איומה של שעונים שבורים. אני חוש־בת שהוא ניסה, כמו דוריאן גריי... לד־קור את התמונה המזוקנת שלו".

"הלביא": הגאווה והמחיר

עמוס גלבוע

בתקופה האחרונה שוב עלה מטוס ה"לביא" לכותרות, וכבגודל ההתייחסויות אליו כן גודל הבלבול: יש האומרים שצריך להרוג אותו; יש הטוענים שחובה להמשיך בו; יש הגורסים שצריך לקצץ בנתח המושקע בו (300 מיליון דולאר מוסרים לשקלים ועוד 150 מיליון דולאר להוצאה בארה"ב); יש המציעים להגיע לעיסקה עם יצרני מטוסים אמריקניים (לשלב את הידע והפיתוח שנרכש עד כה עם גוף מטוס אמריקני קיים או חדש); ויש המהרהרים אם לא רצוי לתת לו למות לאיטו בלא להודיע להריגתו.

בתמצית ובקבלה ניתן לסכם כך את המחלוקת:

א. המתנגדים – ה"לביא" גדול עלינו ועל הכלכלה שלנו ועל התקציב המקוצץ שלנו. התומכים – ה"כפיר" לא היה גדול עלינו וכן גם ה"לביא". איננו משקיעים בו אף לא שקל אחד. הכל בא מן האמריקנים.

ב. המתנגדים – זה "פיל לבן", שאין לו בעתיד שום סיכוי כלכלי. התומכים – עד שנת 2000, אם נייצר את המטוסים המיועדים לחיל האוויר, נכסה את כל העלויות.

ג. המתנגדים – נחדל לזרוק "כסף טוב" לאחר שזרקנו כבר מספיק "כסף רע". התומכים – לא רק שמיליארד דולאר, שכבר הושקעו, יירדו לטמיון, אלא שביטול חוזים ועלויות פיצויים יעלו לנו בעוד כ־220־300 מיליון דולאר, ומי ישלם?

ד. המתנגדים – ה"לביא" אינו מטוס מכפיל־כוח. יש לו תחליפים מיבצעיים וזולים יותר, הנמצאים על המדף האמריקני. התומכים – יש בזה משהו, אך התיחכום שאנו מכניסים לגוף ה"לביא" הוא שלנו.

ה. המתנגדים – את הכספים המושקעים ב"לביא" ניתן להפנות לפרוייקטים בטחוניים חיוניים המוקפאים בשל הקיצוצים. התומכים – אין לערבב מין בשאינו מינו. כל קיצוץ יאריך את משך הפרוייקט ויפגע בו קשות.

ו. המתנגדים – חיל האוויר שלנו לא יוכל בעוד כמה שנים לקלוט את ה"לביא". לא יהיה לו תקציב לכך. התומכים – זה לא מדוייק כל כך. ניתן יהיה ל"משוך" את תקופת אספקת המטוסים לחיל האוויר. בכל מקרה, הוא יצטרך להוציא מהסד"כ שלו את המטוסים הישנים ולהחליפם בחדשים.

ז. המתנגדים – לא ניתן יהיה ליצא את ה"לביא". התומכים – מוקדם לקבוע זאת. יש אפשרות שנות להתגבר על כך.

ח. המתנגדים – אלפי המהנדסים וההנדסאים, העוסקים עתה במחקר ופיתוח הפרוייקט, יוכלו להיקלט בשוק, ואם חלקם לא יוכל – לא נורא. התומכים – תהיה זאת מכת מוות לתעשייה. חלק קטן מאוד אולי ייקלט. חלק גדול, שהוא המוח של התעשיה האווירית, יירד לחו"ל ואילו הנותרים יישארו כמוקרי ידע של אבטלה סמויה, שתעלה כסף. תהיה לכך השפעת דומינו על מפעלים רבים אחרים בארץ, העובדים עבור ה"לביא".

ביתנים הודיע ראש־הממשלה, שמעון פרס, כי פיתוח ה"לביא" יימשך (מתוכנן, שהייצור הסידרתי הראשון יחול בשנת 1990), אך די ברור כי הקרב על ה"לביא" עוד לא הסתיים וקשה לדעת מה יילד יום. ייתכן, שיתברר בסופו של דבר כי יש לבטל את ה"לביא" או לקצץ בו. כפי שהדברים נראים עתה, מדברים ארבעה שיקולים מרכזיים בזכות ה"לביא" בצורך שהוא ישגא מעל שמי המדינה:

● העצמאות. ב־1967, כאשר גם צרפת וגם ארה"ב הטילו עלינו אמברגו, עמדנו חסרי כל חזרנו אחר פתחי הגויים כעני בפתח. אז, רק אז, התחלנו בייצור מטוס ה"כפיר" והגענו ל"לביא" בשנות ה־80. ייצור מטוס משלנו נותן לדרג המדיני אופציות לעתיד ומשחרר את חיל האוויר מתלות בהחלטות של אחרים. למה לוותר על כך מראש?

● הטכנולוגיה. פיתוח ה"לביא" מצעיד אותנו לשורה הראשונה בעולם בתחומים טכנולוגיים רבים, ופותח עבורנו את השער לטכנולוגיות ההלל העתידיות, וכל זאת בלא שנוציא מכיסנו ולו גם שקל אחד. הפסקת הפרוייקט תחזיר אותנו 20 שנה אחורנית. הטענה, שהידע שנרכש לא יילך לאיבוד, דומה לטענה, שאם נופץ אבן לא יקרה כלום כי הלא נשארים השברים שלה.

● הגאווה הלאומית ומקומנו בעולם. איזה עם אנו רוצים להיות? כזה המתפשט מנכסיו ומיסב מתחתינו יורדים? בזכות מה אנו תופסים מקום בשוקי העולם? בזכות מה באים אלינו מכל קצווי תבל כדי לרכוש אמצעי לחימה? לא בזכות עינינו הכחולות אלא משום שהשכלנו לפתח ולייצר בעצמנו מערכות לחימה ומערכות עזר הנלוות להן ונובעות מהן. ביטול פרוייקט ה"לביא", כך נראה לי, ישאיר גם מישקעים פסיכולוגיים שליליים בעם ישראל.

● ההרתעה מול הערבים. במה ייחודנו מול הערבים, בעיקר עתה, כאשר השוק המערבי פתוח בפניהם? ביכולת הטכנולוגית שלנו ובכושרנו ל"הרים" פרוייקטים מסוג ה"כפיר", "המרכבה" וכו' וכו'. מה שיש ב"אפ־15" וב"אפ־16" הערבים כבר יודעים. מה יהיה ב"לביא" – הם לא יודעים. זהו מרכיב, אחד מני רבים, בכושר ההרתעה שלנו.

תסמונת וייטנאם

עידו דיסנצ'יק

בכל פעם שצריך כסף לפיתוח מערכי הגנה ונשק חדשים עומד שר־ההגנה האמריקני, כאספר ויינברגר, בחזית המערכה: „אני רוצה עוד. אני צריך עוד". בדרך כלל נותנים לו. הוא משקיע מיליארדים בפיתוח תוכנית שאפתנית, אולי אפילו ראוותנית, הקרויה „מלחמת הכוכבים", שבאמצעותה הוא רוצה לעצור טילים סובייטיים בחלל. לעומת זאת, הוא איננו מסוגל – והגנרלים שלו כנראה מהססים לעשות משהו – כדי לעצור שלושה מחבלים, התוקפים אמריקנים בשדה־התעופה על הקרקע.

ויינברגר רוצה תקציבים ורוצה נשק, אבל לא רוצה להשתמש בהם. במשך שנים כינו הסינים את ארה"ב „נמר של נייר". דווקא באותן שנים לחמו האמריקנים בקוריאה ואח"כ בוייטנאם ואולי בעוד כמה מקומות. היום, כאשר מדובר במלחמה אמיתית נגד הטרור, חושף הפנטאגון את שיני הנייר שלו. יותר מדי כשלונות צבאיים נערמו במחסני הכוחות המזויינים האמריקניים. המנהיגים הצבאיים האמריקניים אינם מוכנים להסתבך. כאשר הם נאנסים על־ידי הנשיא להילחם – בגרנאדה למשל – הם אוסרים על נוכחות התיקשורת. הם מיטיבים לדעת מאחרים שיש מה להסתיר.

מה שיש להם להסתיר הן צלקות וייטנאם. נראה, שהכל סובלים מתסמונת וייטנאם, שקיבלה חיזוק בפשיטת הנפל באיראן. האמריקנים, כך נראה, מוכנים להילחם רק נגד ברית־המועצות, בתנאי שלעולם לא תהיה מלחמה.

אי־אפשר עוד להימלט מן המסקנה הכאובה, שארה"ב והגנרלים שלה לוקים בכאבי בטן בכל פעם שצריך להפעיל כוח. התגלגלו הדברים עד כדי כך, שמשר־החוץ נעשה הגורם המיליטאנטי החזק בוושינגטון והוא שצריך להאיץ בעמיתו שר־ההגנה ובנשיאו לצאת לקרב, שהכל יודעים, שלא יהיה שום מפלט ממנו: הקרב נגד הטרור.

בגליון האחרון של „טיים" מסופר על היחידות המיוחדות, שהחליטה ארה"ב להקים לצורך מקרים כמו חטיפת מטוסים ואוניות ותפיסת בני־ערובה וכן לצורך טיפול אינדיווידואלי ושקט בטרור ובמנהיגיו. מתברר שהיום יש בידי חיל־האוויר האמריקני פחות מסוקים כשירים לפעולה מן הסוג שהתכוונו לבצע ב־1980 באיראן. אז היו שמונה מסוקים כשירים ונזקקו לעשרה; היום יש רק שישה. עדיין אין טייסים כשירים להטסת המסוקים האלה בכל תנאי מזג אוויר. ראשי ארבע הזרועות הצבאיות מוסיפים להתווכח באחריות מי מצוות היחידות האלה.

היחידות עצמן נמצאות בדרגת כוננות שלישית. יש בסך־הכל דרגת כוננות אחת בלבד גרועה יותר. היחידות הן במצב של כוננות־בקושי כאשר הן צריכות להיות במצב של כוננות־מתמדת או לפחות כוננות־מספקת. בכל התרגילים שנעשו התברר כי המוכנות של היחידות רחוקה מלהשביע רצון. התברר גם כי מיקומן בארה"ב, ולא באירופה או במזרח־התיכון, גורם לכך שהן מגיעות לזירת האירועים אחרי שהדם נשפך.

התוצאה המצטברת של הכשלונות לאורך השנים היא אובדן הבטחון העצמי.

בולט חוסר־רצון של מקצוענים אמריקניים בתחום הצבאי לקחת על עצמם אחריות. המסר הזה מועבר למנהיגים האזרחיים הנבחרים והתוצאה היא, שהנשיא רייגן מאיים על קדאפי במכות רצח, אך מסתפק באצבע משולשת. הוא ברוגז איתו.

תסמונת הכשלונות הצבאיים היא מצב, שעלול גם לפגוע בישראל. גם אצלנו יש כבר התגלויות של התנגדות כמעט אוטומטית לכל שימוש בכוח, בלי לבדוק לגופו של עניין אם הנסיבות מחייבות אותו.

בפרשת הזוהם של הטילים הסוריים צפה גישה זו ועלתה במתכונת מאיימת. רמת ההתגרות של הסורים בהחזת הטילים הלוך ושוב, ובעיקר בהצבת טילים שמונעים מצה"ל את חופש הצילום האווירי בלבנון, איננה דבר של מה בכך. אין פירושו של דבר, שיש להכות את הטילים בלי לשקול לאן הדבר עלול להוביל. אבל אסור לנו, לישראל ולצה"ל, להגיע למצב שבו הנטייה האוטומטית הראשונה תהיה למצוא דרכים, סיבות ותירוצים לא להשתמש בכוח.

היו זמנים שהפעלנו את הכוח הלארנבון במקום ובזמן הלארנבונים. רוב פעולות הגמול האוויריות על פיגועי טרור וירי קאטיושות היתה דרך לא אלגאנטית להיראות כמי שמנסים לתת תשובה הולמת לבעייה. פגיעה במטרות מחבלים בביירות לא עצרה שום הוליית קאטיושות ברום־לבנון. טעינו גם כאשר הפעלנו את כל צה"ל בנסיון ללמד את לבנון איך לטפל בטרור. לא היה מי שילמד וכל מה שהיינו בלבנון, בסופו של דבר, הוא עוד מיליציה אחת – מפחידה יותר מאחרים, אבל לא מצליחה יותר מהם.

אחת התוצאות של השימוש הלארנבון בכוח והכשלונות שבאו בעקבותיו הוא ההיסוס שחדר ללב רבים מאיתנו בדבר הנחיצות להשתמש בכוח בכל מצב שהוא. ההיסוס אינו נובע אך ורק מספקנותם של רבים לגבי שיקול הדעת של המנהיגים. ההיסוס נובע גם מכך, שיותר מדי פעמים השתמשנו בכוח ולא פתרנו את הקשיים.

לבנון היא המקרה הקיצוני. אבל גם ההפצצה בתוניסיה, בעקבות רצח שלושת הישראלים בלארנאקה, לא הביאה שום מיפנה לטובה בנושא הטרור, שכן אין היא התשובה הנכונה לבעייה, שאולי איננה ניתנת לשום פתרון מוחלט והרמטי.

גם עכשיו אנו ניצבים בפני שני איומים שונים. האחד הוא הטילים הסוריים והשני הוא הטרור – זה שבישראל וזה שמחוצה לה. לכל אחת מן הבעיות צריכה להינתן תשובה ספציפית, שיש סיכוי אמיתי כי תפתור אותה או לפחות תמעיט באורח משמעותי את האיום והקושי הטמונים בה.

תסמונת וייטנאם של האמריקנים, שאצלנו קראו לה כבר תסמונת לבנון ואולי גם שמות אחרים, צריכה לעורר אותנו להיות מודעים לכך, שאסור להסס להשתמש בכוח כאשר שיקול־דעת זהיר מביא אותנו למסקנה, שהנסיבות מחייבות זאת. כל מקבל־החלטה, לפני שהוא מקבל אותה, צריך לשאול את עצמו ברצינות: האם זוהי גם ההחלטה שהייתי מקבל אלמלא המשקע הלבנוני־וייטנאמי?

עם זאת, אסור לשכוח שלא כל בעייה נפתרת על־ידי שימוש בכוח וכי כאשר מחליטים על הפעלת כוח צריך להפעיל את היחידות הנכונות, בזמן ובמקום הנכונים, נגד המטרות הנכונות.

לשחק פוקר עם מעצמת־על

שמואל שניצר

המו"מ הסמוי, המתנהל בין ישראל לברית־המועצות, הגיע לשלב מכוער של מריטת עצבים, שבו מוסקווה לא רק מתכחשת לכל הסיכומים שהושגו, אלא אף טוענת שלא היו מגעים כל עיקר, וכל המדובר על הבטחות שניתנו רואה מהרהורי לבו. הדברים באו בתגובה על טענתו של אדגאר ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, שהאשים את מוסקווה בהפרת הסכם שהשיג עם השלטונות הסובייטיים ולפיו התחייבו להגדיל במידה ניכרת את מספר היתרי היציאה ליהודים, המבקשים לעלות לישראל.

אדגאר ברונפמן איננו דיפלומט מקצועי, וגם אין לו נסיון במשא־ומתן עדין ומסובך מן הסוג המיוחד הזה. אולם כאיש עסקים ממולח חזקה עליו, שהוא יודע הסכם מהו, ומתי זכאי הצד האחר להטיח בפני זולתו את האשמה החמורה, שאינו עומד בהתחייבויותיו. כאשר ברונפמן טוען, שהסובייטים הפרו הסכם שעשו אתו ומוסקווה טוענת שלא היו דברים מעולם, אין זה דבר מובן מאליו, שהוא בודה דברים מלבו והם קובעים עובדות לאשורן. האמינות הסובייטית איננה איתנה עד כדי כך, ובמו"מ על חידוש יציאתם של יהודים מברית־המועצות כבר היו כמה וכמה תהפוכות מן הסוג הזה. על־פי רוב מוסקווה היא המפיחה את התקוות, והיא גם הקוטלת אותן באיבן, בהכחשותיה התכופות. עובדה היא, שנשיא הקונגרס היהודי העולמי איננו היהודי הטוען, שהסובייטים הבטיחו לתת היתרי־יציאה רבים יותר. גם נשיא צרפת, פראנסואה מיטראן, התרשם שחל – או עומד לחול – שינוי במדיניותם של הסובייטים כלפי היהודים, ויש עוד כמה מדינאים חשובים שהתרשמו כמוהו. קשה לשער שכולם טעו, או לא הבינו במה מדובר, ורק סוכנות טאס"ס יודעת וגם מבינה.

יש כאן, בעליל, מלחמת עצבים, המתנהלת בשיטות של דיסאינפורמציה, שהסובייטים התמחו בה יותר מכל שאר אומות העולם. נוצר מצב, שבו איש אינו יודע עוד מי משקר על דעת עצמו ומי מטעה בשליחות ממשלתו. האם אותם דיפלומטים זוטרים, אותם מומחים לענינים יהודיים ואותם פקידי־דרשות, המפיצים את השמועות על התמורה העומדת לחול, יודעים שמה שהם לוחשים על אוזנו של יהודי אמריקני זה או אחר יוכחש בעוד ימים מספר על־ידי ויקטור לואיס או על־ידי טאס"ס? והאם המכחישים מאמינים, הם עצמם, ששום דבר לא השתנה ושום דבר לא עומד להשתנות?

הסובייטים לא יאהבו את ההשוואה, אבל דומה שקיים דמיון רב מאוד בין האופן שבו הם נושאים ונותנים על יציאת יהודים מבריה"מ ובין האופן שבו ניהלו ארגוני המחבלים את המשא־ומתן על שחרור שבויי מלחמת של"ג. יש כאן אותה סידרה של התחממויות והתקררויות כמו במו"מ ההוא; יש כאן אותה המעלה של מתווכים בינלאומיים; יש כאן אותה לוחמה פסיכולוגית ואותו נסיון להביא לידי התשת הצד הישראלי על־ידי יצירת תקוות ופחדים לסירוגין.

מן הסתם יודעים במוסקווה עד מה הענין הזה קרוב ללבם של הישראלים. מן הסתם גם יודעים שם, שהעם הקשה הזה יש לו נקודת תורפה אחת, והיא הדאגה לבני ערובה יהודיים הנתונים בשביה ויש שביב של תקווה שאולי ניתן יהיה לפדותם.

יש בני ערובה אמריקניים ואנגליים וצרפתיים בשבי השיעים הקיצוניים בלבנון, וכמדומה היו גם רוסים בקרב בני הערובה הללו. אבל אף לא אחת מן האומות האלה לא גילתה אותה להיטות לפדות את שבוייה שגילתה ישראל, ואף לא אחת לא תשלם מחיר כגון זה שאנחנו שילמנו. מוסקווה מחזיקה בכמה מאות אלף בני ערובה יהודיים, וכפי הנראה יש בדעתה לקבל את התמורה הגבוהה ביותר שניתן לקבל.

במשא־ומתן, המתנהל בתנאים כאלה של לחץ רגשי, ידנו בדרך כלל על התחתונה. זה ידוע עכשיו לכל ארגון מחבלים פלשתיני קטן; ובוודאי שהדבר בהיר גם למוסקווה. מי שציפה איפוא להסכם מהיר וחד־משמעי עם הסובייטים בקשר לחידוש יציאתם של יהודי ברית־המועצות, הפגין זלזול ביריב. נדמה לה למוסקווה שנקרתה לידה שעת־כושר גדולה והיא מנסה להפיק ממנה את המקסימום.

המקסימום הזה כולל כרטיס־כניסה לוועידה בינלאומית על המזרח־התיכון. במוסקווה יודעים, שהתנאי הישראלי לשיתופה של מוסקווה בוועידה הוא חידוש היחסים הדיפלומטיים. אך חידוש היחסים הדיפלומטיים כרוך באי־נעימות גדולה בשביל מוסקווה: אם היא תחדש את היחסים, איך תוכל למנוע צעד דומה מצד מדינות הגוש הקומוניסטי ומצד חלק נכבד מן „העולם השלישי"? ואיך תשכנע את הערבים, שהענקת נצחון דיפלומטי עצום כזה לישראל אין פירושה מיפנה במדיניות החוץ הסובייטית ופניית עורף לערבים? לפיכך נדמה להם לסובייטים שכדאי לעשות לפחות נסיון להשיג את כרטיס הכניסה לוועידה גם בלי חידוש היחסים הדיפלומטיים, למשל על־ידי עיסקה של „יהודים תמורת השתתפות סובייטית בוועידה". ואם מישהו במוסקווה אולי היה פזיז מדי והבטיח לברונפמן היתרי־יציאה ללא תמורה מדינית מתאימה, מה קל יותר מאשר לטעון שלא היו דברים מעולם, ואיש לא נשא ונתן, ואיש גם לא הבטיח מאומה. ברונפמן איננו מחזיק בידו את המפתח לוועידה בינלאומית, אבל מאחוריו ניצבת מדינת ישראל, וממנה ניתן להשיג הרבה יותר. למה איפוא לסכם דברים עם מי שכוחו מוגבל?

המקסימום פירושו אולי גם הסכמה מראש לנסיגה ישראלית, באופן שאפשר יהיה לפייס את הערבים ולהסביר להם, שהיה הכרח להשלים עם עלייתם של אלפי יהודים ובלבד להשיג ויתורים טריטוריאליים חשובים, שהערבים הם שיהיו הנהנים היחידים מהם.

התיאבון הוא ללא ספק גדול מאוד. ואף אשליה היא להניח, שמוסקווה תשחרר את בני הערובה היהודיים שלה סתם כך, כדי למצוא חן בעיני כמה ליברלים יפי־נפש, המתייחסים ברצינות לנושא ששמו זכויות האדם.

קשה לשחק פוקר עם מעצמת־על, בייחוד כשנדמה לכאורה שהיא מחזיקה בכל הקלפים הטובים. צריך הרבה קור־רוח והרבה סבלנות. וצריך להבין, שיש נקודות־תורפה גם בעמדה הסובייטית.

המיקוח מתנהל למעשה כל יום בעשרות דרכים סמויות מן העין. כאשר אחרות מן הגרורות הסובייטיות מגלות פתאום נכונות להדק את הקשרים התרבותיים עם ישראל; כאשר יש סימנים לנכונות לחדש יחסים בדרג נמוך, לא־דיפלומטי. לא צריך לראות בכך סימן לאביב, שפרץ פתאום, באופן ספונטאני, באמצע החורף המזרח־אירופי הקר. צריך להבין, שאלה הם גישושים שתכליתם לבדוק עד כמה מוכנה ישראל להסתפק בפחות מן המוצר האמיתי. מה שיהיה נכון לגבי פולין והונגריה, עשוי בהחלט להיות מודל גם בשביל ברית המועצות.

אולי אנחנו צריכים לשנן לעצמנו, תוך כדי המיקוח ומלחמת ההכחשות והשמועות, אמת חשובה אחת: שגם מעצמה גדולה יכולה להכשל בטעויות מדיניות קשות ולהיקלע למבוך, שאין ממנו מוצא. הסובייטים רכשו לעצמם מעמד חזק במזרח־התיכון, אבל עם זאת נקלעו למצב של קפאון מדיני. הם קשרו אליהם את המשטרים הערביים הקיצוניים ביותר, והמשטרים האלה מסוכסכים ביניהם לבין עצמם. הסובייטים אינם יכולים ליישב את הקונפליקטים הערביים הפנימיים ואין הם יכולים להכריע במחלוקות כגון זו שבין סוריה לאש"ף, בין לוב למצרים, בין סוריה לעיראק, ומכל שכן במאבק שבין עיראק לאיראן. נסיונותיהם לחיות בשלום עם כל היריבים מערערים את אמינותם בעיני כל הצדדים. הם נטלו על עצמם התחייבויות כלפי סוריה, ועתה גם כלפי לוב. הם אינם מובילים את המשטרים הקיצוניים האלה לשום יעד משלהם. הם מובלים למקומות שאינם רוצים להגיע אליהם. אסד וקדאפי כופים עליהם מצבים ועמדות, שאינם מתיישבים עם שאיפתם המוצהרת למלא תפקיד חיובי בהשכנת שלום באיזור.

הם זקוקים לוועידה בינלאומית כדי שיוכלו לשוב ולגלות יוזמה. אולי זה נשמע פרדוקסלי, אך הם יהיו שבויים בידי שליטי סוריה ולוב עד שאנחנו נאפשר להם להשתחרר מכבליהם.

חרושת השמועות וההכחשות של מוסקווה עוררה את השאלה המציקה אם אפשר בכלל להאמין להבטחות סובייטיות, ואם יש ערך להסכמים עם מוסקווה, על יציאת יהודים או על כל ענין אחר.

דומה שהגיע הזמן לתבוע ממוסקווה, קודם לכל מגעים נוספים, אות של רצון טוב וכוונה רצינית. שבענו הבטחות ורמזים די הצורך. שמענו איך תחילה אמרו, ששום דבר לא יקרה לפני ועידת הפיסגה בז'נבה, ואחר כך רמזו, שמאומה לא ייעשה לפני ועידת המפלגה הקומוניסטית במוסקווה.

אם באמת יש לסובייטים ענין בהמשך הדו־שיח, ישחררו נא את אנטולי שצ'רנסקי, את אידה נודל ואת יוסף ביגון ויניחו להם לעלות לישראל. הם שילמו את המחיר הכבד של נאמנותם לציון, והם נהפכו לסמל של מאבקי היהודים בברית־המועצות על זהותם ועל ארצם.

אם את המעט הזה אין מוסקווה מוכנה לעשות, ספק אם יש טעם בהמשכו של דיאלוג, שבו הצד האחד מתחייב והאחר מורה היתר לעצמו לחזור בו כל אימת שנוח לו הדבר.

אצלנו...

קדאפי

בעיני נאמניו – הוא מהפכן; בעיני יריביו מבית – עריץ אכזר; פלגי־אש"ף למיניהם שותפים אתו כיצואני־הטרור המסוכנים בעולם; מוסקווה הפקידה בידו את מחסן־הנשק האדיר והחדיש ביותר במזרח התיכון. וושינגטון הכתירה אותו כברברי ומטורף ונקטה עיצומים כלכליים נגדו.

רק הפיליסטרים בממשלות השמרניות והזעיר־בורגנים בממשלות הסוציאליסטיות של אירופה לא רואים, לא שומעים, לא מגיבים. הם מעדיפים את האשליה של פוליסת־ביטוח מפניו ומפני מעשיו.

קצהו של חבל

האופוזיציה במצרים הפכה את הרוצח מראס־בורקה לגיבור. הוא הגיש לה עתה קצה־חבל־התליה לעשותו גם קדוש.

אם אני הנשיא מובארק, לא הייתי ישן בלילות בתהיה: לצווארו של מי נועד קצהו השני של החבל.

אור לגויים

כאשר הקים דודו של היינריך היינה בהאמבורג את בית־החולים היהודי, הקדיש לו המשורר שיר ובו כתב:

„תושבי בית־החולים היהודי בהאמבורג הם
אנשים אומללים. אסונם הוא משולש: הם חולים,
זקנים ויהודים. המכה הקשה ביותר היא יהדותם.
את המכה הזו סחבנו אתנו מעמק היאור".

ואיך זה לחיות במדינה, שנועדה להיות „אור לגויים", חולה, זקן וחסיד־אומות־העולם!

ציונות 1986

ציטטתי לפני מי שציטטתי דברים שנכתבו ונאמרו באחרונה:

„אחמד עודה הוא היהושע תנקין של יהודה ושומרון".

והלה הגיב: מי זה יהושע תנקין?

מידות תרומיות

מיליוני שקלים לא הגיעו לקופת ה„טלתרום" לקשישים.

גאוותו של העם היהודי היתה פעם על ה„מתן בסתר". בימינו המתן הוא בגלוי והלקיחה היא בסתר.

כבלים

אם אמת הדבר שהעולם התחתון משתלט על הטלוויזיה־בכבלים אין זה אלא משום שהכבלים לא הושמו על הידיים הנכונות.

חופש עתונות

„עם שרוצה להיות אדון לגורלו חייב לחמש עצמו בכוח שמעניק המידע. ממשלה עממית ללא מידע עממי או ללא אמצעים להשגתו, אינה אלא מבוא לפארסה או לטראגדיה – או אולי לשתיהן".

ג'יימס מדיסון
מהפכן, מאבות החוקה האמריקנית

„תפקידו של עתון אינו מוגבל להפצת רעיונות בלבד, לחינוך פוליטי ולגיוס בעלי־ברית פוליטיים; עתון אינו רק מסביר ותעמולן קולקטיווי אלא גם מארגן קולקטיווי.

– – – הקפיטליסטים מגדירים כ„חופש העתונות" מצב שבו אין עוד צנזורה וכל המפלגות מפרסמות כל מיני עתונים. למעשה, אין זה חופש עתונות, כי אם חופש לעשירים ולבורגנות להונות, להשחית ולשים ללעג באופן שיטתי, ללא הפוגה, יום יום, במליוני עותקים את המוני־העם המדוכאים והמנוצלים".

ולדימיר איליץ' לנין
מהפכן, מאבות החוקה הסובייטית.

هكذا من الأصل

מעריב

סימני נפט

אייל ארליך, יואב שנצר, עריכה גרפית: יורם נאמן

שמיר קיבל את כל ההבהרות שביקש

נורמל

מרץ 85': שר החוץ יצחק שמיר מקבל את נוסח הבהרות עם מצרים ודורש הבהרות.

בהיר

מאי 85': לאחר שההבהרה הקודמת לא סיפקה אותו פנה שמיר למצרים ודרש לקבל הבהרה נוספת.

חיוור

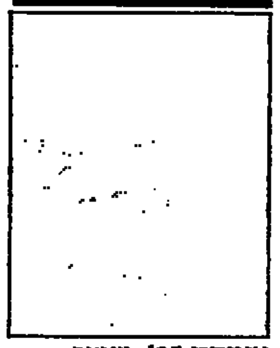

אוגוסט 85': שמיר נראה הרבה יותר טוב, אבל זה עדיין לא זה. משרד החוץ מבקש ממצרים עוד קצת הבהרות.

בהיר יותר מחיוורון

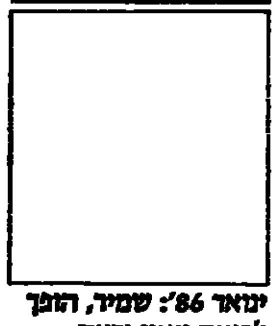

ינואר 86': שמיר, הופך לרואה ואינו נראה ומרגיש מצויין.

במספנות ישראל מתחילים לבנות את נושאת המטוסים "אלטלנה" ממנה יונק הלביא

סכנת הפיטורים שאיי־ מה על פועלי המספנות חלפה: בטקס חגיגי חנך אתמול שר הבטחון את קו הייצור של נושאות המטו־ סים מהן ישולח הלביא. מר רבין ציין בדבריו את החיו־ ניות של הפרוייקט לבטחון ישראל והוסיף כי בשל הקיצוצים – אין סיכוי שהפרוייקט הבובוני יבוטל. נפח האלטלנה 600 אלף טון ויוצבו בה 80 מתנד־ בים. את הכסף לפרוייקט, 2 מיליארד דולר, נידב משׁ־ לם המסים האמריקאי שמפאת מחלה לא נכח בט־ קס. מנהל המספנות סיפר לקהל המשתוממים כי בשלב הראשון ייבנו 60 נושאות מטוסים.

הפלגת הבכורה תתקיים ב־35 במאי בלונהגל.

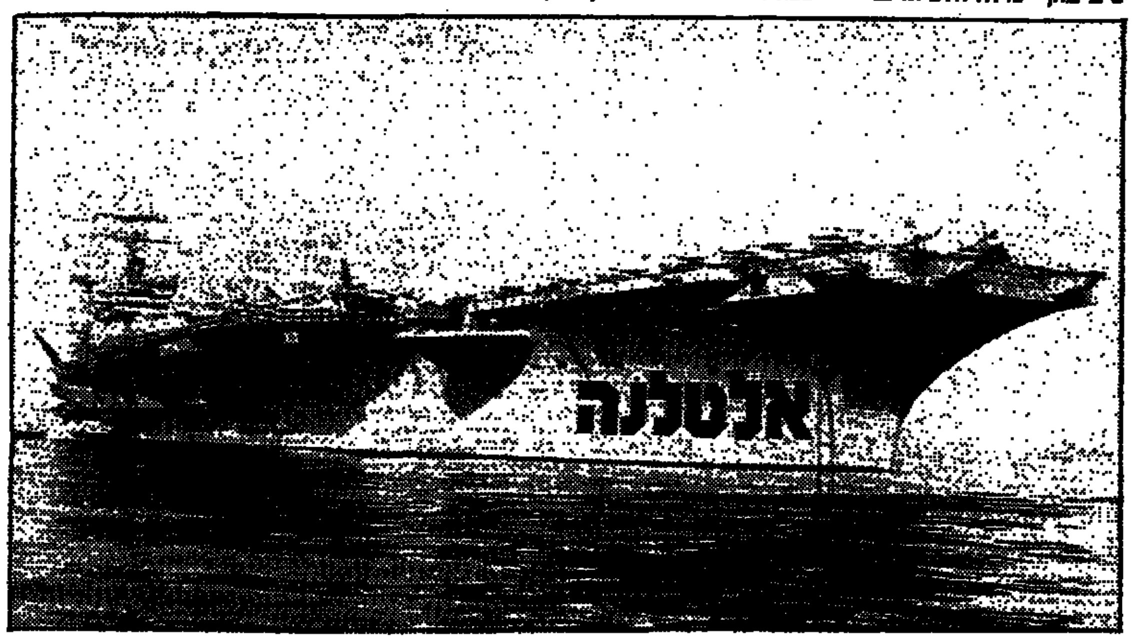

ציור של צבי גור נמצא תלוי בתאו

בשעת בוקר מוקדמת הבחין הסוהר באגף האיק־ סים בכלא רמלה כי ציור של צבי גור – נמצא תלוי בתאו. הסוהר התפרץ לתא, הוריד את הציור מהחבל והזעיק מיד אמבולנס. כל נסיונות ההחייאה עלו בתה־ הו והציור נשאר ללא רוח חיים.

בתוך כל המהומה הצ־ ליח האסיר צבי גור להתנד־ פף שוב מהכלא.

הטלויזיה הישראלית

לרגל עיצומים לא תבוטל הערב מהדורת מבט. עמכם הסליחה.

שרון: הקטיושות בצפון נורו על רקע פלילי

בהרצאה שנשא אמש לפני חברי המרכז המסחרי בקרית־שמונה, הביע השר אריאל שרון את פליאתו לנוכח הפאניקה הבלתי מו־ צדקת שאחזה בתושבים אחרי נפילת הקטיושות. לדברי שרון מדובר בסך הכל בחיסול חשבונות בין עבריינים ולא, חלילה, בפי־ גוע חבלני.

„במקביל", אמר שרון, „אנו ממשיכים לבדוק גם באפיקי חקירה נוספים. אפילו אם מדובר בקטיו־ שות שירו מחבלים, הרי אין ספק שהקטיושות הללו הן קטיושות תועות ששוגרו כנראה בזמן המערך, לפני שניצחנו וגרשנו את המחב־ לים".

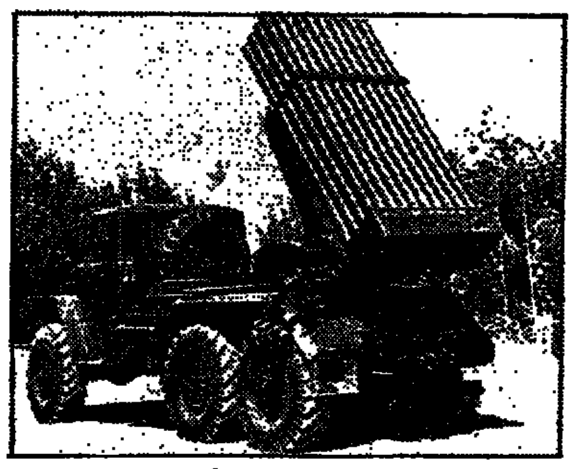

כלי הנשק הנמצא ברשות העולם התחתון

סקר צפייה חדש קובע מה התכנית הטובה ביותר בטלוויזיה

כל האנשים שנטלו חלק בסקר הצפייה של הטלוי־ זיה, קבעו כי התכנית הטו־ בה ביותר היא התכנית להק־ קים ערוץ שני.

הגיע משלוח חדש של 12,000 צירים אורגינל בלי זיופים, בלי חיקויים, בלי חריקות.

צירים חיפשת – בשוק מחנה־לוי מצאת

מדענים ישראלים חישבו ומצאו את אורך הגלות

מדענים מאוניברסיטת תל־אביב פרסמו מחקר מר־ תק המחשב בדיוק נמרץ את אורך הגלות. בשיטה זו נוטלים את שטח הגלות, מחלקים ברוחב הגלות ומ־ קבלים את אורך הגלות.

ארץ השדים, המכשפים והנחשים

מאת בליין הארדן,
סופר „וושינגטון פוסט",
מיוחד ל„מעריב"

לפני שנים, כאשר פגע הברק בבקתת הבוץ בכפר בונואיה שבליבריה והרג איש זקן, עשה ראש השבט מה שהיה עושה כל פקיד אחראי באזור זה של עכו"ם. קרא למומחה.

המומחה לברקים, מכשף המתגורר מעבר לביצות שורצות הנחשים, הגיע מיד. הוא שתל זרע מקודש של כותנה ליד ביתו של הצ'יף והשמיע שלוש פקודות־נגד־ברק, שיש לציית להן עד עולם.

לא לשפוך שמן בישול על האש. לא להיכנס לכפר עם אגודי קוקוס. לא ללעוס מסטיק „צ'יקלטס".

המכשף בא והלך. הכל טוב ויפה. הכותנה המקודשת משגשגת. איש לא נהרג עוד במכת ברק. אבל בבונואיה, כפר של מגדלי אורז המונה 600 תושבים, ששוכן באזור הבוש אפוף־הזיק במערב אפריקה, האנשים עדיין זוכרים את צו המכשף ועדיין מתרחקים מ„צ'יקלטס" כמו מפני אש.

משום שכפר זה שוכן בלב אזור שבו הכישוף, אולי יותר מבכל אזור אחר באפריקה, עדיין חולש על כל תחום מחייו של האדם.

שלטונות ליבריה, במונרוביה הבירה, מנסים כבר יותר מ־140 שנה לשלוט במכשפים, בשדים לבושי המסיכות ובאגודות הסודיות. כל אלה מתפקדים כדת וגם כמימשל בכפרים נידחים כמו בונואיה.

בשנות ה־30, בעיירה סמוכה, העמידה הממשלה למשפט צבאי הוציאה להורג בירייה 50 חברים של „אגודת הנמר" הסודית, ש„אנשי הלב" שלה התמחו בהרג אנשים ובעקירת לבותיהם ואיבריהם אחרים בטקס פולחני. מאמצי הממשלה, ודורות של מיסיונרים אמריקניים, הצליחו לשרש כמעט לגמרי מנהגים אלימים אלה.

אך כ־65 אחוז משני מיליוני תושבי ליבריה מוסיפים להחזיק באמונה המסורתית. אלפי ילדים וילדות בכפרים בליבריה נשלחים בכל שנה ל„בוש סקול" – מחנה קיץ מבודד וספרטאני, שם מלים אותם ה„שֵדים" ומלמדים אותם כיצד לעבד את האדמה, לרקוד, להילחם ולהשתמש בתרופות עשויות צמחים. גם מורידים בהם את האמונות המסורתיות.

„סביב השד מתכנס הקהל הגדול ביותר של המאמינים. הנוצרים הם מעטים בהרבה", אומר דייויד מנוקה, בן 37, בוגר בוש־סקול, אב לעשרה ובעל לשתיים. מנוקה הוא מנהל בית ספר בבונואיה, והיורש המיועד לראש הכפר – משרה שבה מחזיק כעת דודו. „השד הוא הדבר היחיד שבו אנו מאמינים, וכאשר אנו מקריבים לו קורבנות, הוא עוזר לנו", הוא אומר.

הזמן והלחצים החיצוניים שינו במעט את טעמם של שדי בונואיה. מנוקה אומר, כי דמם של כבשים ושל עזים, במקום דם אדם, נחשב עתה מנחה מכובדת לשד המתבקש לפטור את הכפר ממחלה כלשהי. נשים, שפעם היו נדונות למיתה אם בטעות הודמן להם לראות את מסכת השד, צריכות עתה רק לשלם קנס.

השדים בליבריה, יש לציין, אינם שדים במובן המקובל בעולם המערבי. נהפוך הוא. הם רוחות טובות, המתגוררות ביער ולעתים באות לאזור הכפרים. הן מופיעות בדמותו של גבר מתופש (לרוב נפח הכפר) ועוטה מסכת שד – כדי לפתור את בעיות הכפר.

מנוקה מספר, כי באחרונה סייע שד לתושבי בונואיה ביישוב סכסוך שפרץ בעקבות תחרות כדורגל. לדבריו, השד, בן כפר שבלובשו את המסכה ממזג את נשמתו עם זו של הרוח משכינת־השלום, פשוט הופיע לפני הצדדים הנִצים. הם נפרדו והלכו לבתיהם.

אזור הבוש הוא לבלבו של תבל השדים באפריקה, אבל הוא גם ידוע כביתם של 20 זנים של נחשים, מהארסיים ביותר בעולם.

יש בו מאמבות ירוקות – נחשים דקיקים, מסנוורים בברק ירוק, המתגוררים בעצים. לפי אחד מהמדריכים לנשיכות־נחש, נשיכתם מכילה „רעל עצבים חזק מאוד, שעלול לחולל במהירות מצב חירום". יש גם קוברות ירוקות, נחשים שאורכם שניים־שלושה מטרים, ושכאשר מרגיזים אותם – מזדקפים ויורקים ארס. ישר לעיניים, כך מספרים. יש צפעוני גאבון, נחשים גוצים ושמנמנים, בצבעי פאסטל נעימים, שהארס שלהם תוקף את העצבים והורס את כלי הדם.

נחשים והכשותיהם הם חלק בלתי נפרד מקיומם של בני בונואיה, והם השתלבו מזמן במרקם החברתי של הכפר. אגודות נחשים, שהן מועדונים שאינם שונים, עקרונית, מ„רוטארי", מקיימות פגישות סדירות בכפר. החברים שותים, שרים ודנים בנשיכות נחש ובטיפולים נגדן.

בניגוד לארגונים הסודיים ביותר שעוסקים בשדים, אגודות הנחשים מקבלות זרים בברכה. כך, נסע סוחר זוחלים אמריקני, שמתגורר במונרוביה, לבונואיה, מלווה בשני כתבים, כדי להתבונן בנחשים, לטעום מחיי הכפר ולשמוע חדשות בנושא השדים.

אוקטובר ונובמבר הם תקופת לכידת הנחשים בבוש של ליבריה. בהפסקה זו של חודשיים בין העונה הגשומה לעונה החמה, הנחשים אוהבים להגיח, להתפתל, לאכול מכרסמים וגם, לפעמים, להכיש אנשים. חברי אגודות הנחשים מצליחים לתפוס נחשים רבים בעונה זו של השנה, וצ'ארלס מילר ה־3, סוחר הנחשים ממונרוביה, נהנה ממסחר משגשג.

כמו כל הדברים המעניינים האחרים המתרחשים בבונואיה, לכידת הנחשים ומכירתם נעשית בלילה, אחרי שפג חומו של היום. הסופר ו. ס. נייפול כתב, במאמר על חוף השנהב, מדינה שגבולה קרוב מאוד לכפר זה, שהלילה האפריקני מעלה את המסך על עולם של „רוחות וקסם ואֵלים אמיתיים".

באחד מימי השבת, בעיצומה של עונת הנחשים, שעה שסוחר הנחשים נמצא במקום, והכל מחכים בשקיקה להניח את היד על מעט מזומנים, נראה הכפר בבונואיה מחליף דמות במעבר בין היום ללילה.

אחר הצהריים, כשהשמש הלבנה הקופחת אופה את משטחי העפר בין בקתות־הבוץ העגולות, ישבו רוב אנשי הכפר בשקט בצל, זיעה ניגרת מגופם. ילדות קטנות, בטנן נפוחה מתולעים, מצצו אצבע, בעוד אמותיהן ואחיותיהן הגדולות אוספות את שערן בצמות ותולות את הכינים. תרנגולות ניקרו בעפר בשאננות. עזים, חזירים וכלבים נימנמו, וכמותם גם ראש הכפר, שלקה במלריה קלה.

אבל בחצות הלילה זינקה בונואיה על רגליה. הבוש התעורר לחיים עם גחליליות וקולות ציפרים. מחוץ לצריף, שם הקים סוחר הנחשים את חנותו, נאספו כמאה כפריים והחלו למחוא כפיים. שתי ילדות בנות 12, לבושות חצאיות ראפיה, פעמונים קשורים לקרסוליהן ופניהן מלובנים בגיר, רקדו לקולות תופים. הסחר בנחשים החל.

מנוקה, האיש המשכיל ביותר בכפר, שעתיד להנהיגו באחד הימים, מאמין בצורך בחשמל, ברפואה ובהשלמת בניית בית הספר. אך הוא אינו רואה סיבה לחדול מן האמונה בכוחם הנפשי של שדים ושל נחשים. לטענתו, אלמלא אגודת הנחשים הוא לא היה בא לאוויר העולם.

„אני ילד נחשים", הוא מסביר. „הורי היו חשוכי בנים שנים רבות. הם קיבלו אז עצה להצטרף לאגודת הנחשים. לא חלף זמן רב, ואני נולדתי".

אמנון נבות

למקד את הדיון

ביקורת

אורציון ברתנא/לבוא חשבון, מאמרי ביקורת/הוצ' "אלף" תשמ"ה

(א.)

קובץ המאמרים החדש של אורציון ברתנא הוא בבחינת מאורע חשוב בביקורת הספרות העברית. כמובן, אינני יכול ליטול אחריות על הקונוטאציות האירוניות בכוח של הקביעה־הזאת – בשטחי השממה הפרוצים לכל רוח של ביקורת הספרות העברית שלאחר קורצווייל, כל תנועה בשטח למאורע תיחשב. ואף על פי כן, קובץ מאמרים זה מתייצב באחת מעמדות המפתח החשובות של הדיון בסיפורת העברית. חשיבותו של "לבוא חשבון" היא קודם כל ומעיקרו של דבר בהעמדת אלטרנטיווה פואטית לקיבעון הריאל־פסיכולוגי שהשליטו מתווי־טעם מן ה"אקדמיה הספרותית" על הסיפורת העברית בחמש־עשרה השנים האחרונות. ובמלים עוד יותר ברורות – אורציון ברתנא מעמיד אלטרנאטיווה רצינית לכיוון הסיפורתי שעיצבו כאן גרשון שקד ודן מירון. העניין אינו מתמצה, זאת יש לומר מיד, באלטרנטיווה אידיאית־פואטית כשלעצמה, אלא שבפועל לפנינו אקט של עשיית צדק ספרותי בסיסי עם הכיוון הלא־ריאליסטי בסיפורת העברית, כיוון ומגמה שזכתה למנות גדושות של דה־לגיטימאציה ביקורתית ואפילו התעלמות מכוונת, אקט מכוון ומודע מטעם תסיסת הריקבון הביקורתית של מתווי הטעם ה"ראשיים", שקד ומירון.

כאשר יתפורר כאן הקיבעונות של השליטה האקדמאית הספרותית, כאשר יגיע זמנו של דיון מחודש ומנוקה מפניות ומהעדפות אישיות, יתגלו אולי מפנה ויתבהר מה שכבר אינו נתון בספק – מרכזיותו של הכיוון הלא ריאליסטי בסיפורת דור המדינה וההישגים החד־פעמיים שעוצבו במסגרת זו, יתבהרו וילכו. היסט זה בראיית הדברים יתרחש, וזוהי כנראה שאלה של זמן. כבר בשלב זה ניגלות יצירות נכבדות מתוך שיכבת הסיפור הריאליסטי (ובתוכן – כאלו שנוצרו לפני פחות מעשור) כדוקומנטים מצהיבים מיושן, אותות הניסיון לעצב לשון 'דלוואגטית לתקופה'. הרגישות הציבורית לזיוף האמנותי, המוסרי והמנטאלי, הכרוך ביצירות נכבדות מתוך הסיפור הריאליסטי, היא כנראה עניין שעוד יתפתח. לאורה של רוויזיה מתבקשת זו, (רוויזיה שספרו החדש של ברתנא היא נדבך חשוב במסגרתה) תתבהר מרכזיותן של דמויות מפתח בסיפורת העברית – והכוונה היא כמובן ליורם קניוק ויצחק אורפז ואם נרחיק עוד יותר, השיכבה הסיפורתית שכתב אורפז בשנות ה־60 ("ציד הצביה", "עשב פרא", "מות ליסאנדרה"), השיכבה הסיפורתית שכתב יורם קניוק בעיצומן של שנות ה־70 ("סוס עץ", "מות העיר", "הרודה שלומציון", והפריצה הנחשונית, הטוטאלית אך המורכבת מבחינת הערכתה תופעה – "היהודי האחרון"). העיסוק האינטנסיווי של ברתנא בשתי דמויות אלה הוא פשוט אקט של עשיית צדק בסיסי, ככל שאמורים הדברים במחוייבותה של הביקורת העברית כלפי יצירות סיפורת בעלות ערך תשתיתי. רוויזיה בקונצפציות מקובעות, שחלק מהן אף אינו עניין לדיון פתוח, אלא ל'הסכמות שבשתיקה'. מה עוד שקונצפציות אלה הולכות עין בעין עם טעמו של קהל קוראים, אינן יכולות להיחשב כמשימה שאפשר או צריך להטיל על מבקר בודד, וקריאה להיסוב־לאחור ולערוך בדיקה מחודשת של ה"מצאי" הסיפורתי הקיים, צריכה להיות מלווה בתחושת איכפתיות של קהל קוראים; בשלב הנוכחי של הדיון, נראה כי רוויזיה מסוג זה אינה ב"ראש מעייניו" של קהל־הקוראים ולפיכך, נקיטת העמדה של ברתנא, כזו של כותב שורות אלה, הן בבחינת דעת מיעוט. כותב שורות אלה נוכח בעליל, על בשרו ממש, עד כמה מלחמה ביקורתית במגמות מרכזיות, מועדפות ו'מוגננות' הגנה אקדמאית, עלולה להיות קרב מאסף במלחמה, שלרגעים נראית כמלחמה אבודה.

עם הצטרפותו הנחרצת של אורציון ברתנא לפורום המלווה את הכיוון הלא־ריאליסטי בסיפורת העברית, הולכות ומתגבשות שתי מגמות יסוד ביקורתיות, הנצמדות והמלוות את ההתרחשות הסיפורתית כאן ועכשיו – זו המלווה, כאמור, את הכיוון הלא ריאליסטי ומבקשת להגן, בפועל ממש, על הנכסים שנבנו, לעומת זו שכאמור, בתיאום עמדות אינטואיטיבי עם 'טעם הקהל', הנחיתה בשנות ה־70 מכה אנושה על כיוון זה, והעמידה לעומתו מודל ריאליסטי של סיפורת – ("חלק גדול של הסיפורים חדל לעסוק בענייני האדם וביקש לעסוק ב'מצב הישראלי'. בין כה וכה איבדה הספרות לעיתים את זיקתה למצבים אנושיים ויצרים אנושיים" כתב ג. שקד בהעדיפו סיפור ריאליסטי מינורי, דל וחסר כל עומק קיומי על "ספרות המבקשת להיות בשורה בספר ישעיהו או פרק באוונגליון". (ג.שקד, 1976) "הרוצה בכך, רשאי להתרפק בגעגועים על ה'משלים הטהורים' שבסיפורים המוקדמים" (כותב ד. מירון על הפריצה האכזיסטנציאלית של סיפורת שנות ה־60), "הסיפורת כולה – במובן מסויים, נאבקת על היחלצות מפינה מהלכת־קסם אך מגבילה ואפילו מחניקה' שאליה נקלעה על פי ההכרח הדיאלקטי (!!), כשביקשה למצוא את האנטיתזה לריאליזם שדוף" (של סיפורת דור הפלמ"ח).

לכאורה, מטפלים שקד ומירון בהכללות שבבסיסן, טיפול ביצירות ספציפיות. למעשה, היה זה רמז שעובה כקורת בית הבד, ומי שלא ציית לו, זכה לדה־לגיטימאציה ביקורתית ואקדמית כמעט מוחלטת. קורא פחות מעורה במאטריה עלול לסבור, כי אין מדובר אלא בדיון תוך־סיפורתי המתמקד בטעמיהם השונים של מבקרים, ואין לבטל טיעון זה על הסף. ואולם, מעבר לוויכוח הבין־אישי, מוקד המחלוקת, הוא משמעות בכל מה שקשור לפרוצדורות של הסיפורת העברית, ולאן זו תתקדם ללכת. לכאורה, טיעון ה"היחלצות מפינה מהלכת־קסם אך מגבילה", או "הערפת מצבים אנושיים", הן אמירות ביקורתיות לגיטימיות למעשה הן היו אקט של הכוונה דאגרית מפורשת. קיצורו של עניין, שקד ומירון מימשו הליך של דה־לגיטימאציה לנורמה האקזיסטנציאליסטית בסיפורת, נורמה שרק החלה מתפתחת בשנות ה־60. למעשה הופקעה הסיפורת העברית, באמצעות מהלך מכוון זה, מכלל זיקה וקשר עם המודל הסיפורתי מרכזי של המאה ה־20. ובמלים עוד יותר ברורות – שקד ומירון, אגב נסיון לבצע "שינוי מגמה" בכיוון שלדעתם "הלכה" סיפורת שנות ה־60, גרמו למעשה לאחת הרגרסיות הקשות ביותר שהתרחשו בסיפורת העברית, מאז תחילת המאה.

(ב.)

השאלה שצריכה להישאל בשלב הזה של הדיון היא, האם קיימת זהות בבחינתה זו של הסוגיה ביני לבין אורציון ברתנא; האם רואים אנו, ברתנא ואנוכי את התהליכים והתוצאות ראיה זהה. מקרא ב"לבוא חשבון" יוכיח כי בעיקרם של דברים, יש זהות. כמובן, תמיד קיימת אפשרות של שגגה – אך לצורך המשך הדיון, אני מניח שהזהות קיימת. לצורך אותו המשך של דיון, יוגדר בסיס הדילמה כך: שקד ומירון, העמידו, ב"רמז ובקמט", אבל במצורף אליהם – הרבה מאוד פעילות במישור האקדמאי – מודל ספציפי ממוקד, לתוכו נבלעה במהלכן של עשר השנים האחרונות, רובה ככולה של הסיפורת העברית. בסיפורת העברית כולה, נותרו במיאונם אך שניים – קניוק במיאון עיקש, ואורפז במיאון חלקי. השאלה שצריכה להישאל מכאן ואילך היא, מה מעמיד ברתנא כנגד אותו מודל ספציפי. שאלה נוספת, שאולי אינה נחה לקודמת – איזה מיגננות צריך היה להעמיד מול ההליך הביקורתי, שנקטו שקד ומירון.

אלא שכאן, שגה ברתנא שגיאה טקטית ראשונה במעלה – הוא העמיד, חלף מודל ספציפי וממוקד, מה שיוגדר כאלטרנאטיווה פואטית. בכך אין אולי כל רע, אלמלא מבקשת אלטרנאטיבה פואטית זו לממש מודל רחוק מן הסיפורת העברית ומתחומי ה"מגרש" שלה. כך מעמיד ברתנא את עצמו בעמדת אנטאגוניזם מתבדל. שקד ומירון, אנשים מעשיים ולכאורה תובעניים פחות, העמידו כתוך עין מודל חיקוי ויישום ברור, אליו מצורפת מערכת שלמה של שכר ועונש (מערכת שאמנם הגיעה לשיא עליבותה ושחיתותה הספרותית בהכתרתו של כותב כרוניקות עיתונאיות למחצה בכתרו של דוסטוייבסקי).

ברתנא, (ב"אני מאמין של מבקר", המופיע בסוף קובץ המאמרים) מציב אידאל פואטי, המכונה על ידו "ספרות אידיאית וספקולאטיבית". ביסודו של המאמר, מופיע אמנם טיעון רציני מאוד כלפי "מרכז המגרש" הסיפורתי שלנו – "הם (עוז ויהושע), שכוחים שהבעיה היא איך להתמודד עם העתיד ולא איך להתמודד עם המחר" (שם, עמ' 158) אבל בהעמדת מודל נגדי ברור – כאן נכשל ברתנא מאוד. למעט נוסחת קסם אחת – "התימאטיקה המפורזת", אין מועמד מודל אפשרי למימוש. משמתעמקים עוד באידאה הפואטית שמעמיד ברתנא מתעצם עוד יותר הסיבוך – ברתנא מגדיר את עצמו כ"אקזיסטנציאליסט" מראש (ורק לא הבהיר איזה אקזיסטנציאליזם מועדף עליו – דתי או חילוני). המשך המקרא ב"אני מאמין של מבקר", שהוא מסמך מרתק אך פרוץ לכל רוח, יבהיר, כי גם ה"אקזיסטנציאליזם" בסיפורת המערב בכלל ובסיפורת העברית בפרט נתפש בעיניו כ"שלב ביניים" בדרך אל הספרות המעמידה "אידיאה ספקולאטיבית" פוזיטיבית. במילים אחרות, ברתנא שולל גם את המודל הסיפורתי האקזיסטנציאלי בסיפורת העברית, בטענה שהוא מעצב "מיני אקזיסטנציאליזם". והלא על זה נלחמים; על אותה עמדת מינימום המאפשרת לסיפור לא ריאליסטי להתקיים, בלא שיתכרסם כלי הרף. המראה לגבהים אידאיים, אינה ישימה בסיפורת העברית, כי הלא מוסכם כבר, שמנהלים כאן קרב מאסף מתיש על עצם הלגיטימציה הבסיסית של המודל האקזיסטנציאלי בסיפורת העברית. על מנת שלא נשמע עוד את אחד ממתווי הטעם" טוען בלא הנד עפעפים כי "הסיפור של אורפז הוא המשך של הסיפורת הלירית של יהודה עמיחי" (!!!) תוך התעלמות מוחלטת ממודל אכזיסטנציאלי תיאורטי יחיד במינו שהעמיד אורפז לסיפורת העברית (ב"הצליין החילוני"). טיעון שהנו שיאה של דה לגיטימאציה ערמומית, שלא לדבר על מחיר השחיקה שתבעה דה־לגיטימאציה זו בפועל ממש, בגופה ובנפשה של הסיפורת בכלל, ובסיפורת המאוחרת של אורפז בפרט.

פגם נוסף המתמחש תוך כדי מקרא ב"לבוא חשבון" – ברתנא מכוון את האש לכל רוח, ואינו ממקד את הדיון. הסלקציה המתמחשת מתוך קובץ המאמרים, כלומר, ברירת המטרות – פגומה. כך, למשל, ברתנא אינו מקדיש דיון לשיכבה הריאליסטית של הסיפורת העברית, ולפיכך, הצטברות מחושת, איטית ומקיפה של טיעון יוצאת חסרה. מירב הטיעון הבא לידי ביטוי ב"אני מאמין", עלול להתפש כהפשטות בעלמא.

חלף זאת אנו עדים לניסיון טוטאלי לעצב אידאות, להגדיר מצבים, לקיים דיון (בעייתי לכשלעצמו), בשירה, לדון בסוגיית הלמדת הספרות באקדמיות ובאולפנות התיכוניות, וכל זה צרור ב־160 עמודים. ואומר מייד – עיסוק חוזר ונשנה בעוד ועוד יצירת סיפורת, דיון אינרטי וחוזר על עצמו, מעקב ומדידה מתמדת של מגמות בפרוזה העברית הוא אולי עניין מתיש ושוחק; עיסוק חוזר ונשנה ב"בריות מודל" סיפורתיות אינו משמח לב במיוחד, אבל הוא הכרחי, כמובן, כאשר מוסכם שיש צורך דחוף בשינוי מגמה בסיפורת העברית. העמדת מודלים אידאיים למימוש רחוק־טווח הופכת חשובה פחות ופחות, והמעקב העיקש והתגובה הביקורתית הופכים להיות עיקר. אם כן, בכל הקשור ל"עבודת שטח" עקיבה ושיטתית כשל ברתנא קשות. הכשל מחמיר עוד יותר משמתעקש ברתנא להעמיד כמודל אידאי את הסיפורת הבורחסיאנית של המספר הדרום אמריקאי חוליו קורטאזאר. לסיפורת העברית מודלים משלה, ואין להרחיק עד למיליה ולאטמוספירה של אמריקה הדרומית, אל נקודות החיבור שבין החומרה הספרדית והמיתולוגיה האינדיאנית, שיצרו, לאחר מאות שנים של תסיסת ריקבון קיומית ומנטאלית את המראתו של הרומאן הדרום אמריקאי. לקרוא לסיפורת העברית "ליישר קו" עם ההישג הסיפורתי הספציפי הזה, בלא להקדיש כיון עומק לתשתיות היוצרות את ההישג, בלא לחפש ולמצוא את מוקדי השוואה אפשריים בין התרבויות (בהנחה שהללו בכלל קיימים), נראה לי לפי שעה כסילואטה ביקורתית חסרת בסיס.

אין לטשטש את ההישג הכרוך ב"לבוא חשבון", ואת ההסכמות ברמה אידיאית; אך גם זהות באיבחון ביקורתי, אינה פוטרת את הקובץ הזה, מבוחן הוגן ואוביקטיבי. אין להסתפק באקט של "עשיית צדק" ביקורתית עם מגמה רבת חשיבות בסיפורת העברית. עשיית צדק ביקורתית, ללא העמדת מודל אפשרי ליישום, לא תוביל לרוויזיה המתבקשת. והערה נוספת: אין עשיית צדק מסוג זה צריכה להיות מותנית בעוול כלפי אחד הרומאנים הריאליסטיים הבודדים בסיפורת בתקופה זו, שאינו מתאפיין בהתפשטות אל השטוח, הזול ומימדי הישים בקלות – הכוונה היא לרומאן "סוף דבר". שוב כושל ברתנא בסימון זיהוי שקול של מטרות, ומתמקד באופן עיקש דווקא באחד ההישגים הבודדים שיצר המהלך הריאליסטי־מימטי. מול רומאן כ"סוף דבר" צריכה הסיפורת הלא־ריאליסטית להתמודד, כמובן, בכלליה היא. זה אולי נתון לא נח בקרב טוטאלי על לאגרים ספרותיים, אך השיפוט הביקורתי חייב להיות קודם כל שיפוט של אמת.

"לבוא חשבון", עם כל חשיבותו כמהלך ביקורתי, אינו יכול לבוא במקום הרצאה ביקורתית שיטתית, עקיבה ולינארית, שתתמקד במגזר הפרוזה, תעמיד מודל יישומי הקשור קשר אמיץ עם המגמות והנוסחים שיצרו ה"אבות המייסדים" של הסיפורת העברית. רק דיון כזה יעמיד בפני הדומינאנטה ה"ריאליסטית" אלטרנאטיבה אידאית ופראקטית מושלמת.

גלויות

משה בן שאול

[illegible]

צפורה ברנר/ביה"ס שלי בנוה־צדק/במוזיאון פ"ת

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

סיר ויקטור בן 85

ו.ס. פריצ'ט נחשב בעיני רבים לא רק כסופר הבריטי החשוב ביותר בז'אנר הסיפור הקצר, אלא גם כמבקר הספרות הבריטי הגדול בימינו. לפני כעשרים וחמש שנה כתב פריצ'ט (בדברי הוקרה לא.מ. פורסטר לרגל יום הולדתו ה־80), על "היעדרותו המטרידה" והממושכת של פורסטר מהעשייה הספרותית באנגליה. דברים אלה כלולים בכרך "איש הספר" של פריצ'ט, קובץ מאמרים וביקורות, שראה אור בימים אלה, סמוך ליום הולדתו ה־85 של סיר ויקטור עצמו. פריצ'ט, לעומת פורסטר, לא היה בגדר היעדרות מטרידה לגבי בני ארצו, אלא נוכחות חיונית ומתחדשת. קולו לא נדם מאז שהחל לכתוב ולפרסם. הכרך האחרון מביא רשימות משנות הארבעים ועד ימינו. נושאי כתיבתו מגוונים ומשתרעים מסטרן עד סקוט, מווירג'יניה וולף ועד סיריל קונולי. כלול בו גם חומר רב על סופרים שאינם אנגלים, דוגמת סטנדאל, פרוסט ובלזאק הצרפתיים, פושקין וטורגנייב הרוסיים, רוברט מוסיל האוסטרי ואקה דה קוויירוז מפורטוגל. פריצ'ט מעולם לא נרתע, כמבקר, מן הקלאסיקה, ובדברי הקדמתו ל"איש הספר" הוא מסביר כיצד התוודע, באורח מקרי לחלוטין, ליצירות הספרות הקלאסיות. בזמן מלחמת העולם השניה, הוא מספר, כתב רצנזיות עבור ה"ניו סטייטסמן", אך בשל המחסור בנייר בשנות המלחמה ראו אור מעט מאד ספרים חדשים. לפיכך, החליט לכתוב על ספרים ישנים ותוך כדי כך רכש לו ידע עצום בספרות הקלאסית וקנה לו מוניטין כמבקר ללא כל דוקטרינה ביקורתית. הוא הגיע לטקסטים, שמרבית הסטודנטים והמרצים באוניברסיטאות רק הזכירו אותם כבדרך אגב והצליח להחיות לא מעט קלאסיקנים משניים ונשכחים. הוא עבד על כך קשה, ולמרות שהוא לא מתייחס לידע הרב שלו ברצינות יתרה, מודה פריצ'ט, שהוא עצמו נדהם לעתים מכמות הספרים העצומה שקרא בימי חייו.

V. S. Pritchett, A Man of Letters, Chatto & Windus, pp. 256

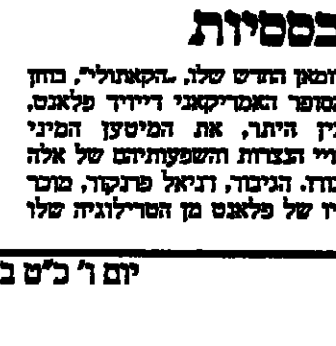

אובססיות

ברומאן החדש שלו, "הקאתולי", בוחן הסופר האמריקאי דייויד פלאנט, בין היתר, את המיטען המיני שבדימויי הנצרות והשפעותיהם של אלה על גיבורו. הגיבור, דניאל פרנקור, מוכר לקוראיו של פלאנט מן הטרילוגיה שלו על בני משפחת פרנקור הקנדית. דניאל בן ה־42 מתגורר בבוסטון ומלמד סטודנטים זרים באנגלית. הוא קאתולי, צמא למציאות רוחנית טראנסצנדנטאלית כלשהי ושקוע כולו במאמצים להחיות אהבה היסטרית ואומללה. דניאל הוא טיפוס כפייתי המודע לעצמו כדי כך, שהעברת מישקל גופו מרגל לרגל בעת עמידה בבר כרוכה אצלו במחשבה מכוונת. באותו בר הוא פוגש זר בשם הנרי המתלווה אליו לביתו והשניים נכנסים למאראתון מיני בן עשרים עמודים בערך, המתואר בפרטי פרטים. שאר הספר, הקצר יחסית, מוקדש לתגובותיו הרגשיות של דניאל לאותה חוויה אינטנסיבית. לצלצל להנרי? אולי הנרי יצלצל? האם הוא אוהב את הנרי? הדמויות היחידות בחייו, להוציא את הנרי, הם זוג חברים ותיק, צ'ארלי ורוברטה, המקבלים את מצבי הרוח שלו ואת ביקורי הפתע שלו בביתם בשעות שונות ומשונות, כשהוא מצפה לאוכל ולתשומת לב. דניאל אפילו מקנא בתינוקם הזקוק אף הוא למעט תשומת לב. הוא סבור, שהאובססיה שלו לגבי הנרי קשורה לרקע הקאתולי שלה; נפשו שורצת תמונות של קדושים ערומים, של ישו הכרוך בסדין מאהבו ואת בנוסף להיות על סתם רוחצים בחוף הים ונערים בבר. גופו של הנרי תופס את מקומו של ישו, בכמיהה דומה לאיחוד אקסטאטי. כילד, שמע מפי נזירה, שיותר מהצליבה עצמה סבל ישו מכך שנצלב ערום וברגע נדיר של אובדן שליטה מתערטל דניאל במסיבה ומזכה את הנוכחים בהצגה מינית נועזת וראוותנית.

David Plante, The Catholic, Chatto & Windus, pp. 151

אחותו של אינגמר ברגמן

הרומאן "קארין", מאת מרגרטה ברגמן השוודית, ראה אור בשפת המקור ב־1980 ותורגם לא מכבר לאנגלית. מרגרטה ברגמן היא אחותו של הבמאי אינגמר ברגמן וחלק מן האווירה המתוארת בספרה, מוכר מסרטיו, בעיקר הילדות בבית הכומר ברובע אוסטרמאלם האמיד והבורגני בסטוקהולם. עלילת הספר נפתחת בדרום אנגליה. בביקתה על חוף הים, שאליו בורחת קארין כדי להתבודד עם כאבה, אחרי שראלף, בעלה, ובתם חולת האנורקסיה, התאבדו. היא עורכת טיולים ארוכים על הצוקים הסוערים, תוך שהיא מנסה לאחות את שברי חייה ולהבין משהו מן הטראגדיה שנחתה עליה. היא רואה את התאבדות בעלה ובתה ככישלון שלה ומנתחת תוך כדי כך את ילדותה, נעוריה ונישואיה. ניתוח זה מחזיר אותה לאוסטרמאלם ולבית בו גדלה עם הוריה ועם אחותה המופרעת. האב הדתי, המלאנכולי והתמים, נאחז בקארין כקש אחרון של שפיות: האם היא מעין קאסאנדרה המנבאת רק אסונות. הציפיות בבית הכומר כובלות את קארין באכזריות והיא חולמת, תוך שהיא נקרעת בין אהבה לדחיה, על בריחה. לאווירה האינטלקטואלית וטעונת המתח של הבית נכנס לפתע ראלף; קארין, העובדת כאחות בבית־חולים, הכירה אותו בעבודה, אחרי ניתוח שעבר. ראלף הוא כל מה שההורים אינם – לבבי, מתבדח, נדיב־לב ושתיין, תוצר מובהק של בתי הספר הפרטיים באנגליה, עם בוז עמוק כלפי זרים. נוכחותו הפיסית בבית מעמידה פתאום את ההורים באור אחר ומצמצמת את מימדיהם בעיני הבת לאלה של גמדים זקנים ומגושמים. קארין מבינה, שזו האפשרות לבריחה המיוחלת והיא נישאת בחיפזון לראלף. הקורא עוקב, ברטרוספקט, אחר ההתפוררות ההדרגתית של נישואים אלה והבדידות של הגיבורה. "קארין", סיפרה הרביעי של ברגמן, הוא רומאן מורכב המשלב פולמוס אינטלקטואלי שנון לצד זכרונות כאובים, יאוש תהומי לצד היכולת לקום, כעוף החול, מן האפר ולצאת שוב לחיים.

Margareta Bergman, Karin, Duckworth, 253 pp.

עריכת המוסף: משה בן־שאול

صكنا من الاصل

هكذا من الاصل

ספרות·אמנות·ביקורת

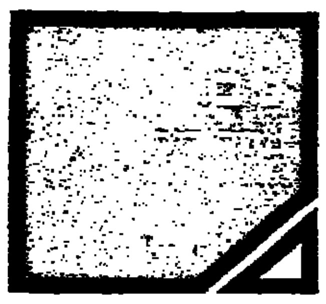

האחים גרים – ודבורה עומר

לא שזו בושה – נהפוך הוא. אבל גם אילו היה זה כך, הייתי מודה בלי שמץ של סומק בלחיי: אני אוהב ספרות טובה לילדים ולבני־נעורים. רוק: טובה. ספרות ילדים ונעורים גרועה אינה ראויה שיקראוה מבוגרים כשם שחבל לבזבז את זמננו היקר על יצירות גרועות למבוגרים. ואם יש מי ש"הווידוי" הזה נראה בעיניו כחוסר־בגרות, אין לי אלא לרחם עליו. סימן שנשמתו התייבשה לגמרי.

אבל מי שלא לקה בבצורת של רגש, דמיון ותבונה, אינו מתכחש לעצמו ואינו מתעלם מן האמת הגדולה. שיצירה איכותית לצעירים היא גם יצירה איכותית לקשישים מהם. יקפוץ כמוצא שלל רב על "לקסיקון אופק לספרות ילדים" (הוצאת זמורה, ביתן) ששני כרכיו ראו אור באחרונה.

מדוע? מן הטעם הפשוט שבמרחב הגדול הזה של כ־2000 ערכים, המקיפים, מן הסתם, את עיקר הבי־יומי בספרות המקורית והלועזית לבני־התשחורת, זו של העבר וזו של ההווה, אפשר לטייל טיול מהנה. אני מעיד על עצמי שקראתי את הלקסיקון של ד"ר אוריאל אופק מהחל ועד כלה, ואין לי אלא לקוות שנעשיתי חכם יותר משהייתי בטרם קריאה. נקל לשער איזו עבודת שנים הושקעה בליקוט החרוץ של שפע הפרטים. שבכוחו יש לאל־ידנו להשכיל וליהנות גם יחד. וכי אין עניין בחשיפת תולדות חייו וכתיבתו של סופר, שאתה נושא את זכר סיפוריו או שיריו כמשכית יקרה מימים רחוקים? אבל לא רק בגדולי־עולם מדובר; גם בקטנים מהם, שתרמו, איש איש כמיטב יכולתו, את תנובתם לאסם הגדול של ספרות־הילדים. כך או כך, אוריאל אופק זימן לנו, לסוכה אחת, אושפיזין מכל קצוות תבל. ואם יש את נפשכם לדעת את הביוגראפיה ורשימת היצירות של סלמה לאגרלף או אליעזר שמאלי, האחים גרים או רודיארד קיפלינג, דבורה עומר או האנס כריסטיאן אנדרסן, ובמקרים רבים גם להיווכח כיצד היו נראים סופרים אלה או אחרים – הרי הלקסיקון לפניכם. עלעלו בו ותיאורנה עיניכם. והדיוקנאות הבאה של שני הכרכים מוסיפה לתענוג.

פטור בלי הערה אי אפשר. אמת־המידה שנקט בה ד"ר אופק לגבי באי הלקסיקון שלו היא, בוודאי, פרי שיקול דעתו וטעמו. ואם נסה להרחבת היריעה, יש לו אל־נכון במה לתרץ את בחירתו. לעומת זאת חבל שנשתרבבו פה ושם טעויות או אי־דיוקים שתשומת־לב קפדנית יותר היתה עשויה למנען. יו לופטינג, מחבר סיפורי "דוליטל", נולד ב־14 בינואר 1886, לא ב־4 בחודש כמצויין בערך שלו. בערך המוקדש למיכאל אנדה לא צויין ש"סיפור בלי סוף" שלו תורגם לעברית ואף הוסרט, ותמוה כיצד הגיע הלקסיקוגראף למסקנה שזהו "מעשה בילד השוכב על הגג וקורא תמיד אותו ספר" – לא על הגג שוכב הילד, אלא לכל היותר מסתתר במין עליית־גג. בן לוסיין בורמן כבר הלך לעולמו. מה פירוש "המרד האנגלי" ברומאן "ברנאבי ראדג'" של צ'ארלס דיקנס? האסוציאציה ההיסטורית למיקרא ההגדרה הזאת היא מלחמת־האזרחים האנגלית במאה השבע־עשרה, ולא היא. "בימי שלטון האימים" של ג'ורג' אלפרד הנטי אין לו כל קשר עם "המרד ההודי" – הרקע שלו הוא המהפכה הצרפתית. מארק טוויין אומנם הקדיש ונרמה לצבא הדרום במלחמת־האזרחים האמריקנית. אך ספק אם הגיע למעלת קצין בחזית סנט־לואיס. צר שנשמט שמו של אביטל ענבר כמתרגם אי־אילו מספרי ז'ול ורן. וכלום באמת לונגפלו הוא "גדול המשוררים האמריקניים במאה התשע־עשרה"?

אבל אלו הן טיפות בים רחב־ידיים. הופעת לקסיקון ספרות הילדים של אוריאל אופק ראויה לברכה בלא לב ולב. יישר כח.

לא נאבוקוב!

זוכרים אתם מה שסיפרנו כאן, ולא פעם אחת, על "רומאן עם קוקאין", אותו רומאן של מחבר רוסי מיסתורי מראשית שנות השלושים, שהיתה לו באחרונה עדנה (ותורגם גם לעברית)? הזכרנו באותה ההזדמנויות את הנסיון של מבקר חשוב של הספרות הרוסית לייחס את היצירה לוולאדימיר נאבוקוב המנוח. הדבר עורר בעקבותיו פולמוס חריף למדי, שכן בדרך הטבע נמצאו מי ששללו את ההנחה מכל וכל.

עכשיו נכנסה למערכה גם משפחת נאבוקוב עצמה. אלמנתו של הסופר, ורה, ובנו דימיטרי שיגרו מכתב למערכת ה"טיימס ליטררי סאפלימנט" ממקום שבתם בשוויץ. במכתב הם מכחישים בתוקף כל אפשרות, ולו הרחוקה ביותר, שנאבוקוב הוא מחבר "רומאן עם קוקאין" ונזקק לפסיודונים כדי להסתיר את זהותו. מי שמעלה "אינסינואציות מופרכות" אלו חוטא ומחטיא. נאבוקוב – פוסקים האלמנה והבן – לא כתב מעודו את "רומאן עם קוקאין"; לא השתמש מעולם בשם־העט "מ.אגייב"; לא הגיש אף לא פעם חומר לכתב־העת הרוסי "צ'יסלה", שיצא בפאריס ובו פורסם הרומאן. שכן כתב־עת זה תקף את נאבוקוב באחד מגליונותיו הראשונים; לא ביקר מעודו במוסקווה, עיר שאודותיה ואיכות־חייה כה חיוניים לרומאן הנידון; לא השתמש מעולם בקוקאין או באיזה סם אחר; וכתב, בניגוד לאגייב, ברוסית ס"ט פטרבורגית נכונה.

חזרנו איפוא למשבצת ההתחלה. "אגייב" הוא, אם כן ועל־אף הכל, היהודי־הרוסי מארק אברמוביץ' לוי, שכתב את "רומאן עם קוקאין" בקושטא – הוא ברח לתורכיה בעקבות הריגתו של קצין רוסי – שבה גם מת ונקבר בבית־הקברות היהודי. קרוב לוודאי בגלל שימוש מופרז בקוקאין, בפברואר 1936. עד שלא יוכח אחרת. בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים. תופסת איפוא עדותה של לידיה צ'רווינסקאייה, הגברת הרוסית שיצאה מפאריס לקושטא כדי לאתר את "אגייב" בעזרת הוריה: שהתגוררו בעיר ההיא, התאהבה בו והביאה אותו לבירת צרפת, ממנה חזר לתורכיה לאחר תקופה קצרה.

מעט שהוא מרובה

קובץ־שיריו השני של עוזיאל קאופמן, "מעט מזה" (הוצאת הקיבוץ המאוחד), נאמן ל"מסורת" שקבע המחבר באסופתו הראשונה, "סונטת עוף נודד". שהופיעה לפני שנתיים: צנום, מחמיר עם עצמו. מעדיף את האיכות על הכמות.

אכן, שירים שברובם המכריע נוטים אל הצמצום. אבל ה"קומפאקטיות" שלהם אינה דחוסה. שיריו של עוזיאל קאופמן שקופים, מאירים מתוכם. לא־פעם הם מעין מימרות חתוכות – המשורר כמו קולט במבטו את חוויית הנוף או האדם ומחזירה לנו במידת־דיבור מירבית.

הנה שיר אופייני, ששמו נגזר משורתו הראשונה:

השקד נפתח עָנָן לרוחב
כל האופק
ומגע משמש מלא
והבתים האירו כבוי
מיתת נשמם.

או השיר "מבעד למשקפי השמש" על שש שורותיו הקצרות:

מבעד למשקפי השמש
נפתח ליקוי־חמה
השדה צונן
והשעה נוסעת בו תמצית סגורה
ובקצוות –
שמש נבגנה בסטורים.

קאופמן המתין שנים רבות, באופן יחסי, עד שהתייצב לפני הציבור בקובץ משלו. דומה שהדבר היה לו רק לברכה. שיריו הבשילו והתבגרו בחשאי. הוא חסך מאתנו – בוודאי לא מעצמו – את יסורי הגמילה. ואם נביא בחשבון את תולדות חייו, הבאות – בספר החדש – לידי ביטוי בשירים אחדים, שבמרכזם "ידכתי צפון: פואמה אוטוביוגראפית 1940 – 1945)", אולי נתחיל לשער איזו סבלנות־של־המתנה, אנושית ואמנותית, מקופלת ביצירתו.

דומה שהשיר היפהפה החותם את הספר, "בין רגלי האנשים", מאייר זאת על הצד היותר טוב:

בין רגלי האנשים
אני רואה סוסים מלאביב
ומעט אבק.
ארבעים שנה – נוטל חלון
ואני מתרגם – ברזל.

משלגי סיביר עד גבעות־הכורכר של מישור־החוף שלנו. חלון לעולם. ברזל בנשמה.

חדשות

■ פגישה עם משוררים

פגישה עם משוררים שספריהם יצאו עתה לאור, תתקיים בבית הזז, כפר בתי מחסה בירושלים, ביום ג', 14.1.86, שעה 20.00. משתתפים: גבריאלה אלישע, משה בן־שאול, רוזה ברק. מנחה: צבי עצמון. שירה ונגינה: נגה אשר.

■ פרסי ספרות מטעם בית הזז

שני פרסים ע"ש רחל ומרדכי גיזמן, יחולקו השנה מטעם בית הסופר ע"ש הזז בירושלים: א. פרס לביכורי יצירה בשירה. ב. פרס לביכורי יצירה בסיפורת.

זכאים להגיש כתבי יד יוצרים שלא הוציאו ספר. יצירות הזוכים יצאו לאור ע"י הוצאת צ'ריקובר. בדבר פרטים נוספים יש לפנות אל בית הסופר ע"ש חיים הזז, ת.ד. 282, ירושלים. טל. 02 – 288128.

■ שמואל רוז'נסקי בארץ

באחרונה עשה בארץ הסופר שמואל רוז'נסקי מארגנטינה. רוז'נסקי ידוע כעיתונאי, מרצה ומבקר בספרות יידיש בבואנוס איירס, כעת נשיא כבוד של המוסד המדעי היהודי "ייווא" בארגנטינה.

עדות חקר עיון

■ שעות דרור

א.ל. שטראוס / האדם והשירה / עברית: טוביה ריבנר וידידיה פלס, אחרית־דבר: ידידיה פלס / טעמים, מבחר כתבי־מופת באסתטיקה / הוצ' הקיבוץ המאוחד, ספרית הפועלים, 1985, 138 עמ'.

אריה לודביג שטראוס (1892־1953), אצלו זכיתי ללמוד היסטוריה האמנות בכפר הנוער בן־שמן, משורר ומתרגם ומפרש שירה. כמשורר שכתב בעיקר גרמנית, אך גם עברית, למרות שכתב כאיש התקופה, "כרם התמצית של בן תקופתנו" (כפי שכתב ידידיה פלס באחרית דבר שלו) השתמש במסגרות הקלאסיות המקובלות בהיותו סבור כי ערכים צורניים מסויימים הינם כנכסי צאן ברזל של התרבות האנושית ואין כצורה הקלאסית אמצעי בדוק יותר לכיבושה של צעקה או לשמירת שיווי־המשקל הנפשי.

הקובץ שלפנינו מכיל שלושה עיונים תיאורתיים על השירה ועל הריתמוס: מקומה של היצירה במציאות. האדם והשירה (וכאן מובא פרק ממאמר שנכתב בגרמנית 20 שנה לפני עיונו הכולל "האדם והשירה"), על משמעות הריתמוס במחזה ועל הבמה. על אלה נוספו פירושיו ליצירות מאת הלדרלין ופול ולרי ובנספחים, דבריו על שירו העברי הראשון "אל המפרץ" והרשימות: מזמור תהלים שב לגבולו. בלון שלוח באוויר וקנה האגמון.

שטראוס היה איש־רוח במובן הנעלה ביותר של צירוף מילים זה. והדברה, אגב, בבהירות שאין למעלה ממנה, על האדם והיצירה הוא אומר על הקורא:

"הקורא החוזר ובונה את היצירה ברוחו, המבצע את מעשה הרפרודוקציה, אינו חייב לדעת את כל התכונות שייחסו ליצירה בניתוח השיר. אלא לקיימו ברוחו בלבד, מדעת או שלא מדעת".

אגב ספר שיריו היחיד בעברית של אל"ש הוא "שעות דרור" שהופיע במוסד ביאליק ב־1951.

■ לצחוק מעצמנו? איך אפשר!

דוד אלכסנדר / ליצן החצר השליט / סאטירה פוליטית בישראל / סידרת זמן הזה, הוצ' ספרית הפועלים, תשמ"ו, 1985, 226 עמ'.

עם ישראל (ההכללה היא מכוונת) מתקשה לקלוט סאטירה. מכל סוג שהוא, ובוודאי סאטירה פוליטית. בפתיחה לספרו המעניין מספר דוד אלכסנדר על שאלה ששאל קישון (מתוך "תפילת־אשכבה לצחוק שאבד לנו" של מיכאל אהד. "שפסע אחר מיתתה של הסאטירה המקומית, כאשר להספר נספחת מעין אפולוגטיקה שנעזרה בסיטונאי־לה רבים") וכך שואל קישון: "וכי על מה נכתוב סאטירה – על פקידים ששותים תה? על מס הכנסה? על קואליציה, אופוזיציה, קדמה חמישית – מי מפחק שמו?".

ספרה של יונה וולך/כתב־יד שלה, על ציור של עפרה צימבליסטה

השנה היתה 1962.

איזו קפיצת־דרך עצומה היתה עד הסאטירה הלוחנית "מלכת האמבטיה" (1970), שירדה בלחץ ציבורי עצום לאחר 20 הצגות. זכורני שכתבתי אז על "מלכת האמבטיה" שככל סאטירה חברתית – גם זו מלמדת אותנו משהו על עצמנו וחכיתי לקיתונות של בוז וקללות.

מים רבים זרמו מאז בים התיכון ובירדן. דוד אלכסנדר עושה מחקר מעניין (עיבוד של עבודת מחקר לתואר דוקטור) בשרטטו את דיוקנה של ההבעה הסאטירית הפוליטית בארץ – בכלי התקשורת ומעל הבימה. הוא סוקר את תולדותיה של הסאטירה מקום המדינה ועד 1984, כשהוא מתעכב על עולמם האמנותי והאידיאולוגי של הסאטיריקנים. מעיין בתכנים העיקריים של הסאטירה המקומית – "מלחמות ישראל" ודת ומדינה ומציג את מערכת היחסים שבין הממסד הפוליטי לבין הסאטירה הפוליטית בארץ.

זה ספר ייחודי ומעניין מאוד.

ואגב, מה שנכתב על "מלכת האמבטיה" וב"מלכת האמבטיה" של 1970 נשמע כיום כנעוזות... חלשה למדי בעקבות כל מה שבא לאחר מכן.

■ יש גבול. מהו הגבול?

גבול הציות / בעריכת ישי ודינה מנוחין / הוצ' תנועת "יש גבול", ספרי סימן קריאה, 1985, 174 עמ'.

"ביהדות מוכרת המלחמה כעובדה בקיום האדם. מדוע? – משום שהאנושות, ובכללה עם ישראל, קיימת בעולם שאינו מתוקן. והריאליזם המגיע לפעמים כדי אכזריות, של היהדות", כותב פרופ' ליבוביץ, בעסקו לא רק בסוגיית אי הציות בעת מלחמה אלא יותר מכך בדיון מעמיק ומפוכח על הגבורה ועל המושג אותו הוא שולל שמות גיבורים הוא מות בקרב. הוא מציג את השאלה: מה בין גבורת הלוחם לשאר צורות הגבורה.

צה"ל עזב את לבנון. אך בהיותו שם – נוכחו במציאותו של יש חדש, קיים ובולט: הסרבנות הקולקטיווית. זאת תנועת "יש גבול". תופעת הסרבנות האי־הציות היא על השלכותיה, במעגל דיוני רחב יותר ומעבר לסיטואציה של מלחמת לבנון. עומדת במרכז זו של קובץ הדיבורים מעניין זה. שכל הדיון שיעורר ויכוח, ועם הריבה חשיבה מעמיקה יותר. הדיבורים הם עיונים – כלומר, פחות מכך מסיפים. הדיבורים הבוחנים את תופעת הסרבנות על היבטיה הפוליטיים, הפילוסופיים, המוסריים, התרבותיים והצבאיים. הכותבים הם: מייקל וולצר, חנן חבר, נועם חומסקי, אסא כשר, ישעיהו ליבוביץ, דן מירון, יהודה מלצר, ריצ'ארד פופקין, אביגדור פלדמן, מאיר פעיל, עדי צמח, אלן קריוזין ויוסף רת.

■ ההיסטוריה של סוריאנו

ש. סוריאנו / הרפתקאות האדם / מהמערה של הירח... ובחזרה / הוצאת תמוז, 1985, 304 עמ'.

"...החודי שקם במועצת החכמים אמר על בריאת העולם, כי אינדרא ברא את האויר והסערות, ואהורה ברא את האדם ואילו אגני יצר את האש. אלה היסודות העיקריים של הבריאה.

מכאן ועד "סוף־העולם הראשון" עברו ארבעת אלפים שנה. במוצאי הי־31 בדצמבר 999 נתפסו הכל לטירוף גמור. בחצות הלילה אירופה עצרה את נשימתה. התאבדויות באו בזו אחר זו. האנשים המתינו לראשות יום הדין. אבל – שום דבר.

ש. סוריאנו (אגב, מדוע אין מציין השם הפרטי?) מביא לפני הקורא התמים כמותו את סיפורו של האדם הנבון מאז ועד עתה – עם כמה תחנות־ביניים כמו ניוטון ואחרים. היסטוריה שבה האדם הלך קדימה בעזרת המעטים שהיו יוצאי־דופן.

הבחירה כולה של ש. סוריאנו – וכמובן מותר לו לבחור, לכתוב (והקריאה שוטפת) ולשכתב את ההיסטוריה. הוא לא ראשון והוא לא אחרון.

בעיון בספר היתה לי הרגשה (וזו הרגשה נעימה) שאני חוזר לספרי הנעורים המוקדמים שקראתי כמו סיפורי המיתולוגיה המצוירים, "הייתרטורף" וספרי מדע פופולאריים בעריכת לבנון, עם ציור של כריך־פורחו על העטיפה.

ש. סוריאנו, נאמר לקורא, הוא סופר ובימאי סרטים שהירבה בנסיעות ברחבי תבל. גם נאמר בסתרן הבומביי.

נעים לקרוא, נעים להאמין. מה רע? אך מדוע כתוב על עטיפת־הספר "שובר מיתוסים"? שהרי מי שם יהבו על מיתוסים. בימינו?

סיפורת

■ בין וינה להרי הקרפטים

אהרן אפלפלד / בעת ובעונה אחת / הוצאת כתר ירושלים, 1985, 140 עמ'.

הרומאן החדש, המופלא ממש, של אהרן אפלפלד שהופיע זה עתה. ראוי להרבה יותר מכתיבת כמה שורות קצרות ובלתי־ממצות אלו. היכולת להבטיח לקורא אך זאת בלבד, שהטעימה מספרו החדש אינה יכולה להיות קצרה ושטחית ולמרות שהכתוב בהיר וברור יש בו. בסיפור־המעשה, הרבה מעבר למה שמצוי בין שורותיו.

משפחה בת ארבע נפשות במרכזו של רומאן קצר זה האב. פליקס כ"ץ. אשתו. בנו ובתו. כ"ץ הוא תעשיין, דור שני ליהודים שהיגרו לוינה ובכך ניתקו את הקשר מן השורשים המסורתיים היהודיים שהיו למשפחה זו. וינה היא תרבות אחרת. כ"ץ הוא חסר זהות. וזהותו היא וינאי. גם־יידיש אינו מדבר. הוא דחוי על־ידי הגויים לפיכך אין הוא "לא זה ולא זה". בתו שוקעת בדיכאון נפשי. גם רופאי וינה הגדולים לא יוציאוה ממצב זה. האם מפצירה בבעלה לנסוע להרי הקרפטים אל הצדיק שבאחד הכפרים, שמא הוא יעלה לה ארוכה. הוא. בעל הפלאות, ובך יוצאת המשפחה לדרך. הבן, כושל בלימודים, נמשך לחיי ספורט וצבא. כאן, באחרית הכפרית הוא משתעשע ומשתלב באירוטיקה של הפונדקים הכפריים.

הקשר בין כ"ץ המבקש לחזור לוינה ובין רעייתו מתערערים. היא ובנה לומדים הוכש. הוא שוקע ביאוש. חזרתו לוינה מתעכבת בשל החורף הקשה – אך לבסוף, חוזרים הוא ובנו אל וינה. הימים ערב מלחמת העולם.

השואה המאיימת. היא אולי אחד ה"מפתחות" להבנת רקעו של רומאן מצויין זה, שעל מה שיש בו כתבנו על קצה קצהו של המזלג.

אגב. פרק מן הרומאן הופיע במוסף זה לספרות אמנות וביקורת.

■ היציאה מבלוב הזהב

יהושע בר־יוסף / אפיקורוס בעל כורחו / הוצ' כתר, ירושלים, 1985, 295 עמ'.

בתוכנית טלוויזיונית סיפר יהושע בר־יוסף על השלבים הראשוניים של התפקרותו. ליל צפת זה עבר בגיל 18 לישיבת "שפת אמת" של חסידי גור בירושלים. שם החלו אצלו ההרהורים הקשים וקרצו לו החיים שמחוץ ל"כלוב הזהב". ההרהורים האלה, סיפר, "התחילו לקלף מעלי את האיסורים. כל הדברים האיתנים התחילו להתרופף".

התפקרות היתה אצלו תהליך ארוך של מאבק פנימי. את מה שהוא זוכר יותר מכל: עישון סיגריה בפעם ראשונה בליל שבת.

התפכחות התפקרות דומה קיימת אצל עקיבא יונגמן, גיבור ספרו החדש. סצינת עישון הסיגריה הפרטית של בר־יוסף בליל שבת – עוברת אל עקיבא יונגמן.

בר־יוסף, כברומאנים קודמים שלו, מספר בטון יהודי מאוד על המתיחות שבין העולם החרדי לעולם הקיומי וכן על הצד הייצרי בחיי הישוב הישן.

באותה תכנית טלוויזיונית אמר: "... ואז כבר ידעתי על החלל, על שנות אור. מבחינה פיזית, חשבתי, איך התפילה שלי תגיע לאלוהים, לשמיים, למרחק שנות האור האלה".

כאמור, גיבורו, יונגמן, אף כי אינו גיבור אוטוביוגראפי נושא אותות של ביוגראפיות רבות אותן מכיר בר־יוסף היטב.

הנימה הארוטית. הייזם האינטימיים של בחור־הישיבה מתוארים כאן להפליא, והסצינה בה מתוארת פרשת יחסים ארוטית שבין יונגמן והמשרתת בבית, אותה משרתת שחפצה להתאבד בשל האושר העילאי שחטאה בו, היא אחד השיאים המרשימים בספר מרתק זה.

■ צוקי הבולת הקודרים

סיפורים מאיי פראו / אספה ותירגמה אסתר ארלשטיין. הוצ' ספרית מעריב, 1985, 215 עמ'.

איי פראו. קבוצה בת 17 איים. השטח: 1400 קמ"ר רכועים בלב האוקיינוס הצפוני בין איסלנד לאיי שטלנד. 41 אלף תושבים. חלק אינטגראלי של דנמרק אך בשנת 1948 הוענק להם שלטון בית.

מעט תושבים והלשון הפראוית קיימת. בעיר הבירה טורסהאון (12 אלף תושבים) תיאטרות חובבים וסופרים שאחדים מהם קנו להם שם בארצות הצפון ואפילו בקנה־מידה בינלאומי: וויליאם היינסן, הדין ברו ויורגן־פרנץ יעקובסן.

סופרת מעריב בדנמרק אסתר ארלשטיין אספה ותירגמה קובץ זה ובו סיפורים מאיי פראו. נמצא כאן מסיפוריהם של היינסן, ברו, הוידאל, פאטורסן, יעקובסן, אנדריאסן ועוד.

סיפוריו של היינסן המושפעים בוודאי מן ההיסטוריה והפולקלור של איי פראו עוסקים בין השאר בשמנים, שדים, רוחות־רפאים ויצורים אליליים הזוכרים לבני האדם ונוטלים חלק בחייהם.

הדין ברו שעשה לא מעט על הים כותב בסיפורו "שמש שעירה" על אנשיים, על כפריים, על אגם קרוס שאינו אלא שלולית. ייגס פאולי היינסן. מסופריה הצעירים של קבוצת איי פראו כותב נובילות ריאליסטיות על חיי תלמידים באיים, על אקלים קשה, על צוקי הבולת הקודרים – תו ההיכר של המקום – המשפיעים במישרין על התושבים.

מכל הנובילות. או מרומן כבולן, אנו מתוודעים לרחוק, לשונה, למה שיכול להחשב אכזוטי וקודר – האכזוטיות הצפונית הזו היא פיסת־חיים שנראית לנו בעקבות הקריאה פשוטה יותר, אנושית יותר ואפילו קרובה למדי.

האם ימות פרנצ'סקו הראשון?

רוברט לדלום / הדרך לגאנדולפו / עברית: ישה גרבוב / הוצאת שלגי ת"א, 1985, 274 עמ'.

רוברט לדלום, סופר אמריקאני, יוצרם של כמה ספרי מתח אוטופיים לא רעים. מה שקוראים בסט־סלריסט. יוצר רבי־מכר. ביניהם: קשר הגנראלים, מפגש פרסיפל, מאבק ג'מיני ועוד.

הפעם, שוב קשר של גנראלים – בעצם, אחד מקנזי, גנראל בדימוס בצבא האמריקאי ועימו "גנראלים" נוספים, שמונה סנדלי הפשע בעולם מתכננים את ה"פרוייקט" הגדול ביותר. המטרה: כסף. דמי כופר־נפש. היעד: האפיפיור (שם זמני) פרנצ'סקו הראשון.

העלילה מסתבכת, לתוכה נכנס, באקראי, עורך־דין בוסטוני צעיר, וכפי שנכתב על עטיפת הספר: "כל מה שביקש זה לחזור הביתה בשלום, בלא שכוחות־האופל ירדפו אחריו לצוד את נשמתו".

מה קרה לבסוף? אין מספרים סופם של רומאני־מתח. ואכן, גדולת הספר הזה המתח שבו. "הדרך לגאנדולפו" אולי איננה יצירת מופת מכל לאור שהוא, אבל הוא טוב. בהחלט. לפריקת מתחים.

שירה

■ יום אחד כתבה הצברה...

יונה וולך / מופע / שירים / הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ו, 169 עמ'.

"צורות", ספר שירה של יונה וולך הופיע כשבוע לפני מותה בטרם עת, בגיל 41. אין תימה אם כל אשר כתבה ויצרה בחייה יופיע עתה בדפוס. וכך, לפנינו הספר שהופיע לאחר מותה, בימים אלה ממש. "מופע".

כשם "מופע" מובילות האסוציאציות, בין השאר, לדראמטי, לאקסטרווגאנטי, לבידורי. בכל מופע יש משהו מן התושף. כאן, השירים.

■ המשך בעמוד הבא

מה מצחיק?

קריקטורות גרמניות במוזיאון ינקו־דאדא, עין-הוד

ארנסט הירלמין/תערוכת קריקטורות, עין־הוד

רחל אנגל

הרעיון לערוך תערוכה של "קריקטורות מן הרפובליקה הפדראלית הגרמנית" במוזיאון "ינקו־דאדא" של עין־הוד. נשמע, כשלעצמו, כמעט כמו בדיחה. בדיחה קצת מוזרה. אולי גם קצת עצובה. מוזרה, משום שגרמניה בעצם מעולם לא הצטיירה לך כארץ מצמיחה הומור. דווקא. עצובה, משום שעדיין שרידים וקיימים כמה נושאים בין גרמניה לישראל, שקשה להתלוצץ עליהם.

עם זאת, יש להודות, שקובצו כאן מיבחר רישומים, שאם גם לא כולם כל כך מצחיקים, ובעיקר לא מצחיקים אותנו. מעידים רבים מהם על שליטה יפה באמנות הזאת, אמנות הקו הנקי. הזורם, המזומן, הממשמש.

מי שהגיע הנה ל"מופע הפתיחה", בשבת האחרונה, יכול היה להנות ממנת הומור מעולה – מפי שני אנשי ההומור המצויינים שלנו, מני פאר וטוביה צפיר. "בקטעים מתוך שעשועי רוטציה", כפי שהבטיח כרטיס ההזמנה, ואף קיים ועוד איך. מה לאלה ולקריקטורה מגרמניה? שוב בא לעזרתך אותו כרטיס: "הפוליטיקה בראי ההומור". תחת הכותרת על הפוליטיקה בגרמניה – כרקע להומור – אמר כאן דברים מאלפים דוד ויצטום, מי שהיה כתב רשות השידור בגרמניה וחזר הביתה. הוא דווקא הוכיח כמה שמות שבעבר סימלו את ההומור הטוב בגרמניה, היינריך היינה, למשל. וילהלם בוש. טוכולסקי, שנבנו עם "מתנגדי הרציחות", כדבריו. כתב העת ההומוריסטי "סימפליציסימוס" הוא הפופולרי ביותר בגרמניה כיום וההומוריסטן המקובל ביותר הוא... אפרים קישון.

אחת הקריקטורות שבתערוכה הזאת מתארת סצינה בבית השימוש הציבורי (סליחה) האיש הממונה על המקום, קורא עתון שכותרתו הראשית עוסקת בבעיית האבטלה. הוא פונה אל לקוח אחד: "לי אין בעיות; להשתין תמיד יבואו". הכתובות מופיעות, כמובן, בגרמנית, ובתרגום לאנגלית. בלי כתובת אי אפשר להבין את הקריקטורה, ודבר זה כשלעצמו אינו מוצלח כל כך. תרגם לאנגלית. מילא. אבל תנסה לתרגם אותה לעברית. אתה מתרגם את המלים, אבל הסיטואציה איננה ניתנת לתרגום. א. משום שמוסד "השירותים הצבוריים" איננו נפוץ בארץ. ב. איש הממונה על "השירותים הצבוריים" הללו הוא עוד הרבה פחות נפוץ כאן, אבל הרישום נחמד.

ויש קריקטורות בעניין שוויון המינים (מס' 17, 18, למשל), לא־כל־כך מצחיק, אבל מצוייר יפה.

החלק המוצלח ביותר בתערוכה הם הפלאקטים הגדולים. למשל, מס' 15, כדבר חופש המחשבה: לאיש המתואר בה יש, במקום ראש, קופסת־סרדינים ריקה מעל לעניבתו.

הקטלוג המתלווה לתערוכה. בעצם, אינו קטלוג, אלא ספר קטן ונאה מאד. יש בו בצד הרפרודוקציות, רשימת המוצגים והפרטים הביוגרפיים של האמנים המציגים. גם טקסטים מאלפים, שתורגמו לאנגלית. יש בהם ניסוחים שונים והגדרות בעניין הקריקטורה. למשל: "הרעיון והנושא אינם אלא נקודות־זינוק לקריקטורה; עליה להצטיין גם במלאכת האמנות שלה... הרישום עצמו חייב להיות קומי".

"קריקטוריסטים מבקשים לשנות את העולם, לשפר אותו – אף על פי שלא יוכלו בכך... הם נעורים בעט ובמכחול כדי... לחדור ללבכם, למוחם של אנשים... לעורר בהם בושה...". ובנימה אופטימית נאמר לקראת הסיום, כי "אין ספק שהרישומים הללו עשויים לשמור על מידת הפתיחות של המדינה לביקורת ולחופש הביטוי..."

ספרות·אמנות·ביקורת

מרדכי גלזר

כלימון דק, שחוט

את כל הטוב בין מעי גמרו עד תם
והנותר נטחן בין צעמות חסרות סחוס
כלימון דק, שחוט לתה שעבר זמנו.
הכו בו חבטות קלילות
בכפית מזהבת לנצל את
למוניתו, טוב האדמה שבא בין שיפה
ועצה לפרי הפבטיח וכעת, הוא מטל פלוח,
פתוח במאפרה מהבילה של בדלי
סיגריות וגפרורים אין קץ.
כלם מחכים לעשית, טרם בא כבודו
ומי ידע ביאתו? מלאכים בצבעים ססגוניים
מרחפים בכנפיהם הקטנטנות, הלבנות, היפהפיות
ופניהם ורדרדים כסרטנים בתוך סיר
רותחין כמי־נפש של גיהנם. מי ישרד
למעלה בין ענני הכבשה והנוצה? מלאכים
לבנים, שחורים, ואולי מלאכי־בינים של
אפר רובצו?
למון שסוע ומלאך שנותרה לו כנף אחת
חובקים לפלטה עתידים, מהביל באדי קטרת עכשוית
של לא ידוע ומעט ממסטל. המלאך הפגום
אינו נכה מלדה רק כנפו שסעה בתאונת־שמים.
האיש עוטה הגלימה השחורה לא ידע
להוכיח לבורא־עולם איך נפגע וכמה ולכן
מרחף הוא בלא אחוזי־נכות מכרים. הוא יתגבר
כי הוא מלאך ונפשו זכה, מלאכית
חברה, פלח הלמון, ישה אזן גדולה, קשובה
לבוכנות לבו הקטנטנות של המלאך ויקשיב
למחשבות העושות להן חרוזי־שירה לקיומו,
להשארותו בין ענני־מרום.
גשם ירד והלמון השחוט ימלא חלליו,
יצהיב האדיר חליפות ויהיה מוכן לשים פעמיו
לשבר מסחטות זהב.

29.9.85

מאיר רונים
שני שירים

גבריאל שטרסמן
אריק

שרון – לא עוצר באדום/ עוזי בנזימן/ אדם, מוצאים לאור/ 276 עמ'

לישראלי המצוי קשה להיות שווה־נפש כלפי אריק שרון. אין איפוא פלא שהביקורות שנתפרסמו עד כה על ספרו של עוזי בנזימן נקטו עמדה בלתי מתפשרת. היו שכתבו כי הספר אינו טוב, או אפילו גרוע.

כך או כך, בדברי הביקורת שעיינתי בהם לאחרונה בעתונים שונים על ספרו של בנזימן, לא ראיתי אף לאחת שאמרה את שיש בדעתי לומר בלי התחכמויות והצטנעות יתרה: זהו ספר מעניין, כתוב ברהיטות, תמציתי, לא יורד לפרטים מיותרים, בהיר לשון ומחשבה ועם זאת יש בו די כדי למלא את החסר. על אורי קיסרי המנוח מספרים, שכאשר נשאל על טיבה של ידיעה אידיאלית, אמר שזו ידיעה המזכירה לו שמלה של אשה: ארוכה די הצורך כדי לכסות את הנושא וקצרה די הצורך כדי לגרות. סבורני כי המחבר עמד במשימה זו, שבוודאי לא היתה קלה, בכבוד. עלה בידיו לשרטט דמות שהיא אולי השנויה ביותר במחלוקת בשנים האחרונות בחיים הפוליטיים בישראל, דמות המעוררת שנאה ושאט־נפש מצד אחד, והערצה כמעט בלתי מסוייגת מצד שני. הריהו "אדם שעדיין לא נתפס כשהוא אומר אמת". ועם זאת "המצביא המהולל ביותר שקם לישראל בשנים האחרונות".

אחרי קריאה מהירה למדי של הספר התרשמתי, שאלה שפסקו כי אינו ספר "טוב", פשוט לא באו על סיפוקם מבחינת התאבון הפוליטי שלקו בו. ביוגרפיה עובדתית – יש בספר. יש בו פרטים על הוריו של אריאל שיינרמן, ועלה בידי המחבר לשרטט קווים לדמותם של הורים אלה במיטבם, כדי כך שנדמה לי שהתחלתי להבין את שורשי דמותו של שר התעשיה והמסחר – נכון לעכשיו – מי שכבר מילא תפקידים של שר החקלאות ושר הבטחון ושר בלי תיק ואפילו "מלך ישראל" ולמיטב ידיעתי אין איש בקרבנו שיתקע לנו כף, כי בזה תמה רשימת התפקידים הממלכתיים שאיש זה מילא בחייו הציבוריים.

קשה להיות שווה־נפש כלפי הר־אדם זה ששמו אריאל שרון ובפי כל הוא אריק. קשה להיות שווה־נפש כלפי מי ששמו כרוך לשמה של יחידה 101 מראשית שנות החמישים ומי שהשמות קיביה ומעבר המיתלה וגדוד הצנחנים 202 ופעולות התגמול של 56–55 והעמידה בראש אחת האוגדות שפרצו לסיני במלחמת ששת הימים ושיא השיאים בקריירה הצבאית השנויה במחלוקת שלה: חציית התעלה, כל אלה מתקשרים עם השם אריק.

בנזימן קיבל את המשימה על עצמו מהוצאת אדם לפני שנים אחדות ולא מכבר סיפר המו"ל בראיון עתונאי כי בחר בבנזימן משום שראה בו "עתונאי אובייקטיווי". אכן, משימה כפולת־סיכונים... למצוא עתונאי אובייקטיווי בכלל ובפרשת אריק שרון בפרט, אינה מן הדברים המתגלגלים בחוצות. ויורשה לי להעריך, שבנזימן עמד במשימה זו בהצלחה, אפילו לא רצה בכך. הערה זו טעונה הבהרה: לעתים התרשמתי מהצטברות אחדות מהערותיו של המחבר, כי רצה להוקיע את שרון על מעשה זה או אחר, או על התנהגותו בכלל, כאדם, כמפקד, כפוליטיקאי. אולם הדבר לא היה קל. פה ושם אף יש בספר חזרות, בעיקר כשמדובר בתאור צדדיו השליליים של שרון. בנזימן פשוט לא יכול היה לדלג על פרקי חיים בקריירה המגוונת של שרון, ואפשר לומר כי דיווחו מדוייק למדי.

לפיכך מסכת עלילותיו הצבאיות של אריק שרון נמסרה בספר בדיוק מספיק כדי לעמוד על טיבו של האיש: גם אם הוא רשע שברשעים, אדם שאינו אומר אמת, פיל בחנות כלי חרסינה, סוחר־סוסים – ואפשר להרבות בשמות הגנאי והתואר שדבקו לשרון בשנים האחרונות – הריהו מצטייר מעל דפי הספר כגיבור צבאי אמיתי, נועז, רב־תחבולות, מכיר את נפש אוייביו, צופה אל נכון את מהלכיהם וזכות זו איש לא יקח ממנו – אפילו לא יריביו הפוליטיים היום וחבריו־לנשק בעבר – את הצלחותיו בחזית. גם אם יש בודאי מקום למתוח ביקורת מקצועית על מהלכים שנקט בהם בעבר בתחום הצבאי, וגם אם נהג הפקרות בכללי המשחק המקובלים בימי מלחמת יום־הכיפורים כאשר שחרר רצועות לשונו ונתן ראיונות עתונאיים לכל שרצה להאזין לו – והיו רבים כאלה, ישראלים וזרים – ומתח ביקורת על ראשי הצבא והשלטון לפני תום הקרב לאורך תעלת סואץ, הרי צריך אדם להיות קשה מאד כדי לא לזכור את מציאות הימים הנוראים ההם. האם לא היתה נפי כל ביקורת בשפע על הממשלה, שמחדלה החמור, בדרגים המדיניים והצבאיים, הביאנו לאלפי הרוגי המלחמה ההיא? הויכוחים האסטרטגיים בין מפקדי האוגדות דאז אינם יכולים להעלים את העובדה, שהיה זה אריק שהעביר את צה"ל אל מעבר לתעלה. שום שנאה פוליטית – תהא מוצדקת כאשר תהא – לא תיקח זאת ממנו.

טוב איפוא שבנזימן לא המעיט במעלליו של גיבור ספרו, לטוב ולרע, בתחום הצבאי. אם בא לקלל, אירע לו מעשה בלעם והוא בירך גם בירך. וקשה להימנע מן ההרהור שלא כל הביקורת שמשמיעים יריביו של אריק כלפיו עומדת בפני... הביקורת. לפחות חלק ממנה נובע מקנאה אישית. פשוט, גידופות יריביו ינוקו נשמעות תמיד אמינות. כל שיש למוטה גור, למשל, לומר על אריק שרון של שנות השמונים, אינו מאפיל על העובדה שבשנות החמישים היה שרון בכיר מעל מוטה באותו גדוד מפואר של צה"ל וכאזרחי המדינה הזו אין לנו אלא להצטער על השפל שאליו הדרדרו הדברים: שפל השנאה האישית והגידופים וכיוצא באלה תופעות שאנו עדים להן מדי יום באמצעי התקשורת.

אריק לא היה זוכה להערצת רבים כל־כך לולא היה זכאי לפחות לשמץ מן ההערצה הזו. ואף על פי כן, גם מי שמעלעל שוב ושוב בדפי הספר, המקפלים בתוכם לא רק את מעלליו של שרון כאיש צבא ואת הטרגדיה שפקדה אותו אישית במות רעייתו הראשונה ובנו הקטן, אינו יכול שלא לתמוה על הדרך הערמומית שבה נהג לא פעם כלפי זולתו בכלל וכלפי חבריו בממשלה בשנים האחרונות בפרט. הקורא אינו יכול להימנע משאלות, שבנזימן אינו מתימר לתת עליהן את התשובות. הוא פוסק, ששרון הרס במו ידיו את הקריירה הצבאית שלו.

ועם זאת חידה היא ותשאר חידה: מה הדריך את האדם הזה עד הלום? ומה מריץ אותו הלאה לעבר הצמרת? טובת המדינה או טובתו שלו? עם ישראל או אריק שרון? החיים הקשים בכפר מל"ל בעודו ילד? שאפתנות חסרת־מעצורים? סבורני כי גם פסיכולוג יתקשה להשיב תשובה נחרצת על שאלות אלה וכאלה. שם הספר קולע מאין כמוהו לתאור נושאו: שרון אינו עוצר באדום, כדברי שירו של שלום חנוך, והכל מבינים למה הכוונה: שרון – אדם בלא מעצורים. מכיוון שעודנו במלוא אונו ומספר מעריציו בוודאי אינו זעום, יכול כל הקורא בספר ללמוד ממנו ולהרהר, איזה סוג רמזורים יוכל לעצור את שרון בדרכו. הדרך בה הוא פוסע בכיוון ראשות ממשלת ישראל.

ספרים חדשים ■ סוף מעמד קודם

אחרים מהם, כתמיד אצל יונה וולך, מד־הימים ביופיים וביחודם. לא מעטים בהם, מדוברים מאד, כאומים, אמיתיים, תקיפים מאד – ואחרים, נקל לשייכם לתחום הפר־מן. באמנות מיוחדת זו היתה מומחיותה של משוררת מסוגה של יונה ז"ל דלה למדי. האם התכוונה ברצינות לשיר כמו "מלים רעות": "מלים רעות / מלים גסות / מלים רעות / נורא, / מלים יפות / מלים טובות / מלים יפות / נורא, / מלים שמנות / מלים רזות / מלים שר / רעבות / נורא, / מלים קצרות / ארוכות / בשביל ההתחלה".

או השיר הפותח את הספר, כלום פזמון הוא, או שיר־ילדים לגדולים: "יום אחד כת־בה הגברת / לה כתבה היא במחברת / כי נוצות היא התכסתה / ואיש אחד אהב אותה / איש אחד אותה הפיל / הוא אותה מעך כפיל / היא השיבה בסקנדל / שאותה גמר בכלל".

בצד אלה, כמובן, מצויים שירים־גילויים נפלאים.

עתה, כך אני מקווה, תקום אותה ביקורת רוצת־גדולות ותגיד דברה על־סמך יצירתה הכוללת של משוררת, שהצד הווסיפתי שלה האפיל לא פעם על כשרונותיה, על שירתה החשובה והפותח חשובה.

■ "מוכרים בשפע זיוני־מוח"
דבש / שירים מאת רבש/ הוצ' ניב, ירושלים, 29 עמ'.

הוצאת ניב (אותיב 9 ירושלים) שלחה ספרון קטן של שירים. שמו רבש. ודבש מסתבר הוא שם הספר ואף שם המחברת שתמונתה מופיעה על העטיפה האחורית. גברת צעירה, בלונדינית ונאה, חבושה כברט בהיר. ילידת 1957, בשואה האם לילדה.

בין הדבש של הכריכה הרכה ובין רבש המצולמת. אנו למדים שלרבש יש אישהו חסר־אהבה. היא כותבת: "כשאנגנתי אליך/ בביתי/ כאב נואש לעוד שפסוף־אהבה/ פוד..." וכו'. ובשיר־מכתב אחר היא אומרת: "אני באייקי, אהבה/ נודדת מאין מגע/ גר פי לא ידע שבע/ עליתי על משכבי/ חשך עלי הלילה שבה אהבתי/ רציתי את המוהר/ מהר נשכב לאהבה".

היא גם מצהירה על עצמה: "למי יש ראש להיות חכם/ כשיש לו אהבה.../ מוכרים בשפע זיוני מוח זה לזה/ ואני זזין בצדי/ תופסת את החיים מהביצים".

ואידך, זיל וקרא.

כתב־עת

■ על "חורים" ליוסף שרון
חורים / כתב־עת לשירה, 5, חורף 1985/6, בעריכת הלית ישורון, הוצאת גלריה גורדון ת"א, 132 עמ'.

חורים, כתב־עת לשירה, הוא מפעל־יחיד יפה מאד, של העורכת הלית ישורון והוצאת גלריה גורדון בתל־אביב. עתה חוברת חמישית. כאן, הפתעות רבות. למרות שבמרכזה של החוברת המשוררת יונה וולך ז"ל. שמונה שירים שלה, מן העזבון, דברים יפים מאד עליה, נוגעים מאד של עזה צבי, אורין שבו־אי והלית ישורון, שיר מקסים עליה של אבות ישורון ושני שירים של משוררת צעירה שרון שתם.

אבל יש הפתעות. ישראל פנקס, לאחר שנים של היעדרות בשלושה שירים יפים וב־קיים, במיוחד השיר השלישי "חורה" מ־1984, שני קטעים: שיר ופרוזה שירית של פנים חדשות בשם יהודה קסלין.

לאה אילון בקטע שהוא מעין ראיון עצ־מי, חזק, מלא יושר, מרגש ובכמה שירים בעלי ייחוד.

מחזור שירים מעניין של המשורר הוה־שלמי הרולד שימל וראיון איתו של הלית ישורון על משקעי אנגלית ויידיש "הרוחו־שות מתחת לעברית".

אישית, בשבילי, ההפתעה האמיתית, והח־שובה ביותר, לאחר הקריאה ב"חורים" היא שני שירים של משורר, שדווקא קשה היה לי עם שני קובצי שיריו "דיבור" ו"תקופה בעיר". קבצים שמצאתי בהם נקיון ללא "שנאת המחבר", השפעות זכיות (של זך, ופתאום שירים כ"רדיו" ו"הולך ומתמעט", ההזדהות שלי איתם היתה טוטאלית, אולי מפני שכמשורר עסקתי באותם "נושאים" (בעיקר בספרי האחרון, ויסולח לי על הגת' פרצות האישית).

שני שירים שהיו בשבילי גילוי של רגישויות, חכמה ובנות רבה מאד. בשבילי, יוסף שרון עשה את "חורים".

גרמניה: שירה מודרנית

בימים אלה מופיע "מבחר שירה גרמנית מודרנית", בתרגום, הערות ואחרית דבר של שמעון זנדבנק (הוצאת "כתר"). עורך הסידרה – דוד וינפלד. מן האנתולוגיה החשובה הזאת אנו מביאים שירים מאת שני משוררים מרכזיים בשירה הגרמנית המודרנית.(המובאות נכתבו על־ידי המתרגם שמעון זנדבנק)

ברטולד ברכט (1898 – 1956)

מגדולי השירה במאה העשרים ומן המפותלים שבהם, מבחינת דרכו האישית והאידיאולוגית. מארקסיסט וקומוניסט, שיצא את גרמניה עם עליית היטלר ולאחר נדודים ממושכים הגיע לארה"ב. שם, וגם בגרמניה המזרחית, שאליה חזר ב־1948, התנגש חריפות עם השלטונות. בברלין המזרחית יסד את "הלהקה הברלינאית" המפורסמת, שהגשימה הלכה למעשה את תורת ברכט על התיאטרון הלימודי ה"אפי". תיאטרון של ניכור, המעורר "אהדה שמתוך מחשבה" במקום "אהדה שמתוך המלה". שירתו, כמחזותיו, מעידה על טלטוליו בין כשרונו המעורר לבין אידיאולוגיה של פשטות דידאקטית נוסח הריאליזם הסוציאליסטי. כבר בראשיתה בולטת המגמה האנטי־בורגנית, האהדה למנודים ("על הנערה הטבועה"), הפאציפיזם, התערובת של ציניות ורגשנות, הסגנון הבלדי־פזמוני, שהתגבש באמצעות שיתוף הפעולה הפורה עם המלחין קורט וייל ("בלדת הדמים על מקי סכינאי"). התרכבות של אריקות רעיונית מזה ויסוד אישי מזה, נדחקת לבסוף מפני הרדוקציה המאפיינת את אלגיות בוקוב, 1953 ("הפתרון", "העשן", "ברזל", "לפני שמונה שנים"). השפיע רבות על השירה המגויסת שלאחר מלחמת העולם השניה.

החייט מאולם

הנה אעוף לשמים,
אמר החיט להגמון:
הנה אעוף מעלה־מעלה!
והיו לו על הכתפים
מין דברים דומים לכנפים
והוא עלה על גג הקתדרלה.

ההגמון הלך לו הלאה.
מין שקר שאין לו רגלים!
לא עוף־כנף האדם.
לעולם לא יעוף לשמים,
אמר ההגמון והלך משם.

מת החיט ואיננו,
ספרו אנשים להגמון.
הרפתקה כזאת, סוף רע לה:
נשברו כנפיו לשנים
ורצוץ הוטל אפים
אל כבר הקתדרלה.

גיאורג טראקל (1886 – 1914)

גדול האקספרסיוניסטים, אם ניתן בכלל לשים עליו תווית אסכולתית. יליד זאלצבורג. למד רוקחות והיה שטוף סמים ואלכוהול וכנראה גם אהבה אינצסטואלית לגרטה אחותו (ראה האחות ב"נשמת החיים" וב"גרודק"). במלחמת העולם שימש חובש בחזית גליציה והתאבד במנת יתר של קוקאין, לאחר התמוטטות עצבים מעומס עבודה בבית־חולים שדה. הדקאדנס של שלהי המאה מתעצם בשירתו לחזון אפוקליפטי של בשלות יתר, שקיעה ורקב. באופייה הסתום, הנובע משרשרות־ציורים ללא חוליות מקשרות, ובמבנה השיר המפולס, ששורותיו ניצבות "כגדרות בודדות בתוך המרחב חסר הגבולות של העוד המלים" (רילקה), יש בשירת טראקל משום גילוי מודרניסטי קיצוני.

מרגוע ושתיקה

קברו רועים את השמש ביער עירם.
דיג שלה
ברשת־שער את הסהר מאגם קופא.

בבגביש הכחל
גר האיש החור, לחיו שעונה אל כוכביה;
או ראשו שח בתנומת ארגמן.

אך תמיד מפעים מעוף צפרים שחורות
את לב המסתכל, וקדשת הפרחים הכחלים.
והונה השתיקה הקרובה נשכחות, מלאכים שכבו.

שוב לילה יורד על מצח בין אבנים טהורות;
כעלם קורן
נגלית האחות בסתו, ברקב השחור.

هكذا من الأصل

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • **לימודים** רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

חיל הים בשיתוף עם פיקוד גדנ"ע
פותחים בקיץ 1986
קורס גדנ"ע צלילה
תנאי קבלה: 1. נערים (בנים) בוגרי כתות י"א
2. סוג בריאות גבוה ללא מגבלות ראיה.
פרטים והרשמה בד.צ. 01010 – גדנ"ע צלילה

אל: ד.צ. 01010 צה"ל — 10.1 מע

נא לשלוח לי פרטים נוספים בקשר לקורס גדנ"ע צלילה.
שמי__________
כתובתי__________
מיקוד__________

גזור ושלח

בס"ד
אמונה תנועת האשה הדתית־לאומית
מכללת אמונה

החלה ההרשמה לשנת תשמ"ז
במגמות:
★ עיצוב וטכנולוגיה גרפית
★ טכנאות שיניים
★ מדעי המחשב – לתואר הנדסאי
מתקבלות בנות בעלות תעודת בגרות וכישורים מתאימים.
★ בי"ס למטפלות – חינוך לגיל הרך
מתקבלות בנות בוגרות י"ב כיתות וכישורים מתאימים.
★
למכללת אמונה מתקבלות בנות שומרות מצוה, לאחר שרות לאומי או צבאי.
– אפשרות למגורים במקום –
לפרטים הרשמה: מכללת אמונה:
דרך בית לחם 104, ת.ד. 10290, ירושלים טל. 02-715767

ב"ה
"אורות ישראל" מכללה לבנות
מרכז ישיבות בני־עקיבא

מודיעה על פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

בשנת תשמ"ז תשלב המכללה במסגרת הלימודים:
א. קורסים לתואר "בוגר אוניברסיטה" (B.A.) של האוניברסיטה הפתוחה. הקורסים יהיו בתחומים:

מדעי המחשב
ניהול כלכלה

לתלמידות שתסיימנה בהצלחה תוכנית הלימודים כפי שתוכנן ע"י האוניברסיטה הפתוחה, יוענק תואר בוגר אוניברסיטה של האוניברסיטה הפתוחה.
ב. קורסים לתואר הנדסאי, הניתנים על ידי ביה"ס לטכנולוגיה של האוניברסיטה הפתוחה במגמת:

מחשבים

המעוניינות תפנינה ל"אורות ישראל", ת.ד. 1033 פתח־תקוה 49110
או טלפונית למספרים 03-918478, 03-900738.

בצלאל
מודיעה על — אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
המשך ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז
1986/87 במחלקות:
● אמנות ● צורפות
● עיצוב גרפי ● צלום
● עיצוב סביבתי ● עיצוב קרמי
● עיצוב תעשייתי
ההרשמה מתקיימת בחודשים ינואר פברואר 1986
בימים א'-ה' בין השעות 09.00-16:30
חוברות מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל שבהר הצופים,
טלפון 02-822181, 02-822191
או באמצעות הדואר: ת.ד. 7314 ירושלים 91071

הנהג
עשה לך מנהג –
קח עמך חייל לדרך

הסתדרות נשים ציוניות הדסה
בית הספר לסיעוד
ע"ש הנריטה סאלד
של
הדסה והאוניברסיטה העברית
היחידה ללימודי המשך
מודיעה על
פתיחת קורס
לטיפול נמרץ כללי
לאחים(יות) מוסמכים,
בראשית פברואר 1986.
למועמדים מתאימים יינתנו מילגות וסיוע בדיור.
אפשרויות התעסוקה בהדסה בשטח זה הן רבות ומגוונות.
המעונינים יפנו טלפונית ומיד למזכירות ביה"ס לסיעוד, טלפון 02-447148, בין השעות 8.00 עד 13.00.
ב־25.1.86 יתקיים קונקורס בשעה 2.00 אחה"צ, לפי שיודיע טלפונית, לפני מועד זה, על רצונו להשתתף בקורס.

אוניברסיטת תל־אביב

בית־הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית

הורים ותלמידי כיתות ח' ד"ט'
בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז

לקראת ההרשמה
לכיתות ט'-י'

לשנת הלימודים תשמ"ז
אשר תחל ביום ג', ו' בניסן תשמ"ז,
15.4.86

ניתן לקבל פרטים על בית־הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב 69975, טל': 414069, 420702.

אוניברסיטת בר־אילן

המכון הגבוה לתורה
הישיבה לבני תורה
נפתחה ההרשמה למכון הגבוה לתורה לשנת הלימודים תשמ"ז

המכון מיועד ליוצאי ישיבות גבוהות, ישיבות הסדר, לבוגרי ישיבות תיכוניות ולאחרים, בעלי ידע מוגבר בתלמוד. המכון מאפשר המשך לימודים ישיבתיים, בד בבד עם הלימודים האקדמאיים, בכל מחלקות האוניברסיטה.
הלימודים במכון מתקיימים בימים א'-ה' בשעות לפנה"צ.
תלמידי המכון זכאים למילגת שכר לימוד באוניברסיטה, למילגות עזר ולפרסים למצטיינים.
כמו כן פטורים מלימודי יסוד ביהדות ומלימודים כלליים, בהתאם למספר שנות הלימוד במכון והפקולטה.
פרטים וטופסי הרשמה – אפשר לקבל ע"י פניה בכתב או בטלפון למזכירות בבנין החדש של המכון הגבוה לתורה בימים א'-ה' בשעות 8.00–12.00, טלפון 03-718479.

ההרשמה תסתיים אי"ה ביום שלישי י' סיון תשמ"ז 17.6.86.

לכל המעוניינים בגיור
ברית ידידי הגר תסייע, במידע והדרכה, ללא כל תשלום, לפנות אליה. בת"א. ת.ד. 3333, 032 61, טל. 225853, 479786. בנתניה. ת.ד. 1172, 112 42, טל. 053-24110.
בבאר־שבע. ת.ד. 2018, 120 84, טל. 057-78787.

The English Ulpan
האולפן לאנגלית

הדרך הרצינית ללמוד אנגלית
קורסים בכל הרמות
אנגלית אתה מתקדם ביהוד הוכן בה שלמדת
אבן גבירול 83 תל־אביב — בין הבירה להדסה, קבלת קהל 10-12.30 בבוקר, 4.30-7.30 בערב
בת־ים הרצל 57 — ליד עיריית בת ים, 4.30-7.30 בערב
טל' 03-248089

מועדון מטיילי מעריב

מבצע ים־המלח במלון "לוט"

הנחה מיוחדת (של כ־10%) לקוראי "מעריב" המבקשים לבלות חופשת חורף, של לפחות יומיים, בים־המלח ★ הלינה במלון "לוט" (4 כוכבים) ★ לכל נופש: כניסה חופשית למרחצאות קופ"ח. (המבצע בתוקף עד 28.2.86).
פרטים והרשמה: "מועדון מטיילי מעריב", מערכת "מעריב", טל. 03-439201

מישלב ערב להצלחתך

מישלב — מכון ישראלי להשכלה בפיקוח משרד החינוך והתרבות
ההרשמה החלה!!

בי"ס למבוגרים
ללימודי בגרות כיתות בוקר וערב
הכנה לבחינות בגרות בכל המקצועות לקראת מועד קיץ 1986
מקצועות נוספים לבחינות בגרות: מדעי החברה; תולדות האמנות; ביולוגיה.
קורסים מיוחדים: מתמטיקה 5 יח' לימוד
פיסיקה 5 יח' לימוד

מיוחד למישלב: אפשרות שימוש במחשב אישי עם תכנה מיוחדת שהוכנה עבור תלמידי מישלב בלבד.

לזרועות הבטחון, חיילים משוחררים עד שנה וחצי – הנחה של 25%!

פתיחת כתות בוקר: ב־21, 22 ו־27 לינואר 1986 ● פתיחת כתות ערב: ב־12, 14 ו־16 לינואר 1986

פרטים והרשמה: 08.00–14.00 לפנה"צ, 16.30–20.30 אחה"צ
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל – מפעלי תרבות וחינוך בע"מ
מישלב, מכון ישראלי להשכלה,
רח' וייצמן 53, תל־אביב, מיקוד 62091, ת.ד. 21373, טל. 03-263186-9

מועדון צרכנים
לקוראי **מעריב**

פרס על כל קניה

ראה "מועדון צרכנים" מוסף סגנון כל יום ד'.
השתתף בחידון הפרסים כל שבוע,
וזכה בפרס הגדול

ענה על השאלות:
1. לאיזה בית עסק שייך הטלפון: 716982
2. לאיזה בית עסק שייכת הכתובת:
אבן גבירול 25, ת"א
3. לאיזה בית עסק שייך הטלפון: 683311
4. לאיזה בית עסק שייכת הכתובת:
דבוסינסקי 86, פ"ת
את התשובות, נא לשלוח לחב' גרין קארד, דיזנגוף סנטר 510, ת"א, מיקוד 64332, ע"ג גלויות בלבד

הפרס הגדול בארוחה
הסינית של נאות אפקה — lotus לוטוס
10 ארוחות זוגיות
ת"א, קהילת ונציה 12 (בית מגור)
טל. 494203, 495024

בהגרלה שנערכה ב־1.1.86 זכה בפרס הראשון:
קשי אורי, מושב גן הדרום
הזוכים בכרטיסי קולנוע:
פרידמן יוסף, צליל בית, ארז קורדין, הבגל רחל, גרייבר יוני, קסטל אסתר, מילדבסקי הלר, גלרט שושנה, בלה רות מרגלית, עזרא מחלב

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית צרפת
מודיע על פתיחת
קורסים חדשים
ללימוד השפה הצרפתית
ברמות שונות
הקורסים ניתנים בשיטה אור־קולית
במשך 3 חודשים
פעמיים בשבוע בשעות אחה"צ ובערב
מידע הרשמה: מזכירות בית־צרפת בגבעתרם, כל יום בין השעות 8.00–12.00 ובימים ב' ו־ד' גם מ־16.00–18.00.
טל' 02-663862, 02-584628.

בפיקוח משרד החינוך והתרבות **להצליח בבגרות** בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בת"א: עברנו מבנין גמנסיה הרצליה לבי"ס תיכון חדש!!

הנחות משמעותיות למקדימים להרשם!

נמשכת ההרשמה למועד יוני 1986 לכל מקצועות הבגרות כולל: מתמטיקה מורחבת * פיזיקה מורחבת * הכנה לטכניון * בחינות פסיכומטריות
רק באולפן לבגרות בהנהלת אינג'. א. לחמן (מחבר הספרים):
1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון; 2. 87% מהתלמידים עברו את בחינת הבגרות במתמטיקה בהצלחה; 3. מורים מעולים בכיתות קטנות.
4. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם; 5. מכונית חדשה תוגרל מדי שנה בין התלמידים שיכינו 80% משעורי הבית.

ורד אשואל (בתמונה): "הקורסים באולפן לבגרות ברמה גבוהה מאד. אני מאד מרוצה". גבי אבידר (אב לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הפך בני לאדם אחר, לא

ההרשמה: תל־אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7), טלפון: 03-461106.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.
חיפה: רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים) ליד קולנוע "רון". טל' 04-667411, 04-641040.
באר שבע: בבניין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690. מיזוג אוויר מלא בכיתות.
ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

זו בלבד שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכירו.
אליהו חבזה: (בתמונה): "מ־6 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות".

האולפן לבגרות בית ספר ערב לאקסטרנים ותלמידי תיכון, בהנהלת אינג' א. לחמן מחבר הספרים

אורנית